

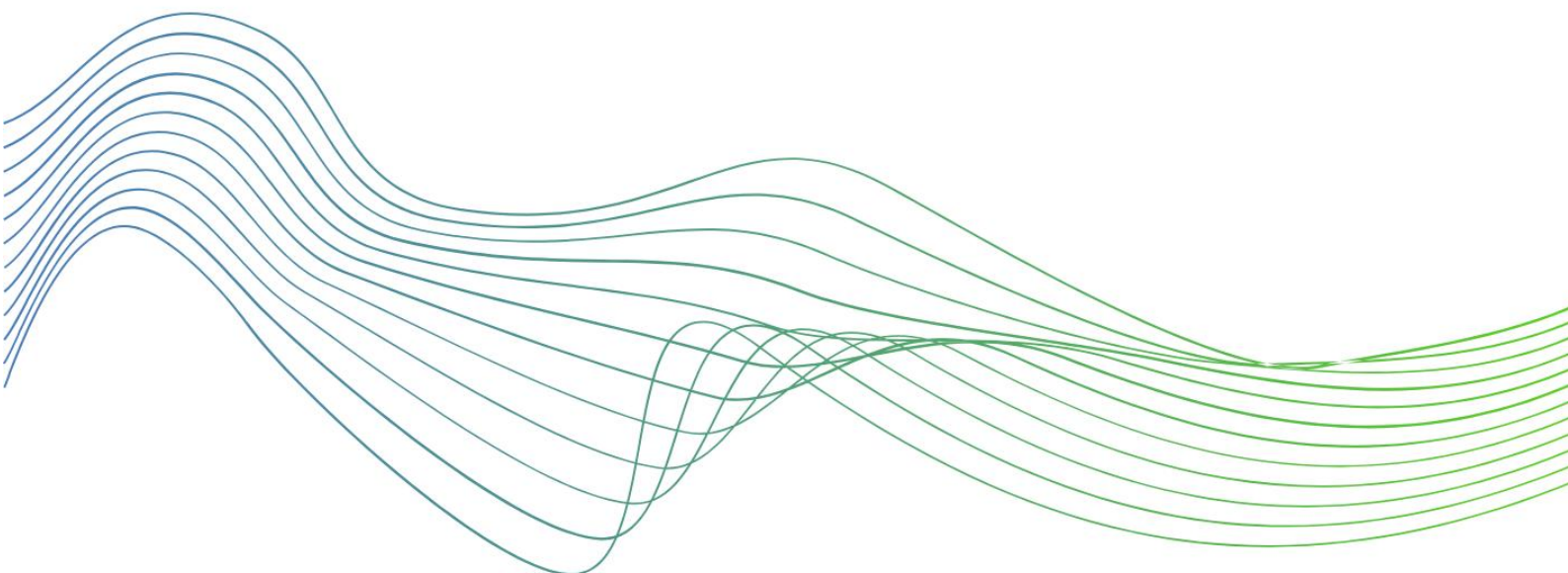
Green Host
CoVE Project

Co-funded by
the European Union

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΕΣ (ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΟΥ: 101144003

Contents

Εισαγωγή	3
4.1.1. Πώς να συνδέσετε την τάξη με την αγορά εργασίας.....	6
4.1.1.1. Θεωρητικές βάσεις και βιώσιμος τουρισμός.....	6
4.1.1.1.1. Μέθοδοι Διαδραστικής Διδασκαλίας	7
4.1.1.1.2. Εργασία πεδίου και εκπαιδευτικές εκδρομές	13
4.1.1.1.3. Πρακτικά Έργα.....	19
4.1.1.1.4. Ψηφιακά εργαλεία και εργαλεία πολυμέσων	22
4.1.1.1.5 Αποτύπωμα άνθρακα, διαχείριση αποβλήτων και συμμετοχή της κοινότητας.....	26
4.1.1.2. Βιομηχανική συνεργασία και πρακτική εμπειρία	30
4.1.1.3. Χρήση της τεχνολογίας και της βιωματικής μάθησης στο πεδίο	40
4.1.1.4. Επιχειρηματικότητα στον αειφόρο τουρισμό και ενίσχυση των δεσμών με την τοπική κοινωνία.....	44
4.1.2. Πώς να ενσωματώσετε την εκπαίδευση για την βιωσιμότητα στο πρόγραμμα σπουδών διαχείρισης φιλοξενίας	58
4.1.3. Πώς να διδάξετε την Πράσινη Επιχειρηματικότητα στον Τουρισμό	64
4.1.4. Εισαγωγική σύνοψη - Εργαλεία αυτοαξιολόγησης για όλα τα προγράμματα σπουδών.....	100
Συμπεράσματα	107
Βιβλιογραφία	110

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της παγκόσμιας μετάβασης προς τη βιωσιμότητα και την ψηφιοποίηση, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) στον τομέα της φιλοξενίας και του τουρισμού πρέπει να προσαρμοστεί ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις τόσο της αγοράς εργασίας όσο και των περιβαλλοντικών επιταγών. Η παρούσα έκθεση αντιμετωπίζει την κρίσιμη ανάγκη για επικαιροποιημένο και καινοτόμο εκπαιδευτικό υλικό που έχει σχεδιαστεί ειδικά για εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές, με στόχο να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ της διδασκαλίας στην τάξη και της επαγγελματικής πρακτικής στον τομέα της φιλοξενίας. Τα υλικά αυτά περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα στόχων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της εκπαίδευσης για την αειφορία, της προώθησης της πράσινης επιχειρηματικότητας στον τουρισμό και της εφαρμογής εργαλείων αυτοαξιολόγησης για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας και των αποτελεσμάτων των μαθητών. Οι ακόλουθες χώρες-εταίροι του έργου συμμετείχαν στην προετοιμασία του τελευταίου κεφαλαίου: Σλοβενία, Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία, Κύπρος, Βουλγαρία και Ισπανία. Το υλικό που συγκεντρώθηκε θα χρησιμεύσει ως βάση για την προετοιμασία διδακτικού υλικού.

Βασική καινοτομία του έργου είναι η ενσωμάτωση της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις μεθόδους περιβαλλοντικού αποτυπώματος του 2021 στο πρόγραμμα σπουδών. Η ενσωμάτωση αυτή δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν καλύτερα τις αρχές της αειφορίας σε πραγματικές συνθήκες, υποστηρίζοντας τις εταιρείες στην προσφορά περιβαλλοντικά υπεύθυνων προϊόντων και υπηρεσιών. Εξοπλίζοντας τους φοιτητές, τους αποφοίτους, τους εργαζόμενους και τα στελέχη με ένα συνδυασμό πράσινων και ψηφιακών ικανοτήτων, το έργο προωθεί τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων σε ολόκληρο τον κλάδο.

Η έκθεση τοποθετεί τη βιωσιμότητα όχι απλώς ως θέμα μελέτης, αλλά ως θεμελιώδη πυλώνα της εκπαιδευτικής πρακτικής και του θεσμικού μετασχηματισμού στον τομέα της φιλοξενίας και του τουρισμού. Υπογραμμίζει τη σημασία των βιωματικών και διεπιστημονικών προσεγγίσεων -όπως η μάθηση βάσει έργου, η πρακτική άσκηση και η συνεργασία με τον κλάδο- που συνδέουν την ακαδημαϊκή θεωρία με τις πρακτικές απαιτήσεις του βιώσιμου τουρισμού. Επιπλέον, η ενσωμάτωση ψηφιακών και πολυμεσικών εργαλείων, συμπεριλαμβανομένης της παιχνιδοποίησης και της εικονικής πραγματικότητας, υπογραμμίζεται ως κρίσιμο μέσο για την εμπλοκή των εκπαιδευομένων, την ανάπτυξη ψηφιακού γραμματισμού και την προσομοίωση σύνθετων σεναρίων αειφορίας.

Παράλληλα, η έκθεση δίνει έμφαση σε βασικούς θεματικούς τομείς της διαχείρισης της βιωσιμότητας - μείωση του αποτυπώματος άνθρακα, διαχείριση των αποβλήτων και δέσμευση της κοινότητας - ως απαραίτητους για την αποτελεσματική λειτουργία της φιλοξενίας και του τουρισμού. Μέσω πρωτοβουλιών όπως τα ECO-Schools και οι συνεργασίες με γαστρονομικές και πολιτιστικές ενώσεις, το εκπαιδευτικό υλικό προάγει τη βαθύτερη κατανόηση της τοπικής κληρονομιάς και της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τελικά, ο πόρος αυτός έχει ως στόχο να εμπνεύσει την καινοτομία, τη

δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη μεταξύ των εκπαιδευομένων, διασφαλίζοντας ότι είναι καλά προετοιμασμένοι να συμβάλουν σε μια πιο βιώσιμη και ανθεκτική τουριστική βιομηχανία.

Σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από την επιτάχυνση των περιβαλλοντικών, τεχνολογικών και κοινωνικοοικονομικών αλλαγών, ο τομέας του βιώσιμου τουρισμού απαιτεί επαγγελματίες εξοπλισμένους όχι μόνο με θεωρητικές γνώσεις αλλά και με κριτικές, δημιουργικές και συνεργατικές ικανότητες. Καθώς η τουριστική εκπαίδευση ενσωματώνει όλο και περισσότερο τις αρχές της αειφορίας και του ψηφιακού μετασχηματισμού, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για παιδαγωγικές προσεγγίσεις που καλλιεργούν την αναλυτική σκέψη των φοιτητών, τις ικανότητες επίλυσης προβλημάτων και τις δεξιότητες εφαρμοσμένης έρευνας. Οι διαδραστικές και βιωματικές μέθοδοι διδασκαλίας έχουν αναδειχθεί ως αποτελεσματικές στρατηγικές για την ικανοποίηση αυτών των εκπαιδευτικών απαιτήσεων, προσφέροντας στους σπουδαστές αναδιώμενα μαθησιακά περιβάλλοντα που αντικατοπτρίζουν την πολυπλοκότητα του πραγματικού κόσμου και προωθούν την ανάπτυξη πρακτικών και αναστοχαστικών ικανοτήτων.

Αυτή η ακαδημαϊκή έρευνα εντάσσεται στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα του τουρισμού, όπου οι βιώσιμες πρακτικές δεν είναι πλέον προαιρετικές αλλά απαραίτητες. Ο πολύπλευρος χαρακτήρας της αειφορίας - που περιλαμβάνει την περιβαλλοντική διαχείριση, την οικονομική βιωσιμότητα και την κοινωνικοπολιτιστική ευθύνη - θέτει σημαντικές παιδαγωγικές προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τη δυνατότητα των φοιτητών να μεταφέρουν αφηρημένες έννοιες σε απτές δράσεις. Η εμπειρική έρευνα υποστηρίζει ολοένα και περισσότερο την άποψη ότι τα εργαλεία βιωματικής μάθησης, όπως η μάθηση βάσει έργου, η επιτόπια εργασία και η εμπλοκή της κοινότητας, γεφυρώνουν αυτό το χάσμα με την πλαisiώση της βιωσιμότητας σε αυθεντικές και ουσιαστικές δραστηριότητες. Αυτές οι μέθοδοι όχι μόνο εμβαθύνουν την κατανόηση αλλά και ενισχύουν τη δέσμευση, τα κίνητρα και την επαγγελματική ετοιμότητα των μαθητών.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ανάπτυξη ακαδημαϊκών ερευνητικών έργων από τους φοιτητές εξυπηρετεί έναν διπλό σκοπό: την προώθηση του μεθοδολογικού γραμματισμού και την καλλιέργεια του κριτικού αναστοχασμού. Μέσω καθοδηγούμενων ερευνητικών διαδικασιών - από την κατασκευή θεωρητικών πλαισίων και τη συλλογή δεδομένων έως την ερμηνεία των ευρημάτων και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων - οι φοιτητές εμπλέκονται σε έναν κύκλο έρευνας που αντικατοπτρίζει τις ακαδημαϊκές και επαγγελματικές απαιτήσεις του τουριστικού τομέα. Έμφαση δίνεται στην απόκτηση βασικών ακαδημαϊκών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της βιβλιογραφικής επισκόπησης, της αξιολόγησης πηγών, του μεθοδολογικού σχεδιασμού, της στατιστικής και θεματικής ανάλυσης, της ακαδημαϊκής συγγραφής και της επιστημονικής επικοινωνίας. Σε δραστηριότητες κορύφωσης, όπως προσομοίωση ακαδημαϊκών συνεδρίων, οι φοιτητές πρέπει επίσης να επιδείξουν την ικανότητα να μεταφέρουν αποτελεσματικά σύνθετες ιδέες σε διαφορετικά ακροατήρια, ενισχύοντας περαιτέρω την ετοιμότητά τους να συμβάλουν στην αειφόρο τουριστική ανάπτυξη.

Αυτή η εισαγωγή θέτει έτσι τις βάσεις για μια ευρύτερη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι προσεγγίσεις βιωματικής και ερευνητικής μάθησης μπορούν να βελτιώσουν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα των φοιτητών του τουρισμού, ιδίως όσον αφορά την προετοιμασία τους για να γίνουν

ενημερωμένοι, υπεύθυνοι και καινοτόμοι επαγγελματίες σε μια ταχέως εξελισσόμενη παγκόσμια βιομηχανία.

Σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από επείγουσες περιβαλλοντικές προκλήσεις και την αυξανόμενη ανάγκη για υπεύθυνη ανάπτυξη, ο βιώσιμος τουρισμός έχει αναδειχθεί ως βασικός τομέας για την εκπαίδευση, την καινοτομία και τη διεπιστημονική δέσμευση. Η ενσωμάτωση των σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση στον αειφόρο τουρισμό φέρνει επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευόμενοι ασχολούνται με περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα. Αυτός ο εκπαιδευτικός μετασχηματισμός όχι μόνο ενισχύει την προσβασιμότητα και τη διαδραστικότητα, αλλά και εξοπλίζει τους μαθητές με συναφείς, προσανατολισμένες στην αγορά δεξιότητες που αντιμετωπίζουν τις πολυπλοκότητες της αειφορίας στον τομέα του τουρισμού.

Από τις προσομοιώσεις εικονικής πραγματικότητας έως τη συνεργασία με βάση το υπολογιστικό νέφος (cloud-based) και την εξατομίκευση με βάση την τεχνητή νοημοσύνη, τα ψηφιακά εργαλεία προσφέρουν καθηλωτικά και συμμετοχικά μαθησιακά περιβάλλοντα που ευθυγραμμίζονται με τις σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές. Αυτές οι τεχνολογίες επιτρέπουν στους φοιτητές να εξερευνήσουν σενάρια βιωσιμότητας του πραγματικού κόσμου, να συνδεθούν με παγκόσμιες κοινότητες και να εφαρμόσουν προσεγγίσεις που βασίζονται σε δεδομένα για την επίλυση προβλημάτων. Καθώς ο βιώσιμος τουρισμός διασταυρώνεται όλο και περισσότερο με την ψηφιακή καινοτομία, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να υιοθετήσουν ολιστικά και βιωματικά μοντέλα διδασκαλίας που γεφυρώνουν τη θεωρία και την πράξη.

Στον πυρήνα αυτής της εκπαιδευτικής στροφής βρίσκεται η ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας στον τουρισμό, η οποία δίνει έμφαση στη βιώσιμη διαχείριση των πόρων, την οικολογική καινοτομία και τη συμμετοχή της κοινότητας. Η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στα προγράμματα σπουδών μέσω της μάθησης βάσει έργου, του διεπιστημονικού περιεχομένου και της ενεργού επιτόπιας εργασίας όχι μόνο ενισχύει την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, αλλά και καλλιεργεί την κριτική σκέψη και τις επιχειρηματικές ικανότητες που είναι απαραίτητες για τους μελλοντικούς επαγγελματίες. Ευρωπαϊκά πλαίσια, όπως η Ατζέντα 2030 για τον Τουρισμό της ΕΕ, καθοδηγούν περαιτέρω τη στρατηγική εφαρμογή των αρχών της αειφορίας, παρέχοντας πολιτικό πλαίσιο και πρακτικά εργαλεία τόσο για τους εκπαιδευόμενους όσο και για τους εκπαιδευτικούς.

Το παρόν έγγραφο διερευνά την ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων και παιδαγωγικών στρατηγικών στην εκπαίδευση στον αειφόρο τουρισμό, με έμφαση στην προώθηση της πράσινης επιχειρηματικότητας. Περιγράφει τις βέλτιστες πρακτικές, τα μαθησιακά αποτελέσματα και τις μεθόδους αξιολόγησης που υποστηρίζουν την ανάπτυξη περιβαλλοντικά υπεύθυνων, κοινωνικά περιεκτικών και οικονομικά βιώσιμων τουριστικών μοντέλων. Ευθυγραμμίζοντας τις εκπαιδευτικές πρακτικές με τους παγκόσμιους στόχους βιωσιμότητας, μπορούμε να προετοιμάσουμε μια νέα γενιά μαθητών που θα οδηγήσουν την τουριστική βιομηχανία προς ένα πιο πράσινο και πιο δίκαιο μέλλον.

4.1.1. Πώς να συνδέσετε την τάξη με την αγορά εργασίας

4.1.1.1. Θεωρητικές βάσεις και βιώσιμος τουρισμός

Στόχος είναι η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών/εκπαιδευομένων σχετικά με τα διεθνή πρότυπα βιωσιμότητας, όπως τα κριτήρια του Παγκόσμιου Συμβουλίου Βιώσιμου Τουρισμού (GSTC), η εισαγωγή των πολιτικών της ΕΕ, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), που σχετίζονται με τον τουρισμό, καθώς και το πρόσφατα ανεπτυγμένο πρόγραμμα σπουδών της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις μεθόδους περιβαλλοντικού αποτυπώματος (2021). Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν διαδραστικές μεθόδους διδασκαλίας, εργασίες πεδίου και εκδρομές, να εργαστούν σε πρακτικά έργα, να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία και πολυμέσα, το αποτύπωμα άνθρακα, τη διαχείριση αποβλήτων και τη συμμετοχή της κοινότητας. Τα παρακάτω παρέχουν μια επισκόπηση των διαφόρων διεθνών και ευρωπαϊκών προτύπων και πολιτικών που σχετίζονται με την βιωσιμότητα στον τουρισμό.

A) Κριτήρια του Παγκόσμιου Συμβουλίου Αειφόρου Τουρισμού (GSTC)

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Αειφόρου Τουρισμού (GSTC) θέτει διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα για τα αειφόρα ταξίδια και τον αειφόρο τουρισμό. Τα κριτήρια του GSTC επικεντρώνονται σε βιομηχανικά πρότυπα για ξενοδοχεία, ταξιδιωτικούς πράκτορες και προορισμούς, παρέχοντας βέλτιστες πρακτικές για τη βιώσιμη διαχείριση, τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, την ανάπτυξη της κοινότητας και τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Επιπλέον, προσφέρουν κατευθυντήριες γραμμές για τις κυβερνήσεις και τους οργανισμούς για την ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού σε περιφερειακό επίπεδο. Τα κριτήρια του GSTC ευθυγραμμίζονται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (SDGs) και υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις, τις κυβερνήσεις και τις κοινότητες στην εφαρμογή της αειφορίας στον τουρισμό μέσω προγραμμάτων πιστοποίησης και πλαισίων βέλτιστων πρακτικών.

B) Πολιτικές της ΕΕ σχετικές με τον αειφόρο τουρισμό

Αρκετές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) υποστηρίζουν τη βιωσιμότητα στον τουρισμό (Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τον Τουρισμό 2030: Η Επιτροπή χαιρετίζει τη δέσμευση των χωρών της ΕΕ να καταστήσουν τον τουρισμό πιο πράσινο, πιο ψηφιακό και ανθεκτικό https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/european-tourism-agenda-2030-commission-welcomes-commitment-eu-countries-make-tourism-greener-more-2022-12-02_en), συμπεριλαμβανομένης της ευρωπαϊκής πράσινης συμφωνίας, η οποία εισάγεται το 2019. Αυτή η ευρεία στρατηγική της ΕΕ έχει ως στόχο να καταστήσει την Ευρώπη κλιματικά ουδέτερη έως το 2050. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία επηρεάζει τον τουρισμό με:

- Σχέδια δράσης για την κυκλική οικονομία που μειώνουν τα απόβλητα και βελτιώνουν την αποδοτικότητα των πόρων.
- Στρατηγικές βιώσιμης κινητικότητας για την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον ταξιδιών και μεταφορών (ευρωπαϊκός νόμος για το κλίμα & δέσμη μέτρων Fit for 55).
- Πολιτικές για τη βιοποικιλότητα και την προστασία της φύσης που διασφαλίζουν τη διατήρηση των τουριστικών προορισμών.
- Πρωτοβουλίες για τη μετάβαση σε καθαρή ενέργεια, που ενθαρρύνουν τα ξενοδοχεία και τους φορείς του τουρισμού να υιοθετήσουν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) έχουν κεντρική θέση στην πολιτική της ΕΕ. Στον τομέα του τουρισμού, οι βασικοί ΣΒΑ περιλαμβάνουν:

- ΣΒΑ 8 (αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη): Προωθεί τον βιώσιμο τουρισμό χωρίς αποκλεισμούς, που ωφελεί τις τοπικές οικονομίες.
- SDG 12 (Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή): Επικεντρώνεται στη μείωση των αποβλήτων, την ενεργειακή απόδοση και τις πιστοποιήσεις βιωσιμότητας.
- SDG 14 & 15 (Ζωή κάτω από το νερό & ζωή στη γη): Προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων από τις επιπτώσεις του τουρισμού.

Η ΕΕ ενσωματώνει τους ΣΒΑ στις στρατηγικές του τουρισμού μέσω της χρηματοδότησης, της νομοθεσίας και των εταιρικών σχέσεων με οργανώσεις βιώσιμου τουρισμού.

Γ) Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις μεθόδους περιβαλλοντικού αποτυπώματος (2021)

Το 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισήγαγε συστάσεις σχετικά με τις μεθόδους περιβαλλοντικού αποτυπώματος για τη βελτίωση της αξιολόγησης της βιωσιμότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων του τουρισμού. Οι μέθοδοι αυτές περιλαμβάνουν:

- Περιβαλλοντικό αποτύπωμα προϊόντος (Product Environmental Footprint, PEF): Μετρά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των τουριστικών υπηρεσιών (π.χ. ξενοδοχεία, μεταφορές).
- Περιβαλλοντικό αποτύπωμα οργανισμού (OEF): Αξιολογεί τις επιδόσεις βιωσιμότητας των τουριστικών επιχειρήσεων.

Το πλαίσιο αυτό βοηθά τις επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα να μετρήσουν και να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα, διασφαλίζοντας τη συμμόρφωση με τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ και τα πρότυπα βιώσιμης ανάπτυξης.

4.1.1.1. Μέθοδοι Διαδραστικής Διδασκαλίας

Στον ταχέως εξελισσόμενο τομέα του βιώσιμου τουρισμού, η καλλιέργεια της αναλυτικής σκέψης και των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων των φοιτητών είναι ζωτικής σημασίας. Οι διαδραστικές μέθοδοι διδασκαλίας παρέχουν ευκαιρίες βιωματικής μάθησης που εμπλέκουν τους φοιτητές ενεργά

στη μαθησιακή διαδικασία, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να κατανοήσουν και να αντιμετωπίσουν ολιστικά πολύπλοκες προκλήσεις. Τέτοιες μέθοδοι προσομοιώνουν πραγματικές συνθήκες, προωθούν τη συνεργασία και υποστηρίζουν τη δημιουργικότητα και την κριτική αξιολόγηση. Η προσέγγιση αυτή διασφαλίζει ότι οι φοιτητές όχι μόνο αποκτούν θεωρητικές γνώσεις αλλά και αναπτύσσουν τις πρακτικές ικανότητες που είναι απαραίτητες για μια υπεύθυνη και καινοτόμο τουριστική βιομηχανία.

Αυτές οι διαδραστικές μέθοδοι ενισχύουν ένα βαθιά ελκυστικό μαθησιακό περιβάλλον, όπου οι φοιτητές όχι μόνο κατανοούν τις βασικές αρχές του βιώσιμου τουρισμού, αλλά και αναπτύσσουν ενεργά τις κρίσιμες δεξιότητες που απαιτούνται για να καινοτομούν και να ηγούνται με σκοπό στο εξελισσόμενο παγκόσμιο τουριστικό τοπίο. Με την ενσωμάτωση πραγματικών προκλήσεων, συνεργασίας και αναστοχαστικής σκέψης, αυτή η ολιστική προσέγγιση διασφαλίζει ότι οι μελλοντικοί επαγγελματίες δεν είναι απλώς ενημερωμένοι, αλλά πραγματικά προετοιμασμένοι να υπερασπιστούν υπεύθυνες και αποτελεσματικές πρακτικές τουρισμού.

- **Σενάρια παιχνιδιού ρόλων:** Δημιουργήστε προσομοιώσεις όπου οι μαθητές αναλαμβάνουν ρόλους σε επιχειρήσεις που σχετίζονται με τον τουρισμό, όπως η διαχείριση υποδοχής, η ξενάγηση ή ο σχεδιασμός εκδηλώσεων. Αυτό επιτρέπει στους μαθητές να εξασκηθούν στη λήψη αποφάσεων και στην επίλυση προβλημάτων σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον.
- **Προσκαλέστε προσκεκλημένους ομιλητές:** Μπορείτε να καλέσετε επαγγελματίες του κλάδου, όπως ξεναγούς, διευθυντές φιλοξενίας, ταξιδιωτικούς συμβούλους ή συντονιστές εκδηλώσεων. Αυτοί οι ομιλητές μπορούν να προσφέρουν εμπειρίες από πρώτο χέρι και γνώσεις σχετικά με τις δεξιότητες που απαιτούνται στον τομέα του τουρισμού.
- **Μάθηση βασισμένη σε προβλήματα (PBL) μέσω μελετών περίπτωσης από τον πραγματικό κόσμο:** Αναθέστε τους μαθητές σε μικρές ομάδες και παρουσιάστε τους πραγματικές προκλήσεις βιωσιμότητας στον τουρισμό, όπως ο υπερτουρισμός, η μείωση του αποτυπώματος άνθρακα ή ο ηθικός τουρισμός άγριας ζωής. Κάθε ομάδα αναλύει το πρόβλημα, ερευνά πιθανές λύσεις και παρουσιάζει ένα καλά υποστηριζόμενο σχέδιο δράσης. Η μέθοδος αυτή προάγει την κριτική σκέψη, την ομαδική εργασία και τις πρακτικές δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να εξετάσουν οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικοπολιτιστικούς παράγοντες βιωσιμότητας.
- **Παιχνιδοποίηση και ψηφιακές προσομοιώσεις:** Χρησιμοποιήστε διαδραστικές προσομοιώσεις, σοβαρά παιχνίδια ή εργαλεία εικονικής πραγματικότητας (VR) για να εμβαθύνετε με τους μαθητές σε σενάρια διαχείρισης του τουρισμού και βιωσιμότητας. Πλατφόρμες όπως το SimTrek, το Tourism Tycoon ή το MyGreenTrip επιτρέπουν στους μαθητές να βιώσουν τις συνέπειες των αποφάσεών τους σε ένα περιβάλλον χωρίς κίνδυνο.

- **Ανάλυση καταστάσεων:** Μέθοδος διδασκαλίας με την επίλυση σεναρίων προσομοίωσης και μελετών περίπτωσης από τον τομέα του τουρισμού. Αυτή η παιδαγωγική τεχνολογία βασίζεται στη μοντελοποίηση ή τη χρήση μιας πραγματικής κατάστασης με σκοπό την ανάλυση, η οποία απαιτεί την ανάδειξη ενός προβλήματος, την αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων και την υιοθέτηση μιας βέλτιστης λύσης για το πρόβλημα αυτό. Η ανάλυση καταστάσεων παρέχει τη δυνατότητα μελέτης σύνθετων και αμφιλεγόμενων θεμάτων σε ένα ασφαλές περιβάλλον. Η μαθησιακή διαδικασία θα πρέπει να οργανωθεί με τρόπο ώστε οι εκπαιδευόμενοι να έχουν την ευκαιρία για ομαδική εργασία μέσω της ανταλλαγής γνώσεων, ιδεών, τρόπων δράσης, με κάθε συμμετέχοντα να έχει ατομική συμβολή στην επίλυση της μελέτης περίπτωσης. Για την προετοιμασία μιας μελέτης περίπτωσης είναι απαραίτητο να καθοριστούν: στόχος της μελέτης περίπτωσης, καθορισμός του προβλήματος, προκαταρκτική εργασία για την αναζήτηση πηγών πληροφόρησης, προετοιμασία μεθοδολογικών κατευθυντήριων γραμμών για την επίλυση της μελέτης περίπτωσης. Προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη γνωστική δραστηριότητα των μαθητών, είναι σκόπιμο να προτρέπονται οι συμμετέχοντες να αναζητήσουν πρόσθετες πληροφορίες για την ανάλυση. Δείγματα θεμάτων για την ανάλυση καταστάσεων:
 - Πώς να δημιουργήσετε ένα καινοτόμο προϊόν βιώσιμου τουρισμού που να πληροί τα κριτήρια του Παγκόσμιου Συμβουλίου Βιώσιμου Τουρισμού (GSTC);,
 - Πώς μπορεί ένα ταξιδιωτικό γραφείο να αντιμετωπίσει μια βλάβη στο σύστημα κρατήσεων;
 - Ποιες είναι οι θετικές και αρνητικές επιπτώσεις της ανάπτυξης χιονοδρομικών κέντρων στα εθνικά πάρκα;
- **Εργασία πάνω σε ένα ερευνητικό θέμα ή έργο:** Η μάθηση με βάση το έργο (Project-Based Learning - PBL) είναι μια διαδραστική διδακτική μέθοδος που ενθαρρύνει την ανεξάρτητη μάθηση μέσω της ενεργού συμμετοχής των μαθητών σε εργασίες προσανατολισμένες στην πράξη. Η μέθοδος αυτή βασίζεται στην έννοια της μάθησης μέσω της πράξης και της επίλυσης προβλημάτων του πραγματικού κόσμου. Τα έργα βασίζονται σε πραγματικά θέματα και πρακτικά προβλήματα που πρέπει να επιλύσουν οι μαθητές. Οι μαθητές εργάζονται ατομικά ή σε ομάδες, αναπτύσσοντας δεξιότητες επικοινωνίας, συντονισμού και αξιολογικής σκέψης. Τα έργα αναπτύσσονται για μεγάλο χρονικό διάστημα σε ασύγχρονο περιβάλλον, επιτρέποντας τη διερεύνηση και ανάλυση σε βάθος. Στο τέλος του έργου, παρουσιάζεται ένα συγκεκριμένο προϊόν (παρουσίαση, έκθεση, μοντέλο, βίντεο κ.λπ.). Η οργάνωση της μάθησης βάσει σχεδίου περιλαμβάνει: καθορισμό των στόχων και του θέματος του σχεδίου που σχετίζονται με συγκεκριμένες ικανότητες, προγραμματισμό των δραστηριοτήτων, καθορισμό προθεσμιών και κριτηρίων αξιολόγησης, ερευνητική και δημιουργική δραστηριότητα - οι μαθητές συλλέγουν πληροφορίες, τις αναλύουν και σχεδιάζουν λύσεις, χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους - έρευνες, συνεντεύξεις, πειράματα- ανάπτυξη και παρουσίαση του σχεδίου δημιουργία τελικού προϊόντος (έκθεση, μακέτα, βίντεο, διαδραστική παρουσίαση), παρουσίαση ενώπιον ακροατηρίου (τάξη, εκπαιδευτικοί, γονείς), αξιολόγηση και αναστοχασμός - αυτοαξιολόγηση και ομαδικός αναστοχασμός της διαδικασίας εργασίας- ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό και τους συμμαθητές. Ενδεικτικά θέματα για την ανάπτυξη σχεδίων εργασίας στον τομέα του τουρισμού:

- Βιώσιμες πρακτικές για τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα ενός τουριστικού τόπου (ξενοδοχείο, spa, τουρισμός κρουαζιέρας)
 - Ανάπτυξη μιας φιλικής προς το περιβάλλον τουριστικής διαδρομής σε ένα φυσικό πάρκο.
 - Ανάλυση των επιπτώσεων του τουρισμού στη βιοποικιλότητα σε προστατευόμενες περιοχές.
 - Δημιουργία μιας στρατηγικής ανάπτυξης του οικοτουρισμού σε έναν μικρό δήμο.
-
- **Διδασκαλία από συναδέλφους και ανταλλαγή γνώσεων:** Αναθέστε στους μαθητές να ερευνήσουν συγκεκριμένα θέματα βιωσιμότητας και να παρουσιάσουν τα ευρήματά τους στους συμμαθητές τους, προωθώντας τη συζήτηση και τη βαθύτερη κατανόηση μέσω της ενεργού συμμετοχής.
 - **Hackathon ή πρόκληση καινοτομίας:** φιλοξενήστε μια χρονικά περιορισμένη εκδήλωση (π.χ. 1 ημέρα) όπου διεπιστημονικές ομάδες δημιουργούν ψηφιακές λύσεις ή λύσεις υπηρεσιών για τον αειφόρο τουρισμό (εφαρμογές για τη διαχείριση πλήθους, τον πράσινο σχεδιασμό δρομολογίων κ.λπ.) παρέχοντας μέντορες, σύνολα δεδομένων και πιθανές περιπτώσεις χρήσης. Στη συνέχεια, οι ομάδες πρέπει να παρουσιάσουν τις λύσεις τους σε ένα πάνελ για ανατροφοδότηση και πιθανή υποστήριξη. Μπορεί να ενθαρρύνει την ταχεία επίλυση προβλημάτων και τη συνεργατική δημιουργικότητα.
 - **Ανάλυση μελέτης περίπτωσης:** επιλέγονται πρώτα λεπτομερείς μελέτες περίπτωσης βιώσιμων ή μη βιώσιμων τουριστικών προορισμών (π.χ. επιπτώσεις της κρουαζιέρας στη Βενετία), στη συνέχεια παρέχονται δεδομένα (αριθμός επισκεπτών, περιβαλλοντικό αποτύπωμα, οικονομικά αποτελέσματα) και ζητείται από τους συμμετέχοντες να αναλύσουν τις προκλήσεις, τους περιορισμούς και τους παράγοντες επιτυχίας. Στη συνέχεια, σε ομάδες συζητούν πώς τα διδάγματα από την περίπτωση μπορούν να εφαρμοστούν σε νέα πλαίσια
 - **Ανταλλαγή ιδεών:** παραγωγή πολλών ιδεών ή λύσεων σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα ή ερώτημα. Δίνει αρχικά έμφαση στην ποσότητα έναντι της ποιότητας, με στόχο την προώθηση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας. Η ανταλλαγή ιδεών είναι μια εξαιρετικά αποτελεσματική τεχνική διδασκαλίας στην εκπαίδευση στον τομέα της φιλοξενίας και του τουρισμού, καθώς ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και την κριτική σκέψη - δεξιότητες που είναι απαραίτητες σε αυτούς τους δυναμικούς κλάδους. Η ανταλλαγή ιδεών μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε σενάρια επίλυσης προβλημάτων, καινοτόμες ιδέες, στρατηγικές branding, διαχείριση κρίσεων και δημιουργία ομάδων. Αποτελεί ένα ευέλικτο και αποτελεσματικό εργαλείο διδασκαλίας, καθώς όχι μόνο αναπτύσσουν τις δημιουργικές και αναλυτικές δεξιότητες των μαθητών, αλλά και προετοιμάζοντάς τους για τη συνεργατική και ταχέως εξελισσόμενη φύση του κλάδου.
 - **Μάθηση βάσει προβλημάτων:** οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν κρίσιμες γνώσεις και δεξιότητες δημιουργώντας προβλήματα που αφορούν ζητήματα του πραγματικού κόσμου.

Πολυάριθμοι εκπαιδευτικοί έχουν σημειώσει τα ακόλουθα τέσσερα σημαντικά οφέλη που συνδέονται με αυτή τη μεθοδολογία: (α) τη βελτίωση των ικανοτήτων δημιουργικής και κριτικής σκέψης. (β) ενισχυμένη ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και (γ) αυξημένα κίνητρα των μαθητών (Lim et al, 2024).

- **Συνεργατικά έργα:** αναθέστε ομαδικά έργα όπου οι μαθητές πρέπει να συνεργαστούν για να αναπτύξουν σχέδια βιώσιμου τουρισμού για μια τοπική περιοχή. Αυτό ενθαρρύνει την ομαδική εργασία, την έρευνα και την πρακτική εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων.
- **Εμπειρίες εικονικής πραγματικότητας:** χρησιμοποιήστε την τεχνολογία VR για να ξεναγήσετε τους μαθητές σε εικονικές περιηγήσεις σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς σε όλο τον κόσμο. Αυτή η καθηλωτική εμπειρία βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν τις διαφορετικές πρακτικές και προκλήσεις του τουρισμού χωρίς να βγουν από την τάξη.
- **Μάθηση με βάση την προσομοίωση για τον βιώσιμο τουρισμό:** Προτείνετε μια διαδραστική μάθηση με βάση την προσομοίωση μέσω μιας διαδραστικής πλατφόρμας όπου οι μαθητές εμπλέκονται με πραγματικές καταστάσεις βάσης δεδομένων που πρέπει να ερμηνεύσουν. Οι στόχοι είναι να κατανοήσουν τον αντίκτυπο του τουρισμού στις τοπικές οικονομίες και τα οικοσυστήματα και να αναλύσουν τις πολιτικές και οικονομικές στρατηγικές για τον βιώσιμο τουρισμό. Ο ρόλος του καθηγητή επικεντρώνεται στην καθοδήγηση της δραστηριότητας προτείνοντας τα κύρια ζητήματα και οι μαθητές καλούνται να διαχειριστούν τις επενδυτικές αποφάσεις για την πράσινη οικονομία και την τουριστική ανάπτυξη στον προορισμό. Καθ' όλη τη διάρκεια της συνεδρίας, ο εκπαιδευτικός διευκολύνει τις κριτικές συζητήσεις, προτρέπει τους μαθητές να αναλύσουν τις πραγματικές καταστάσεις που παρέχονται και επαναπροσδιορίζει τις αποφάσεις με βάση τις εισροές τους. Με την ενσωμάτωση διαμορφωτικών αξιολογήσεων που βασίζονται σε ομαδικές συζητήσεις και ερμηνείες δεδομένων, ο εκπαιδευτικός μπορεί να διασφαλίσει την επίτευξη των μαθησιακών στόχων.
- **Παιχνίδι: "Challenge Ecoquest":** Χρησιμοποιήστε μια πλατφόρμα παιχνιδοποίησης για να δημιουργήσετε ένα δυναμικό, βασισμένο σε σενάρια παιχνίδι με ερωτήσεις σχετικά με τις αρχές της βιωσιμότητας, τις περιβαλλοντικές πολιτικές και τις ηθικές πρακτικές του τουρισμού. Το παιχνίδι ακολουθεί μια ανταγωνιστική μορφή για να ενθαρρύνει την κριτική σκέψη, την ενεργό συμμετοχή και τη συνεργατική μάθηση μεταξύ των μαθητών. Το παιχνίδι "Challenge Ecoquest" μπορεί να προταθεί ως ανταγωνιστική μορφή για να ενθαρρύνει τους μαθητές να συμμετέχουν ατομικά ή σε ομάδες. Οι εκπαιδευτικοί καθοδηγούν το παιχνίδι και τον διαγωνισμό και μπορούν να προτείνουν μετα-ερωτήσεις για να συζητήσουν συγκεκριμένα θέματα σχετικά με τα συγκεκριμένα θέματα. Αυτή η στρατηγική διδασκαλίας μετατρέπει την παραδοσιακή μάθηση σε καθηλωτική εκπαιδευτική εμπειρία, καθιστώντας τα πολύπλοκα περιβαλλοντικά και τουριστικά θέματα σχετικά με τη βιωσιμότητα πιο προσιτά και ελκυστικά για τους μαθητές.

- **Lego® Serious Play®:** είναι μια μεθοδολογία για την προώθηση της δημιουργικότητας και της ενεργού συμμετοχής στην επίλυση προκλήσεων, ένα συγκεκριμένο θέμα που σχετίζεται με τον αειφόρο τουρισμό ή την ψηφιοποίηση. Μέσω της δυναμικής της ομάδας, οι συμμετέχοντες θα εργαστούν συνεργατικά για να δημιουργήσουν καινοτόμες στρατηγικές και λύσεις μέσω προσομοίωσης με κομμάτια Lego. Αυτή η μεθοδολογία επιτρέπει την προσέγγιση πολύπλοκων καταστάσεων με παιγνιώδη και οπτικό τρόπο, δημιουργώντας ένα περιβάλλον κοινού προβληματισμού που ενισχύει τη δέσμευση και τη συνοχή μεταξύ των μελών της ομάδας.
- **Κοινές ενότητες και διεπιστημονικά εργαστήρια** (Fostering Multidisciplinary Collaboration in Tourism Education). Για την αντιμετώπιση των πολύπλοκων και εξελισσόμενων προκλήσεων στον τομέα του τουρισμού, προτείνουμε την ανάπτυξη κοινών ενοτήτων και διεπιστημονικών εργαστηρίων σε συνεργασία με άλλες σχολές, όπως η Πολυτεχνική Σχολή, οι Κοινωνικές Επιστήμες, οι Περιβαλλοντικές Σπουδές και τα Οικονομικά. Οι ενότητες αυτές αποσκοπούν στο να εφοδιάσουν τους φοιτητές με ποικίλες προοπτικές και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων με την ενσωμάτωση γνώσεων από πολλούς επιστημονικούς κλάδους.

Στόχοι:

- Βελτίωση της κατανόησης των φοιτητών για τον τουρισμό ως ένα πολύπλευρο σύστημα που επηρεάζεται από την τεχνολογία, την κοινωνία, το περιβάλλον και την οικονομία.
- Προώθηση της κριτικής σκέψης και της καινοτομίας μέσω της έκθεσης σε διαφορετικές ακαδημαϊκές προσεγγίσεις.
- Προώθηση της ομαδικής εργασίας και της επικοινωνίας μεταξύ των επιστημονικών κλάδων, αντανακλώντας σενάρια του πραγματικού κόσμου.

Παραδείγματα πιθανών κοινών ενοτήτων:

- **Αειφόρος τουριστική υποδομή (με μηχανικό):** Εστίαση στον φιλικό προς το περιβάλλον σχεδιασμό, τα συστήματα μεταφορών και τις έξυπνες τεχνολογίες στον τουρισμό.
- **Κοινωνία, πολιτισμός και τουρισμός (με κοινωνικές επιστήμες):** Εξερευνήστε τον κοινωνικοπολιτιστικό αντίκτυπο του τουρισμού και της κοινοτικής δέσμευσης.
- **Περιβαλλοντικές επιπτώσεις και κλιματική ανθεκτικότητα στον τουρισμό (με περιβαλλοντικές σπουδές):** Αξιολόγηση στρατηγικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και πράσινων πρακτικών.
- **Οικονομικά και πολιτική του τουρισμού (με Οικονομικά):** Ανάλυση οικονομικών μοντέλων, πλαισίων πολιτικής και οικονομικής βιωσιμότητας.

Δομή:

- Συν-σχεδιασμός και συν-διδασκαλία από καθηγητές των συμμετεχόντων τμημάτων.
- Περιλαμβάνουν μελέτες περιπτώσεων, ομαδικές εργασίες και προσκεκλημένες διαλέξεις από επαγγελματίες του κλάδου.

- Παρέχονται ως μαθήματα επιλογής ή ενσωματώνονται στο βασικό πρόγραμμα σπουδών ανάλογα με το θεσμικό πλαίσιο.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα:

- Απόφοιτοι με ολιστική, συστημική κατανόηση του τουρισμού.
- Ισχυρότερα ακαδημαϊκά δίκτυα και δυνατότητες για διεπιστημονική έρευνα και καινοτομία.
- Καλύτερη ευθυγράμμιση με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) και τις μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- **Living Labs: Συνεργατική βιωσιμότητα στην πράξη:** Δημιουργία συνεργασιών "ζωντανών εργαστηρίων" με τοπικούς τουριστικούς προορισμούς για τη δημιουργία καθηλωτικών, πραγματικών περιβαλλόντων μάθησης. Σε αυτά τα εργαστήρια, οι φοιτητές συνδιαμορφώνουν, υλοποιούν και αξιολογούν πρωτοβουλίες αειφορίας σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς του προορισμού (π.χ. τοπικές κυβερνήσεις, τουριστικές επιχειρήσεις, ΜΚΟ). Τα βασικά στοιχεία περιλαμβάνουν: **Συν-δημιουργία** (όπου οι φοιτητές εργάζονται μαζί με τους τοπικούς εταίρους για να εντοπίσουν τις προκλήσεις βιωσιμότητας και να προτείνουν καινοτόμες λύσεις). **Υλοποίηση:** (οι ιδέες δοκιμάζονται και εφαρμόζονται σε πραγματικές συνθήκες, μετατρέποντας τη θεωρία σε πράξη). **Μέτρηση των επιπτώσεων:** (οι φοιτητές παρακολουθούν και αξιολογούν τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά αποτελέσματα των παρεμβάσεών τους, χρησιμοποιώντας εργαλεία όπως έλεγχοι βιωσιμότητας, ανατροφοδότηση των επισκεπτών και ανάλυση του αποτυπώματος άνθρακα). **Αναστοχασμός και υποβολή εκθέσεων:** (τα αποτελέσματα κοινοποιούνται στους ενδιαφερόμενους μέσω παρουσιάσεων, εκθέσεων και κοινοτικών εκδηλώσεων, ενισχύοντας τη λογοδοσία και τη συνεχή βελτίωση).

Αυτά τα Ζωντανά Εργαστήρια δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν κριτική σκέψη, συνεργασία και ηγετικές δεξιότητες, ενώ παράλληλα συμβάλλουν απτά στους τοπικούς στόχους βιωσιμότητας.

4.1.1.1.2. Εργασία πεδίου και εκπαιδευτικές εκδρομές

Ο βιώσιμος τουρισμός, ο οποίος επιδιώκει να εξισορροπήσει την οικονομική ανάπτυξη με την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική ισότητα, έχει γίνει κεντρικό θέμα στην τουριστική εκπαίδευση. Ωστόσο, η πολυπλοκότητα των εννοιών της αειφορίας συχνά προκαλεί την ικανότητα των φοιτητών να τις κατανοήσουν πλήρως και να τις εφαρμόσουν σε πραγματικές συνθήκες. Η εμπειρική έρευνα διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη γεφύρωση αυτού του χάσματος, διερευνώντας πώς οι μέθοδοι βιωματικής μάθησης –όπως η εργασία πεδίου, η μάθηση βάσει σχεδίου και η εμπλοκή στην κοινότητα– μπορούν να ενισχύσουν την κατανόηση και την εφαρμογή πρακτικών βιώσιμου τουρισμού από τους φοιτητές.

Μελέτες έχουν δείξει ότι όταν οι φοιτητές συμμετέχουν ενεργά σε πρωτοβουλίες αειφορίας -όπως έργα οικολογικής πιστοποίησης, συνεργασία με τοπικούς φορείς παροχής τουριστικών υπηρεσιών ή εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων- είναι πιο πιθανό να εσωτερικεύσουν τις θεωρητικές αρχές. Αυτές οι πρακτικές εμπειρίες όχι μόνο εμβαθύνουν την εννοιολογική τους κατανόηση αλλά και αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη και τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, προετοιμάζοντάς τους για υπεύθυνη λήψη αποφάσεων στη μελλοντική τους σταδιοδρομία. Τα εμπειρικά στοιχεία υποστηρίζουν έτσι την ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών στα εκπαιδευτικά πλαίσια ως έναν τρόπο μετατροπής της θεωρητικής μάθησης σε πρακτικές, διαρκείς ικανότητες.

Επισκόπηση εμπειρικής έρευνας

Η έρευνα σχετικά με τις βιώσιμες πρακτικές στον τουρισμό διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ θεωρίας και πράξης, βοηθώντας τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τις επιχειρήσεις και τις κοινότητες να εφαρμόσουν τις αρχές της βιωσιμότητας αποτελεσματικά. Παρακάτω παρουσιάζονται οι βασικοί τομείς στους οποίους οι εμπειρικές μελέτες συμβάλλουν στην κατανόηση και την εφαρμογή των εννοιών του βιώσιμου τουρισμού:

1. Καταναλωτική συμπεριφορά και ζήτηση βιώσιμου τουρισμού

Οι εμπειρικές μελέτες αναλύουν τις προτιμήσεις των τουριστών, την προθυμία πληρωμής για βιώσιμες επιλογές και τις προθέσεις συμπεριφοράς προς φιλικά προς το περιβάλλον ταξίδια. Ορισμένα σημαντικά διδάγματα που προκύπτουν από τις έρευνες είναι τα ακόλουθα:

- Οι φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις αρκετών επιχειρήσεων αποτυγχάνουν να βελτιώσουν σημαντικά την προστασία του περιβάλλοντος από τους καταναλωτές, όπως η μειωμένη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι παρεμβάσεις στον τουρισμό μπορεί να απαιτούν τη χρήση πιο απτών οφελών για την αλλαγή συμπεριφοράς (Dolnicar et al., 2017).
- Η εμπειρική έρευνα δείχνει ότι οι φιλικές προς το περιβάλλον συμπεριφορές εξαρτώνται από γνωστικούς και κοινωνικοδημογραφικούς παράγοντες, όπως "η αυτο-ταυτότητα, οι κοινωνικοί κανόνες, το αίσθημα ενοχής και ο οργανωμένος περιβαλλοντισμός" (Juvan & Dolnicar, 2017). Οι πιστοποιήσεις (π.χ. οικολογικά σήματα) δείχνουν οριακή ή και καθόλου φιλική προς το περιβάλλον θετική συμπεριφορά (π.χ. Karlsson and Dolnicar, 2016).

2. Επιχειρηματικές στρατηγικές για τον αειφόρο τουρισμό

Οι εμπειρικές μελέτες αξιολογούν επίσης τον ρόλο των βιώσιμων επιχειρηματικών μοντέλων στις τουριστικές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ξενοδοχείων, των αεροπορικών εταιρειών και των τουριστικών πρακτόρων. Ορισμένα σημαντικά ευρήματα είναι τα εξής:

- Στο ευρύτερο φάσμα της οικονομίας και των βιομηχανιών, υπάρχουν μικτά στοιχεία που αφορούν τον αντίκτυπο των βιώσιμων πρακτικών στις οικονομικές επιδόσεις. Ωστόσο, η πλειονότητα των εργασιών υποδεικνύει γενικά θετικό αντίκτυπο των βιώσιμων πρακτικών στις οικονομικές επιδόσεις (Gillan et al. 2021).

- Οι Tan κ.ά., (2017) εξετάζουν τον αντίκτυπο των περιβαλλοντικών επιδόσεων (ΠΕ) στις χρηματοοικονομικές επιδόσεις (ΧΕ) στον κλάδο των ταξιδιών και του τουρισμού (ΤΤ), εστιάζοντας στη μείωση των εκπομπών, τη μείωση των πόρων και την καινοτομία των προϊόντων. Τα ευρήματα αποκαλύπτουν ότι, ενώ η συνολική ΕΠ επηρεάζει θετικά την FP στον ξενοδοχειακό κλάδο, ο αντίκτυπός της ποικίλλει ανάλογα με τον κλάδο. Η μείωση των πόρων ενισχύει την ΠΠ στα ξενοδοχεία, αλλά επηρεάζει αρνητικά τις αεροπορικές εταιρείες, ενώ η καινοτομία προϊόντων ωφελεί τα εστιατόρια. Ο κλάδος των καζίνο δεν παρουσιάζει σημαντική σχέση. Επιπλέον, η μελέτη υπογραμμίζει ότι οι επιχειρήσεις με μεγαλύτερη οικονομική ανεπάρκεια μπορούν να αξιοποιήσουν καλύτερα τις επενδύσεις ΕΡ για τη βελτίωση του ΠΠ, με την ανεπάρκεια πόρων να ενισχύει τα οφέλη της καινοτομίας προϊόντων στα καζίνο, τη μείωση των πόρων στα ξενοδοχεία και τη μείωση των εκπομπών στις αεροπορικές εταιρείες και τα εστιατόρια.

Τα παραπάνω αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι οι μάνατζερ θα πρέπει να προσαρμόζουν τις περιβαλλοντικές στρατηγικές στον συγκεκριμένο κλάδο τους, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να ενθαρρύνουν τις πρακτικές βιωσιμότητας και οι επενδυτές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους ΕΡ μαζί με την οικονομική χαλαρότητα κατά την αξιολόγηση των επιχειρήσεων.

3. Συμμετοχή στην κοινότητα και κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος

Η εμπειρική έρευνα αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η συμμετοχή της τοπικής κοινότητας επηρεάζει την επιτυχία των πρωτοβουλιών βιώσιμου τουρισμού. Επιλεκτικές εργασίες στον τομέα αυτό εξετάζονται παρακάτω.

- Οι Saayman και Giampiccoli (2016) εξετάζουν κριτικά τον τουρισμό με βάση την κοινότητα (CBT) και τον τουρισμό υπέρ των φτωχών (PPT), τονίζοντας τις διαφορετικές επιπτώσεις τους στη μείωση της φτώχειας και την ανάπτυξη της κοινότητας. Ενώ ο CBT δίνει προτεραιότητα στον τοπικό έλεγχο, την ενδυνάμωση και την αναδιανεμητική δικαιοσύνη, ο PPT λειτουργεί εντός των πλαισίων του mainstream τουρισμού, ενσωματώνοντας τους φτωχούς στα υπάρχοντα συστήματα της αγοράς χωρίς να αμφισβητεί τις διαρθρωτικές ανισότητες. Οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι η PPT ενισχύει την οικονομική εξάρτηση, ωφελώντας περισσότερο τις επιχειρήσεις παρά τις κοινότητες, ενώ η CBT προσφέρει μια πιο βιώσιμη και μετασχηματιστική προσέγγιση. Το έγγραφο τάσσεται υπέρ των τουριστικών πολιτικών που ενδυναμώνουν τις μειονεκτούσες κοινότητες μέσω της πραγματικής τοπικής ιδιοκτησίας και της δίκαιης κατανομής των πόρων, αντί να βασίζονται σε εξωτερικά ελεγχόμενες πρωτοβουλίες ΔΤΠ.
- Η έρευνα των Seraphin κ.ά. (2018) εξετάζει τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις του υπερτουρισμού εστιάζοντας στο παράδειγμα της Βενετίας. Η μελέτη υπογραμμίζει πώς ο υπερβολικός αριθμός επισκεπτών απειλεί την οικολογική, οικονομική και πολιτιστική βιωσιμότητα της πόλης. Αντί των ριζοσπαστικών λύσεων για την έξοδο των τουριστών που προτείνουν ορισμένοι ακτιβιστές κατά του τουρισμού, το έγγραφο υποστηρίζει συνεργατικές

στρατηγικές δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, όπως ο περιορισμός της πρόσβασης, η φορολόγηση και η προώθηση υπεύθυνης τουριστικής συμπεριφοράς.

4. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού

Οι εμπειρικές μελέτες χρησιμοποιούν ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους για τη μέτρηση του οικολογικού αποτυπώματος του τουρισμού. Ορισμένα αποτελέσματα στον τομέα αυτό περιλαμβάνουν τα εξής:

Οι Gössling & Peeters (2015) αξιολογούν την παγκόσμια κατανάλωση πόρων από τον τουρισμό από το 1900 προχωρώντας σε εκτιμήσεις μέχρι το έτος 2050, εστιάζοντας στη χρήση ενέργειας, νερού, γης και τροφίμων, παράλληλα με τις εκπομπές CO₂. Τα ευρήματα δείχνουν ότι η παγκόσμια ζήτηση ενέργειας του τουρισμού, η κατανάλωση νερού, η χρήση γης και οι απαιτήσεις σε τρόφιμα αναμένεται να υπερδιπλασιαστούν μέχρι το 2050, παρά τις προσπάθειες για τη βελτίωση της βιωσιμότητας. Η μελέτη προειδοποιεί ότι οι σημερινές τάσεις ανάπτυξης του τουρισμού δεν είναι βιώσιμες, τονίζοντας την ανάγκη για επείγουσες παρεμβάσεις πολιτικής, τεχνολογικές καινοτομίες και παγκόσμια συνεργασία για τον μετριασμό των περιβαλλοντικών του επιπτώσεων.

Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας από τους Jin και Gao (2025) αποκαλύπτει ότι ο τουρισμός έχει διττό αντίκτυπο στη βιοποικιλότητα - ενώ μπορεί να οδηγήσει σε διαταραχή της άγριας ζωής, καταστροφή των ενδιαιτημάτων και παράνομες δραστηριότητες, παρέχει επίσης οικονομικά κίνητρα για τη διατήρηση, προωθεί την ευαισθητοποίηση και ενθαρρύνει τη βιώσιμη περιβαλλοντική διαχείριση. Οι αποτελεσματικές παρεμβάσεις πολιτικής, οι υπεύθυνες τουριστικές πρακτικές και η αυστηρή επιβολή των περιβαλλοντικών κανονισμών είναι ζωτικής σημασίας για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων του τουρισμού στη βιοποικιλότητα και τη μεγιστοποίηση του δυναμικού διατήρησής του.

5. Πολιτική και διακυβέρνηση στον βιώσιμο τουρισμό

Η έρευνα αξιολογεί επίσης την αποτελεσματικότητα των διαφόρων μοντέλων διακυβέρνησης στην προώθηση της αειφορίας. Για παράδειγμα, η εργασία των Bramwell και Lane (2011) διερευνά τη διακυβέρνηση του τουρισμού και της αειφορίας, τονίζοντας τη σημασία των προσαρμοσμένων, αποτελεσματικών πλαισίων διακυβέρνησης για τη διασφάλιση βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Ζητά στρατηγικές που να εμπλέκουν πολλαπλά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, των επιχειρήσεων και των τοπικών κοινοτήτων. Συνοψίζοντας, οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα οδηγούν σε αποτελεσματικότερες πολιτικές βιώσιμου τουρισμού.

Παρουσιάζουμε παραδείγματα βασισμένα σε εμπειρικές έρευνες για βιώσιμες πρακτικές που επιτρέπουν στους φοιτητές να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν καλύτερα τις θεωρητικές έννοιες του βιώσιμου τουρισμού.

- **Επισκέψεις σε τουριστικούς χώρους:** Εκδρομές των μαθητών σε ξενοδοχεία, μουσεία, ταξιδιωτικά γραφεία ή τουριστικά αξιοθέατα, όπου μπορούν να δουν από πρώτο χέρι πώς

λειτουργούν οι τουριστικές επιχειρήσεις. Αυτό τους βοηθά να συνδέσουν τις θεωρητικές γνώσεις από την τάξη με τις πρακτικές εφαρμογές.

- **Παρακολουθήστε τουριστικά συνέδρια και εκδηλώσεις:** Ενθαρρύνετε τους εκπαιδευτικούς/μαθητές να παρακολουθούν εκδηλώσεις της τουριστικής βιομηχανίας, όπως εκθέσεις ταξιδίων, συνέδρια φιλοξενίας ή εργαστήρια. Αυτό τους δίνει πρόσβαση σε επαγγελματίες του κλάδου, τάσεις και ευκαιρίες.
- **Αξιολογήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων και έρευνα για τον τουρισμό με βάση την κοινότητα:** Οι μαθητές διεξάγουν επιτόπιες αξιολογήσεις βιωσιμότητας τουριστικών προορισμών, καταλυμάτων ή φυσικών πάρκων. Αναλύουν παράγοντες όπως η διαχείριση αποβλήτων, η κατανάλωση νερού και ενέργειας, οι προσπάθειες διατήρησης της βιοποικιλότητας και η συμμετοχή της κοινότητας στις τουριστικές δραστηριότητες. Αυτή η πρακτική έρευνα βοηθά τους μαθητές να αξιολογήσουν τον πραγματικό αντίκτυπο του τουρισμού στο περιβάλλον και τις τοπικές κοινότητες, ενώ παράλληλα διερευνούν βιώσιμες λύσεις.
- **Συμμετοχική έρευνα δράσης με τοπικές επιχειρήσεις και ΜΚΟ:** Οι φοιτητές συμμετέχουν σε συνεργατική έρευνα με ξενοδοχεία, τουριστικούς πράκτορες, τοπικές κυβερνήσεις ή μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) για την ανάλυση και τη βελτίωση των πρακτικών βιώσιμου τουρισμού. Η μέθοδος αυτή ενθαρρύνει την άμεση αλληλεπίδραση με τους ενδιαφερόμενους φορείς του κλάδου, ενισχύοντας την κριτική σκέψη και την εφαρμοσμένη μάθηση.
- **Κατασκήνωση καινοτομίας:** Διοργάνωση μιας δημιουργικής εκδήλωσης προβολής όπου οι μαθητές μελετούν και σχεδιάζουν καινοτόμες βιώσιμες πρακτικές για την ενσωμάτωση της βιοτεχνικής παραγωγής και των παραδοσιακών υπηρεσιών στον τουρισμό. Κύριο θέμα: Ευκαιρίες και προκλήσεις του τουρισμού σε μια αγροτική περιοχή. Πρόβλημα: Πώς να χρησιμοποιήσουμε την τοπική βιοτεχνία και τις παραδοσιακές υπηρεσίες στην περιοχή για βιώσιμο και καινοτόμο τουρισμό; Δραστηριότητες: Οι συμμετέχοντες θα ασχοληθούν με διάφορες πτυχές του τουρισμού: από το μάρκετινγκ έως τις υποδομές και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Παρατήρηση οικολογικών πρακτικών στον αγροτικό και γαστρονομικό τουρισμό: Οργάνωση επισκέψεων σε αγορές αγροτών. Δοκιμές και εργαστήρια με παραδοσιακά τρόφιμα (π.χ. τυρί, κρασί, ψωμί). Σύνδεση τουριστικών περιοχών με τοπικούς παραγωγούς και Ποσοτικές και ποιοτικές μελέτες πεδίου σχετικά με την αποτελεσματικότητα των περιβαλλοντικών πρακτικών στον τουρισμό: Οι εκπαιδευόμενοι χρησιμοποιούν έρευνες, παρατηρήσεις, έρευνα και ανάλυση για να μετρήσουν τον αντίκτυπο των βιώσιμων πρακτικών στους τουριστικούς προορισμούς- Υπολογισμός του ανθρακικού αποτυπώματος των τουριστών μέσω ερευνών και ανάλυσης των μεταφορικών μέσων που χρησιμοποιούν οι επισκέπτες- Οικονομική αξιολόγηση του οικοτουρισμού - κόστος και έσοδα ανάλυση των βιώσιμων πρωτοβουλιών σε σύγκριση με τον παραδοσιακό τουρισμό. Παροχή συγκεκριμένων δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτιστοποίηση των πολιτικών.

- **Έλεγχοι και αξιολογήσεις βιωσιμότητας:** Εμπλέκουν τους φοιτητές στη διενέργεια αξιολογήσεων περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε τουριστικές τοποθεσίες, αξιολογώντας το αποτύπωμα άνθρακα, τα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων και τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης. Αυτή η πρακτική προσέγγιση τους δίνει τη δυνατότητα να εφαρμόσουν τις έννοιες της αειφορίας σε πραγματικές συνθήκες.
- **Ιστορίες επιτυχίας του τουρισμού με βάση την κοινότητα:** Περιπτωσιολογικές μελέτες για το πώς οι τοπικές κοινότητες επωφελούνται από τις πρωτοβουλίες βιώσιμου τουρισμού, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας θέσεων εργασίας, της πολιτιστικής διατήρησης και της ανάπτυξης υποδομών.
 - A) Περιήγηση σε βιώσιμα καταλύματα:** Ξεναγήστε τους μαθητές σε ένα βιώσιμο ξενοδοχείο, ξεώνα ή B & B. Εστιάστε στον τρόπο με τον οποίο οι πάροχοι καταλυμάτων εφαρμόζουν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές (ενεργειακή απόδοση, μείωση αποβλήτων, εξοικονόμηση νερού) και βελτιώνουν τις τοπικές εμπειρίες για τους επισκέπτες. Μπορεί να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές ότι μικρές λειτουργικές αλλαγές μπορούν να έχουν μεγάλα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη και να ενθαρρύνει την κριτική σκέψη σχετικά με τις επιλογές των καταναλωτών και τα πρότυπα του κλάδου.
 - B) Εργασία πεδίου για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς:** Συντονίστε ένα ταξίδι σε έναν χώρο πολιτιστικής κληρονομιάς που δέχεται πίεση από τον τουρισμό (π.χ. ένα μεσαιωνικό κάστρο, μια εκκλησία που έχει χαρακτηριστεί από την UNESCO ή μια αρχαιολογική περιοχή). Οι μαθητές συλλέγουν από πρώτο χέρι γνώσεις σχετικά με τις προκλήσεις της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι μαθητές χρησιμοποιούν δομημένους καταλόγους ελέγχου και μιλούν με τους κηδεμόνες του χώρου ή με τοπικούς εμπειρογνώμονες της πολιτιστικής κληρονομιάς, στη συνέχεια επιστρέφουν στις τάξεις και συντάσσουν ομαδικές προτάσεις που προτείνουν συνδέσεις με βέλτιστες πρακτικές.
- **Πρακτική άσκηση και κινητικότητα:** Στο πλαίσιο του βιώσιμου τουρισμού, η πρακτική άσκηση παρέχει μια μοναδική ευκαιρία για τους μαθητές να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ θεωρητικών γνώσεων και πρακτικής εφαρμογής. Οι βιώσιμες πρακτικές κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης μπορούν να προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι θεωρητικές έννοιες κατανοούνται, εφαρμόζονται και βελτιώνονται σε πραγματικές συνθήκες. Η πρακτική άσκηση επιτρέπει στους φοιτητές να εφαρμόσουν θεωρητικά πλαίσια (π.χ. τριπλή κατώτατη γραμμή, κυκλική οικονομία ή αρχές οικοτουρισμού) σε πραγματικές συνθήκες φιλοξενίας και τουρισμού. Παρέχει μια πολύτιμη πλατφόρμα για την εμπειρική έρευνα σχετικά με τις βιώσιμες πρακτικές στον τουρισμό και τη φιλοξενία, και οι φοιτητές μπορούν να παράγουν αξιοποιήσιμες γνώσεις που ενισχύουν τόσο τη μάθησή τους όσο και την κατανόηση της βιωσιμότητας από τον κλάδο.
- **Μάθηση με βάση το έργο:** Οι φοιτητές μπορούν να αναπτύξουν κρίσιμες γνώσεις και δεξιότητες δημιουργώντας έργα που αντιμετωπίζουν ζητήματα στον πραγματικό κόσμο. Η ικανότητα των

μαθητών να διατηρούν τις γνώσεις και η ευκαιρία τους να αποκτήσουν σύνθετα ταλέντα όπως η κριτική σκέψη, η επικοινωνία, η ομαδική εργασία ή η επίλυση προβλημάτων βελτιώνονται σημαντικά όταν ξεκινούν με μια συγκεκριμένη πρόκληση σε αντίθεση με το συμβατικό θεωρητικό και αφηρημένο μοντέλο. Λόγω αυτής της δυναμικής, η καινοτομία στην τάξη δεν στηρίζεται μόνο στις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων των μαθητών, αλλά και στην ικανότητά τους να δημιουργούν νέους άγνωστους που πρέπει να επιλύσουν κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας. Επιχειρείται να εξαναγκαστούν οι μαθητές να συμμορφωθούν με τα μαθήματα και όχι το αντίθετο. (Esteves et al, 2019).

4.1.1.1.3. Πρακτικά Έργα

Στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών ερευνητικών έργων, οι φοιτητές εργάζονται σε ομάδες για την ανάπτυξη ενός ακαδημαϊκού άρθρου για ένα συγκεκριμένο θέμα που σχετίζεται με τη βιωσιμότητα ή την ψηφιοποίηση. Ο μαθησιακός στόχος είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενός ερευνητικού έργου που επικεντρώνεται στον αειφόρο τουρισμό ή την ψηφιοποίηση στον τουρισμό, με αποκορύφωμα ένα ακαδημαϊκό άρθρο και μια παρουσίαση σε συνέδριο. Οι μαθητές θα αναπτύξουν διάφορες δεξιότητες κατά την ανάπτυξη αυτού του έργου. Αρχικά, πρέπει να αναπτύξουν ένα θεωρητικό πλαίσιο, οπότε θα εργαστούν σε θέματα όπως: αναζήτηση κατάλληλων ακαδημαϊκών πηγών πληροφοριών, αναγνώριση διαφορετικών τύπων επιστημονικών εγγράφων, χρήση διαφορετικών στρατηγικών αναζήτησης με χρήση τελεστών Boolean, κριτική κατά την ανάγνωση ακαδημαϊκών άρθρων σχετικά με την αειφορία, την ψηφιοποίηση και τον τουρισμό και επιλογή των πληροφοριών που είναι κατάλληλες για την προσέγγιση της έρευνάς τους. Αφού σχεδιάσουν το θεωρητικό πλαίσιο, θα πρέπει να σχεδιάσουν τη μεθοδολογία για τη συλλογή δεδομένων. Αυτό συνεπάγεται τον καθορισμό ποσοτικών ή/και ποιοτικών μεθόδων, την επιλογή τεχνικών συλλογής δεδομένων και συγκεκριμένων ερευνητικών μεταβλητών, τον καθορισμό του πληθυσμού και του δείγματος και την εφαρμογή των διαδικασιών ανάλυσης δεδομένων. Υπό αυτή την έννοια, οι φοιτητές πρέπει να έχουν βασικές γνώσεις στατιστικής για την ανάλυση ποσοτικών δεδομένων και θεματικής ανάλυσης για την ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. Οι φοιτητές θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα και να γράφουν τα συμπεράσματα, αναφέροντας την απάντηση στους στόχους της έρευνας, τους περιορισμούς της μελέτης, τις μελλοντικές κατευθύνσεις της έρευνας και τις πρακτικές συνέπειες για τον κλάδο. Απαιτείται επίσης να γράψουν τη συζήτηση, αντιπαραβάλλοντας τα δικά τους αποτελέσματα με άλλες προηγούμενες ακαδημαϊκές μελέτες. Καθώς η έρευνα πρέπει να συνταχθεί σε μορφή ακαδημαϊκής εργασίας, οι φοιτητές θα πρέπει να εντοπίσουν ένα πραγματικό ακαδημαϊκό περιοδικό που να ευθυγραμμίζεται με το θέμα της έρευνάς τους και να προσαρμόσουν την εργασία τους ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του. Τέλος, στο τέλος του έργου, θα οργανωθεί ένα προσομοιωμένο τελικό συνέδριο, στο οποίο κάθε ομάδα μαθητών θα παρουσιάσει την έρευνά της με τη μορφή αφίσας. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τόσο το περιεχόμενο όσο και το ύφος επικοινωνίας ακολουθούν τα πρότυπα ενός ακαδημαϊκού συνεδρίου. Ωστόσο, θα μπορούν να είναι δημιουργικοί στην οπτική παρουσίαση των πληροφοριών.

Οι υπόλοιποι μαθητές θα κληθούν να επινοήσουν μία ερώτηση για κάθε παρουσίαση, ώστε να δουλέψουν την ικανότητα επίλυσης ακαδημαϊκών αμφιβολιών μπροστά σε κοινό.

- **Ερευνητικές Εργασίες:** Βάλτε τους μαθητές να διεξάγουν έρευνα σχετικά με τις τάσεις του τουρισμού, όπως ο οικολογικός τουρισμός, οι στρατηγικές ψηφιακού μάρκετινγκ ή ο αντίκτυπος του τουρισμού στις τοπικές κοινότητες, και στη συνέχεια να παρουσιάσουν τα ευρήματά τους σε τοπικούς τουριστικούς φορείς.
- **Λύσεις με βάση τα δεδομένα:** Οι μαθητές μαθαίνουν να συλλέγουν, να αναλύουν και να ερμηνεύουν δεδομένα για να εντοπίζουν τις βαθύτερες αιτίες των προκλήσεων βιωσιμότητας και να μετρούν τον αντίκτυπο των πιθανών λύσεων.
- **Ανάπτυξη επιχειρηματικών μοντέλων βιώσιμου τουρισμού:** Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες για να σχεδιάσουν και να προτείνουν μια επιχείρηση βιώσιμου τουρισμού, όπως ένα φιλικό προς το περιβάλλον ξενοδοχείο, ένα υπεύθυνο ταξιδιωτικό γραφείο ή ένα βιώσιμο τουριστικό πακέτο. Πρέπει να εξετάσουν τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο, την κοινωνική ευθύνη, την οικονομική βιωσιμότητα και τις καινοτόμες πρακτικές.
- **Κοινωνική δέσμευση και πρωτοβουλίες βιώσιμου τουρισμού:** Οι φοιτητές συνεργάζονται με τοπικές κοινότητες, φορείς χάραξης πολιτικής ή τουριστικές επιχειρήσεις για να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν μια πρωτοβουλία βιώσιμου τουρισμού μικρής κλίμακας που ωφελεί τόσο το περιβάλλον όσο και τον τοπικό πληθυσμό.
- **Σχέδια καινοτομίας ως εναλλακτική λύση για τον μαζικό τουρισμό. Αυθεντικές εμπειρίες στη Φιλιππούπολη:** Συμμετοχή των μαθητών σε έργα που αποσκοπούν στη δημιουργία και προώθηση της έννοιας του αργού τουρισμού στη Φιλιππούπολη, προσφέροντας αυθεντικές και εξατομικευμένες εμπειρίες που βυθίζουν τους τουρίστες στον τοπικό πολιτισμό, τις βιοτεχνικές παραδόσεις και τη γαστρονομία. Το έργο αποσκοπεί στο να προσφέρει εναλλακτικές λύσεις για την οικοδόμηση βιώσιμου τουρισμού στο Πλόβντιβ που εστιάζει στη διατήρηση της πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς και των φυσικών πόρων, προσφέροντας παράλληλα στους τουρίστες μοναδικές και αυθεντικές εμπειρίες. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να εργαστούν σε διάφορες πτυχές του θέματος - οργάνωση εργαστηρίων χειροτεχνίας, εκδρομών κρασιού και γκουρμέ, εμπειριών αγροτουρισμού σε αγροκτήματα, δημιουργία περιπατητικών και ποδηλατικών διαδρομών, δημιουργία πληροφοριακού υλικού για το έργο - ένας οδηγός/ψηφιακή εφαρμογή για όλες τις αργές εμπειρίες. Τα σχέδια μπορούν να παρουσιαστούν σε οργανισμούς-εταίρους - Περιφερειακό Εθνογραφικό Μουσείο - για τη διοργάνωση εργαστηρίων χειροτεχνίας, τοπικά οίνοποιεία όπως το Villa Yustina και το Zlaten Rozhen, βιολογικά αγροκτήματα γύρω από το Plovdiv, τουριστικούς πράκτορες που ειδικεύονται στον εναλλακτικό και οινοτουρισμό.
- **Επιχειρηματικά σχέδια βιώσιμου τουρισμού:** Οι φοιτητές αναπτύσσουν λεπτομερή επιχειρηματικά σχέδια για βιώσιμες τουριστικές επιχειρήσεις, ενσωματώνοντας φιλικές προς το

περιβάλλον πρακτικές, στρατηγικές δέσμευσης της κοινότητας και αξιολογήσεις οικονομικής βιωσιμότητας.

- **Οικολογική πιστοποίηση και συστάσεις πολιτικής:** Αναθέστε στους φοιτητές να αξιολογήσουν υφιστάμενα προγράμματα οικολογικής πιστοποίησης ή πολιτικές για τον τουρισμό και να προτείνουν βελτιώσεις ώστε να ευθυγραμμιστούν με τις βέλτιστες πρακτικές της αειφορίας.
- **Ανάλυση συναισθήματος στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης:** Βάλτε τους μαθητές να διερευνήσουν πώς η αντίληψη του κοινού για την τουριστική εμπειρία ενός προορισμού μπορεί να ενημερώσει για βιώσιμες πρακτικές και πολιτικές. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω των παρακάτω βημάτων της δραστηριότητας: Επιλογή πλατφόρμας, συλλογή δεδομένων, ανάλυση και διορατικότητα. Αυτή η δραστηριότητα συνδέει τον ψηφιακό γραμματισμό με την τουριστική έρευνα και αποκαλύπτει πώς η ανατροφοδότηση στο διαδίκτυο μπορεί να διαμορφώσει τις αντιλήψεις και να οδηγήσει σε βιώσιμες λύσεις.
- **Έρευνα για την αειφορία των τοπικών επιχειρήσεων:** Προωθήστε τις ερευνητικές δεξιότητες των μαθητών διερευνώντας πώς οι τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις (ξενοδοχεία, εστιατόρια, τουριστικοί πράκτορες) υιοθετούν (ή δεν υιοθετούν) βιώσιμες πρακτικές ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα: Σχεδιασμός ερωτηματολογίου, συλλογή δεδομένων, ανάλυση και λύσεις. Μπορεί να ενθαρρύνει την άμεση εμπλοκή με τα ενδιαφερόμενα μέρη και να ενισχύσει τις επικοινωνιακές δεξιότητες.
- **Διεπιστημονικά έργα:** Οι διεπιστημονικές εργασίες έχουν ως στόχο να εμπλέκουν διάφορες διδακτικές ενότητες ενός μαθήματος και ο κύριος στόχος τους είναι να ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα των φοιτητών, καθώς και την απόκτηση θεωρητικών/πρακτικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με την περιοχή του μαθήματος. Το έργο ενσωματώνει συνεισφορές από διάφορες μονάδες του προγράμματος σπουδών, έτσι ώστε ο μαθητής να μπορεί να εφαρμόσει όλες τις γνώσεις που απέκτησε στην τάξη, δημιουργώντας ένα καινοτόμο και εφικτό έργο. Όσον αφορά τις προκλήσεις του βιώσιμου τουρισμού, τα διεπιστημονικά έργα αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο για την ανάπτυξη συγκεκριμένων στρατηγικών και λύσεων, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα πολλαπλών επιστημονικών κλάδων και αντιμετωπίζοντας τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές διαστάσεις της βιωσιμότητας με ολιστικό και καινοτόμο τρόπο. Παραδείγματα όπως η ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον θερέτρων, τα βιώσιμα συστήματα μεταφορών, η διαχείριση αποβλήτων σε παράκτιες περιοχές και η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς καταδεικνύουν τις μετασχηματιστικές δυνατότητες της διεπιστημονικής συνεργασίας για τη δημιουργία μιας πιο βιώσιμης τουριστικής βιομηχανίας.
- **Επιχειρηματικά σχέδια:** Στο πλαίσιο του βιώσιμου τουρισμού και της φιλοξενίας, προτείνεται στους φοιτητές να αναπτύξουν μια πρόταση σχεδίου για τη δημιουργία μιας νέας επιχειρηματικής ιδέας στον τομέα του τουρισμού (φιλοξενία, εστιατόριο ή τουριστικές δραστηριότητες) όπου η βιωσιμότητα αποτελεί προϋπόθεση. Η πρόταση αυτή αναπτύσσεται σε

ένα πραγματικό πλαίσιο, με πραγματική πρόβλεψη των επενδύσεων, του λειτουργικού κόστους, των εσόδων και των κερδών. Για να εξασφαλιστεί η προϋπόθεση της βιωσιμότητας, έχουν καθοριστεί ορισμένες θεμελιώδεις κατευθυντήριες γραμμές, δηλαδή το ποσοστό των επενδύσεων σε τεχνολογίες και συστήματα πληροφοριών και σε πράσινες πρακτικές. Επιπλέον, απαιτείται μια καινοτόμος και διαφοροποιητική πρόταση. Η πρόταση παρουσιάζεται και υπερασπίζεται ενώπιον μιας επιτροπής επιχειρηματιών και επενδυτών, σε μορφή δεξαμενής καρχαριών, οι οποίοι αξιολογούν τη συνάφεια και την ικανότητα υλοποίησης του σχεδίου, προσομοιώνοντας την επένδυση που θα ήταν πρόθυμοι να κάνουν σε αυτό.

- **Κοινοτικά ή εταιρικά σχέδια:** Εμπλέκουν τους φοιτητές στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών που αφορούν τη συνεργασία με τοπικές κοινότητες ή επιχειρήσεις για την προώθηση βιώσιμων τουριστικών πρακτικών. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία στρατηγικών τουρισμού με βάση την κοινότητα για την ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού, των παραδόσεων και των βιώσιμων πρακτικών. Η ίδια προσέγγιση μπορεί να χρησιμοποιηθεί από φοιτητές της τουριστικής βιομηχανίας (π.χ. ξενοδοχεία) για την προώθηση και την εφαρμογή των πολιτικών καταναλωτικής και κοινωνικής ευθύνης τους (ΕΚΕ).
- **Εργαστήρια ανάπτυξης πολιτικής:** Βάλτε τους μαθητές να συμμετάσχουν σε εργαστήρια όπου συντάσσουν προτάσεις πολιτικής για τον αειφόρο τουρισμό. Αυτές οι συστάσεις μπορούν να βασίζονται σε βέλτιστες πρακτικές, μελέτες περιπτώσεων και συνεργασίες με κυβερνητικές υπηρεσίες, ΜΚΟ και ενδιαφερόμενους φορείς του κλάδου. Οι μαθητές μπορούν στη συνέχεια να παρουσιάσουν τις προτεινόμενες πολιτικές τους στις αρμόδιες αρχές και να υποστηρίξουν την υιοθέτησή τους.

4.1.1.1.4. Ψηφιακά εργαλεία και εργαλεία πολυμέσων

Οι σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες και οι πλατφόρμες πολυμέσων φέρνουν επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο διδάσκουμε και μαθαίνουμε για τον βιώσιμο τουρισμό. Οι διαδραστικές προσομοιώσεις και η εικονική πραγματικότητα μπορούν να βυθίσουν τους μαθητές σε σενάρια του πραγματικού κόσμου. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες επιτρέπουν την παγκόσμια συνεργασία, συνδέοντας τους εκπαιδευόμενους με κοινότητες που ασκούν βιώσιμο τουρισμό. Η πολυμεσική αφήγηση - βίντεο, podcasts και infographics - κάνει τα πολύπλοκα περιβαλλοντικά ζητήματα πιο κατανοητά και ελκυστικά. Οι εφαρμογές για κινητά και τα παιχνιδιοποιημένα εργαλεία μάθησης ενισχύουν τα κίνητρα και εμβαθύνουν την κατανόηση μέσω διαδραστικών εμπειριών. Τα εργαλεία που βασίζονται στο υπολογιστικό νέφος επιτρέπουν την ανταλλαγή και ανάλυση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, προωθώντας τη μάθηση με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ενθαρρύνουν το διάλογο και την ανταλλαγή βιώσιμων πρακτικών μεταξύ πολιτισμών και περιοχών. Τα συστήματα ηλεκτρονικής μάθησης διευρύνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, επιτρέποντας σε εκπαιδευόμενους από απομακρυσμένες περιοχές να συμμετέχουν σε προγράμματα με επίκεντρο τη βιωσιμότητα. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να εξατομικεύσει το περιεχόμενο και να παρακολουθήσει την πρόοδο της μάθησης, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα. Συνολικά, αυτές οι καινοτομίες

υποστηρίζουν ένα πιο περιεκτικό, ελκυστικό και μελλοντικό μοντέλο εκπαίδευσης στον αειφόρο τουρισμό.

- **Εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης:** Οι τουριστικές επιχειρήσεις βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για το μάρκετινγκ, τις αξιολογήσεις και τη δέσμευση των πελατών. Προσφέρετε στους σπουδαστές εκπαίδευση στη χρήση πλατφορμών όπως το Instagram, το Facebook και το Tik-Tok για το τουριστικό μάρκετινγκ, τη δημιουργία περιεχομένου και τη δέσμευση της κοινότητας.
- **Διαδικτυακή παρουσία:** Βάλτε τους μαθητές να δημιουργήσουν ιστολόγια, ιστότοπους ή σελίδες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που σχετίζονται με τον τουρισμό, ώστε να εξασκήσουν τις δεξιότητές τους στο ψηφιακό μάρκετινγκ, τη δημιουργία περιεχομένου και την επωνυμία, οι οποίες είναι βασικές για τη σύγχρονη τουριστική βιομηχανία.
- **Μεγάλα δεδομένα (Big Data) και τεχνητή νοημοσύνη για την ανάλυση του βιώσιμου τουρισμού:** Παρουσιάστε στους μαθητές εργαλεία ανάλυσης δεδομένων και πλατφόρμες βασισμένες στην ΤΝ που βοηθούν στην αξιολόγηση των τουριστικών τάσεων, των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των προτιμήσεων των πελατών. Αναλύοντας σύνολα δεδομένων πραγματικού κόσμου, οι φοιτητές μπορούν να αναπτύξουν στρατηγικές βιώσιμου τουρισμού με βάση τα δεδομένα, να βελτιστοποιήσουν τις τουριστικές ροές και να προβλέψουν μελλοντικές τάσεις στον υπεύθυνο τουρισμό.
- **Εικονική πραγματικότητα (VR) και επαυξημένη πραγματικότητα (AR) για εμπυθιστική μάθηση:** Οι τεχνολογίες VR και AR παρέχουν ευκαιρίες βιωματικής μάθησης που επιτρέπουν στους μαθητές να εξερευνήσουν προορισμούς, μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς και περιοχές διατήρησης χωρίς φυσικά ταξίδια. Τα εργαλεία αυτά ενισχύουν τη δέσμευση, εμβαθύνουν την κατανόηση των προκλήσεων της βιωσιμότητας και υποστηρίζουν την εξ αποστάσεως τουριστική εκπαίδευση.
- **Παιχνιδοποίηση και διαδραστικές πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης:** Οι τεχνικές παιχνιδοποίησης, όπως τα σοβαρά παιχνίδια, τα κουίζ και οι προσομοιώσεις, καθιστούν την εκπαίδευση στον αειφόρο τουρισμό πιο ελκυστική και αποτελεσματική. Πλατφόρμες όπως το Kahoot!, το EdApp ή το Minecraft: Education Edition επιτρέπουν στους μαθητές να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους σε ένα προσομοιωμένο περιβάλλον χωρίς κίνδυνο. Αναπτύξτε και ενσωματώστε παιχνίδια προσομοίωσης που σχετίζονται με τον τουρισμό ή διαδραστικές πλατφόρμες ηλεκτρονικής μάθησης, όπου οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε σενάρια λήψης αποφάσεων από τον πραγματικό κόσμο. Αυτά τα εργαλεία μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να αναλύσουν μελέτες περιπτώσεων σχετικά με τη βιώσιμη τουρισμού, να διαχειριστούν εικονικά οικολογικά θέρετρα ή να αντιμετωπίσουν προκλήσεις που σχετίζονται

με τον υπερτουρισμό και τις προσπάθειες διατήρησης. Gamification είναι αρκετές μελέτες που δείχνουν ότι το gamification είναι ένα πολύ ενδιαφέρον εργαλείο για τη δημιουργία νέων εμπειριών και τη βελτίωση των επισκέψεων, καθιστώντας τον προορισμό πιο ελκυστικό και διαδραστικό για τους επισκέπτες, εμφανιζόμενο ως στοιχείο διαφοροποίησης του προορισμού και ικανό να μειώσει την εποχικότητα. Επιπλέον, η χρήση εργαλείων παιχνιδοποίησης στις διαδικασίες διδασκαλίας μπορεί να ωφελήσει τόσο την ίδια τη διαδικασία, παρακινώντας τους μαθητές για τη διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης και δείχνοντάς τους πώς να χρησιμοποιούν τα παιχνίδια και την παιχνιδοποίηση για την ανάπτυξη τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών Feifei et al, 2017).

- **Προσομοίωση πραγματικών τουριστικών διαδρομών:** Μέσω της εικονικής πραγματικότητας, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να "περιηγηθούν" σε οικολογικές διαδρομές, φυσικά καταφύγια ή πολιτιστικούς χώρους χωρίς να εγκαταλείψουν το μαθησιακό περιβάλλον. Μπορούν να εξασκηθούν στην παρουσίαση πληροφοριών σχετικά με τη βιοποικιλότητα, τις βιώσιμες πρακτικές και την πολιτιστική κληρονομιά.
- **Εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα:** Η εικονική και η επαυξημένη πραγματικότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο για να καταστήσουν τη μαθησιακή διαδικασία πιο ελκυστική και πιο κοντά στα πλαίσια της πραγματικότητας. Τα εργαλεία εικονικής πραγματικότητας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να παρέχουν στους μαθητές τη δυνατότητα να αναδυθούν σε ένα πλαίσιο εφαρμογής βιώσιμων πρακτικών, σε ένα πραγματικό πλαίσιο χωρίς να βγουν από την αίθουσα διδασκαλίας, για παράδειγμα, βλέποντας πραγματικά παραδείγματα σε ξενοδοχεία ή μουσεία που έχουν τις εγκαταστάσεις και τα έργα τους διαθέσιμα εικονικά ή χρησιμοποιώντας εργαλεία προσομοίωσης όπου μπορούν να λάβουν τις δικές τους αποφάσεις και να δουν εικονικά τον αντίκτυπο και τα αποτελέσματά τους (Pestek & Sarvan, 2021).

Οι εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να δείξουν την εισαγωγή, για παράδειγμα, πράσινων πρακτικών, ενός συγκεκριμένου εργαλείου ή αντικειμένου ή τη μεταμόρφωση όλου του δωματίου/χώρου και πώς αυτό θα μπορούσε να ωφελήσει όλο το περιβάλλον, σε ένα ξενοδοχείο ή ένα εστιατόριο, για παράδειγμα.

Επιπλέον, τα εικονικά εργαλεία δίνουν επίσης τη δυνατότητα στους μαθητές να τα χρησιμοποιήσουν στο επάγγελμά τους για την εκτέλεση των καθηκόντων τους και την υποστήριξη της λήψης αποφάσεων.

- **Εργαλεία AR/VR για τον οικοτουρισμό και την εκπαίδευση:** Χρησιμοποιώντας εφαρμογές AR σε κινητές συσκευές ή έξυπνα γυαλιά, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να λαμβάνουν διαδραστικές πληροφορίες. Για παράδειγμα: (εφαρμογές AR για κινητά τηλέφωνα παρέχουν διαδραστικές πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο για φυτά και ζώα σαρώνοντας τα σε φυσικά περιβάλλοντα), προσομοιώσεις μάθησης AR (οι εκπαιδευόμενοι εμπλέκονται με ρεαλιστικά σενάρια για να αναπτύξουν δεξιότητες λήψης αποφάσεων σε αυθεντικά περιβάλλοντα), εφαρμογές ειδικά για τον τουρισμό (Google Expeditions: Εξερευνήστε οικοσυστήματα και πάρκα εικονικά. Seek by iNaturalist: Αναγνώριση ειδών μέσω AR για την ενίσχυση των γνώσεων του ξεναγού. Wild Immersion: Εικονικές περιηγήσεις στη φύση με βάση την εικονική

πραγματικότητα για την ευαισθητοποίηση στον οικοτουρισμό. Augment: Οπτική απεικόνιση ιστορικών και διατηρητέων χώρων επί τόπου. Εκπαίδευση στον οικοτουρισμό VR: Προσομοιώνει φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές και σχεδιασμό διαδρομών).

- **Γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών (GIS):** Χαρτογράφηση και ανάλυση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του τουρισμού. Τα ΓΣΠ επιτρέπουν στους φοιτητές να εντοπίζουν τις κατάλληλες τοποθεσίες για πρωτοβουλίες οικοτουρισμού αναλύοντας τη χρήση γης, τις προστατευόμενες περιοχές και τις υποδομές. Οι μαθητές μπορούν να παρακολουθούν και να μετρούν τον άνθρακα εκπομπών από διάφορες τουριστικές δραστηριότητες με τη χρήση χωρικών δεδομένων. Τα ΓΣΠ βοηθούν τους φοιτητές να αξιολογήσουν τους τουριστικούς κινδύνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, οι πυρκαγιές ή τα ακραία καιρικά φαινόμενα.
- **Blockchain για τη διαφάνεια:** Διασφάλιση ηθικών πρακτικών στις αλυσίδες εφοδιασμού του τουρισμού. Μέσω της τεχνολογίας blockchain, οι φοιτητές στην εκπαίδευση μπορούν να μελετήσουν πραγματικές εφαρμογές και να κατανοήσουν πώς οι επιχειρήσεις στον τομέα του τουρισμού μπορούν να υιοθετήσουν υπεύθυνες πρακτικές. Για παράδειγμα, η αλυσίδα μπλοκ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διασφαλιστεί ότι οι προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών στον τουρισμό (όπως οι προμηθευτές τροφίμων, οι πάροχοι μεταφορών και οι ιδιοκτήτες καταλυμάτων) τηρούν δίκαιες εργασιακές πρακτικές και περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- **Εικονικοί διαδραστικοί χάρτες:** Δραστηριότητες στις οποίες οι μαθητές μαθαίνουν πώς να δημιουργούν διαδραστικούς χάρτες στο διαδίκτυο. Αυτοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία τουριστικών διαδρομών σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος. Προοριζόμενοι για τουρίστες ή άλλους μαθητές, οι χάρτες αυτοί μπορούν να εστιάζουν, για παράδειγμα, στην κλιματική αλλαγή και να υποδεικνύουν σημεία-κλειδιά σε μια πόλη για την κατανόηση και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (κλιματικά καταφύγια, πράσινες ζώνες κ.λπ.). Οι χάρτες αυτοί θα μπορούσαν επίσης να υποδεικνύουν πρωτοβουλίες κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας ή άλλα έργα προστασίας του περιβάλλοντος. Μαθαίνοντας πώς να χρησιμοποιούν αυτό το διαδραστικό εργαλείο χαρτών, οι μαθητές μπορούν να κινητοποιήσουν έννοιες και να σκεφτούν την καταλληλότερη μορφή για το κοινό τους. Αυτοί οι χάρτες είναι διαδραστικοί, διότι ο στόχος είναι ότι αφού δημιουργηθεί ο χάρτης, κάθε μέλος του κοινού μπορεί να προσθέσει πληροφορίες και να συμπληρώσει τον χάρτη. Μπορεί έτσι να γίνει ένα εργαλείο ανοιχτό σε όλους. Αυτοί οι διαδραστικοί χάρτες έχουν χρησιμοποιηθεί, για παράδειγμα, στο πλαίσιο του προγράμματος "climate journey" στην Ισπανία. Χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό των βασικών σημείων στον αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής σε πόλεις όπως η Βαρκελώνη, η Μάλαγα και η Μαδρίτη.

Συγκεκριμένο παράδειγμα για το πώς οι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να οργανώσουν μια δραστηριότητα χρησιμοποιώντας διαδραστικούς χάρτες: Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες, κάθε μία

από τις οποίες επικεντρώνεται σε μια συγκεκριμένη πτυχή του βιώσιμου τουρισμού (π.χ. μείωση των αποβλήτων, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τοπικά συστήματα διατροφής, πολιτιστική διατήρηση). Χρησιμοποιώντας πλατφόρμες όπως το Google My Maps, το ArcGIS Online ή παρόμοια εργαλεία, μαθαίνουν να σχεδιάζουν σημεία ενδιαφέροντος, να προσθέτουν περιεχόμενο πολυμέσων (φωτογραφίες, βίντεο, ηχογραφήσεις) και να γράφουν λεπτομερείς περιγραφές. Η έμφαση δίνεται στην ακρίβεια των δεδομένων και στη συναρπαστική αφήγηση. Για παράδειγμα, ένα σημείο σε ένα χάρτη που αντιπροσωπεύει μια τοπική βιολογική φάρμα μπορεί να περιλαμβάνει μια συνέντευξη βίντεο με τον αγρότη, φωτογραφίες από τις βιώσιμες πρακτικές του και συνδέσμους προς τον ιστότοπο του.

4.1.1.1.5 Αποτύπωμα άνθρακα, διαχείριση αποβλήτων και συμμετοχή της κοινότητας

Οι μαθησιακοί στόχοι επικεντρώνονται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που ζητούνται στην αγορά εργασίας, όπως η ανάλυση του αποτυπώματος άνθρακα, η διαχείριση αποβλήτων και η δέσμευση στην κοινότητα, με στόχο να παρέχουν στους φοιτητές τόσο μια ολοκληρωμένη κατανόηση όσο και πρακτικές ικανότητες σε βασικούς τομείς της βιώσιμης ανάπτυξης. Ενσωματώνοντας τεχνικές, αναλυτικές και κοινωνικές δεξιότητες, το πρόγραμμα προετοιμάζει τους εκπαιδευόμενους να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της περιβαλλοντικής ευθύνης και της αειφορίας σε διάφορα επαγγελματικά πλαίσια. Παρακάτω παρουσιάζουμε τους πιο συνηθισμένους συμβολισμούς και παραδείγματα.

- **Εμπλοκή των μαθητών στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα:** στον τουρισμό, πράσινα προγράμματα, πράσινα προγράμματα μεταφορών στον τουρισμό, αστικές πρωτοβουλίες.
- **Διοργάνωση διαγωνισμών καινοτομίας:** στον τομέα του τουρισμού με επίκεντρο την ανάπτυξη λύσεων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, σχεδιασμός τεχνολογιών αξιοποίησης αποβλήτων σε ενέργεια, προγράμματα βιωσιμότητας με γνώμονα την κοινότητα.
- **Ανάπτυξη στρατηγικών βιωσιμότητας με βάση τα δεδομένα για τουριστικές επιχειρήσεις:** εξοπλίστε τους φοιτητές με δεξιότητες ανάλυσης δεδομένων και αξιολόγησης της βιωσιμότητας για να βοηθήσετε τις τουριστικές επιχειρήσεις να μετρήσουν και να μειώσουν το αποτύπωμα άνθρακα, την παραγωγή αποβλήτων και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους.
- **Σχεδιασμός αειφόρου τουρισμού με βάση την κοινότητα:** να δώσουν στους φοιτητές τη δυνατότητα να συνεργαστούν με τοπικές κοινότητες για την ανάπτυξη τουριστικών πρωτοβουλιών που υποστηρίζουν την πολιτιστική κληρονομιά, προστατεύουν το περιβάλλον και δημιουργούν κοινωνικοοικονομικά οφέλη.

- **Μελέτη περίπτωσης για στρατηγικές βιώσιμου τουρισμού:** παρέχει ανάλυση μελέτης περίπτωσης που επιτρέπει στους φοιτητές να ασχοληθούν ενεργά με τις προκλήσεις και τις λύσεις βιώσιμης ανάπτυξης σε πραγματικές συνθήκες. Η συνεδρία αρχίζει με μια εισαγωγή στη μεθοδολογία της μελέτης περίπτωσης που παρέχει μια ανάλυση πλαισίου μιας συγκεκριμένης περίπτωσης σε ένα πραγματικό περιβάλλον. Οι φοιτητές χωρίζονται σε ομάδες, στην καθεμία από τις οποίες ανατίθεται μια μελέτη περίπτωσης του πραγματικού κόσμου, και κάθε ομάδα εξετάζει τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων μαζί με τις εισροές τους και εντοπίζει τις βασικές και κρίσιμες πτυχές. Μέσω μικρών ή ομαδικών συζητήσεων, οι φοιτητές συζητούν εναλλακτικές λύσεις που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τον τουριστικό προορισμό και προτείνουν στρατηγικές βιωσιμότητας.
- **Φιλοξενώντας ένα δημιουργικό εργαστήριο, "Food for Change: Μείωση των αποβλήτων για την κοινότητα!"**

Στόχος: Ανάπτυξη βιώσιμων πρακτικών για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων με έμφαση στην υποστήριξη της κοινότητας. Διερεύνηση ευκαιριών για διαμοιρασμό και δωρεά τροφίμων προς όφελος όσων έχουν ανάγκη. Ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, πολιτών και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Σημαντικό για το θέμα αυτό:

Α) Εισαγωγή-Συζήτηση: Το πρόβλημα της σπατάλης τροφίμων και η κοινωνική του διάσταση. Παρουσίαση δεδομένων σχετικά με τη σπατάλη τροφίμων και τον κοινωνικό αντίκτυπό της. Συζήτηση τοπικών και παγκόσμιων πρωτοβουλιών για τη μείωση της σπατάλης μέσω της προσφοράς και του διαμοιρασμού.

Β) Παρουσίαση καλών πρακτικών: "Τράπεζες τροφίμων" - πώς λειτουργούν;

Εστιατόρια και σούπερ μάρκετ που δωρίζουν πλεονάζοντα τρόφιμα. Παραδείγματα κοινοτικών ψυγείων.

Γ) Σύντομη διαδραστική εργασία: κάθε συμμετέχων πρέπει να απαντήσει στην ερώτηση: Πώς θα μπορούσα να συμβάλω στη μείωση της σπατάλης τροφίμων;

Δ) Πρακτική Άσκηση

Εργασία 1: Η διαδρομή των τροφίμων - από την παραγωγή έως τα απόβλητα - χωρίζοντας τους συμμετέχοντες σε ομάδες των 3-4 ατόμων. Σε κάθε ομάδα δίνεται ένα σενάριο (π.χ. σούπερ μάρκετ, εστιατόριο, νοικοκυριό, αγρόκτημα). Το καθήκον είναι να προσδιορίσουν πού παράγονται απόβλητα στο σενάριό τους και πώς μπορούν να μειωθούν.

Αναμενόμενες λύσεις:

- Δωρεά τροφίμων με μικρή διάρκεια ζωής.

- Χρήση φρούτων και λαχανικών με κακή εμφάνιση.

- Εκπαίδευση των πελατών και του προσωπικού για τη μείωση των αποβλήτων.

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων - κάθε ομάδα παρουσιάζει τις ιδέες της.

Εργασία 2: Από το πλεόνασμα στην ενίσχυση - σχεδιασμός μιας κοινωνικής πρωτοβουλίας. Οι ομάδες αναπτύσσουν ένα σχέδιο για μια πρωτοβουλία που συνδέει τα πλεονάζοντα τρόφιμα με ανθρώπους που έχουν ανάγκη. Βασικές ερωτήσεις προς απάντηση:

- Ποια είναι η ομάδα-στόχος; (π.χ. κοινωνικά μειονεκτούσες οικογένειες, άστεγοι, φοιτητές)
- Πώς θα συγκεντρωθούν και θα διανεμηθούν τα τρόφιμα;
- Ποιοι εταίροι χρειάζονται; (π.χ. εστιατόρια, αγρότες, καταστήματα)
- Πώς θα εμπλακεί η κοινότητα;

Αναμενόμενα αποτελέσματα:

- Δημιουργία ενός συγκεκριμένου σχεδίου που μπορεί να εφαρμοστεί σε τοπικό επίπεδο.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων συνεργασίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Παρουσίαση ιδεών - κάθε ομάδα παρουσιάζει το έργο της.

Ε) Τελικό μέρος – τελική πρόκληση

Κάθε συμμετέχων επιλέγει μια μικρή αλλαγή που θα εφαρμόσει στην καθημερινή του ζωή - για παράδειγμα: να αρχίσει να μοιράζεται φαγητό με ανθρώπους που το έχουν ανάγκη, να προτείνει μια ιδέα για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων στην κοινότητά του, να χρησιμοποιήσει τα υπολείμματα τροφίμων με δημιουργικό τρόπο.

- **Επιστήμη περιβαλλοντικών δεδομένων:** Οι φοιτητές θα μάθουν πώς να χρησιμοποιούν εργαλεία και τεχνολογίες της επιστήμης των δεδομένων (π.χ. IoT, ανάλυση μεγάλων δεδομένων) για την παρακολούθηση και διαχείριση περιβαλλοντικών προκλήσεων όπως η ρύπανση, η κλιματική αλλαγή και η εξάντληση των πόρων.
- **Επικοινωνία και συνηγορία:** Οι φοιτητές θα μάθουν και θα αποκτήσουν δεξιότητες στην επικοινωνία των στόχων και των αποτελεσμάτων της αειφορίας σε διαφορετικά ακροατήρια, προωθώντας την υποστήριξη του κοινού για πράσινες πρωτοβουλίες και ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές.
- **Υπολογιστής αποτυπώματος άνθρακα για εκπαιδευτικά ταξίδια:** Ενθαρρύνετε τους μαθητές να ποσοτικοποιήσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ταξιδιών που σχετίζονται με τον τουρισμό, ενισχύοντας την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και τις στρατηγικές μετριασμού. Χρησιμοποιώντας έναν υπολογιστή υπολογισμού του ανθρακικού αποτυπώματος (διαδικτυακά εργαλεία ή φόρμουλες που παρέχονται από τον εκπαιδευτικό) να εκτιμήσουν τις εκπομπές για ένα υποθετικό (ή πραγματικό) ταξίδι της τάξης, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, της διαμονής και των δραστηριοτήτων. Η δραστηριότητα αυτή παρέχει μια απτή κατανόηση του περιβαλλοντικού κόστους και ενισχύει την έννοια ότι οι ενημερωμένες επιλογές ταξιδιού μπορούν να μειώσουν σημαντικά τις επιπτώσεις.

- **Community Engagement:** Understand ethical principles of community-based tourism (respect for local traditions, fair economic returns, shared decision-making) by designing cultural exchange programs or homestay initiatives that balance visitor interest with community well-being.
- **Κοινοτική δέσμευση:** Κατανόηση των ηθικών αρχών του τουρισμού με βάση την κοινότητα (σεβασμός των τοπικών παραδόσεων, δίκαιη οικονομική απόδοση, κοινή λήψη αποφάσεων) με το σχεδιασμό προγραμμάτων πολιτιστικών ανταλλαγών ή πρωτοβουλιών φιλοξενίας σε οικοτροφεία που εξισορροπούν το ενδιαφέρον των επισκεπτών με την ευημερία της κοινότητας.
- **Διαχείριση αποβλήτων:** Εφαρμόστε τεχνικές μείωσης των αποβλήτων, όπως η κομποστοποίηση, τα δοχεία πολλαπλών χρήσεων ή οι μαζικές αγορές σε ένα προσομοιωμένο ή πραγματικό περιβάλλον.
- **ECO-Schools** - Αυτό το πρόγραμμα προετοιμάζει τους σπουδαστές για ρόλους στις συμβουλευτικές υπηρεσίες βιωσιμότητας, στον περιβαλλοντικό έλεγχο και στην εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ), όπου η ανάλυση και η μείωση του αποτυπώματος άνθρακα αποτελούν κρίσιμες ικανότητες. Το Eco-Schools (<https://www.ecoschools.global/>) είναι μια επεκτεινόμενη πρωτοβουλία που ενδυναμώνει τους νέους να ασχοληθούν ενεργά με το περιβάλλον τους και να το προστατεύσουν. Μπορεί να ξεκινήσει από την τάξη και να επεκταθεί στην ευρύτερη κοινότητα. Οι συμμετέχοντες αποκτούν την αίσθηση του επιτεύγματος επηρεάζοντας τις πολιτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης του σχολείου τους, εργαζόμενοι για την απόκτηση της περίφημης πιστοποίησης «Πράσινη Σημαία». Τα οικολογικά σχολεία παρέχουν ένα ουσιαστικό μονοπάτι για τα σχολεία ώστε να βελτιώσουν το τοπικό τους περιβάλλον, ενώ παράλληλα καλλιεργούν δια βίου θετικές επιδράσεις στους μαθητές, τις οικογένειες, το προσωπικό και τις τοπικές αρχές. Τα οικολογικά σχολεία μπορούν να ενσωματώσουν στο πρόγραμμα σπουδών τους πρακτικές δεξιότητες που σχετίζονται με την εργασία, προετοιμάζοντας τους μαθητές για την αυξανόμενη ζήτηση για ρόλους στο εργατικό δυναμικό που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα.
- **Γαστρονομικές Ενώσεις:** Η εμπλοκή της κοινότητας στο πλαίσιο γευμάτων και εκδηλώσεων που αναπτύσσονται σε μια σχολή φιλοξενίας και σε γαστρονομικές ενώσεις μπορεί να είναι ένας ισχυρός τρόπος για την προώθηση της συνεργασίας, της πολιτιστικής ανταλλαγής και της καινοτομίας στον γαστρονομικό κόσμο. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, υπάρχει μια πρακτική δραστηριότητα που έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει τις δεξιότητες των σπουδαστών στη διαχείριση γαστρονομικών εκδηλώσεων. Από τη σύλληψη έως το κλείσιμο, οι σπουδαστές αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο σε όλες τις φάσεις της εκδήλωσης, αποκτώντας συγκεκριμένη εμπειρία στην οργάνωση και την εκτέλεση σημαντικών πρωτοβουλιών. Η συνεργασία με κορυφαίες εταιρείες ενισχύει την πρακτική συνιστώσα της κατάρτισης. Οι

σχολές τουρισμού και φιλοξενίας επικεντρώνονται στη διδασκαλία των σπουδαστών στην τέχνη και την επιστήμη της μαγειρικής, της παρουσίασης τροφίμων και της διαχείρισης εστιατορίων. Με την ενασχόληση με γαστρονομικές ενώσεις, οι φοιτητές μπορούν να αποκτήσουν πραγματικές γνώσεις σχετικά με τις τάσεις του κλάδου, τις παραδοσιακές κουζίνες και τις βιώσιμες πρακτικές. Οι ενώσεις μπορούν να παρέχουν τεχνογνωσία, πόρους και ευκαιρίες δικτύωσης που εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική εμπειρία και μπορούν επίσης να βοηθήσουν στη διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών, ώστε να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση του με τα πρότυπα του κλάδου και τις αναδυόμενες τάσεις. Από την άλλη πλευρά, όλη η εμπειρία μπορεί να σχεδιαστεί έτσι ώστε να αντικατοπτρίζει την πολιτιστική κληρονομιά της τοπικής κοινότητας ή άλλων πολιτισμών. Αυτό μπορεί να γίνει σε συνεργασία με γαστρονομικές ενώσεις που ειδικεύονται στη διατήρηση και προώθηση παραδοσιακών κουζινών. Η σχέση μεταξύ των σχολών τουρισμού και φιλοξενίας και των γαστρονομικών ενώσεων είναι συμβιωτική, καθώς οι πρώτες μπορούν να προσφέρουν το ταλέντο και την καινοτομία, ενώ οι γαστρονομικές ενώσεις προσφέρουν την τεχνογνωσία, τους πόρους και τις διασυνδέσεις με τη βιομηχανία. Μαζί, μπορούν να δημιουργήσουν ένα δυναμικό οικοσύστημα που ωφελεί τους σπουδαστές, την κοινότητα και τον κλάδο της γαστρονομίας στο σύνολό του. Συνεργαζόμενες, μπορούν να προωθήσουν την πολιτιστική διατήρηση, τη βιωσιμότητα και την οικονομική ανάπτυξη, ενώ παράλληλα καλλιεργούν μια βαθύτερη εκτίμηση για την τέχνη και την επιστήμη του φαγητού.

- **Διδάξτε στους φοιτητές πώς να διεξάγουν εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ):** Για τουριστικά έργα, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αναλύουν και να μετριάζουν τις αρνητικές επιπτώσεις στα τοπικά οικοσυστήματα και τις κοινότητες.

4.1.1.2. Βιομηχανική συνεργασία και πρακτική εμπειρία

Μέσω προσκεκλημένων διαλέξεων, εμπειρογνώμονες ενθαρρύνουν και καθοδηγούν τους φοιτητές σχετικά με τις τρέχουσες τάσεις και πρακτικές. Οι φοιτητές καλούνται να προετοιμάσουν ένα σχέδιο για την αειφόρο τουριστική ανάπτυξη από το τοπικό περιβάλλον ή τον τουριστικό προορισμό, ακολουθώντας μια δομημένη προσέγγιση που περιλαμβάνει την ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης, τον καθορισμό στόχων και τον προγραμματισμό δράσεων. Παρακάτω παρουσιάζουμε παραδείγματα που επισημάνθηκαν από μεμονωμένους εταίρους και συνδέονται με μεμονωμένες χώρες.

Α) Σχέδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης: Παράδειγμα τοπικού περιβάλλοντος

Προορισμός: Pohorje, Σλοβενία

Στόχος: ανάπτυξη ενός βιώσιμου τουριστικού μοντέλου που διαφυλάσσει τους φυσικούς πόρους, στηρίζει τις τοπικές κοινότητες και παρέχει εμπλουτισμένη εμπειρία στους επισκέπτες.

Στόχοι: Διατήρηση του περιβάλλοντος: προστασία της βιοποικιλότητας, μείωση των απορριμμάτων και προώθηση πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον. Συμμετοχή της κοινότητας: εμπλοκή των κατοίκων της περιοχής σε τουριστικές δραστηριότητες και διασφάλιση κοινής χρήσης των οικονομικών οφελών. Εκπαίδευση επισκεπτών: ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα μέσω ξεναγήσεων και διαδραστικών προγραμμάτων. Οικονομική βιωσιμότητα: δημιουργήστε μακροπρόθεσμες ροές εσόδων ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Πλεονεκτήματα: πλούσια βιοποικιλότητα και φυσική ομορφιά, υπάρχουσες υποδομές (μονοπάτια, κέντρα επισκεπτών), ισχυρή κοινοτική υποστήριξη για προσπάθειες διατήρησης, εγγύτητα σε αστικές περιοχές, καθιστώντας το προσβάσιμο για τους τουρίστες.

Μειονεκτήματα: περιορισμένη χρηματοδότηση για πρωτοβουλίες μεγάλης κλίμακας, εποχικός τουρισμός, που οδηγεί σε κυμαινόμενα εισοδήματα, έλλειψη ευαισθητοποίησης των τουριστών σχετικά με βιώσιμες πρακτικές, πιθανή αντίσταση από επιχειρήσεις που εξαρτώνται από μη βιώσιμες πρακτικές.

Ευκαιρίες: αυξανόμενη ζήτηση για οικοτουρισμό και βιώσιμα ταξίδια, συνεργασίες με ΜΚΟ και κρατικές επιχορηγήσεις για έργα διατήρησης, ανάπτυξη οικολογικών καταλυμάτων και τοπικών αγορών χειροτεχνίας, χρήση ψηφιακών πλατφορμών για την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού.

Απειλές: υπερβολικός τουρισμός που οδηγεί σε περιβαλλοντική υποβάθμιση, κλιματική αλλαγή που επηρεάζει τα φυσικά αξιοθέατα, ανταγωνισμός από λιγότερο βιώσιμους αλλά φθηνότερους προορισμούς, έλλειψη επιβολής των κανονισμών αειφορίας.

Β) Σχέδιο Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης: Παράδειγμα Τοπικού Περιβάλλοντος

Προορισμός: Φαραγγι Σαμαριάς, Κρήτη, Ελλάδα

Στόχος: Ανάπτυξη ενός βιώσιμου τουριστικού μοντέλου που προστατεύει το μοναδικό φυσικό περιβάλλον του φαλαγγιού της Σαμαριάς, ενισχύει τις εμπειρίες των επισκεπτών και υποστηρίζει την τοπική οικονομία και την πολιτιστική κληρονομιά.

Στόχοι: Διατήρηση του περιβάλλοντος: Διατήρηση της βιοποικιλότητας του Εθνικού Πάρκου, εφαρμογή προγραμμάτων μείωσης των απορριμμάτων και προώθηση της υπεύθυνης συμπεριφοράς επισκεπτών, Βιώσιμη Διαχείριση Επισκεπτών: Εφαρμογή ορίων επισκεπτών, ξεναγήσεις και ψηφιακή παρακολούθηση για την πρόληψη του υπερπληθυσμού και την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. από τον τουρισμό, Οικολογική Ανάπτυξη Υποδομών: Βελτίωση μονοπατιών πεζοπορίας με βιώσιμα υλικά, εγκατάσταση ηλιακών εγκαταστάσεων και παροχή σταθμών αναπλήρωσης νερού, Εκπαιδευτικές Πρωτοβουλίες: Προσφορά ερμηνευτικών προγραμμάτων και ψηφιακών εργαλείων (εφαρμογές AR/VR, διαδραστική σήμανση) για την εκπαίδευση των τουριστών σχετικά με το οικοσύστημα του φαλαγγιού και τις αρχές του αειφόρου τουρισμού.

Πλεονεκτήματα: Πλούσια βιοποικιλότητα και προστατευόμενο καθεστώς ως μέρος του Εθνικού Πάρκου Σαμαριάς (UNESCO Biosphere Reserve), Πολιτιστική σημασία λόγω ιστορικής και μυθολογικής κληρονομιάς, Υπάρχον ενδιαφέρον επισκεπτών με χιλιάδες πεζοπόρους ετησίως, Δυνατότητα ανάπτυξης οικότουρισμού, συμπεριλαμβανομένης της υπεύθυνης πεζοπορίας και παρατήρησης της άγριας ζωής.

Μειονεκτήματα: Υπερπληθυσμός κατά τη διάρκεια της περιόδου αιχμής, που οδηγεί σε διάβρωση των μονοπατιών και υπερβολικά απόβλητα, περιορισμένες εγκαταστάσεις διαχείρισης απορριμμάτων, που προκαλούν προβλήματα ρύπανσης, Εξάρτηση από τον εποχικό τουρισμό, που επηρεάζει τις τοπικές επιχειρήσεις, Ανάγκη για καλύτερες βιώσιμες επιλογές μεταφοράς, καθώς οι περισσότεροι επισκέπτες φτάνουν με προσωπικά οχήματα ή τουριστικά λεωφορεία.

Ευκαιρίες: Αυξανόμενη ζήτηση για βιώσιμο και τουρισμό περιπέτειας από ταξιδιώτες με οικολογική συνείδηση, Χρηματοδότηση από προγράμματα βιωσιμότητας της ΕΕ για διατήρηση και υποδομή, Συνεργασία με τοπικές κοινότητες για τη δημιουργία φιλικών προς το περιβάλλον επιχειρήσεων και παραδοσιακών ξενώνων, Χρήση ψηφιακών εργαλείων για εκπαίδευση επισκεπτών και καθοδηγητικές εμπειρίες, μείωση της ανάγκης για έντυπο υλικό.

Απειλές: Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τη βιοποικιλότητα (αυξημένος κίνδυνος πυρκαγιών, ακραία καιρικά φαινόμενα), Ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη, που οδηγεί σε υποβάθμιση των φυσικών πόρων, Έλλειψη επιβολής κανονισμών, καθιστώντας τα μέτρα βιωσιμότητας αναποτελεσματικά, Οικονομική πίεση για προτεραιότητα στον μαζικό τουρισμό, υπονόμηση των βιώσιμων προσπαθειών.

Αυτό το σχέδιο διασφαλίζει ότι το φαράγγι της Σαμαριάς παραμένει ένας πρωταρχικός προορισμός οικότουρισμού, εξισορροπώντας την προστασία του περιβάλλοντος, την τοπική οικονομική ανάπτυξη και τις υπεύθυνες εμπειρίες των επισκεπτών.

Γ) Σχέδιο Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης: Παράδειγμα Τοπικού Περιβάλλοντος

Προορισμός: Πλόβντιβ - περιοχή Χισάρια, Βουλγαρία

Η περιοχή Πλόβντιβ - Χισάρια είναι από τους πιο ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς στη Βουλγαρία, χάρη στην πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, τους φυσικούς πόρους και τις ιαματικές πηγές. Η ανάπτυξη ενός βιώσιμου τουριστικού μοντέλου θα επιτρέψει τη μακροπρόθεσμη διατήρηση αυτών των πόρων, θα τονώσει την τοπική οικονομία και θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη της κοινότητας.

Στόχοι: Η διατήρηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, η μείωση του οικολογικού αποτυπώματος των τουριστικών δραστηριοτήτων. Η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας και η στήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων μέσω πρωτοβουλιών βιώσιμου τουρισμού. Η προώθηση της περιοχής ως προορισμός οικότουρισμού, η ανάπτυξη πράσινων διαδρομών και οικο-αξιοθέατων. Η βιώσιμη

διαχείριση της τουριστικής ροής — κατανομή των επισκεπτών κατά τη διάρκεια διαφορετικών εποχών. Η προώθηση περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς μεταξύ τουριστών και ντόπιων.

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού εστιάζει στη δημιουργία πράσινων διαδρομών στη Στρεμνή Γόρα και οικο-μονοπατιών γύρω από τη Χισαριά, προσφέροντας δραστηριότητες στη φύση, όπως ποδηλατικές διαδρομές και επισκέψεις σε φάρμες ή οινοποιεία. Προωθείται η βιωσιμότητα στον τουριστικό τομέα μέσω οικο-πιστοποίησης, μείωσης χρήσης πλαστικού και στροφής προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η εκπαίδευση διαδραματίζει βασικό ρόλο — μέσω επιμόρφωσης των τοπικών επιχειρήσεων, εργαστηρίων για τουρίστες και δημιουργίας κέντρου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης — για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και τη βελτίωση της διαχείρισης των πόρων. Η στρατηγική περιλαμβάνει επίσης τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με οικοτουρισμό, οινοτουρισμό, πολιτιστικό και ιαματικό τουρισμό, την ενθάρρυνση διαμονών σε σπίτια ντόπιων (homestays) και τη διοργάνωση φεστιβάλ εκτός σεζόν για την ομοιόμορφη κατανομή των επισκεπτών όλο τον χρόνο.

Δυνατά Σημεία: Πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά (τα Ρωμαϊκά Λουτρά στη Χισαριά, ιστορικά μνημεία και η Παλιά Πόλη της Φιλιππούπολης). Ποικιλία φυσικών πόρων — ιαματικές πηγές, ορεινά μονοπάτια στη Στρεμνή Γόρα. Ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή — ξενοδοχεία, κέντρα σπα, εστιατόρια. Καλή συγκοινωνιακή προσβασιμότητα (αυτοκινητόδρομοι, σιδηροδρομικό δίκτυο, αεροδρόμιο Φιλιππούπολης). Παράδοση στην παραγωγή κρασιού και τοπικών προϊόντων — οινοτουρισμός στον Θρακικό κάμπο.

Αδυναμίες: Ανεπαρκής προώθηση βιώσιμων πρακτικών τουρισμού. Υπερβολική εποχικότητα — αυξημένη κίνηση την άνοιξη και το καλοκαίρι, μείωση επισκεψιμότητας τον χειμώνα. Έλλειψη επαρκών πράσινων τεχνολογιών σε τουριστικά καταλύματα. Παρωχημένες υποδομές σε ορισμένες περιοχές. Ανεπαρκής ένταξη της τοπικής κοινότητας σε δράσεις βιώσιμου τουρισμού.

Ευκαιρίες: Ανάπτυξη οικολογικών διαδρομών για ποδηλασία και πεζοπορία. Εισαγωγή πράσινων τεχνολογιών σε ξενοδοχεία και σπα (ηλιακή ενέργεια, καθαρισμός νερού). Ανάπτυξη αγροτουρισμού — συνεργασία με τοπικές φάρμες και οινοποιεία για δημιουργία βιώσιμων τουριστικών προϊόντων. Διοργάνωση οικο-φεστιβάλ και εκπαιδευτικών καμπανιών για τον βιώσιμο τουρισμό. Προώθηση ψηφιοποίησης — εφαρμογές κινητών για πλοήγηση, online κρατήσεις οικο-περιηγήσεων.

Απειλές: Υπερπληθυσμός και υπερβολική πίεση στους φυσικούς πόρους σε περιόδους αιχμής. Ρύπανση και περιβαλλοντική ζημιά από τον μαζικό τουρισμό. Ανεπαρκής χρηματοδότηση για βιώσιμες πρωτοβουλίες. Πιθανές αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στους φυσικούς πόρους (π.χ. μείωση των αποθεμάτων νερού για τον ιαματικό τουρισμό).

Δ) Σχέδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης: Παράδειγμα τοπικού περιβάλλοντος

Προορισμός: Σόφια, Βουλγαρία

Στόχος: Ένα σχέδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης για τη Σόφια εστιάζει στην εξισορρόπηση της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς και της φυσικής ομορφιάς της πόλης με τις αρχές της βιωσιμότητας. Το σχέδιο αυτό αποσκοπεί στη βελτίωση των περιβαλλοντικών πρακτικών, στη στήριξη των τοπικών κοινοτήτων και στην προστασία της κληρονομιάς της Σόφιας, ενώ παράλληλα προωθεί μια βιώσιμη και υπεύθυνη τουριστική βιομηχανία.

Στόχοι: Πολιτιστική και περιβαλλοντική διατήρηση: Προστασία και διατήρηση των ιστορικών μνημείων της Σόφιας (π.χ. καθεδρικός ναός Alexander Nevsky, εκκλησία Boyana) και των φυσικών περιοχών (π.χ. βουνό Vitoshka) από τις αρνητικές επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού.

Προώθηση πρακτικών **φιλικού προς το περιβάλλον τουρισμού** που εξοικονομούν φυσικούς πόρους, μειώνουν τα απόβλητα και ελαχιστοποιούν τη ρύπανση.

Προώθηση τουρισμού χαμηλών επιπτώσεων: Ενθαρρύνετε τις **βιώσιμες επιλογές μεταφοράς**, όπως τα ηλεκτρικά λεωφορεία, την ποδηλασία και τις περιηγήσεις με τα πόδια. Μειώστε το αποτύπωμα άνθρακα του τουρισμού ενθαρρύνοντας τους τουρίστες να χρησιμοποιούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς και να αποφεύγουν τη χρήση ιδιωτικών αυτοκινήτων.

Κοινοτική δέσμευση και ενδυνάμωση: Συμμετοχή των **τοπικών κοινοτήτων** στην τουριστική ανάπτυξη, εξασφαλίζοντας ότι θα επωφεληθούν οικονομικά και πολιτιστικά από τον τουρισμό. Υποστηρίξτε τις τοπικές επιχειρήσεις και ενθαρρύνετε τους τουρίστες να αγοράζουν **τοπικά παραγόμενα αγαθά** και υπηρεσίες, συμβάλλοντας στην τοπική οικονομία.

Εκπαίδευση για την αειφορία στους τουρίστες: Προώθηση του **φιλικού προς το περιβάλλον** τουρισμού μέσω εκπαιδευτικών εκστρατειών που ενημερώνουν τους επισκέπτες για τις περιβαλλοντικές προκλήσεις της Σόφιας, τις βιώσιμες συμπεριφορές και τις προσπάθειες διατήρησης. Προσφέρετε εμπειρίες βιώσιμου τουρισμού, όπως οικολογικές ξεναγήσεις, πεζοπορίες στη φύση ή πολιτιστικά εργαστήρια που προωθούν την **περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση**.

Οικονομική βιωσιμότητα και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη: Έμφαση στη **βιώσιμη οικονομική** ανάπτυξη που υποστηρίζει τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του τουριστικού τομέα, διασφαλίζοντας ότι δεν βλάπτει το τοπικό περιβάλλον ή τον κοινωνικό ιστό. Προώθηση του υπεύθυνου τουρισμού που δίνει προτεραιότητα στην ποιότητα έναντι της ποσότητας και επιδιώκει την προσέλκυση τουριστών που εκτιμούν την αειφορία.

Δυνατά σημεία: Η Σόφια προσφέρει μεγάλες δυνατότητες για βιώσιμο τουρισμό χάρη στην πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά της, συμπεριλαμβανομένων των ρωμαϊκών ερειπίων και των ποικίλων αρχιτεκτονικών επιρροών, που προσελκύουν διεθνείς επισκέπτες και προωθούν τα υπεύθυνα ταξίδια. Η γειτνίασή της με το βουνό Vitoshka επιτρέπει φιλικές προς το περιβάλλον υπαίθριες δραστηριότητες, όπως πεζοπορία και σκι. Η αυξανόμενη δέσμευση της πόλης για βιωσιμότητα, που φαίνεται στις πράσινες μεταφορές και τη διαχείριση των αποβλήτων, υποστηρίζει την ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού. Επιπλέον, η ιδιότητα μέλους της ΕΕ επιτρέπει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση για πράσινες υποδομές και έργα τουρισμού με βάση την κοινότητα.

Αδυναμίες: Η Σόφια αντιμετωπίζει αρκετές προκλήσεις για τον βιώσιμο τουρισμό, όπως ο συνωστισμός σε καίρια σημεία όπως ο καθεδρικός ναός Alexander Nevsky, ο οποίος ενέχει τον

κίνδυνο να καταστραφεί η κληρονομιά και να μειωθούν οι εμπειρίες των επισκεπτών. Η κυκλοφοριακή συμφόρηση και η ατμοσφαιρική ρύπανση επηρεάζουν επίσης την ικανοποίηση των τουριστών και τους περιβαλλοντικούς στόχους. Ενώ υπάρχουν κάποιοι χώροι πρασίνου, πολλές περιοχές εξακολουθούν να στερούνται βιώσιμων υποδομών, όπως φιλικά προς το περιβάλλον ξενοδοχεία και μεταφορές. Επιπλέον, η έντονη εποχικότητα του τουρισμού δημιουργεί συνωστισμό κατά τις περιόδους αιχμής και οικονομική αστάθεια σε περιόδους εκτός εποχής.

Ευκαιρίες: Η Σόφια έχει μεγάλες δυνατότητες για βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με την αξιοποίηση των φυσικών της πλεονεκτημάτων για οικολογικό τουρισμό, όπως οι περιηγήσεις πεζοπορίας και άγριας ζωής κοντά στο βουνό Βίτοσα, και την προώθηση του τουρισμού με βάση την κοινότητα μέσω τοπικών συμπράξεων. Ο συνδυασμός της πολιτιστικής κληρονομιάς με πράσινες εμπειρίες σε προσαρμοσμένα τουριστικά πακέτα, που υποστηρίζονται από τη χρηματοδότηση της ΕΕ για τη βιωσιμότητα, μπορεί να ενισχύσει την ελκυστικότητά της. Με την αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για φιλικά προς το περιβάλλον ταξίδια, η Σόφια μπορεί να προσελκύσει συνειδητοποιημένους ταξιδιώτες προβάλλοντας τις βιώσιμες πρακτικές της και προσφέροντας υπηρεσίες με οικολογική πιστοποίηση.

Απειλές: Η Σόφια αντιμετωπίζει προκλήσεις για τον βιώσιμο τουρισμό, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου του υπερτουρισμού σε δημοφιλείς περιοχές όπως το κέντρο της πόλης και το βουνό Βίτοσα, που οδηγεί σε περιβαλλοντική υποβάθμιση. Η κλιματική αλλαγή μπορεί να διαταράξει τον τουρισμό που βασίζεται στη φύση με θερμότερους χειμώνες και ακραία ζέστη. Η οικονομική αστάθεια ή οι παγκόσμιες κρίσεις μπορεί να μειώσουν την τουριστική ροή και να εμποδίσουν τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, ενώ οι περιορισμένες πράσινες υποδομές, όπως η κακή διαχείριση των αποβλήτων και οι μεταφορές, δυσχεραίνουν την επίτευξη των στόχων του βιώσιμου τουρισμού.

Ε) Σχέδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης: Παράδειγμα τοπικού περιβάλλοντος

Προορισμός: Pietra di Bismantova, ένας μοναδικός βραχώδης σχηματισμός και δημοφιλής προορισμός στα Απέννινα της Reggio Emilia (Ιταλία)

Στόχος: ανάπτυξη ενός βιώσιμου τουριστικού μοντέλου που διαφυλάσσει τους φυσικούς πόρους, στηρίζει τις τοπικές κοινότητες και παρέχει μια εμπλουτισμένη εμπειρία στους επισκέπτες.

Στόχος: Διατήρηση της οικολογικής ακεραιότητας, διατήρηση ευαίσθητων οικοτόπων, χλωρίδας και πανίδας γύρω από την Pietra di Bismantova. Εφαρμογή τουριστικών υποδομών χαμηλής όχλησης (π.χ. φιλικά προς το περιβάλλον μονοπάτια, σήμανση). Ενίσχυση της κοινοτικής συμμετοχής: Ενθάρρυνση των κατοίκων, των επιχειρήσεων και των συλλόγων της περιοχής να συμμετέχουν στο σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων. Υποστηρίξτε οικονομικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας (π.χ. χειροποίητα προϊόντα, τοπικός αγροτουρισμός) που ωφελούν την τοπική κοινότητα. Προώθηση της υπεύθυνης δέσμευσης των επισκεπτών: Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων (πεζοπορία με ξενάγηση, ερμηνευτικές επιδείξεις) για την ενημέρωση των επισκεπτών σχετικά με τη γεωλογία, την ιστορία και

τον πολιτισμό της περιοχής. Προώθηση επιλογών βιώσιμης κινητικότητας (λεωφορεία, κίνητρα για τη χρήση κοινών αυτοκινήτων) για τη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και της ρύπανσης. Μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα: Διαφοροποίηση των τουριστικών προσφορών (δραστηριότητες που βασίζονται στη φύση, πολιτιστικές εκδηλώσεις, πνευματικά καταφύγια) για την προσέλκυση επισκεπτών όλο το χρόνο και την ελαχιστοποίηση της εποχικότητας. Ενίσχυση των συνεργασιών με περιφερειακούς φορείς (π.χ. κοντινές πόλεις, τουριστικά γραφεία) για ευρύτερη εμβέλεια στην αγορά και κοινό μάρκετινγκ.

Δυνατά σημεία: Γεωλογική Μοναδικότητα & Τοπική Ομορφιά (εμβληματικός βραχώδης σχηματισμός με πανοραμική θέα, αναγνωρισμένος για τη φυσική και πολιτιστική του σημασία), Πλούσια Πολιτιστική & Θρησκευτική Κληρονομιά (Ερημητήριο Βενεδικτίνων, ιστορικές παραδόσεις και τοπικοί θρύλοι συνδεδεμένοι με τον βράχο), Υπάρχουσα Πεζοπορία & Αναρρίχηση (Γνωστή στους λάτρεις της φύσης και τους ορειβάτες, προσφέροντας δυνατότητες για ανάπτυξη οικοτουρισμού), Τοπική Γαστρονομία & Προϊόντα (Πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας, τοπικά παραγόμενα τρόφιμα (π.χ. Parmigiano Reggiano, μέλι βουνού, χειροποίητο ψωμί).

Αδυναμίες: Περιορισμένη χρηματοδότηση για πρωτοβουλίες μεγάλης κλίμακας, εποχιακός τουρισμός, που οδηγεί σε διακυμάνσεις του εισοδήματος, έλλειψη ευαισθητοποίησης των τουριστών σχετικά με τις βιώσιμες πρακτικές, πιθανή αντίσταση από επιχειρήσεις που βασίζονται σε μη βιώσιμες πρακτικές.

Ευκαιρίες: αυξανόμενη ζήτηση για τουρισμό φύσης και ευεξίας (μετα-πανδημικό ενδιαφέρον για υπαίθρια αναψυχή και πιο αργές, πιο αυθεντικές ταξιδιωτικές εμπειρίες), πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα (Δυνατότητα συνεργασίας με σχολεία, πανεπιστήμια και ταξιδιωτικούς οργανισμούς για περιηγήσεις γεωλογίας, ιστορίας και πνευματικότητας), περιφερειακή συνεργασία (Συνεργασίες με κοντινές πόλεις (π.χ. Castelnovo ne' Monti) και κοινότητες των Απέννινων για κοινά δρομολόγια (γαστρονομικές διαδρομές, ιστορικές περιηγήσεις), πιστοποίηση βιωσιμότητας και χρηματοδότηση (πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την ΕΕ ή την περιφέρεια για έργα αγροτικής ανάπτυξης και οικοτουρισμού. Πιθανή αναγνώριση από φορείς οικολογικού σήματος ή πολιτιστικής κληρονομιάς).

Απειλές: Περιβαλλοντική υποβάθμιση από μη ελεγχόμενο τουρισμό (ο υπερπληθυσμός ή η ανεύθυνη ορειβασία/πεζοπορία μπορεί να βλάψει τους οικοτόπους και να υπονομεύσει τη φυσική ελκυστικότητα του προορισμού), επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (ακραία καιρικά φαινόμενα, αλλαγή μικροκλίματος και πιθανή ξηρασία μπορεί να επηρεάσουν την τοπική χλωρίδα/πανίδα και την ασφάλεια των επισκεπτών), οικονομικές και αγοραίες αβεβαιότητες Οι παγκόσμιες οικονομικές διακυμάνσεις ή μελλοντικές κρίσεις (πανδημίες, ύφεση) μπορεί να μειώσουν δραστικά τον αριθμό των τουριστών.

ΣΤ) Σχέδιο Ανάπτυξης Βιώσιμου Τουρισμού: Παράδειγμα Τοπικού Περιβάλλοντος

Προορισμός: Συνεργασία με τη DocaPesca και την Associação Nacional dos Industriais de Conservas de Peixe (ANICP) (οργανισμοί διατήρησης ιχθυοαποθεμάτων), στην πορτογαλική ακτογραμμή, ιδιαίτερα στη βόρεια Πορτογαλία.

Στόχος: Ανάπτυξη βιώσιμης γαστρονομίας που θα διαφυλάσσει τους θαλάσσιους πόρους, τον τοπικό πολιτισμό και τις κοινότητες.

Σε συνεργασία με τη DocaPesca και την ANICP, ο στόχος είναι η διοργάνωση μιας σειράς εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που απευθύνονται στους βασικούς πελάτες, συμβάλλοντας στην ανάδειξη του πορτογαλικού ψαριού και των βέλτιστων πρακτικών διαχείρισής του.

Ο κύριος στόχος της συνεργασίας με οργανισμούς διατήρησης ιχθυοαποθεμάτων είναι η προώθηση βιώσιμων αλιευτικών πρακτικών και η διασφάλιση της μακροχρόνιας υγείας των υδάτινων οικοσυστημάτων, των πληθυσμών ψαριών και των κοινοτήτων που εξαρτώνται από αυτούς.

Η συνεργασία με αυτούς τους οργανισμούς επικεντρώνεται στην εξισορρόπηση οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών αναγκών.

Στόχοι: Προώθηση βιώσιμων αλιευτικών πρακτικών· Ενδυνάμωση των τοπικών κοινοτήτων· Προώθηση της εμπλοκής της κοινότητας· Ενθάρρυνση της χρήσης ψαριών στα γεύματα· Δημιουργία καινοτόμων γευμάτων με κονσερβοποιημένα ψάρια· Οικονομική βιωσιμότητα: δημιουργία και ανάπτυξη της συνήθειας κατανάλωσης κονσερβοποιημένων ψαριών· Ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του κοινού· Ενίσχυση της συνεργασίας και της καινοτομίας.

Πλεονεκτήματα: πρόσβαση σε εξειδικευμένες γνώσεις, έρευνα και εργαλεία για βιώσιμη αλιεία και διατήρηση, καταδεικνύει δέσμευση για βιωσιμότητα και περιβαλλοντική διαχείριση, ενισχύει τη συνεργασία με τις τοπικές αλιευτικές κοινότητες, τις κυβερνήσεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη, εκπαιδεύει το κοινό και δείχνει τα πλεονεκτήματα της κατανάλωσης ψαριών, επιτρέπει την καινοτομία στη χρήση διαφορετικών ιχθυοπροφίλων.

Αδυναμίες: σημαντικός χρόνος και προσπάθεια για την οργάνωση των δραστηριοτήτων, οικονομική επένδυση, περιορισμένο προσωπικό ή εμπειρογνομosύνη για τη διαχείριση και τον συντονισμό των συνεργατικών έργων, διαφορές στις προτεραιότητες ή τις προσεγγίσεις μεταξύ των οργανισμών, των μαθητών και του σχολείου, πολυπλοκότητα στη διαχείριση των συνεργασιών μεταξύ διαφορετικών οργανισμών.

Ευκαιρίες: Προσέγγιση μιας άλλης κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, των ερευνητών και του ευρέος κοινού, επηρεασμός ευρύτερων πρακτικών και πολιτικών του κλάδου, συνεργασία στην έρευνα και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών ή πρακτικών για βιώσιμη βιομηχανία, μάθηση από τις εμπειρίες και τις βέλτιστες πρακτικές των οργανισμών προστασίας της φύσης, ενίσχυση των σχέσεων με τις τοπικές κοινότητες υποστηρίζοντας τα μέσα διαβίωσής τους και προστατεύοντας τους φυσικούς τους πόρους.

Απειλές: Αντίσταση στις αλλαγές στις παραδοσιακές πρακτικές ή κανονισμούς, οικονομικές πιέσεις, έλλειψη οικονομικής ισχύος των καταναλωτών λαμβάνοντας υπόψη τις τιμές των περισσότερων κονσερβοποιημένων τροφίμων, σκεπτικισμός του κοινού σχετικά με την ποιότητα των γευμάτων που αναπτύσσονται και παρουσιάζονται, ανταγωνισμός από λιγότερο βιώσιμα αλλά φθηνότερα κονσερβοποιημένα τρόφιμα από άλλες χώρες.

Ζ) Σχέδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης: Παράδειγμα τοπικού περιβάλλοντος

Προορισμός: Όρη Τρόδος, Κύπρος (π.χ. πολυτελές ξενοδοχείο Casale Panayiotis)

Στόχος: να αναπτύξει ένα μοντέλο βιώσιμου τουρισμού που να εξισορροπεί την οικολογική διατήρηση, τη συμμετοχή της κοινότητας και την εμπλοκή των επισκεπτών.

Στόχος: Διατήρηση του περιβάλλοντος: προστασία της αυτοφυούς χλωρίδας και πανίδας, μείωση της ρύπανσης και των αποβλήτων και ενθάρρυνση φιλικών προς το περιβάλλον ταξιδιωτικών πρακτικών. Συμμετοχή της κοινότητας: παρέχουμε στις τοπικές κοινότητες ευκαιρίες συμμετοχής και ωφέλειας από τις τουριστικές δραστηριότητες. Εκπαίδευση επισκεπτών: Δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ξεναγήσεων για την ενημέρωση των επισκεπτών σχετικά με τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής. Οικονομική βιωσιμότητα: εξασφάλιση μακροπρόθεσμης οικονομικής βιωσιμότητας με παράλληλη ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Δυνατά σημεία: μοναδική βιοποικιλότητα και γραφικά τοπία, ισχυρή πολιτιστική κληρονομιά με παραδοσιακά χωριά και μοναστήρια, υπάρχουσα υποδομή οικότουρισμού και στρατηγική θέση που προσελκύει τόσο τοπικούς όσο και διεθνείς τουρίστες.

Αδυναμίες: περιορισμένοι οικονομικοί πόροι για έργα αειφορίας μεγάλης κλίμακας, πιθανές εποχιακές διακυμάνσεις του αριθμού των τουριστών, έλλειψη ευαισθητοποίησης των τουριστών σχετικά με τις βιώσιμες πρακτικές και πιθανή αντίσταση από επιχειρήσεις που βασίζονται στον συμβατικό τουρισμό.

Ευκαιρίες: το αυξανόμενο παγκόσμιο ενδιαφέρον για τον αειφόρο και οικολογικό τουρισμό, τις πιθανές συνεργασίες με οργανώσεις διατήρησης και κυβερνητικούς φορείς για χρηματοδότηση και υποστήριξη, την ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον καταλυμάτων και τοπικών βιοτεχνικών αγορών και τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών για την προώθηση της αειφορίας.

Απειλές: την περιβαλλοντική υποβάθμιση λόγω του υπερτουρισμού, την κλιματική αλλαγή που επηρεάζει τα φυσικά οικοσυστήματα, τον ανταγωνισμό από πιο καθιερωμένους τουριστικούς προορισμούς και την ανεπαρκή εφαρμογή των μέτρων αειφορίας.

Η) Σχέδιο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης: Παράδειγμα τοπικού περιβάλλοντος

Προορισμός: Καταλονία, Ισπανία

Στόχος: δίκτυο της Aethnic ("Xarxa"): Στόχος είναι να μετατραπεί το σημερινό μοντέλο τουρισμού στην Καταλονία (Ισπανία) σε ένα υπεύθυνο και βιώσιμο, δίνοντας έμφαση στην κοινωνική και περιβαλλοντική υπευθυνότητα, την εμπλοκή της κοινότητας και την προώθηση αυθεντικών τοπικών εμπειριών. Οι συγκεκριμένοι στόχοι είναι οι εξής: Ενσωμάτωση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ): προώθηση τουριστικών εμπειριών που έχουν τις ρίζες τους στις αρχές της ΚΑΛΟ, δίνοντας προτεραιότητα στην ισότητα, την ένταξη και το όφελος της κοινότητας. Εδαφική διαφοροποίηση: μετατόπιση των τουριστικών ροών από τα πολυσύχναστα μέρη σε λιγότερο γνωστά, προβάλλοντας την ποικιλότητα πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της Καταλονίας. Ενδυνάμωση της τοπικής κοινότητας: να δοθεί η δυνατότητα στους τοπικούς φορείς (τεχνίτες, πολιτιστικές ενώσεις, μικρές επιχειρήσεις) να συνδιαμορφώνουν και να επωφελούνται από τις τουριστικές δραστηριότητες. Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς: προστασία και προώθηση της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Καταλονίας, εξασφαλίζοντας την αυθεντικότητα και την προσβασιμότητά της.

Δυνατά σημεία:

- Ισχυρό δίκτυο τοπικών φορέων: υφιστάμενο δίκτυο πολιτιστικών και κοινωνικών φορέων, επιχειρήσεων και τεχνιτών που έχουν δεσμευτεί για τον βιώσιμο τουρισμό
- Έμφαση στην τοπική ταυτότητα: εστίαση σε αυθεντικές εμπειρίες που αναδεικνύουν τον μοναδικό χαρακτήρα των διαφόρων περιοχών
- Δέσμευση για τα ODS: ευθυγράμμιση με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ για το 2030
- Έμφαση στον τουρισμό εγγύτητας: το δίκτυο έχει σχεδιαστεί για να προσελκύει πρώτα τους τοπικούς τουρίστες

Αδυναμίες:

- Προκλήσεις συντονισμού: η διαχείριση ενός ποικιλόμορφου δικτύου σε πολλές περιοχές απαιτεί αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία
- Περιορισμοί χρηματοδότησης και πόρων: εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης για τις δραστηριότητες του δικτύου και τις πρωτοβουλίες μάρκετινγκ
- Μεταβαλλόμενες τουριστικές προτιμήσεις: εξασφάλιση ότι οι προσφορές του δικτύου παραμένουν ελκυστικές στις εξελισσόμενες τουριστικές προτιμήσεις
- Πιθανή "πράσινη πλύση": διατήρηση της διαφάνειας και αποτροπή της λανθασμένης επισήμανσης μη βιώσιμων πρακτικών ως βιώσιμων
- Εξάρτηση από τους τοπικούς φορείς: η υγεία του δικτύου εξαρτάται από την υγεία των τοπικών φορέων

Ευκαιρίες:

- Ευκαιρία για τον επαναπροσδιορισμό του τουριστικού μοντέλου: το μεταπανδημικό πλαίσιο παρέχει ένα παράθυρο για την αναδιαμόρφωση των τουριστικών πρακτικών

- Αυξανόμενη ζήτηση για βιώσιμο τουρισμό: αυξανόμενη ευαισθητοποίηση και προτίμηση των καταναλωτών για υπεύθυνες ταξιδιωτικές εμπειρίες
- Ψηφιακές πλατφόρμες προώθησης: αξιοποίηση διαδικτυακών πλατφορμών για τη σύνδεση με τους τουρίστες και την προβολή των προσφορών βιώσιμου τουρισμού
- Συμπράξεις με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα: συνεργασία με κυβερνητικές υπηρεσίες και τουριστικές επιχειρήσεις για την προώθηση των στόχων του βιώσιμου τουρισμού
- Ανάπτυξη εμπειριών δημιουργικού τουρισμού: αξιοποίηση της έννοιας του "δημιουργικού τουρισμού" για την εμπλοκή των επισκεπτών σε ουσιαστικές πολιτιστικές ανταλλαγές
- Εκστρατείες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης: ευαισθητοποίηση των τουριστών και των κατοίκων της περιοχής σχετικά με τις πρακτικές βιώσιμου τουρισμού

Απειλές:

- Η σημερινή έκρηξη του μαζικού τουρισμού: Ο μαζικός τουρισμός εξακολουθεί να είναι παρών στη Βαρκελώνη, με ποσοστά ακόμη υψηλότερα από ό,τι πριν από την εποχή του σοβιέτ.
- Οικονομική αστάθεια: διακυμάνσεις στην τουριστική αγορά και οικονομικές υφέσεις
- Επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής: Αύξηση των θερμοκρασιών και ακραία καιρικά φαινόμενα που επηρεάζουν τους τουριστικούς προορισμούς
- Ανταγωνισμός από μη βιώσιμους προορισμούς: Αντιμετωπίζοντας τον ανταγωνισμό από προορισμούς που προσφέρουν φθηνότερες, λιγότερο υπεύθυνες επιλογές τουρισμού
- Έλλειψη κανονιστικής επιβολής: Ανεπαρκής επιβολή των κανονισμών για τον βιώσιμο τουρισμό

4.1.1.3. Χρήση της τεχνολογίας και της βιωματικής μάθησης στο πεδίο

Εκπαιδεύστε τους εκπαιδευτικούς στη χρήση ψηφιακών εργαλείων, όπως τα γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών (GIS) για τον σχεδιασμό βιώσιμου τουρισμού ή λογισμικό για την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Αξιοποιήστε την εικονική πραγματικότητα για την προσομοίωση βιώσιμων πρακτικών, όπως η διαχείριση φιλικών προς το περιβάλλον ξενοδοχείων.

Παράδειγμα 1: Σχεδιασμός οικολογικών μονοπατιών και δημιουργία ψηφιακών εκστρατειών μάρκετινγκ για υπεύθυνο τουρισμό

Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές δημιουργούν εικονικά οικολογικά μονοπάτια και ενσωματώνουν χαρακτηριστικά όπως: ερμηνευτική σήμανση (χρησιμοποιώντας το Canva ή το Adobe Spark για το σχεδιασμό), βιώσιμες επιλογές μεταφοράς (π.χ. ποδηλατόδρομοι, ηλεκτρικά λεωφορεία). Οι μαθητές παρουσιάζουν αργότερα τα μονοπάτια τους στην τάξη, εξηγώντας πώς εξισορροπούν τον τουρισμό με τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Οι μαθητές αναπτύσσουν μια καμπάνια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή ένα έργο βίντεο για την προώθηση υπεύθυνων τουριστικών πρακτικών σε μια

επιλεγμένη περιοχή. Χρησιμοποιώντας εργαλεία όπως το Canva, το Adobe Premiere Pro ή το TikTok, δημιουργούν ελκυστικό περιεχόμενο που υποστηρίζει τις οικολογικά συνειδητές ταξιδιωτικές επιλογές, την προστασία της άγριας ζωής και την υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων. Στη συνέχεια, αναλύουν τη συμμετοχή του κοινού και την αποτελεσματικότητα των μηνυμάτων τους, βοηθώντας τους να αναπτύξουν πραγματικές δεξιότητες ψηφιακού μάρκετινγκ για πρωτοβουλίες βιώσιμου τουρισμού.

Παράδειγμα 2: Συνεργασία και προβληματισμός

Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές συνεργάζονται χρησιμοποιώντας πλατφόρμες όπως το Google Workspace ή το Microsoft Teams για να μοιράζονται ιδέες και ανατροφοδότηση. Αναστοχάζονται σχετικά με τη μάθησή τους μέσω ενός ψηφιακού ημερολογίου ή ιστολογίου, συζητώντας τις προκλήσεις και τις γνώσεις που αποκομίζουν από το έργο. Ο εκπαιδευτικός αξιολογεί τους μαθητές με βάση τη δημιουργικότητά τους, την κατανόηση της βιωσιμότητας και την ικανότητά τους να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τα ψηφιακά εργαλεία.

Παράδειγμα 3: Προσομοίωση εικονικής πραγματικότητας (VR) για οικολογική διαχείριση ξενοδοχείων

Οι καθηγητές ενσωματώνουν την τεχνολογία εικονικής πραγματικότητας (VR) για να παρέχουν στους μαθητές μια καθηλωτική εμπειρία στη διαχείριση ενός βιώσιμου ξενοδοχείου. Χρησιμοποιώντας πλατφόρμες εικονικής πραγματικότητας, όπως το Google Expeditions, το Oculus VR ή προσομοιώσεις με βάση το Unity, οι μαθητές εξερευνούν τις λειτουργικές πτυχές της φιλικής προς το περιβάλλον φιλοξενίας, εστιάζοντας στην ενεργειακή απόδοση, τη διατήρηση του νερού, τη μείωση των αποβλήτων και τη βιώσιμη προμήθεια. Μέσω της προσομοίωσης, οι μαθητές αναλαμβάνουν το ρόλο των διευθυντών ξενοδοχείων, λαμβάνοντας αποφάσεις σχετικά με τις ανανεώσιμες έναντι των μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων και τις ηθικές αλυσίδες εφοδιασμού. Αναλύουν μετρήσεις βιωσιμότητας σε πραγματικό χρόνο, όπως η μείωση του αποτυπώματος άνθρακα και η οικονομική βιωσιμότητα, και αργότερα παρουσιάζουν τα ευρήματά τους, συζητώντας πώς οι αποφάσεις τους ευθυγραμμίζονται με τους στόχους βιωσιμότητας. Η μέθοδος αυτή ενισχύει την κριτική σκέψη, την επίλυση προβλημάτων και τις ψηφιακές δεξιότητες, ενώ παράλληλα δίνει στους μαθητές πρακτικές γνώσεις σχετικά με την περιβαλλοντική υπευθυνότητα στον κλάδο του τουρισμού και της φιλοξενίας.

Παράδειγμα 4: Έξυπνος σχεδιασμός τουρισμού με γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών (GIS)

Οι καθηγητές καθοδηγούν τους μαθητές στη χρήση εργαλείων Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS), όπως το ArcGIS, το Google Earth και το QGIS, για να χαρτογραφήσουν και να αναλύσουν στρατηγικές βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Οι μαθητές συλλέγουν και ερμηνεύουν γεωχωρικά δεδομένα για τον εντοπισμό περιβαλλοντικών εστιών, τουριστικής επισκεψιμότητας και προκλήσεων υποδομής. Χρησιμοποιούν τη χαρτογράφηση με GIS για να προτείνουν λύσεις, όπως

όρια επισκεπτών σε υπερπληθυσμιακές περιοχές, την ανάπτυξη ζωνών πράσινου τουρισμού και την εφαρμογή βιώσιμων επιλογών μεταφοράς, όπως ηλεκτρικά λεωφορεία ή ποδηλατικές διαδρομές. Οπτικοποιώντας τις προκλήσεις του πραγματικού κόσμου στον τουρισμό, οι μαθητές σχεδιάζουν σχέδια βιώσιμου τουρισμού με βάση τα δεδομένα, εξασφαλίζοντας ισορροπία μεταξύ οικονομικής βιωσιμότητας, περιβαλλοντικής διατήρησης και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η δραστηριότητα αυτή ενισχύει την ανάλυση δεδομένων, τον σχεδιασμό του αστικού και αγροτικού τουρισμού και τον ψηφιακό γραμματισμό, εξοπλίζοντας τους μαθητές με βασικές δεξιότητες για σταδιοδρομία στον τομέα της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Παράδειγμα 5: Αποστολή "Φύλακες της Βιοποικιλότητας" σε ένα φυσικό πάρκο

Οι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν μέρος σε μια πραγματική ερευνητική εμπειρία όπου ενεργούν ως οικολόγοι που εξερευνούν τη βιοποικιλότητα σε ένα φυσικό πάρκο ή μια προστατευόμενη περιοχή. Η αποστολή περιλαμβάνει τις ακόλουθες δραστηριότητες: Παρατήρηση χλωρίδας και πανίδας: οι μαθητές χρησιμοποιούν σημειωματάρια, εφαρμογές αναγνώρισης φυτών για κινητά (π.χ. iNaturalist) και κιάλια για να καταγράψουν τα ενδημικά είδη. Τήρηση οικολογικού ημερολογίου: κάθε ομάδα συλλέγει δεδομένα σχετικά με τη ρύπανση, τη διάβρωση ή τις ανθρώπινες επιπτώσεις στη φύση. Προσομοίωση παιχνιδιού ρόλων: Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες (επιστήμονες, περιβαλλοντολόγοι, τοπικές αρχές, τουριστικοί φορείς) και συζητούν πώς να συνδυάσουν την τουριστική ανάπτυξη με τη διατήρηση. Τελική εργασία: Καταρτίζουν ένα σχέδιο για βιώσιμο τουρισμό στην περιοχή και το παρουσιάζουν στην τάξη.

Παράδειγμα 6: "Ζώντας σε μια οικολογική φάρμα" - πρακτική εκπαίδευση για βιώσιμη διαβίωση

Οι μαθητές περνούν αρκετές ημέρες σε ένα οικολογικό αγρόκτημα, όπου βιώνουν τη βιώσιμη διαβίωση και κατανοούν τις αρχές της οικολογικής γεωργίας και της βιώσιμης κατανάλωσης. Εργασία στον κήπο: οι μαθητές συμμετέχουν στη φύτευση, την κομποστοποίηση και τη φροντίδα των ζώων. Μαθαίνουν για τη βιώσιμη γεωργία: Μαθαίνουν τη διαφορά μεταξύ βιολογικής και βιομηχανικής παραγωγής βλέποντας τις πραγματικές διαδικασίες. Ανεξαρτησία από την ενέργεια: Επιδείξεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ηλιακοί συλλέκτες, συστήματα συλλογής βρόχινου νερού). Μαγείρεμα με τοπικά προϊόντα: Οι μαθητές προετοιμάζουν φαγητό με βιολογικά συστατικά, μαθαίνοντας για τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων. Συζήτηση και συμπέρασμα: Στο τέλος της παραμονής, οι μαθητές αναλύουν πώς η εμπειρία τους μπορεί να εφαρμοστεί στο αστικό περιβάλλον και ετοιμάζουν ψηφιακές παρουσιάσεις.

Παράδειγμα 7: Σχεδιασμός Τουριστικών Σχεδίων με Βάση την Κοινότητα

Σε μια πλατφόρμα εικονικής πραγματικότητας, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να εξερευνήσουν μια πόλη ή ένα χωριό που έχει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης. Θα μπορούσαν να αλληλεπιδράσουν εικονικά με ενδιαφερόμενους φορείς -όπως οι κάτοικοι της περιοχής, οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και οι οικολόγοι- οι οποίοι θα εξηγούσαν τις ανάγκες και τις ανησυχίες τους. Μετά την

εμπειρία VR, οι μαθητές αναλαμβάνουν να σχεδιάσουν ένα τουριστικό σχέδιο που περιλαμβάνει ζητήματα όπως η υποστήριξη τοπικών επιχειρήσεων (εστιατόρια, τεχνίτες κ.λπ.), η προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των παραδόσεων, η εφαρμογή υποδομών φιλικών προς το περιβάλλον (π.χ. πράσινα ξενοδοχεία, διαχείριση αποβλήτων),

Παράδειγμα 8: Συνεργατικό έργο: Τουρισμού: Δημιουργία ενός βιντεοπαιχνιδιού για τον αειφόρο τουρισμό

Σε ομάδες, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν εργαλεία σχεδιασμού VR για να δημιουργήσουν τις δικές τους τοποθεσίες βιώσιμου τουρισμού. Σχεδιάζουν το περιβάλλον, τις υποδομές (ξενοδοχεία, πάρκα, μονοπάτια) και διαδραστικές εμπειρίες (όπως η ξενάγηση τουριστών σε οικολογικές περιηγήσεις). Ο προορισμός VR κάθε ομάδας παρουσιάζεται στην τάξη, με έμφαση στις βιώσιμες πρακτικές που ενσωματώθηκαν στα σχέδιά τους. Οι μαθητές θα μπορούσαν ακόμη και να δημιουργήσουν εικονικά σενάρια για τους τουρίστες που θα ακολουθήσουν, όπως φιλικές προς το περιβάλλον δραστηριότητες ή προκλήσεις.

Παράδειγμα 9: Βιώσιμη Διαχείριση ενός Εικονικού Εθνικού Πάρκου

Οι μαθητές ενημερώνονται λεπτομερώς σχετικά με τα βασικά χαρακτηριστικά του πάρκου (π.χ. μια λίμνη με απειλούμενα είδη ψαριών, μονοπάτια πεζοπορίας που είναι επιρρεπή στη διάβρωση, ένα κέντρο επισκεπτών). Το πάρκο βρίσκεται κοντά σε μια τοπική κοινότητα που εξαρτάται από τα έσοδα από τον τουρισμό, αλλά εκτιμά επίσης τη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς της. Οι εκπαιδευτικοί αναθέτουν ρόλους, όπως του διαχειριστή του πάρκου, του συνδέσμου με την κοινότητα, του βιολόγου άγριας ζωής και του υπεύθυνου τουρισμού. Οι μαθητές "περπατούν" ή τηλεμεταφέρονται στα εικονικά μονοπάτια και τις εγκαταστάσεις, παρατηρώντας περιοχές που προκαλούν ανησυχία (σκουπίδια κοντά σε χώρους πικνίκ, πεζοπορία εκτός μονοπατιών) και πόρους που αξίζει να προστατευθούν (σπάνια είδη φυτών, περιοχές φωλιάσματος), έτσι ώστε η προσομοίωση να παρουσιάζει προκλήσεις διαχείρισης, όπως ο συνωστισμός των μονοπατιών (θα πρέπει το πάρκο να εισαγάγει μια ποσόστωση επισκεπτών ή να επενδύσει σε νέα μονοπάτια για να κατανείμει την επισκεψιμότητα), η διαταραχή της άγριας ζωής (να περιορίσει ορισμένα μονοπάτια κατά τις περιόδους αναπαραγωγής ή να εγκαταστήσει εκπαιδευτική σήμανση και διαδρόμους άγριας ζωής).

Παράδειγμα 10: Εξισορρόπηση του Τουρισμού και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε ένα Εικονικό Ιστορικό Κέντρο Πόλης

Οι καθηγητές παρέχουν στους μαθητές μια ιστορική αναδρομή: η πόλη είναι διάσημη για τη μεσαιωνική αρχιτεκτονική της, τα μνημεία που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της UNESCO και τον ζωντανό τοπικό πολιτισμό της, αλλά αντιμετωπίζει υπερβολικό τουρισμό και πίεση στις υποδομές. Οι μαθητές ομαδοποιούνται σε πολεοδόμους, συντηρητές πολιτιστικής κληρονομιάς, ιδιοκτήτες τοπικών επιχειρήσεων ή εκπροσώπους κατοίκων. Συνεργάζονται για να προτείνουν και να εφαρμόσουν πολιτικές βιώσιμου τουρισμού στην πόλη VR. Οι μαθητές εξερευνούν τα σημαντικότερα αξιοθέατα, σημειώνοντας τα σημεία συνωστισμού (δημοφιλείς πλατείες, είσοδοι καθεδρικών ναών)

και τις πιθανές "νεκρές ζώνες" των επισκεπτών. Παρατηρούν φυσικούς περιορισμούς (στενά σοκάκια, περιορισμένες δημόσιες συγκοινωνίες) και σημάδια καταπόνησης (σκουπίδια, φθορά σε ιστορικά κτίρια).

Παράδειγμα 11: Αποτύπωμα άνθρακα

"Υπολογιστής Αποτυπώματος Άνθρακα στη Φιλοξενία" (<https://hosp-eco.eu/>), ένα εργαλείο που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου HOSP-ECO που χρηματοδοτείται από το Erasmus+. Στόχος του εργαλείου είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να κατανοήσουν ποιο είναι το ανθρακικό αποτύπωμα των ξενοδοχείων, μέσω ενός διαδραστικού αλλά και εύχρηστου περιβάλλοντος εργασίας.

Παράδειγμα 12: Συστημικός σχεδιασμός τροφίμων

"Συστημικός σχεδιασμός τροφίμων" (<http://www.systemicfooddesign.it/>) είναι ένα εργαλείο που αναπτύχθηκε από μια κοινοπραξία μεταξύ των Università de Scienze Gastronomiche di Pollenzo, Comieco, RICREA και Rilegno. Το Systemic Food Design είναι ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που, μέσω της αφήγησης των κύριων φάσεων του συστήματος παραγωγής 20 αλυσίδων εφοδιασμού τροφίμων και ποτών καθημερινής χρήσης, επιτρέπει στον χρήστη να εισέλθει στον διεπιστημονικό κόσμο των Γαστρονομικών Επιστημών. Το εργαλείο αυτό προωθεί τις βιώσιμες πρακτικές και την κυκλική οικονομία, καταδεικνύοντας ποιες μπορεί να είναι οι συνέπειες των επιλογών που κάνουν οι παραγωγοί κατά την καλλιέργεια των προϊόντων, με τις επιλογές που γίνονται στις τεχνικές και τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία. Κάθε μία από τις επιλογές αξιολογείται με βάση τις θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις που έχει σε 4 τομείς: περιβαλλοντική βιωσιμότητα, οικονομική βιωσιμότητα, κοινωνική βιωσιμότητα και αισθητηριακή ποιότητα.

4.1.1.4. Επιχειρηματικότητα στον αιεφόρο τουρισμό και ενίσχυση των δεσμών με την τοπική κοινωνία

Τα παραδείγματα αυτά καταδεικνύουν πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προωθήσουν αποτελεσματικά την εκπαίδευση στον αιεφόρο τουρισμό με την ενσωμάτωσή της σε διάφορα προγράμματα σπουδών και την προώθηση της διεπιστημονικής συνεργασίας. Μέσω επιτόπιων επισκέψεων, κοινοτικών συνεργασιών και πρακτικών έργων, οι μαθητές ασχολούνται με τον τοπικό πολιτισμό, την κληρονομιά, τη γεωργία και την περιβαλλοντική προστασία, αποκτώντας πρακτική εμπειρία σε ηθικές και φιλικές προς το περιβάλλον τουριστικές πρακτικές. Δραστηριότητες όπως εργαστήρια επιχειρηματικότητας, φεστιβάλ, προκλήσεις καινοτομίας και ερευνητικά έργα ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα, την επίλυση πραγματικών προβλημάτων και τις επιχειρηματικές δεξιότητες που έχουν τις ρίζες τους στη βιωσιμότητα. Συνδέοντας τους φοιτητές με τοπικούς τεχνίτες, επιχειρήσεις και περιβαλλοντικές οργανώσεις, οι πρωτοβουλίες αυτές όχι μόνο εμβαθύνουν την πολιτιστική κατανόηση και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, αλλά και στηρίζουν την τοπική οικονομία και προωθούν την υπεύθυνη τουριστική ανάπτυξη.

A) Παράδειγμα 1: Οικοδόμηση Ενημέρωσης και Ενδιαφέροντος ανάμεσα στους καθηγητές

Ενσωμάτωση του προγράμματος σπουδών: Δείξτε στους εκπαιδευτικούς πώς τα τουριστικά έργα μπορούν να ευθυγραμμιστούν με τους υπάρχοντες στόχους του προγράμματος σπουδών (π.χ. ιστορία, γεωγραφία, περιβαλλοντικές επιστήμες, τέχνη και γλώσσα).

Επισκέψεις στο πεδίο: Οργανώστε επισκέψεις σε τοπικούς χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, πολιτιστικά κέντρα ή έργα οικότουρισμού για να εμπνεύσετε τους εκπαιδευτικούς και να τους βοηθήσετε να δουν τις δυνατότητες για τη συμμετοχή των μαθητών.

B) Παράδειγμα 2: Ανάπτυξη συνεργατικών έργων τουρισμού

Διεπιστημονική προσέγγιση: Ενθαρρύνετε τους εκπαιδευτικούς από διαφορετικά μαθήματα να συνεργαστούν. Για παράδειγμα: "Οπότε θα πρέπει να συνεργαστείτε με τους καθηγητές που διδάσκουν από την ίδια τάξη: Οι καθηγητές των φυσικών επιστημών μπορούν να διερευνήσουν βιώσιμες πρακτικές στον τουρισμό, οι καθηγητές των καλλιτεχνικών μπορούν να ασχοληθούν με πολιτιστικές εκφράσεις, όπως παραδοσιακές τέχνες ή παραστάσεις.

Γ) Παράδειγμα 3: Πρωτοβουλίες βιώσιμου τουρισμού με πρωτοβουλία της κοινότητας

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμμετάσχουν σε προγράμματα τουρισμού με βάση την κοινότητα, συνεργαζόμενοι με τοπικές επιχειρήσεις, τεχνίτες και περιβαλλοντικές οργανώσεις για την ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών εμπειριών που ωφελούν την τοπική οικονομία, διατηρώντας παράλληλα την πολιτιστική κληρονομιά και τους φυσικούς πόρους. Δημιουργώντας συνεργασίες με οικολογικά καταλύματα, παραδοσιακούς ξενώνες και τοπικές φάρμες, οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν πρακτική εμπειρία στη βιώσιμη φιλοξενία, τη βιολογική γεωργία και τις παραδοσιακές τέχνες, προωθώντας μια βαθύτερη κατανόηση των ηθικών τουριστικών πρακτικών. Επιπλέον, τα σχολεία μπορούν να συνεργαστούν με μουσεία, ιστορικές εταιρείες και αυτόχθονες κοινότητες για να σχεδιάσουν εκπαιδευτικά προγράμματα τουρισμού που αναδεικνύουν τις τοπικές παραδόσεις, τη λαογραφία και τα ιστορικά ορόσημα, εξασφαλίζοντας τη διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προωθήσουν περαιτέρω τη βιωματική μάθηση καθοδηγώντας τους μαθητές στη λήψη συνεντεύξεων από τοπικούς φορείς, στη διεξαγωγή έρευνας αγοράς για τον υπεύθυνο τουρισμό και στην ανάπτυξη διαφημιστικού υλικού που αναδεικνύει τουριστικές πρωτοβουλίες υπό την ηγεσία της κοινότητας. Η προσέγγιση αυτή προάγει την επιχειρηματική σκέψη, τη συνεργασία και την επίλυση πραγματικών προβλημάτων, ενώ παράλληλα ενισχύει τη σημασία του ηθικού και υπεύθυνου τουρισμού για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Δ) Παράδειγμα 4: Εργαστήρια επιχειρηματικότητας για τον αιεφόρο τουρισμό

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να οργανώσουν προγράμματα κατάρτισης σε θέματα επιχειρηματικότητας, όπου οι μαθητές και τα μέλη της τοπικής κοινότητας συνδημιουργούν τουριστικές επιχειρήσεις που ευθυγραμμίζονται με τις αρχές της αειφορίας. Διοργανώνοντας διαγωνισμούς για την ίδρυση οικοτουριστικών επιχειρήσεων σε συνεργασία με τοπικές θερμοκοιτίδες, πανεπιστήμια ή κυβερνητικές υπηρεσίες, οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες, όπως ταξιδιωτικές εμπειρίες χωρίς απόβλητα, καταστήματα αναμνηστικών με δίκαιο εμπόριο ή βιώσιμες περιπέτειες, προωθώντας τον περιβαλλοντικά υπεύθυνο τουρισμό. Επιπλέον, τα πρακτικά εργαστήρια με τοπικούς επιχειρηματίες παρέχουν στους φοιτητές πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τον επιχειρηματικό σχεδιασμό, το ψηφιακό μάρκετινγκ και την ανάπτυξη βιώσιμων προϊόντων, με την καθοδήγηση έμπειρων επαγγελματιών του χώρου. Μια άλλη αποτελεσματική προσέγγιση είναι το crowdsourcing λύσεων βιωσιμότητας, όπου οι φοιτητές εργάζονται μαζί με τις τοπικές κοινότητες για να εντοπίσουν τις περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις στον τουρισμό και να αναπτύξουν πρακτικά σχέδια δράσης, όπως η μείωση των πλαστικών απορριμμάτων, η δημιουργία εμπειριών που βασίζονται στη φύση ή η υποστήριξη τοπικών τεχνιτών. Αυτές οι πρωτοβουλίες γεφυρώνουν τη μάθηση στην τάξη με τις εφαρμογές στον πραγματικό κόσμο, εφοδιάζοντας τους μαθητές με πρακτικές επιχειρηματικές δεξιότητες, ενώ παράλληλα προάγουν την οικονομική και πολιτιστική βιωσιμότητα στην τοπική κοινότητα.

Ε) Παράδειγμα 5: Δημιουργία φεστιβάλ και εκδηλώσεων για την προώθηση του τοπικού πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να οργανώσουν ένα "Φεστιβάλ Παραδόσεων", εμπλέκοντας τους μαθητές σε επιδείξεις τοπικών χειροτεχνιών, λαογραφικές παραστάσεις και την προετοιμασία και γευσιγνωσία παραδοσιακών φαγητών. Μπορούν να εμπλέξουν τους μαθητές στην έρευνα των τοπικών παραδόσεων, να φιλοξενήσουν εργαστήρια για την προετοιμασία εκθέσεων και επιδείξεων, να προωθήσουν πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης (χωρίς πλαστικό, ανακύκλωση, βιώσιμα προϊόντα). Η συνεργασία των σχολείων με τοπικούς οργανισμούς και τον τομέα του τουρισμού για την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού μπορεί να γίνει με τη συνεργασία με ενώσεις χειροτεχνών για την πραγματοποίηση επιδείξεων και εργαστηρίων, πολιτιστικά ιδρύματα για την παροχή παραδοσιακής μουσικής και χορού, εστιατόρια και τοπικούς παραγωγούς τροφίμων για γευσιγνωσία και παρουσιάσεις σχετικά με τη βιώσιμη παραγωγή.

ΣΤ) Παράδειγμα 6: Οργάνωση τουριστικών έργων με έμφαση στον τοπικό πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά

Οι εκπαιδευτικοί εμπλέκουν τους μαθητές να εργαστούν σε ένα σχέδιο για τη δημιουργία ενός πολιτιστικού και ιστορικού τουριστικού δρομολογίου που περιλαμβάνει σημαντικά τοπικά αξιοθέατα. Καθοδηγούν τις ερευνητικές δραστηριότητες των μαθητών (συλλογή πληροφοριών για ιστορικά και πολιτιστικά αξιοθέατα, διεξαγωγή συνεντεύξεων με παλιούς ντόπιους). Συνεργάζονται

με μουσεία και πολιτιστικά κέντρα για τη διεξαγωγή διαλέξεων, διαβουλεύσεων και πρακτικών δραστηριοτήτων. Βοηθούν τους μαθητές στην ανάπτυξη ψηφιακών τουριστικών οδηγών (με τη χρήση τεχνολογιών VR/AR) ή ακουστικών περιηγήσεων. Το έργο υλοποιείται μέσω της συνεργασίας με τοπικούς οργανισμούς: Περιφερειακά Μουσεία Ιστορίας - για την παροχή υλικού και τη διοργάνωση συναντήσεων με ιστορικούς, τουριστικές ενώσεις - για την υποστήριξη της προβολής της διαδρομής, τοπικοί καλλιτέχνες και τεχνίτες - για τη διεξαγωγή εργαστηρίων παραδοσιακών τεχνών.

Ζ) Παράδειγμα 7: Σχέδιο βιώσιμου γεωργικού τουρισμού

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συνεργαστούν με τοπικούς ειδικούς σε θέματα γεωργίας για να δημιουργήσουν σχέδια μαθημάτων και έργα που ευθυγραμμίζονται με το σχολικό πρόγραμμα σπουδών, επιτρέποντας στους μαθητές να επισκεφθούν τοπικές φάρμες και να συμμετάσχουν σε βιώσιμες γεωργικές πρακτικές, όπως η βιολογική γεωργία ή η περμακουλτούρα. Αγροτικοί συνεταιρισμοί, βιολογικά αγροκτήματα ή οργανώσεις οικολογικού τουρισμού μπορούν να διευκολύνουν αυτά τα εκπαιδευτικά ταξίδια. Μπορούν να προσφέρουν πρακτικές εμπειρίες στους μαθητές, όπως να βοηθήσουν στη φύτευση, τη συγκομιδή ή να μάθουν για τη διατήρηση του εδάφους. Με την προώθηση βιώσιμων μεθόδων καλλιέργειας, αυτό όχι μόνο θα εκπαιδεύσει τους μαθητές σε φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές, αλλά και θα βοηθήσει τους αγρότες που υιοθετούν βιώσιμες προσεγγίσεις να αυξήσουν την προβολή τους σε τουρίστες με οικολογική συνείδηση. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμπεριλάβουν θέματα όπως η επισιτιστική ασφάλεια, τα τοπικά συστήματα τροφίμων και τα περιβαλλοντικά οφέλη της βιώσιμης γεωργίας. Το έργο αυτό θα συνδέσει τους μαθητές με τη διαδικασία παραγωγής τροφίμων και θα αναδείξει τη σημασία της βιωσιμότητας στη γεωργία, ωφελώντας τους τοπικούς αγρότες και προωθώντας τον υπεύθυνο τουρισμό.

Η) Παράδειγμα 8: Έργο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και οικοτουρισμού με τα εθνικά πάρκα

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να κάνουν εκπαιδευτικά ταξίδια με τους μαθητές σε εθνικά πάρκα όπως το Ρίλα, το Πιρίν ή τα Κεντρικά Βαλκάνια. Κατά τη διάρκεια αυτών των εκδρομών, οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε πρακτικές περιβαλλοντικές εκπαιδεύσεις, όπως η παρακολούθηση της τοπικής άγριας ζωής, η εκμάθηση φυτικών ειδών ή η μελέτη των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο τοπικό περιβάλλον. Τοπικοί οργανισμοί, όπως οι αρχές των εθνικών πάρκων ή ομάδες οικολογικού τουρισμού, θα μπορούσαν να συνεργαστούν με σχολεία για να προσφέρουν ξεναγήσεις, εργαστήρια και δραστηριότητες που εστιάζουν σε πρακτικές βιώσιμου τουρισμού. Οι οργανώσεις αυτές θα μπορούσαν επίσης να βοηθήσουν στην ανάπτυξη φιλικού προς τους μαθητές υλικού σχετικά με τη διατήρηση και τη βιοποικιλότητα. Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές μπορούν να μάθουν και να προωθήσουν πρακτικές φιλικού προς το περιβάλλον τουρισμού, όπως η υπεύθυνη πεζοπορία, η ελαχιστοποίηση των αποβλήτων και η προστασία της τοπικής άγριας ζωής. Μέσω της ενασχόλησης με τα εθνικά πάρκα, οι εκπαιδευτικοί μπορούν επίσης να εισάγουν συζητήσεις σχετικά με τη σημασία της διατήρησης των φυσικών πόρων για τις μελλοντικές γενιές και τα οφέλη του βιώσιμου τουρισμού για την τοπική κοινότητα.

Θ) Παράδειγμα 9: Πρωτοβουλία για τη μαγειρική κληρονομιά και τον οικοτουρισμό της Βουλγαρίας

Οι καθηγητές μπορούν να συνεργαστούν με τοπικούς σεφ ή σχολές μαγειρικής για να σχεδιάσουν εργαστήρια όπου οι μαθητές μαθαίνουν παραδοσιακά βουλγαρικά πιάτα, όπως η μπανίτσα, το σαρμί και η σαλάτα shopska. Οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε επιδείξεις μαγειρικής και γευσιγνωσίες, ενώ παράλληλα μαθαίνουν για την ιστορική σημασία και το πολιτιστικό νόημα που κρύβεται πίσω από αυτά τα πιάτα. Οι τοπικές σχολές μαγειρικής, οι εταιρείες πολιτιστικού τουρισμού και οι πρωτοβουλίες οικολογικού τουρισμού μπορούν να συνεργαστούν με σχολεία για να προσφέρουν μαθήματα μαγειρικής και γαστρονομικές περιηγήσεις, όπου οι μαθητές μπορούν να δουν από πρώτο χέρι πώς παρασκευάζονται τα παραδοσιακά τρόφιμα με τη χρήση τοπικών συστατικών. Εστίαση στην αειφορία: Η πρωτοβουλία αυτή μπορεί να δώσει έμφαση στην αειφόρο προμήθεια τροφίμων και στα οφέλη της χρήσης τοπικών, βιολογικών συστατικών. Το έργο θα μπορούσε επίσης να ευαισθητοποιήσει σχετικά με τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων και τις βιώσιμες πρακτικές στην παραγωγή τροφίμων. Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές θα μπορούσαν να προωθήσουν αυτές τις πρακτικές ως μέρος της εκπαιδευτικής τους εμπειρίας.

Ι) Παράδειγμα 10: "Ημέρα ζωντανής ιστορίας" σε τοπικό μουσείο

Τοποθεσία: (π.χ. μουσείο κλωστοϋφαντουργίας, μουσείο αρχαιολογικών χώρων). Το προσωπικό του μουσείου ή οι εισηγητές ξεναγούν τους μαθητές στα εκθέματα, εξηγώντας την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής. Μετά την εκπαίδευση, οι μαθητές (με την επίβλεψη του εκπαιδευτικού) καθοδηγούν μίνι ξεναγήσεις για σχολικές ομάδες ή μέλη της κοινότητας που επισκέπτονται το μουσείο, δίνοντας έμφαση στη διατήρηση και τη σεβαστή συμπεριφορά των επισκεπτών. Επιπλέον, ένας τοπικός τεχνίτης επιδεικνύει παραδοσιακές τεχνικές (π.χ. υφαντική, κεραμική) και οι μαθητές τις δοκιμάζουν. Ρόλος των τοπικών εταίρων: Οι επιμελητές του μουσείου παρέχουν πόρους, πρόσβαση στα εκθέματα και εκπαίδευση για τους διδάσκοντες των μαθητών- οι τεχνίτες επιδεικνύουν παραδοσιακές μεθόδους, προσφέρουν πρακτικές συνεδρίες- η τοπική τουριστική επιτροπή μπορεί να βοηθήσει στη δημοσιοποίηση της εκδήλωσης, ενισχύοντας την επισκεψιμότητα του μουσείου.

ΙΑ) Παράδειγμα 11: Κοινωνική πρόκληση "Τουρίστας για μια μέρα"

Αντιστροφή ρόλων: Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί υποδύονται τους τουρίστες, πλοηγούνται στην τοπική περιοχή, χρησιμοποιούν τις πινακίδες, τα μέσα μαζικής μεταφοράς ή επισκέπτονται τα αξιοθέατα ως "τυπικοί" τουρίστες. Καταγράφουν παρατηρήσεις - όπου λείπει η σήμανση, η προσβασιμότητα είναι περιορισμένη ή όπου υπάρχει ευκαιρία για βιώσιμες βελτιώσεις (όπως καλύτεροι κάδοι ανακύκλωσης) και οι δραστηριότητες ολοκληρώνονται με μια συνεδρία ανατροφοδότησης: παρουσιάζουν προτάσεις σε τοπικούς αξιωματούχους, επιχειρήσεις και μέλη της

κοινότητας σχετικά με πιθανές αναβαθμίσεις (ποδηλατοθήκες, σταθμοί αναπλήρωσης νερού, ερμηνευτικές πινακίδες).

ΙΒ) Παράδειγμα 12: Έργα Demola

Η Demola συνεργάζεται με μια ποικιλία εταιρειών και οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς τομείς και όπου οι μαθητές από όλα τα υπόβαθρα μπορούν να βρουν μια αντιστοιχία από όλη την επιλογή της πρόκλησης καινοτομίας. Το έργο Demola είναι μια μοναδική ευκαιρία καινοτομίας και μάθησης για τους φοιτητές Πανεπιστημίων και Πολυτεχνείων να αποκτήσουν δεξιότητες σχετικές με την εργασία. Λαμβάνοντας υπόψη τους φοιτητές του τουρισμού και της φιλοξενίας μπορούν να συμμετέχουν σε τουριστικές πρωτοβουλίες που περιλαμβάνουν την τοπική κοινότητα, τον πολιτισμό, την κληρονομιά και τους πόρους, ενώ παράλληλα προάγουν τη συνεργασία με τοπικούς οργανισμούς για την προώθηση της βιωσιμότητας. Τέτοια έργα όχι μόνο ενισχύουν τις μαθησιακές εμπειρίες των φοιτητών αλλά συμβάλλουν και στην οικονομική και περιβαλλοντική ευημερία της κοινότητας.

ΙΓ) Παράδειγμα 13: Διαγωνισμός Shark Tank

Έννοια: Οι μαθητές πρέπει να προτείνουν μια νέα επιχειρηματική ιδέα που θα εφαρμοστεί σε πραγματικό πλαίσιο.

Διαδικασία: Σε μια ομαδική εργασία, οι μαθητές εργάζονται με εργαλεία καταιγισμού ιδεών και μηχανισμούς μάθησης που βασίζονται σε έργα για να αναπτύξουν μια νέα επιχειρηματική πρόταση. Αυτή η πρόταση πρέπει να λάβει υπόψη όλες τις πραγματικές πτυχές όπως θα ίσχυε για την εφαρμογή (διευκόλυνση που βρίσκεται στην κοινότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις αδειοδότησης και εργασιών, επενδύσεις και ανάγκες δανείου, κ.λπ.) Αυτή η διαδικασία θα περιλαμβάνει την ομαδική εργασία των μαθητών στο πεδίο, την ανακάλυψη της τοπικής κοινότητας, της κουλτούρας, της κληρονομιάς και των πόρων για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής τους πρότασης. Επιπλέον, επικοινωνώντας με τις τοπικές αρχές, τους δήμους, τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, τους τοπικούς προμηθευτές και αντιπροσώπους και τις ενώσεις, για την ανάπτυξη της πρότασης έργου με πραγματικά δεδομένα.

Εκτίμηση: Δημιουργείται ένας διαγωνισμός μεταξύ των έργων που κρίνονται από μια ομάδα επιχειρηματιών τουρισμού, ξενοδοχείων και εστίασης, όπως ένα πάνελ δεξαμενής καρχαρία. Οι ομάδες παρουσιάζουν το έργο τους σε αυτό το πάνελ, πώς σχολιάζουν και αξιολογούν το έργο σύμφωνα με την τουριστική αγορά και προσομοιώνουν την πραγματική επένδυση στα έργα. Στο τέλος, το έργο που συγκέντρωσε περισσότερες επενδύσεις κερδίζει τον διαγωνισμό.

Αυτός ο διαγωνισμός δίνει στους μαθητές άμεση επαφή με τις τοπικές κοινότητες, τον πολιτισμό, τους πόρους και τις ανάγκες τους, καθώς και την ανάπτυξη καινοτομίας, δημιουργικότητας και επιχειρηματικών δεξιοτήτων, όπου η βιωσιμότητα είναι θεμελιώδης προϋπόθεση. Επιπλέον,

συναντούν ειδικούς στον τομέα που τους δίνουν μια πραγματική και καινοτόμο εικόνα της τουριστικής αγοράς.

ΙΔ) Παράδειγμα 14: Συμμετοχή μαθητών σε ερευνητικά έργα

Τοπικές Έρευνες: καθοδηγούν τους μαθητές να διεξάγουν έρευνες μεταξύ κατοίκων και επιχειρήσεων της περιοχής για να κατανοήσουν τις απόψεις τους για τον τουρισμό και την αειφορία. Ανάλυση Δεδομένων: Βοηθήστε τους μαθητές να αναλύσουν τα δεδομένα που συλλέχθηκαν και να παρουσιάσουν τα ευρήματά τους, προτείνοντας λύσεις για την ενίσχυση των βιώσιμων τουριστικών πρακτικών στην κοινότητα.

ΙΕ) Παράδειγμα 15: Προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον πρωτοβουλιών

Πράσινες Εκστρατείες: συνεργασία με περιβαλλοντικές οργανώσεις για την έναρξη εκστρατειών που προωθούν πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον τουρισμού, όπως η μείωση της χρήσης πλαστικών ή η εξοικονόμηση νερού. Εργαστήρια Κοινότητας: οργανώστε εργαστήρια όπου οι μαθητές και τα μέλη της κοινότητας μπορούν να μάθουν και να εφαρμόσουν βιώσιμες πρακτικές, όπως η κομποστοποίηση ή η εξοικονόμηση ενέργειας, σε τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις.

ΙΣΤ) Παράδειγμα 16: Βιώσιμο/Πράσινο Επιχειρηματικό Σχέδιο

Προώθηση της επιχειρηματικότητας στον αειφόρο τουρισμό μέσω της δημιουργίας Βιώσιμων/Πράσινων Επιχειρηματικών Σχεδίων. Δάσκαλοι και τοπικές επιχειρήσεις θα συνεργαστούν για να εισαγάγουν βιώσιμες πρακτικές στα παραδοσιακά επιχειρηματικά τους μοντέλα, εκμεταλλευόμενοι μια προσέγγιση που μειώνει το μακροπρόθεσμο κόστος και προωθεί την ενεργειακή απόδοση και τη μείωση των απορριμμάτων. Μέσω αυτού του μοντέλου, οι επιχειρηματίες θα μπορούν να συνδυάζουν παραδοσιακές πρακτικές με βιώσιμες πρωτοβουλίες, διασφαλίζοντας υπεύθυνη και οικονομικά βιώσιμη ανάπτυξη. Ενσωμάτωση περιπτώσιολογικών μελετών και επίλυση προβλημάτων.

Α) Εργαστήριο για την πρακτική επίλυση προβλημάτων: Διαχείριση μαζικού τουρισμού και εξάντλησης πόρων, με διάφορα παραδείγματα

Τίτλος εργαστηρίου: Βιώσιμες λύσεις για τον τουρισμό στη Σλοβενία

Στόχος: συλλογικός εντοπισμός και ανάπτυξη εφικτών στρατηγικών για την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως ο μαζικός τουρισμός και η εξάντληση των πόρων, χρησιμοποιώντας πραγματικά παραδείγματα επιτυχημένων πρακτικών βιώσιμου τουρισμού. Μέχρι το τέλος του εργαστηρίου, οι

συμμετέχοντες θα αποκτήσουν μια βαθύτερη κατανόηση των προκλήσεων του αειφόρου τουρισμού και πρακτικά εργαλεία για τη διαχείρισή τους στα δικά τους πλαίσια.

Δομή Εργαστηρίου

Εισαγωγή (30 λεπτά)

- Δραστηριότητα που σπάει τον πάγο: οι συμμετέχοντες μοιράζονται τις προσωπικές τους εμπειρίες με τον τουρισμό (θετικές ή αρνητικές).
- Επισκόπηση των προκλήσεων: σύντομη παρουσίαση του μαζικού τουρισμού και της εξάντλησης των πόρων, συμπεριλαμβανομένων στατιστικών στοιχείων και μελετών περιπτώσεων (π.χ. υπερπληθυσμός στη Βενετία, λίμνη Bled της Σλοβενίας, μαζικός τουρισμός στην Κόστα Μπράβα της Ισπανίας).
- Εισαγωγή στον βιώσιμο τουρισμό: ορισμός του αειφόρου τουρισμού και των τριών πυλώνων του: περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική αειφορία.

Δραστηριότητα επίλυσης προβλημάτων (90 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε ομάδες για να αντιμετωπίσουν μια συγκεκριμένη πρόκληση που σχετίζεται με τον μαζικό τουρισμό ή την εξάντληση των πόρων σε έναν υποθετικό ή πραγματικό προορισμό.

Σενάριο 1: Υπερπληθυσμός σε δημοφιλή τουριστικό προορισμό της Σλοβενίας

- Πρόκληση: Η λίμνη Μπλεντ, ένας τουριστικός προορισμός, αντιμετωπίζει περιβαλλοντική υποβάθμιση λόγω του μεγάλου αριθμού επισκεπτών.
- Εργασία: Ανάπτυξη ενός βιώσιμου τουριστικού σχεδίου για τη μείωση του υπερπληθυσμού με παράλληλη διατήρηση των εσόδων για τις τοπικές κοινότητες.
- Κατευθυντήριες ερωτήσεις:
 - ο Πώς μπορεί να γίνει διαχείριση του αριθμού των επισκεπτών χωρίς να αποκλείονται;
 - ο Ποιες εναλλακτικές εμπειρίες ή αξιοθέατα θα μπορούσαν να προωθηθούν για να καταναμεθούν οι τουρίστες πιο ομοιόμορφα;
 - ο Πώς μπορεί να βοηθήσει η τεχνολογία (π.χ. συστήματα κρατήσεων, εικονικές περιηγήσεις);

Β) Εργαστήριο για την πρακτική επίλυση προβλημάτων: Διαχείριση μαζικού τουρισμού και εξάντληση πόρων

Τίτλος εργαστηρίου: Βιώσιμες λύσεις για τον τουρισμό στην Κύπρο

Σενάριο 2:

- Πρόκληση: Οι παραλίες της Κύπρου, ιδίως σε δημοφιλείς περιοχές όπως η Αγία Νάπα και η Λεμεσός, αντιμετωπίζουν σημαντική περιβαλλοντική πίεση από τον μεγάλο αριθμό τουριστών.
- Εργασία: Δημιουργία μιας στρατηγικής για την προστασία των παράκτιων οικοσυστημάτων, συνεχίζοντας παράλληλα να προσελκύει τουρίστες.
- Κατευθυντήριες ερωτήσεις:

- ο Ποια μέτρα μπορούν να εφαρμοστούν για την προστασία της θαλάσσιας ζωής και τη μείωση της ρύπανσης;
- ο Πώς μπορούν να ενθαρρυνθούν οι τοπικές επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον;
- ο Τι είδους εκπαιδευτικές εκστρατείες μπορούν να ευαισθητοποιήσουν τους τουρίστες σχετικά με τις βιώσιμες συμπεριφορές;

Γ) Εργαστήριο για την πρακτική επίλυση προβλημάτων: Βιώσιμος Τουρισμός στην Ελλάδα

Τίτλος εργαστηρίου: Βιώσιμες λύσεις για τον τουρισμό - Εξισορρόπηση της τουριστικής ανάπτυξης και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στη Σαντορίνη

Σενάριο 3:

Στόχος: Αυτό το εργαστήριο στοχεύει να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού στο περιβάλλον και τις υποδομές διερευνώντας επιτυχημένες στρατηγικές βιώσιμου τουρισμού. Οι συμμετέχοντες θα αναλύσουν παραδείγματα από την πραγματική ζωή και θα αναπτύξουν δραστικές λύσεις για ένα πιο βιώσιμο τουριστικό μοντέλο στη Σαντορίνη. Μέχρι το τέλος του εργαστηρίου, θα αποκτήσουν πρακτικά εργαλεία και στρατηγικές για να εφαρμόσουν στα δικά τους τουριστικά πλαίσια.

Δομή Εργαστηρίου

Εισαγωγή: Το εργαστήριο ξεκινά με μια δραστηριότητα που σπάει τον πάγο, όπου οι συμμετέχοντες μοιράζονται αξέχαστες ταξιδιωτικές εμπειρίες και προβληματίζονται για πτυχές βιωσιμότητας όπως ο συνωστισμός, η ρύπανση και οι πρωτοβουλίες υπεύθυνου τουρισμού. Ακολουθεί μια σύντομη παρουσίαση, που υπογραμμίζει τις προκλήσεις υπερτουρισμού στη Σαντορίνη, όπως η λειψυδρία, η διαχείριση απορριμμάτων, η κυκλοφοριακή συμφόρηση και οι πολιτιστικές επιπτώσεις, που υποστηρίζονται από επίσημες τουριστικές εκθέσεις και περιβαλλοντικές μελέτες. Τέλος, οι συμμετέχοντες εξερευνούν τις βέλτιστες πρακτικές από προορισμούς όπως οι Αζόρες, η Κόστα Ρίκα και οι Νήσοι Φερόε, εξετάζοντας πώς εξισορροπούν τον μαζικό τουρισμό με την προστασία του περιβάλλοντος και του πολιτισμού.

Δραστηριότητα επίλυσης προβλημάτων: Σε αυτή τη δραστηριότητα επίλυσης προβλημάτων, οι συμμετέχοντες συνεργάζονται σε ομάδες για να σχεδιάσουν μια στρατηγική βιώσιμου τουρισμού για τη Σαντορίνη. Αντιμετωπίζουν προκλήσεις όπως ο υπερπληθυσμός, η λειψυδρία, η υπερβολική σπατάλη και η αύξηση του κόστους στέγασης λόγω βραχυπρόθεσμων ενοικιάσεων, με στόχο την εξισορρόπηση της τουριστικής ανάπτυξης με τη διατήρηση του περιβάλλοντος και την ευημερία της κοινότητας.

Κατευθυντήριες ερωτήσεις: Οι συμμετέχοντες θα διερευνήσουν βασικά ερωτήματα, όπως πώς να διαχειριστούν τον αριθμό των επισκεπτών χωρίς να βλάψουν τις τοπικές επιχειρήσεις, να

προωθήσουν μοντέλα εναλλακτικού τουρισμού για τη μείωση της εποχικής πίεσης και να βελτιώσουν τις δημόσιες συγκοινωνίες και την κινητικότητα. Θα αξιολογήσουν επίσης τον ρόλο της έξυπνης τεχνολογίας στη διαχείριση των τουριστικών ροών και θα διερευνήσουν τρόπους για τη συμμετοχή των ντόπιων στη λήψη αποφάσεων και την κατανομή εσόδων.

Συμπέρασμα: Στο συμπέρασμα, κάθε ομάδα παρουσιάζει το σχέδιο δράσης της για τον βιώσιμο τουρισμό και λαμβάνει ανατροφοδότηση. Οι συμμετέχοντες συζητούν τη σκοπιμότητα των λύσεων και την εφαρμογή τους σε άλλους προορισμούς. Το μάθημα τελειώνει με βασικές προτάσεις και βέλτιστες πρακτικές για την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στον τουριστικό σχεδιασμό.

Δ) Ημερίδα για την Πρακτική Επίλυση Προβλημάτων: Βιώσιμος Τουρισμός στη Βουλγαρία 1

Τίτλος Εργαστηρίου: Εργαστήριο Μελέτης Περίπτωσης - Θέμα: «Οικολογικά χωριά: ένα καινοτόμο μοντέλο για τον αειφόρο τουρισμό»

Σενάριο 4:

Εισαγωγή του σεμιναρίου και των κύριων στόχων του: Κατανόηση της έννοιας του οικοχωριού. Δημιουργία καινοτόμων ιδεών ή οικοτουρισμού. Ανάπτυξη στρατηγικών μάρκετινγκ. Τι είναι τα οικοχωριά; Γιατί αποτελούν βιώσιμη εναλλακτική λύση στον μαζικό τουρισμό; Παραδείγματα επιτυχημένων οικοχωριών (Zermatt, Ελβετία- Findhorn, Σκωτία- Tamera, Πορτογαλία). Εστίαση: Πώς να οικοδομήσουμε ένα βιώσιμο οικολογικό χωριό; Βασικά στοιχεία ενός οικοχωριού: Αρχιτεκτονική: Οικολογικά δομικά υλικά και παθητικά κτίρια. Ενέργεια: Ανανεώσιμες πηγές - ηλιακοί συλλέκτες, ανεμογεννήτριες. Νερό: Ανακύκλωση, συστήματα επεξεργασίας βρόχινου νερού και λυμάτων. Τρόφιμα: Περμακουλτούρα, αστική γεωργία και βιολογική παραγωγή.

Συζήτηση - βασικές προκλήσεις για τον βιώσιμο τουρισμό. Εστίαση: Ποια είναι τα προβλήματα του παραδοσιακού τουρισμού; Βασικά θέματα: Υπερτουρισμός και καταστροφή οικοσυστημάτων. Υψηλή κατανάλωση ενέργειας και αποτύπωμα άνθρακα. Ρύπανση και υπερβολική παραγωγή αποβλήτων.

Συζήτηση: Ανεπαρκής ενσωμάτωση των τοπικών κοινοτήτων. Οι συμμετέχοντες μοιράζονται παραδείγματα αυτών των ζητημάτων και πώς εκδηλώνονται σε συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς.

Μελέτη περίπτωσης: «Σχεδιασμός ενός βιώσιμου οικοχωριού»

Εργασία: Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε ομάδες και αναπτύσσουν μια ιδέα για ένα οικολογικό χωριό, η οποία περιλαμβάνει: τοποθεσία, κύρια κτίρια και υποδομές, πηγές παροχής ενέργειας και νερού, πηγές τροφίμων, μάρκετινγκ και προώθηση των οικολογικών χωριών. Παρουσιάσεις των ομάδων και καθορισμός της καλύτερης ιδέας.

Ε) Εργαστήριο για την πρακτική επίλυση προβλημάτων για τον βιώσιμο τουρισμό στη Βουλγαρία 2

Σενάριο 5:

Στόχος: Στόχος του εργαστηρίου είναι η αντιμετώπιση των προκλήσεων του μαζικού τουρισμού και της εξάντλησης των πόρων μέσω της συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων. Οι συμμετέχοντες θα αναλύσουν πραγματικά παραδείγματα πρακτικών βιώσιμου τουρισμού, θα συζητήσουν λύσεις και θα επεξεργαστούν πρακτικές στρατηγικές για την προώθηση του υπεύθυνου τουρισμού στις δικές τους κοινότητες.

Δομή του εργαστηρίου:

Εισαγωγή και επισκόπηση (15 λεπτά)

Σύντομη εισαγωγή στις προκλήσεις του μαζικού τουρισμού και της εξάντλησης των πόρων. Επεξήγηση των αρχών του βιώσιμου τουρισμού (οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα). Επισκόπηση της μορφής του εργαστηρίου: συνεργατική επίλυση προβλημάτων, ανάλυση πραγματικών παραδειγμάτων και ανάπτυξη στρατηγικών.

Ανάλυση Μελέτης Περίπτωσης:

Παράδειγμα 1: Η Πρωτοβουλία Οικοτουρισμού στο Εθνικό Πάρκο Πιρίν, Βουλγαρία

Ιστορικό: Το Εθνικό Πάρκο Πιρίν, Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις από τον μαζικό τουρισμό, συμπεριλαμβανομένης της υποβάθμισης των οικοτόπων, της ρύπανσης και του υπερπληθυσμού.

Βιώσιμη λύση: Σε απάντηση, οι τοπικές αρχές και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις εισήγαγαν την Πρωτοβουλία Οικοτουρισμού του Εθνικού Πάρκου Πιρίν. Αυτή η πρωτοβουλία περιλάμβανε τη δημιουργία καθορισμένων μονοπατιών, αυστηρά όρια επισκεπτών, ξεναγήσεις φιλικές προς το περιβάλλον και την προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Συζήτηση: Οι συμμετέχοντες στο εργαστήριο θα χωριστούν σε μικρές ομάδες για να συζητήσουν πιθανές βελτιώσεις στη στρατηγική οικοτουρισμού του Πιρίν, όπως η επέκταση της υποδομής διαχείρισης απορριμμάτων, η αύξηση της συμμετοχής των τοπικών ενδιαφερομένων ή η εισαγωγή οικολογικής πιστοποίησης για τουριστικές επιχειρήσεις.

Συνεδρία επίλυσης προβλημάτων ανά ομάδα:

Πρόβλημα 1: Αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού και της εξάντλησης πόρων σε τουριστικά σημεία εστίασης στη Βουλγαρία.

Πρόκληση: Ο μαζικός τουρισμός τους καλοκαιρινούς μήνες οδηγεί σε συνωστισμό σε δημοφιλείς τοποθεσίες όπως το Νεσέμπαρ, το μοναστήρι Ρίλα και το όρος Βιτόσα της Σόφιας. Αυτό επιβαρύνει τις τοπικές υποδομές, βλάπτει πολιτιστικούς χώρους και συμβάλλει στη ρύπανση.

Εργασία: Ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για τη διαχείριση του υπερπληθυσμού και τη μείωση της εξάντλησης των τοπικών πόρων με παράλληλη προώθηση του βιώσιμου τουρισμού.

Τομείς εστίασης της ομάδας:

Εισαγωγή της προώθησης εκτός εποχής και διαφοροποίηση των τουριστικών προσφορών.

Εκπαίδευση των τουριστών σε θέματα υπεύθυνης συμπεριφοράς και βιώσιμων πρακτικών.

Εφαρμογή ανώτατων ορίων αριθμού επισκεπτών και συστημάτων κρατήσεων για δημοφιλείς τοποθεσίες.

Ενίσχυση των συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων και ενθάρρυνση βιώσιμων επιλογών μεταφοράς.

Παρουσίαση και συζήτηση ομαδικών λύσεων:

Κάθε ομάδα παρουσιάζει την προτεινόμενη λύση, συμπεριλαμβανομένων στρατηγικών για την εξισορρόπηση της οικονομικής ανάπτυξης και της βιωσιμότητας.

Ακολουθεί περίοδος ερωτήσεων και συζητήσεων, όπου οι συμμετέχοντες κρίνουν τις ιδέες των άλλων, προσφέροντας προτάσεις και βελτιώνοντας τις προτεινόμενες στρατηγικές.

Παράδειγμα πραγματικής ζωής για ανάλυση:

Παράδειγμα 2: Πρακτικές βιώσιμου τουρισμού στους βράχους Μπελογκρατσίκ, Βουλγαρία

Ιστορικό: Οι βράχοι Μπελογκρατσίκ, ένας φυσικός βραχώδης σχηματισμός και βασικό τουριστικό αξιοθέατο της Βουλγαρίας, έχουν υποστεί περιβαλλοντική επιβάρυνση από την αυξανόμενη τουριστική δραστηριότητα. Η περιοχή αντιμετώπιζε προβλήματα με τα απορρίμματα, τη διάβρωση και την ανεξέλεγκτη πρόσβαση σε ευαίσθητα τμήματα της περιοχής.

Μέτρα που ελήφθησαν:

Ανάπτυξη σηματοδοτημένων μονοπατιών για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την προστασία των βράχων από τη διάβρωση.

Εισαγωγή ξεναγήσεων, όπου οι τοπικοί ξεναγοί ενημερώνουν τους επισκέπτες για την ιστορία και τη φυσική σημασία του τόπου.

Συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες για την παροχή αυθεντικών εμπειριών, όπως η κατασκευή χειροτεχνίας, η τοπική κουζίνα και οι πολιτιστικές παραστάσεις, με οικονομικό όφελος για την κοινότητα.

Η καθιέρωση οικολογικής πιστοποίησης για τις τοπικές επιχειρήσεις, διασφαλίζοντας ότι οι τουριστικές επιχειρήσεις τηρούν τα πρότυπα περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Συζήτηση: Οι συμμετέχοντες αναλύουν αυτή την περίπτωση και κάνουν καταιγισμό ιδεών για το πώς μπορούν να βελτιωθούν οι προσπάθειες βιωσιμότητας στους βράχους Belogradchik, εξετάζοντας την επέκταση της οικολογικής πιστοποίησης, την αύξηση της υποδομής διαχείρισης αποβλήτων ή την ανάπτυξη επιλογών μεταφοράς με χαμηλό αντίκτυπο.

Τελική ομαδική δραστηριότητα:

Επίλυση προβλημάτων για την εξάντληση των πόρων: Οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν να δημιουργήσουν μια στρατηγική διαχείρισης της εξάντλησης των πόρων για μια συγκεκριμένη τοποθεσία (θα μπορούσε να είναι οποιαδήποτε διάσημη τοποθεσία στη Βουλγαρία). Πρέπει να περιγράψουν τα βήματα για τη διαχείριση των φυσικών πόρων, όπως το νερό, τα απόβλητα και η χρήση ενέργειας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι τοπικές κοινότητες εξακολουθούν να επωφελούνται από τον τουρισμό.

Οι ομάδες θα εξετάσουν:

Πρωτοβουλίες για την εξοικονόμηση νερού (π.χ. συλλογή βρόχινου νερού, εξαρτήματα με χαμηλή κατανάλωση νερού).

Στρατηγικές μείωσης των αποβλήτων (π.χ. προώθηση της ανακύκλωσης, ελαχιστοποίηση της χρήσης πλαστικών).

Ενθάρρυνση πρακτικών πράσινου τουρισμού (π.χ. καταλύματα που λειτουργούν με ηλιακή ενέργεια, βιώσιμες επιλογές μεταφορών).

Συμπέρασμα και σχέδιο δράσης:

Κάθε ομάδα μοιράζεται τα ευρήματα και τις συστάσεις της με την ευρύτερη ομάδα.

Οι συντονιστές του εργαστηρίου συνοψίζουν τα βασικά συμπεράσματα, τονίζοντας τη σημασία της συμμετοχής της κοινότητας, της εκπαίδευσης και των συμπράξεων μεταξύ των τοπικών αρχών, των επιχειρήσεων και των φορέων του τουρισμού.

Σχέδιο δράσης: Οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να καταρτίσουν ένα τοπικό σχέδιο δράσης, ενσωματώνοντας πρακτικές βιώσιμου τουρισμού στην περιοχή τους.

ΣΤ) Εργαστήριο: Πρακτική επίλυση προβλημάτων για τον βιώσιμο τουρισμό στην Ιταλία

Τίτλος εργαστηρίου: Βιώσιμες λύσεις για τον τουρισμό – Μπολόνια, Ιταλία

Σενάριο 6:

Η Μπολόνια έχει αυξηθεί σε δημοτικότητα μεταξύ των τουριστών τα τελευταία χρόνια, αλλά το ιστορικό της κέντρο αντιμετωπίζει σημαντικό περιβαλλοντικό και κοινωνικό άγχος από μεγάλο αριθμό τουριστών.

Πρόκληση: Η εισροή ξένων επισκεπτών στη Μπολόνια έχει προκαλέσει μια τεράστια αλλαγή στις κεντρικές περιοχές της πόλης, που φημίζονται για τις ατελείωτες κινοστοιχίες και τους μεσαιωνικούς πύργους της.

Καθήκον: Ανάπτυξη σχεδίου βιώσιμου τουρισμού για τη μείωση του συνωστισμού, της πίεσης στις δημόσιες υπηρεσίες και του προβλήματος της αύξησης των τιμών των ενοικίων και των ακινήτων, περιορίζοντας ταυτόχρονα τη δυσανεμία των κατοίκων.

Κατευθυντήριες ερωτήσεις: Πώς μπορούμε να προστατεύσουμε την αρχιτεκτονική κληρονομιά και την πολιτιστική ταυτότητα της Μπολόνια από τη φθορά του μεγάλου όγκου επισκεπτών; Ποιες συγκεκριμένες πτυχές της τοπικής ζωής και παραδόσεων πρέπει να διατηρηθούν και πώς διασφαλίζουμε τη συμμετοχή και την υποστήριξη των κατοίκων; Πώς μπορούμε να εξισορροπήσουμε τις τουριστικοκεντρικές υπηρεσίες με τις καθημερινές ανάγκες των κατοίκων; Πώς μπορούμε να διασκορπίσουμε την τουριστική κίνηση πέρα από τα κύρια αξιοθέατα (π.χ. την Piazza Maggiore, τους Δύο Πύργους) σε λιγότερο γνωστές τοποθεσίες ή κοντινές περιοχές;

Ποια εργαλεία ή τεχνολογίες (π.χ. δεδομένα επισκεπτών σε πραγματικό χρόνο, έκδοση εισιτηρίων σε χρόνο) μπορούν να βοηθήσουν στην αποφυγή συμφόρησης και στη διαχείριση των περιόδων αιχμής; Ποιες πολιτικές σχετικά με τις βραχυχρόνιες ενοικιάσεις ή τα ομαδικά ταξίδια (π.χ. περιορισμός των τουριστικών λεωφορείων σε ορισμένες περιοχές) θα μπορούσαν να μετριάσουν τον συνωστισμό;

Z) Εργαστήριο: Πρακτική επίλυση προβλημάτων για τον βιώσιμο τουρισμό στην Πορτογαλία

Τίτλος εργαστηρίου: Συνεργασίες με επιχειρηματικές ενώσεις

Μπορεί να είναι εξαιρετικά αποτελεσματικό στην αντιμετώπιση των πραγματικών προκλήσεων στον κλάδο της φιλοξενίας και του τουρισμού, όπως ο μαζικός τουρισμός και η εξάντληση των πόρων. Αυτές οι συνεργασίες συνδυάζουν την τεχνογνωσία του κλάδου, τους πόρους και την καινοτόμο σκέψη για την ανάπτυξη πρακτικών λύσεων. Για παράδειγμα, μπορούμε να διεξάγουμε ένα Εργαστήριο Πρακτικής Επίλυσης Προβλημάτων με βήματα: 1. Καθορισμός του Προβλήματος - Προσδιορίστε τη συγκεκριμένη πρόκληση ή τη λύση που απαιτείται. 2. Προσδιορίστε τις ομάδες - προσκαλέστε ενδιαφερόμενα μέρη από επιχειρηματικές ενώσεις, διαχείριση ξενοδοχείων, τοπική κυβέρνηση, περιβαλλοντικές οργανώσεις και εκπροσώπους της κοινότητας και τους μαθητές που παρέχουν τη λύση. 3. Αναπτύξτε ένα σχέδιο δράσης - δίνοντας προτεραιότητα στις πιο εφικτές και αποτελεσματικές λύσεις.

4.1.2. Πώς να ενσωματώσετε την εκπαίδευση για την βιωσιμότητα στο πρόγραμμα σπουδών διαχείρισης φιλοξενίας

Η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας και της βιώσιμης τουριστικής εκπαίδευσης στο πρόγραμμα σπουδών απαιτεί μια ολοκληρωμένη, ολιστική προσέγγιση που εξοπλίζει τους μαθητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις αξίες για την προώθηση της περιβαλλοντικής διαχείρισης, της κοινωνικής ισότητας και της οικονομικής ευθύνης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ενσωμάτωση θεμάτων βιωσιμότητας σε θέματα —όπως η περιβαλλοντική επιστήμη, η οικονομία και οι κοινωνικές σπουδές— με τη χρήση βιωματικών μεθόδων όπως οι επισκέψεις πεδίου, η μάθηση βάσει έργων και η δέσμευση της κοινότητας στη θεωρία εδάφους στην πρακτική του πραγματικού κόσμου. Βασιζόμενοι σε πλαίσια όπως οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καθοδηγήσουν τους μαθητές να εξετάσουν κριτικά τον αντίκτυπο του τουρισμού, να αναπτύξουν ικανότητες επίλυσης προβλημάτων και να ασχοληθούν με τις ηθικές διαστάσεις της παγκόσμιας ιθαγένειας. Τελικά, στόχος είναι να καλλιεργηθούν ενημερωμένα άτομα που μπορούν να συμβάλουν στοχαστικά στη βιώσιμη ανάπτυξη στον τουρισμό και όχι μόνο.

Οι μέθοδοι θα πρέπει να παρέχουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στην εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη, επιτρέποντας την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την προώθηση της περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής βιωσιμότητας.

- a) **Μαθήματα με επίκεντρο τη βιωσιμότητα:** Θα μπορούσαμε να εισαγάγουμε ειδικά μαθήματα όπως "Διαχείριση Βιώσιμης Φιλοξενίας", "Οικοτουρισμός" ή "Λειτουργίες Πράσινων Ξενοδοχείου". Θα μπορούσαμε επίσης να ενσωματώσουμε θέματα βιωσιμότητας σε υπάρχοντα θέματα όπως η διαχείριση λειτουργιών, το μάρκετινγκ και ο προγραμματισμός εκδηλώσεων.
- b) **Βιωματική Εκμάθηση & Εκδρομές:** Θα μπορούσαμε να οργανώσουμε επισκέψεις σε ξενοδοχεία φιλικά προς το περιβάλλον, βιώσιμα θέρετρα ή εστιατόρια με πράσινη πιστοποίηση. Θα ήταν επίσης καλή ιδέα να ενθαρρύνετε τους φοιτητές να συμμετέχουν σε πρακτική άσκηση ή έργα με επίκεντρο τη βιωσιμότητα.
- c) **Μελέτες περιπτώσεων και βέλτιστες πρακτικές:** Θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε πραγματικά παραδείγματα πρακτικών βιώσιμης φιλοξενίας (π.χ. ξενοδοχεία με μηδενικά απόβλητα, θέρετρα με ουδέτερες εκπομπές άνθρακα). Γιατί να μην συζητήσουμε τις προκλήσεις και τις καινοτόμες λύσεις στη βιωσιμότητα στον κλάδο;
- d) **Διαλέξεις επισκεπτών και συνεργασίες βιομηχανίας:** Μπορεί να προσκαλέσουμε εμπειρογνώμονες βιωσιμότητας, διευθυντές ξενοδοχείων και περιβαλλοντικούς συμβούλους για να μοιραστούν ιδέες, καθώς και να συνεργαστούν με οικολογικές επιχειρήσεις φιλοξενίας για εκπαίδευση και εργαστήρια.
- e) **Πιστοποιήσεις και πρότυπα βιωσιμότητας:** Θα μπορούσαμε να εκπαιδεύσουμε τους φοιτητές σχετικά με τις παγκόσμιες πιστοποιήσεις αειφορίας, όπως LEED, Green Globe και Earth-Check, και να ενθαρρύνουμε επίσης τη συμμετοχή σε προγράμματα πιστοποίησης για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας.

- f) **Έργα Βιώσιμης Καινοτομίας:** Ενθαρρύνετε τους φοιτητές να αναπτύξουν πρωτοβουλίες βιώσιμου τουρισμού, όπως φιλικά προς το περιβάλλον τουριστικά πακέτα, στρατηγικές μείωσης αποβλήτων για ξενοδοχεία ή μοντέλα τουρισμού με βάση την κοινότητα. Τα έργα αυτά μπορούν να παρουσιαστούν σε διαγωνισμούς ή ως μέρος των μαθημάτων.
- g) **Κοινωνική δέσμευση και κοινωνική ευθύνη:** Διευκόλυνση συνεργασιών με τοπικές κοινότητες και ΜΚΟ για τη συμμετοχή φοιτητών σε προσπάθειες διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς ή σε έργα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Αυτή η πρακτική εμπειρία ενισχύει τη βαθύτερη κατανόηση της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης. Στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να ενσωματώσουν έργα αειφορίας με βάση την κοινότητα στο πρόγραμμα σπουδών για τη φιλοξενία. Η εκπαιδευτική προσέγγιση μπορεί να αποτελείται από: Εκπαίδευση για τη συνεργασία με την κοινότητα: παροχή πλαισίων για την οικοδόμηση σχέσεων με τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς (ξενοδοχεία, εστιατόρια, ΜΚΟ, κοινωνικές ομάδες) για τον εντοπισμό έργων αειφορίας σε πραγματικό επίπεδο. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να μάθουν πώς να σχεδιάζουν σαφείς, μετρήσιμους στόχους ευθυγραμμισμένους με την εκπαίδευση για την αειφορία (π.χ. μείωση των αποβλήτων τροφίμων της τοπικής φιλοξενίας, προώθηση τοπικών προμηθειών) σε ένα εργαστήριο σχεδιασμού έργων και θα πρέπει να εκπαιδευτούν στη διεξαγωγή αναστοχαστικών συνεδριών και αξιολογήσεων μετά το έργο, δίνοντας έμφαση στις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις.
- h) **Ενοποίηση τεχνολογίας για την παρακολούθηση και τη διαχείριση της βιωσιμότητας:** Ενσωμάτωση της χρήσης της τεχνολογίας για παρακολούθηση και διαχείριση πρακτικών βιωσιμότητας σε πραγματικό χρόνο. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει, για παράδειγμα: εκπαίδευση στη χρήση λογισμικού και υλικού για την παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας και νερού, ανάλυση διαχείρισης και ανακύκλωσης απορριμμάτων, υπολογισμούς και στρατηγικές μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα, πλατφόρμες ανατροφοδότησης πελατών για πρωτοβουλίες βιώσιμης ανάπτυξης... Οι μαθητές θα μπορούσαν να μάθουν να αναλύουν δεδομένα από αυτές τις τεχνολογίες για να εντοπίσουν τομείς για βελτίωση και να αναπτύξουν στρατηγικές βιωσιμότητας βάσει δεδομένων. Οι ειδικοί στο θέμα μπορούν να μιλήσουν στην τάξη για να εξηγήσουν πώς χρησιμοποιούνται οι τεχνολογίες. Οι μαθητές μπορούν επίσης να επισκεφτούν μέρη που χρησιμοποιούν αυτές τις τεχνολογίες για να κατανοήσουν πώς λειτουργούν. Εισαγάγετε μαθήματα για ψηφιακές λύσεις για τη βιωσιμότητα, όπως έξυπνα ενεργειακά συστήματα σε ξενοδοχεία, τεχνητή νοημοσύνη για τη διαχείριση απορριμμάτων ή blockchain για ηθικό τουρισμό. Αυτή η προσέγγιση προετοιμάζει τους μαθητές να αξιοποιήσουν την τεχνολογία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αειφορίας.
- i) **Ενσωμάτωση Βιώσιμου/Πράσινου Επιχειρηματικού Σχεδίου:** Θα μπορούσαμε να ενσωματώσουμε τη βιωσιμότητα ως βασικό συστατικό στη δημιουργία επιχειρηματικών σχεδίων στο πρόγραμμα σπουδών διαχείρισης φιλοξενίας ή σε εξερχόμενα θέματα όπως «Επιχειρηματικότητα και καινοτομία», «Οργάνωση τουριστικών εταιρειών» και «Στρατηγική διαχείριση». Οι μαθητές θα πρέπει να περιλαμβάνουν βιώσιμες στρατηγικές που διασφαλίζουν την υπεύθυνη και οικονομικά βιώσιμη ανάπτυξη των επιχειρηματικών τους αποφάσεων.

- j) **Παιχνιδοποίηση και διαδραστική μάθηση:** Χρησιμοποιήστε προσομοιώσεις, δραστηριότητες παιχνιδιού ρόλων και προκλήσεις βιωσιμότητας για να εμπλέξετε τους μαθητές στην επίλυση προβλημάτων του πραγματικού κόσμου. Για παράδειγμα, ένα εικονικό παιχνίδι διαχείρισης ξενοδοχείων για τη βιωσιμότητα θα μπορούσε να επιτρέψει στους μαθητές να λαμβάνουν αποφάσεις που επηρεάζουν τα περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα.
- k) **Πράσινο ανθρώπινο δυναμικό:** Θα μπορούσαμε να ενσωματώσουμε το θέμα των πράσινων ανθρώπινων πόρων στα μαθήματα της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων στα μαθήματα του τουρισμού, της φιλοξενίας και της διαχείρισης εστιατορίων. Το θέμα αυτό θα συνέβαλε στην καλύτερη κατανόηση της βιωσιμότητας και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορους τομείς του τουρισμού και της φιλοξενίας (Alreahi, 2023).
- l) **Αειφόρος ηγεσία:** Προτείνουμε την ενσωμάτωση του θέματος της βιώσιμης ηγεσίας στο πλαίσιο της ηγεσίας που υπάρχει ήδη σε ορισμένα μαθήματα μεταπτυχιακών σπουδών. Μία από τις κύριες προκλήσεις που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα είναι το είδος της κουλτούρας του οργανισμού (Liao, 2022). Με το θέμα της βιώσιμης ηγεσίας, θα μπορούσαμε να συμβάλουμε σε μια βιώσιμη κουλτούρα που να περιλαμβάνει τους ηγέτες και να ευαισθητοποιήσουμε σχετικά με τον ρόλο του ηγέτη στην εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών στον κλάδο του τουρισμού και της φιλοξενίας, συμβάλλοντας σε περισσότερες επιχειρήσεις με βιώσιμη κουλτούρα.
- m) **Ψηφιοποίηση για τη βιωσιμότητα:** Προτείνουμε την εισαγωγή του θέματος της ψηφιοποίησης για τη βιωσιμότητα στον τουρισμό και τη φιλοξενία, δεδομένου ότι θα συμβάλει σταθερά στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και της παγκόσμιας αναπτυξιακής κοινότητας. Παρουσιάζοντας παραδείγματα, ή έχοντας προσκαλέσει εμπειρογνώμονες, για τη χρήση τεχνολογιών όπως το «Διαδίκτυο των πραγμάτων», οι υπηρεσίες που βασίζονται στην τοποθεσία, η τεχνητή νοημοσύνη, η επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα, η ρομποτική και η τεχνολογία blockchain μπορούν να καταστήσουν την προσφορά στον τουρισμό και τη φιλοξενία πιο ελκυστική, αποτελεσματική, χωρίς αποκλεισμούς και οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμη. Μπορεί επίσης να διευκολύνει την καινοτομία και την επανεξέταση των διαδικασιών, με σκοπό την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως η εποχικότητα και ο συνωστισμός και την ανάπτυξη πιο έξυπνων προορισμών (UNWTO, 2025).
- n) **Τεχνητή νοημοσύνη (TN) για την αειφορία:** Θα μπορούσαμε να προσκαλέσουμε εμπειρογνώμονες να πραγματοποιήσουν ένα εργαστήριο για τους φοιτητές σχετικά με την εφαρμογή της τεχνολογίας TN στη φιλοξενία και τον τουρισμό. Η ΤΑ έχει αρκετές εφαρμογές για τη φιλοξενία που μπορούν να προωθήσουν τη βιωσιμότητα, όπως Υποστήριξη πελατών με τεχνητή νοημοσύνη, εξατομικευμένες υπηρεσίες, ανάλυση επισκόπησης, ενισχυμένη αυτοματοποιημένη δημιουργία εργασιών, αυτοματοποιημένη λογιστική, διορατικότητα βάσει δεδομένων, διαχείριση ενέργειας, μείωση αποβλήτων, βελτιστοποίηση της καθαριότητας και της συντήρησης, διαχείριση εσόδων: Προβλεπτική ανάλυση ζήτησης, Βελτιστοποίηση τιμών, Βελτιστοποίηση πληρότητας, Μάρκετινγκ: Δημιουργία περιεχομένου καταχωρίσεων, Αυτοματοποιημένες προσφορές προώθησης, Προγράμματα επιβράβευσης (Above, 2024). Επίσης, για τον τουρισμό υπάρχουν αρκετά παραδείγματα χρήσης της ΔΑ που θα μπορούσαν να

συζητηθούν με τους φοιτητές, όπως: Σχεδιασμός ταξιδιών με τεχνητή νοημοσύνη, Περιλήψεις κριτικών ξενοδοχείων, Ταξιδιωτικοί βοηθοί με τεχνητή νοημοσύνη, Βελτιστοποίηση περιεχομένου μάρκετινγκ, Φωνητικοί βοηθοί στις τοπικές γλώσσες, Σύγκριση ταξιδιωτικών προσφορών και υποστήριξη στην επικοινωνία με τους πελάτες (Rojewska, 2024).

- ο) Εργαστήριο για τις Βιώσιμες Πρακτικές στη Φιλοξενία:** Στρατηγικές για ένα Πιο Πράσινο Μέλλον - με τη συμμετοχή διευθυντών ξενοδοχείων, φοιτητές φιλοξενίας, στελέχη βιωσιμότητας, επιχειρησιακό προσωπικό και επαγγελματίες του κλάδου. Στον ξενοδοχειακό κλάδο, η αειφορία αναφέρεται σε μια σειρά μεθόδων που αποσκοπούν στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων με παράλληλη βελτιστοποίηση των κοινωνικών και οικονομικών κερδών. Η υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε μια πολυσύχναστη αγορά καθώς και για την προστασία του περιβάλλοντος. Η ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη τονίζεται όλο και περισσότερο από τις παγκόσμιες τάσεις και ο ξενοδοχειακός τομέας αλλάζει για να ανταποκριθεί σε αυτές τις απαιτήσεις (Vagena, 2025). Ο κύριος στόχος είναι να κατανοήσουμε τη βιωσιμότητα στη Φιλοξενία, κυρίως τις βασικές έννοιες όπως η τριπλή κατώτατη γραμμή, οι SDG (ειδικά αυτοί που σχετίζονται με τη φιλοξενία), το αποτύπωμα άνθρακα, η απόδοση νερού και ενέργειας, διαχείριση απορριμμάτων. Αυτό το εργαστήριο θα πρέπει επίσης να παρουσιάσει βιώσιμες λειτουργίες και βέλτιστες πρακτικές ενεργειακής απόδοσης, εξοικονόμησης νερού, μείωσης των απορριμμάτων και βιώσιμων πηγών (π.χ. τοπικά και βιολογικά τρόφιμα, φιλικές προς το περιβάλλον ανέσεις).
- ρ) Εργαστήριο επανεξέτασης του τουρισμού και εργαστήρια για τους SDGs:** Αειφορία, Υπερτουρισμός και Αναγεννητικές Λύσεις - προτείνουμε ένα εργαστήριο που περιλαμβάνει επαγγελματίες του τουρισμού, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, διαχειριστές προορισμών, ηγέτες φιλοξενίας, ΜΚΟ (μη κυβερνητικές οργανώσεις) και φοιτητές. Είναι ζωτικής σημασίας να αναδυθεί η έννοια του αναγεννητικού τουρισμού, διακρίνοντάς τον από τον αειφόρο τουρισμό δίνοντας έμφαση στην ενεργό οικολογική και κοινωνικο-πολιτιστική αποκατάσταση και όχι στην απλή μείωση της βλάβης (Bellato & Pollock, 2023). Ο αναγεννητικός τουρισμός επιδιώκει να επιδιορθώσει και να ενισχύσει τα οικοσυστήματα και τις κοινότητες, προχωρώντας πέρα από το «να κάνουμε λιγότερο κακό» (αειφορία) στη δημιουργία καθαρών θετικών επιπτώσεων. Ο κύριος στόχος πρέπει να είναι η κατανόηση του αναγεννητικού τουρισμού πέρα από τη βιωσιμότητα. Θα πρέπει να αναλυθούν σε βάθος θέματα όπως οι βασικές έννοιες, οι βέλτιστες πρακτικές και οι ιστορίες επιτυχίας, οι λύσεις και τα εργαλεία για την καταπολέμηση του υπερτουρισμού και ο σχεδιασμός έργων αναγεννητικού τουρισμού και εργαλεία για την ανάπτυξη ενεργών στρατηγικών για προορισμούς και επιχειρήσεις. Τα εργαστήρια για τους διαφορετικούς SDG μπορούν να οργανωθούν στο πλαίσιο μιας συνεδρίας τάξης. Τα εργαστήρια μπορούν να έχουν θεωρητικό και πρακτικό προσανατολισμό: από μια σύντομη παρουσίαση των SDGs έως μια κριτική συζήτηση σχετικά με τη συμβολή της τουριστικής βιομηχανίας σε κάθε SDG.
- q) Ερευνητικά έργα & Έλεγχοι Αειφορίας:** Οι δάσκαλοι/εκπαιδευτές/καθηγητές θα μπορούσαν να διεξάγουν ερευνητικά έργα αναλύοντας τις τάσεις αειφορίας στη φιλοξενία και τον τουρισμό. Επιπλέον, θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν ελέγχους βιωσιμότητας και έρευνες σε τοπικά ξενοδοχεία, εστιατόρια ή ταξιδιωτικά γραφεία για να αξιολογήσουν τον περιβαλλοντικό και

κοινωνικό αντίκτυπό τους και να προτείνουν βελτιώσεις. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων σκέψης συστημάτων και δεξιοτήτων επιστημονικής έρευνας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση για την αειφορία (Chen et al., 2022).

- r) **Κοινωνική Δέσμευση & Εκμάθηση Υπηρεσιών:** Οι δάσκαλοι/εκπαιδευτές/καθηγητές θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν σε κοινωνικά έργα βιωσιμότητας, όπως η συνεργασία με τοπικούς οργανισμούς σε πρωτοβουλίες οικολογικού τουρισμού, προσπάθειες διατήρησης ή υπεύθυνες εκστρατείες τουρισμού.
- s) **Τεχνολογία & Καινοτομία στον Αειφόρο Τουρισμό:** Μαθήματα θα μπορούσαν να διερευνήσουν το ρόλο της τεχνολογίας στη βιωσιμότητα, όπως η διαχείριση της ενέργειας με βάση την τεχνητή νοημοσύνη, το blockchain για βιώσιμες αλυσίδες εφοδιασμού και ψηφιακές λύσεις για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων στη φιλοξενία.
- t) **Βιώσιμος σχεδιασμός εκδηλώσεων και πρωτοβουλίες υπεύθυνων ταξιδιών:** Οι δάσκαλοι/εκπαιδευτές/καθηγητές θα μπορούσαν να επιφορτιστούν με το σχεδιασμό και την εκτέλεση βιώσιμων εκδηλώσεων που ελαχιστοποιούν τα απόβλητα και τα αποτυπώματα άνθρακα ή να χορηγηθούν για να συμμετάσχουν στα θεματικά συνέδρια και εκδηλώσεις όπου εμπειρογνώμονες και ενδιαφερόμενοι φορείς κάνουν παρουσιάσεις σχετικά με πράσινες πρακτικές και πρωτοβουλίες βιωσιμότητας. Π.χ. Η Energy and Environment Alliance ([EEA Sustainability Symposium 2024 - EEA](#)) διοργανώνει ετήσιες συνόδους κορυφής για τη βιωσιμότητα στη φιλοξενία και μια ποικιλία άλλων εκδηλώσεων. Οι δάσκαλοι/εκπαιδευτές/καθηγητές θα μπορούσαν επίσης να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη υπεύθυνων ταξιδιωτικών οδηγιών ή δρομολογίων που προωθούν τις ηθικές πρακτικές τουρισμού, την πολιτιστική διατήρηση και τη διατήρηση του περιβάλλοντος.
- u) **Ανάπτυξη οικολογικής σκέψης:** Θα προσπαθήσουμε να ενσωματώσουμε και να παρουσιάσουμε στους μαθητές επιτυχημένες πρακτικές, οι οποίες πρέπει να συντονίζονται με συγκεκριμένες συνθήκες και παραδόσεις σε διάφορες χώρες.
- v) **Ανάπτυξη διαδραστικών προσομοιώσεων με επίκεντρο τη βιωσιμότητα:** Θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε προσομοιώσεις και δραστηριότητες ρόλων όπου οι μαθητές λαμβάνουν αποφάσεις για διαφορετικά θέματα, όπως διαχείριση ενός ξενοδοχείου ή τουριστικού προορισμού με στόχους αειφορίας. Αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να κατανοήσουν πώς οι επιλογές τους επηρεάζουν τον περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο μιας τουριστικής επιχείρησης, βιώνουν τις συνέπειες των αποφάσεών τους και κατανόηση της λήψης αποφάσεων σχετικά με βιώσιμες πρακτικές.
- w) **Εργαστήριο για τη δημιουργία βιώσιμων περιηγήσεων στην πόλη:** Οι μαθητές θα μπορούσαν να εργαστούν σε ομάδες και να επιλέξουν ένα θέμα που συνδέεται με τους ΣΒΑ (δράση για το κλίμα, ισότητα των φύλων, υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, κ.λπ.). Στη συνέχεια δημιουργούν μια ξενάγηση στην πόλη τους, περνώντας από βασικά σημεία που συνδέονται με την προώθηση/συζήτηση του θεματός τους, ενώ παρουσιάζουν λεπτομερώς το θέμα, τα θέματα

που διακυβεύονται και τις υπάρχουσες λύσεις. Στη συνέχεια, πρέπει να παρουσιάσουν αυτό το τουριστικό δρομολόγιο στην υπόλοιπη τάξη για δοκιμή. Αυτή η διαδρομή θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο συμμετοχική, έτσι ώστε οι άλλοι μαθητές να αλληλεπιδρούν με τα θέματα που τίθενται και να μάθουν την έννοια.

- χ) Βιώσιμος τουρισμός σε αγροτικές κοινότητες:** Μια πρακτική εμπειρία. Οι μαθητές επισκέπτονται μια αγροτική κοινότητα γνωστή για τον τουρισμό της κοινότητας και τις βιώσιμες πρωτοβουλίες της. Συμμετέχουν σε παραδοσιακές κατασκευές χειροτεχνίας, εμπειρίες από αγρόκτημα σε τραπέζι και περιηγήσεις στην πολιτιστική κληρονομιά υπό την καθοδήγηση των κατοίκων, αποκτώντας εικόνα για το πώς ο τουρισμός υποστηρίζει τις τοπικές οικονομίες και εφαρμόζει βιώσιμες δράσεις. Μέσα από συζητήσεις με ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, φορείς χάραξης πολιτικής και ντόπιους, οι μαθητές αναλύουν τις πρακτικές αιφόρου τουρισμού. Αυτή η βιωματική ευκαιρία μάθησης τους επιτρέπει να αξιολογήσουν και να δημιουργήσουν μια πρόταση έργου βασισμένου σε πραγματικά μοντέλα κοινοτικού τουρισμού για να προτείνουν στρατηγικές για υπεύθυνη τουριστική ανάπτυξη.
- γ) Σχέδιο δράσης και δεκάλογος για τις βιώσιμες πρακτικές:** Οι μαθητές συμμετέχουν σε ένα διαδραστικό εργαστήριο όπου μαθαίνουν για τις βασικές ευρωπαϊκές πιστοποιήσεις αιφορίας στον τουρισμό. Μέσω περιπτωσιολογικών μελετών, αξιολογούν τις πρακτικές βιωσιμότητας μιας τουριστικής επιχείρησης, εντοπίζουν κενά και αναπτύσσουν ένα σχέδιο δράσης για την επίτευξη πιστοποίησης. Ένας προσκεκλημένος ομιλητής από τον κλάδο παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις πραγματικές προκλήσεις και τα οφέλη της πιστοποίησης και παρέχει μερικά παραδείγματα. Μέχρι το τέλος της συνεδρίας, οι μαθητές συμφώνησαν σε έναν δεκάλογο με τα κύρια κριτήρια πιστοποίησης με βάση τα παραδείγματα που δίνονται.

4.1.3. Πώς να διδάξετε την Πράσινη Επιχειρηματικότητα στον Τουρισμό

Η πράσινη επιχειρηματικότητα στον τουρισμό περιλαμβάνει διάφορες πρακτικές που προάγουν τη βιώσιμη και υπεύθυνη διαχείριση των φυσικών πόρων και μειώνουν τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Οι πράσινες προσεγγίσεις στον τουρισμό όχι μόνο συμβάλλουν στη μεγαλύτερη περιβαλλοντική βιωσιμότητα, αλλά αυξάνουν και την ελκυστικότητα των προορισμών για τους περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένους ταξιδιώτες. Η διδασκαλία της πράσινης επιχειρηματικότητας στον τουρισμό απαιτεί έναν συνδυασμό αρχών βιώσιμης ανάπτυξης, επιχειρηματικών δεξιοτήτων και γνώσης της τουριστικής βιομηχανίας.

Τα βασικά ευρωπαϊκά έγγραφα και οι πολιτικές για τον βιώσιμο τουρισμό καθορίζονται στην Ατζέντα της ΕΕ για τον Τουρισμό 2030. Είναι σημαντική η γνώση και η κατανόηση των βασικών μέτρων της ΕΕ για τον υπεύθυνο τουρισμό, προς όφελος της τουριστικής βιομηχανίας και των περιφερειών, που προωθούν τη βιώσιμη χρήση των πόρων και την ανάπτυξη περιβαλλοντικά φιλικών τουριστικών πρακτικών.

Τα δέκα θέματα σχετικά με τον τρόπο παρουσίασης της πράσινης επιχειρηματικότητας στον τουρισμό περιλαμβάνουν τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, τα οικολογικά καταλύματα και τις βιώσιμες κατασκευές, τα τοπικά τρόφιμα και την κυκλική οικονομία, τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα και τη δράση για το κλίμα, τη χρήση πράσινων πιστοποιητικών, βραβείων και βιώσιμων προτύπων, την πράσινη κινητικότητα και τα βιώσιμα συστήματα μεταφορών, τις ψηφιακές λύσεις, την πράσινη στρατηγική μάρκετινγκ και την υπεύθυνη διαφήμιση, την κοινωνική ευθύνη και τη συμμετοχή της κοινότητας, τις επιχειρηματικές ευκαιρίες στον βιώσιμο τουρισμό και την ανάπτυξη πράσινων τουριστικών προορισμών.

Α) Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων στον τουρισμό:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Μείωση αποβλήτων και πρακτικές κυκλικής οικονομίας – Ομαδικό έργο για την εξάλειψη των πλαστικών μίας χρήσης και τη διαχείριση αποβλήτων σε παραθαλάσσιο θέρετρο. Παράδειγμα: η τουριστική αιχμή στη Μεσόγειο μπορεί να αυξήσει τη θαλάσσια ρύπανση από πλαστικά έως και 40% (weforum.org), γι' αυτό τα θέρετρα υιοθετούν επαναχρησιμοποιήσιμα προϊόντα φιλοξενίας και ενισχυμένα προγράμματα ανακύκλωσης/κομποστοποίησης. Οι φοιτητές μελετούν επίσης την Οδηγία της ΕΕ για τα Πλαστικά Μίας Χρήσης, η οποία απαγορεύει	<i>Μείωση στερεών αποβλήτων και ρύπανσης από τον τουρισμό. Μέσω ελέγχου του ρεύματος αποβλήτων μιας τουριστικής εγκατάστασης, οι φοιτητές αναπτύσσουν δεξιότητες για την εφαρμογή στρατηγικών 'μείωση, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση'. Κατανοούν πώς η μείωση των πλαστικών (βάσει νομοθεσίας της ΕΕ) και η κομποστοποίηση των αποβλήτων τροφίμων προστατεύουν τα οικοσυστήματα και μειώνουν τα έξοδα. (Σε μία πρωτοβουλία, δύο ξενοδοχεία μείωσαν 400 κιλά αποβλήτων τροφίμων την εβδομάδα, εξοικονομώντας έως και €26.000 ετησίως – oneplanetnetwork.org).</i>

κοινά απορρίψιμα είδη για την προστασία των παράκτιων περιβαλλόντων.	
Εξοικονόμηση νερού στις τουριστικές λειτουργίες – Ανάλυση μελέτης περίπτωσης μεσογειακού ξενοδοχείου που εφαρμόζει ανακύκλωση γκρίζων υδάτων και συλλογή βρόχινου νερού. Για παράδειγμα, ερευνητές της ΕΕ έδειξαν ότι τα ξενοδοχεία μπορούν να μειώσουν τη χρήση νερού κατά 30–50% μέσω επιτόπιας επεξεργασίας και επαναχρησιμοποίησης λυμάτων (cordis.europa.eu). Η συζήτηση μπορεί να περιλαμβάνει εγκατάσταση εξαρτημάτων χαμηλής ροής, προγράμματα επαναχρησιμοποίησης πετσετών και τις πολιτικές της ΕΕ για το νερό (π.χ. Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα).	Κατανόηση πρακτικών μέτρων εξοικονόμησης νερού και του αντίκτυπού τους. Οι φοιτητές μαθαίνουν να υπολογίζουν το υδατικό αποτύπωμα ενός ξενοδοχείου και να σχεδιάζουν μεθόδους μείωσής του, σύμφωνα με τους στόχους βιωσιμότητας της ΕΕ (ιδίως σε περιοχές με έλλειψη νερού). Αναγνωρίζουν ότι η τεχνολογία και μικρές αλλαγές συμπεριφοράς (όπως κάρτες επαναχρησιμοποίησης πετσετών) μειώνουν σημαντικά τη σπατάλη νερού (cordis.europa.eu).
Προστασία της βιοποικιλότητας και των φυσικών περιοχών – Διαδραστικό σεμινάριο για τη διαχείριση επισκεπτών σε ευαίσθητα οικοσυστήματα (π.χ. ένα παράκτιο εθνικό πάρκο ή θαλάσσιο καταφύγιο). Οι φοιτητές μελετούν οδηγίες όπως η φέρουσα ικανότητα και η ζωνοποίηση για την αποφυγή υπερβολικής χρήσης μονοπατιών, υφάλων, δασών κ.λπ. Ο μαζικός τουρισμός στη Μεσόγειο έχει οδηγήσει σε απώλειες οικοσυστημάτων υψηλής αξίας όταν η διαχείριση είναι ανεπαρκής (mio-ecsde.org). Οι φοιτητές αναλαμβάνουν την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για νέο έργο οικότουρισμού, σταθμίζοντας την προστασία έναντι της επισκεψιμότητας. Στην περίπτωση της Girona, το πρόγραμμα RiuNatur εφαρμόζει στρατηγική διατήρησης της βιοποικιλότητας και αποτροπής του υπερτουρισμού. Οι φοιτητές επιλέγουν έναν ποταμό για βελτιώσεις, παρουσιάζουν τις προτάσεις τους και συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές εκδρομές.	Για την προώθηση της οικολογικής διαχείρισης στα πλαίσια του τουρισμού. Οι φοιτητές μαθαίνουν να εξισορροπούν την πρόσβαση των τουριστών με τις ανάγκες διατήρησης του περιβάλλοντος, δημιουργώντας σχέδια που θέτουν όρια στη χρήση των πόρων (π.χ. ανώτατος αριθμός επισκεπτών ανά ημέρα, εποχιακές απαγορεύσεις για αποκατάσταση). Εξοικειώνονται με εργαλεία όπως περιβαλλοντικές μελέτες και κανονισμούς των πάρκων, κατανοώντας ότι η μακροπρόθεσμη επιχειρηματική επιτυχία εξαρτάται από τη διατήρηση του «φυσικού κεφαλαίου» (άγρια ζωή, τοπία, καθαρό νερό) που προσελκύει τους τουρίστες mio-ecsde.org. Για την κατανόηση των περιβαλλοντικών προκλήσεων που προκαλούνται από τον ανεξέλεγκτο τουρισμό σε ποτάμια και υδροτοπικά οικοσυστήματα και τον εντοπισμό βιώσιμων στρατηγικών τουρισμού που ισορροπούν τη δημόσια χρήση με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Για την ανάπτυξη τουριστικών προτάσεων που προωθούν την εποχιακή και χωρική ανακατανομή των επισκεπτών, ενώ ταυτόχρονα στηρίζουν τις τοπικές κοινότητες.

	Για τον εντοπισμό των κύριων τύπων φυσικών πόρων που χρησιμοποιούνται στον τουρισμό και των σχετικών κινδύνων υπερεκμετάλλευσης των φυσικών πόρων και των αρνητικών επιδράσεων του τουρισμού στο περιβάλλον.
Υπολογισμός και μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε τουριστικές εγκαταστάσεις – Εργαστήριο για την αποδοτική χρήση ενεργειακά εξοικονομητικών συσκευών σε διαφορετικούς τύπους τουριστικών εγκαταστάσεων και τη χρήση εναλλακτικών πηγών ενέργειας (π.χ. νερό, άνεμος, ήλιος, θάλασσα).	Απόκτηση δεξιοτήτων για τον έλεγχο και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας σε τουριστικές επιχειρήσεις.
Χρήση περιβαλλοντικά φιλικών υλικών και προϊόντων – Ομαδική συζήτηση για το πώς μπορούν να ενθαρρυνθούν οι τουρίστες να συμπεριφέρονται υπεύθυνα.	Κατανόηση και διάκριση των διαφόρων τύπων πράσινων πρακτικών – ενεργειακή απόδοση, διαχείριση αποβλήτων, υδάτινοι πόροι, χρήση περιβαλλοντικά φιλικών υλικών και προϊόντων.

Β) Καταλύματα φιλικά προς το περιβάλλον και αειφόρος δόμηση:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Ενσωμάτωση στο τοπικό περιβάλλον και την κουλτούρα – Συζήτηση για την οικοδόμηση με σεβασμό στην φύση και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Παρουσίαση του μοντέλου «albergo diffuso» στην Ιταλία, όπου το ξενοδοχείο απλώνεται σε υφιστάμενα ιστορικά κτίρια του χωριού αντί για νέα κατασκευή, αναζωογονώντας τις κοινότητες με ελάχιστο νέο αποτύπωμα. Ομοίως, αγροτουριστικές μονάδες χρησιμοποιούν φυσικά υλικά (ξύλο, πέτρα) και φυτεύσεις με ενδημικά φυτά για να διατηρήσουν την αισθητική του τοπίου.	Ενίσχυση της ανάπτυξης με βάση τον τόπο και την πολιτιστική βιωσιμότητα. Οι φοιτητές αντιλαμβάνονται πώς ο σεβασμός στην τοπική αρχιτεκτονική και οικολογία μπορεί να ενισχύσει την ελκυστικότητα ενός καταλύματος. Αναπτύσσουν ικανότητες δημιουργίας καταλυμάτων που υποστηρίζουν την τοπική κουλτούρα και προστατεύουν τη βιοποικιλότητα, καλλιεργώντας επιχειρηματική σκέψη που βλέπει την κληρονομιά και το περιβάλλον ως πλεονέκτημα.
Σχεδιασμός οικολογικών τουριστικών καταλυμάτων – Διάλεξη και εργαστήριο σχεδιασμού για βιώσιμη αρχιτεκτονική στα ξενοδοχεία (ενεργειακά αποδοτικός σχεδιασμός, τοπικά υλικά, παθητική ψύξη). Παράδειγμα: το οικολογικό θέρετρο La Bobadilla στην Ισπανία εγκατέστησε λέβητα βιομάζας με καύσιμο κουκούτσια ελιάς, μειώνοντας τις εκπομπές CO ₂ κατά 80% και την	Εφαρμογή αρχών βιώσιμης δόμησης. Οι φοιτητές μαθαίνουν πώς οι επιλογές κατασκευής (π.χ. μόνωση, ηλιακός προσανατολισμός) μειώνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του ξενοδοχείου. Αποκτούν την ικανότητα σχεδίασης καταλυμάτων με ελάχιστη διατάραξη του φυσικού τοπίου, χρήση ανανεώσιμης ενέργειας και γνώση των

κατανάλωση ενέργειας κατά 45% (thebluesurfer.com).	ευρωπαϊκών προτύπων (π.χ. Σχεδόν Μηδενικής Κατανάλωσης Κτιρίων).
Οικολογική λειτουργία ξενοδοχείων και πιστοποιήσεις – Μελέτη περίπτωσης μεσογειακού «πράσινου ξενοδοχείου» με βιώσιμες πρακτικές στην καθημερινή λειτουργία. Παράδειγμα: το αγροτουριστικό ξενοδοχείο Son Bernadinet στη Μαγιόρκα χρησιμοποιεί οικολογικά απορρυπαντικά, ανακυκλώνει >80% των αποβλήτων, εφαρμόζει εξοικονόμηση νερού και ενέργειας και προμηθεύεται τρόφιμα από τον οργανικό του κήπο (thebluesurfer.com).	Για την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών στη διαχείριση της φιλοξενίας, οι φοιτητές μαθαίνουν συγκεκριμένα μέτρα (διαχωρισμός απορριμμάτων, προγράμματα επαναχρησιμοποίησης λευκών ειδών, χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας) και βλέπουν τα οφέλη τους: το ξενοδοχείο με την οικολογική σήμανση της ΕΕ που αναφέρεται μείωσε την κατανάλωση ενέργειας κατά 30% και το νερό σχεδόν κατά 50% με τέτοια μέτρα environment.ec.europa.eu. Δοκιμάζοντας έναν έλεγχο, οι φοιτητές εξασκούνται στην κάλυψη προτύπων βιώσιμου τουρισμού και κατανοούν πώς οι πιστοποιήσεις και τα βραβεία (Green Key, EU Ecolabel κ.ά.) απαιτούν όχι μόνο άμεσες αλλαγές αλλά συνεχή δέσμευση (εκπαίδευση προσωπικού, ενημέρωση πελατών, διαρκή βελτίωση). Αυτό χτίζει δεξιότητες για την επίτευξη και προώθηση διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων βιωσιμότητας.
Εκπαιδευτική εκδρομή: Επίσκεψη σε πιστοποιημένο οικολογικό κατάλυμα/οικολογικό ξενοδοχείο για την παρατήρηση βιώσιμων πρακτικών. Π.χ. επίσκεψη στο θέρετρο Casale Panagiotis στην Κύπρο ή στα χωριά της Κύπρου στην Τόχνη και παρατήρηση του τρόπου με τον οποίο ιστορικά σπίτια χωριών αναδιαμορφώθηκαν για να προσφέρουν μια αυθεντική εμπειρία στους τουρίστες. Οι μαθητές μπόρεσαν να παρατηρήσουν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στις λειτουργίες των ξενοδοχείων, καθώς και τη χρήση παθητικού ηλιακού σχεδιασμού για φυσική θέρμανση και ψύξη. Οι μαθητές μπόρεσαν να δουν τα οικολογικά υλικά, τις ζωντανές στέγες και τοίχους, τα κτίρια μηδενικού ενεργειακού ισοζυγίου (που παράγουν όση ενέργεια καταναλώνουν).	Να δουν εφαρμογές οικολογικών καταλυμάτων στον πραγματικό κόσμο· να κατανοήσουν πώς να αξιολογήσουν και να εφαρμόσουν λύσεις πράσινης ενέργειας σε τουριστικά καταλύματα· να αναλύσουν τα οφέλη των αρχιτεκτονικών σχεδίων για ενεργειακή απόδοση. Να κατανοήσουν πώς να εφαρμόσουν ενεργειακά αποδοτικά συστήματα και να γνωρίσουν τα υλικά κατασκευής χαμηλών εκπομπών άνθρακα.
Διατήρηση και Διαχείριση Νερού – συζήτηση για την επαναχρησιμοποίηση του νερού της	Να εντοπιστούν τρόποι για τη μείωση της χρήσης νερού και της κατανάλωσης ενέργειας,

βροχής, ντους και τουαλέτες χαμηλής ροής και εξοικονόμησης νερού, καθώς και την επαναχρησιμοποίηση του νερού από νιπτήρες/ντους για άρδευση.	καθώς και την προώθηση μεγαλύτερης διάρκειας ζωής των υλικών μέσω ανθεκτικότητας και έξυπνου σχεδιασμού.
Οικολογικά Συνειδητοποιημένη Εμπειρία Πελάτη – Τοπικά και βιολογικά τρόφιμα – εργαστήριο.	Να γνωρίζουν πώς να δημιουργούν επιλογές εστίασης από το χωράφι στο πιάτο.
Εκπαιδευτικό Ταξίδι: Σχεδιασμός Σχεδίου Μετριασμού για τη Στρατηγική Βιωσιμότητας Τουριστικού Καταλύματος Η δραστηριότητα βασίζεται στο παράδειγμα του κάμπινγκ The Ballena Alegre Campsite, το οποίο αποτελεί μία από τις κορυφαίες επιτυχημένες ιστορίες στον βιώσιμο τουρισμό και την οικολογική κατασκευή. Βραβευμένο με το Βραβείο EuroSolar 2020 στην κατηγορία βιομηχανίας, το συγκρότημα <i>e-Devesa bungalows</i> είναι το πρώτο φωτοβολταϊκό και περιβαλλοντικά βιώσιμο τουριστικό κατάλυμα στην Ευρώπη. Εξοπλισμένο με 39 μπαταρίες Sonnen και συνολική αποθηκευτική ικανότητα 234 kWh, το κατάλυμα επιτρέπει τοπική και μηδενικών εκπομπών διαχείριση ενέργειας. Ένα βασικό στοιχείο του έργου είναι η εκπαιδευτική του διάσταση: οι επισκέπτες ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν υπεύθυνα την ενέργεια κατά τη διάρκεια της διαμονής τους, ενώ όσοι επιδεικνύουν την πιο αποδοτική συμπεριφορά επιβραβεύονται. Η πρωτοβουλία αυτή συνδυάζει τεχνολογική καινοτομία, περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενεργή συμμετοχή των επισκεπτών, μετατρέποντας την εμπειρία φιλοξενίας σε ευκαιρία μάθησης που συνδέεται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs). Οι φοιτητές θα επισκεφθούν το κάμπινγκ, όπου θα λάβουν όλες τις σχετικές πληροφορίες και θα πραγματοποιήσουν σύντομες συνεντεύξεις με υπεύθυνους και επισκέπτες (κατόπιν συγκατάθεσης). Μετά τη συλλογή των δεδομένων, οι φοιτητές θα κληθούν να καταρτίσουν ένα σχέδιο μετριασμού (mitigation plan), λαμβάνοντας υπόψη τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα, και να	Να αναλύσουν τον ρόλο του τουρίστα ως ενεργού φορέα και να σχεδιάσουν ένα σχέδιο μετριασμού για τη στρατηγική βιωσιμότητας του καταλύματος.

εργαστούν σε μία πρόταση που θα παρουσιαστεί στους ιδιοκτήτες του κάμπινγκ.	
Επίσκεψη στο χώρο: Το μοντέλο του Can Buch, μιας αγροικίας του 17ου αιώνα που αναπαλαιώθηκε χρησιμοποιώντας τις αρχές της βιοκατασκευής και μια ολιστική προσέγγιση βιωσιμότητας. Η δραστηριότητα μπορεί να περιλαμβάνει μια επί τόπου επίσκεψη στο Can Buch ή μια εικονική συνεδρία με την ομάδα. Οι μαθητές θα εργαστούν σε ομάδες για να σχεδιάσουν μια ιδέα για μια αναγεννητική αγροτική κατοικία εμπνευσμένη από το Can Buch, λαμβάνοντας υπόψη βασικά στοιχεία όπως: Αποκατάσταση με χρήση φυσικών υλικών (άργιλος, πέτρα, ξύλο, ασβέστης) και παραδοσιακές τεχνικές· Ενεργειακή αυτάρκεια (ηλιακά πάνελ, βιομάζα) και κυκλική διαχείριση νερού (συλλογή όμβριων υδάτων, φυτοκαθαρισμός)· Ενσωμάτωση ενός αγροοικολογικού συστήματος (βιοδυναμικός κήπος, εκτατική κτηνοτροφία, κομποστοποίηση)· και Σύνδεση με την τοπική περιοχή και κοινότητα (τοπικά προϊόντα, χειροτεχνίες, περιβαλλοντική εκπαίδευση). Κάθε ομάδα θα παρουσιάσει μια πρόταση αξίας βιώσιμου τουρισμού με έμφαση στον θετικό αντίκτυπο.	<i>Να αξιολογήσουν καλές πρακτικές βιοκατασκευής από βραβευμένη επιχείρηση</i> <i>Να κατανοήσουν τις αρχές της βιοκατασκευής και την εφαρμογή τους σε αγροτουριστικά έργα</i> <i>Να αναλύσουν μοντέλα ενεργειακής και διατροφικής αυτάρκειας σε προστατευόμενες φυσικές περιοχές</i> <i>Να ενισχύσουν την ικανότητα σχεδιασμού βιώσιμων τουριστικών εμπειριών με αναγεννητικό αντίκτυπο</i> <i>Να συνεργαστούν για την ανάπτυξη καινοτόμων προτάσεων που ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα, τον πολιτισμό και την τοπική οικονομία</i>
Σχέση μεταξύ κατασκευής και περιβάλλοντος – συζήτηση. Συζήτηση φοιτητών σχετικά με τον βιώσιμο σχεδιασμό και τον σχεδιασμό τουριστικών κτιρίων σύμφωνα με τα πράσινα πρότυπα και πιστοποιήσεις και τους κανόνες της οικολογικής κατασκευής. Μελέτες περίπτωσης για συζήτηση σχετικά με διαφορετικούς τύπους οικολογικών καταλυμάτων - οικολογικά ξενοδοχεία με διεθνή πιστοποίηση (π.χ. Green Key, EU Ecolabel). Βιολογικοί ξενώνες με ξύλινη κατασκευή και φυσικά υλικά. χώροι glamping (πολυτελή κάμπινγκ) με ελάχιστο οικολογικό αποτύπωμα. παθητικά κτίρια ή ξενοδοχεία	<i>Να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν τις αρχές της παθητικής αρχιτεκτονικής, τους περιβαλλοντικούς κανονισμούς σε περιορισμένες περιοχές, καθώς και την επιλογή τοποθεσίας με ελάχιστο περιβαλλοντικό αποτύπωμα.</i> <i>Να κατανοήσουν τη σχέση μεταξύ τοποθεσίας, σχεδιασμού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου, καθώς και τον ρόλο των προτύπων και των πιστοποιήσεων στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου βιωσιμότητας και διαφάνειας στη πράσινη δόμηση (γνώση πιστοποιήσεων όπως LEED, BREEAM, DGNB, HQE, EU Ecolabel).</i>

μηδενικής ενέργειας. κοινωνικοί ξενώνες που υποστηρίζουν τις τοπικές κοινότητες.	Να αναγνωρίζουν τα κριτήρια οικολογικού σχεδιασμού (eco-design) και τους οικοδομικούς κανονισμούς.
--	--

Γ) Τοπικά τρόφιμα και κυκλική οικονομία:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Μείωση σπατάλης τροφίμων και κυκλικές πρακτικές – Πρακτική εργασία: υλοποίηση κομποστοποίησης σε ξενοδοχειακή κουζίνα και έλεγχος αποβλήτων. Με χρήση πραγματικών δεδομένων (τα ξενοδοχεία μπορούν να σπαταλούν εκατοντάδες κιλά τροφίμων εβδομαδιαίως), οι φοιτητές συζητούν ιδέες για μείωση της σπατάλης στο μπουφέ (μικρότερες παρτίδες, δωρεά υπολειμμάτων, εκπαίδευση πελατών) και κλείσιμο του κύκλου (κομποστοποίηση υπολειμμάτων για καλλιέργεια βοτάνων στον χώρο). Εξετάζουν πρωτοβουλίες όπου ξενοδοχεία εξοικονόμησαν δεκάδες χιλιάδες ευρώ μειώνοντας τη σπατάλη τροφίμων oneplanetnetwork.org. Σύνδεση με τους στόχους της ΕΕ για μείωση της σπατάλης τροφίμων κατά το ήμισυ έως το 2030. Στη συζήτηση της τάξης θίγονται οι προκλήσεις (κουλτούρα μπουφέ, προσδοκίες επισκεπτών) και τεχνολογικές λύσεις (εφαρμογές για παρακολούθηση αποβλήτων).	Βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων μέσω κυκλικής οικονομίας. Οι φοιτητές αποκτούν δεξιότητες στην ποσοτικοποίηση και μείωση αποβλήτων στον τουρισμό, μαθαίνοντας να αντιμετωπίζουν τα απόβλητα ως πόρο (κομπόστ για κήπους, χρησιμοποιημένο λάδι για βιοκαύσιμα, κ.λπ.). Κατανοούν τα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη: λιγότερα απορρίμματα σε χωματερές, χαμηλότερο κόστος και πιο πράσινη εταιρική εικόνα. Αυτό καλλιεργεί επιχειρηματική οξυδέρκεια – π.χ. ανίχνευση ευκαιριών για συνεργασία με τοπικούς παραγωγούς βιοενέργειας ή αγροκτήματα για επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων. Τελικά, αντιλαμβάνονται ότι τα κυκλικά συστήματα (ελαχιστοποίηση αποβλήτων, επαναχρησιμοποίηση υλικών) ενισχύουν την ανθεκτικότητα και τη φιλικότητα προς την κοινότητα μιας τουριστικής επιχείρησης.
Δείπνο από το αγρόκτημα στο τραπέζι και αγροτουρισμός Ομαδική δραστηριότητα: Σχεδιάσμος μενού θέρετρου ή μια γαστρονομική περιήγηση που χρησιμοποιεί τοπικά προϊόντα “0 χλμ” (εποχιακά προϊόντα, τοπικές σπεσιαλιτέ). Οι μαθητές εξερευνούν παραδείγματα όπως το ιταλικό “agriturismo”, όπου οι επισκέπτες διαμένουν σε αγροκτήματα, τρώνε βιολογικά προϊόντα και μαθαίνουν παραδοσιακές τεχνικές μαγειρικής. Συζητούν πώς αυτό στηρίζει τους αγρότες και διαφυλάσσει τη γαστρονομική κληρονομιά (π.χ. ένα αγρόκτημα στην Τοσκάνη προσφέρει μαθήματα τυροκομίας, δημιουργώντας δίκτυο γειτονικών παραγωγών και παρέχοντας θέσεις εργασίας · βλ. fao.org).	Να ενισχυθούν οι τοπικές οικονομίες και η πολιτιστική κληρονομιά μέσω του τουρισμού. Οι μαθητές διαπιστώνουν πώς η τοπική προμήθεια προϊόντων μειώνει τις εκπομπές από τις μεταφορές και προσφέρει πιο φρέσκες, αυθεντικές εμπειρίες. Καλλιεργούν την ικανότητα να σχεδιάζουν τουριστικά προϊόντα που ωφελούν τους τοπικούς παραγωγούς, αυξάνοντας το αγροτικό εισόδημα και διατηρώντας τις παραδόσεις (π.χ. ελαιόλαδο, οινοποιία, τυροκομία). Στο τέλος, οι μαθητές μπορούν να εξηγήσουν τη σύνδεση μεταξύ τοπικών διατροφικών συστημάτων και τουρισμού, παρουσιάζοντας πώς μια κυκλική προσέγγιση (έσοδα τουρισμού → τοπικές φάρμες → ποιοτική εμπειρία → ανταγωνιστικό

Αναφορά στη στρατηγική της ΕΕ “Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο” (Farm-to-Fork strategy), που ενθαρρύνει συντομότερες αλυσίδες εφοδιασμού. Ορισμένα τοπικά εστιατόρια στην περιοχή της <u>Βαρκελώνης</u> προμηθεύονται την πλειονότητα των συστατικών τους από κοντινά βιολογικά αγροκτήματα και παραγωγούς σε ακτίνα 50 χλμ. Η δέσμευση αυτή εκτείνεται και στη διαχείριση απορριμμάτων τους, όπου τα υπολείμματα τροφίμων κομποστοποιούνται και χρησιμοποιούνται από τοπικό αγροτικό εγχείρημα, ενώ η συσκευασία ελαχιστοποιείται μέσω επαναχρησιμοποιούμενων δοχείων και συνεργασιών με προμηθευτές που δίνουν προτεραιότητα στα βιώσιμα υλικά. Για τη δραστηριότητα αυτή, οι μαθητές θα μπορούσαν να ερευνήσουν ένα πραγματικό εστιατόριο στη Βαρκελώνη ή την ευρύτερη περιοχή που δίνει έμφαση στις τοπικές πηγές και τις κυκλικές πρακτικές. Θα αναλύσουν το μενού του εστιατορίου, θα εντοπίσουν τους τοπικούς παραγωγούς με τους οποίους συνεργάζεται και θα χαρτογραφήσουν τις αλυσίδες εφοδιασμού του. Επιπλέον, θα εξετάσουν το σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων του εστιατορίου, σημειώνοντας τυχόν πρωτοβουλίες κομποστοποίησης, ανακύκλωσης ή μείωσης αποβλήτων. Στη συνέχεια, οι μαθητές θα αξιολογήσουν τα οφέλη και τις προκλήσεις αυτής της προσέγγισης, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως το κόστος, την ποιότητα και τον αντίκτυπο στην κοινότητα.	πλεονέκτημα) δημιουργεί οφέλη τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τις κοινότητες fao.org fao.org. <i>Να εντοπίζουν και να αναλύουν πραγματικά παραδείγματα εστιατορίων που δίνουν προτεραιότητα στην τοπική προμήθεια τροφίμων.</i> <i>Να κατανοήσουν την πρακτική εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας στη λειτουργία μιας επιχείρησης εστίασης.</i> <i>Να αξιολογούν τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις των τοπικών διατροφικών δικτύων.</i> <i>Να εξετάζουν τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που συνδέονται με τη δημιουργία βιώσιμων αλυσίδων εφοδιασμού.</i>
Επίδειξη μαγειρικής: Παρασκευή γευμάτων με εποχικά, τοπικά προϊόντα / Δημιουργία ενός μενού μηδενικών αποβλήτων για ένα υποθετικό εστιατόριο. Παράδειγμα: Ταβέρνα στην Τοχνη, συμμετοχή σε επίδειξη μαγειρικής – Η Cyprus Villages είναι μια εταιρεία αγροτουρισμού στην Κύπρο που χρησιμοποιεί τοπικά προϊόντα για τη μαγειρική της.	<i>Να αναπτυχθούν εφαρμόσιμα σχέδια για τη βιώσιμη διαχείριση τροφίμων και να κατανοηθούν οι αρχές της κυκλικής οικονομίας· να διερευνηθούν συνεργασίες μεταξύ τουρισμού και γεωργίας.</i>

Δ) Μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος και δράσεις για το κλίμα στον τουρισμό:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Στρατηγικές και δεσμεύσεις για την κλιματική δράση – Σεμινάριο για στρατηγικές μετριασμού των επιπτώσεων, ευθυγραμμισμένες με διεθνείς στόχους. Οι μαθητές μελετούν τη Διακήρυξη της Γλασκώβης για την Κλιματική Δράση στον Τουρισμό, που ζητά μείωση των εκπομπών κατά το ήμισυ έως το 2030 και επίτευξη καθαρών μηδενικών εκπομπών έως το 2050 unwto.org. Μέσα από μελέτες περίπτωσης (π.χ. τουριστικός πράκτορας που μεταβαίνει σε ηλεκτρικά οχήματα, θέρετρο που επενδύει σε ηλιακούς συλλέκτες και αποκατάσταση μαγγρόβιων για αντιστάθμιση εκπομπών), οι μαθητές μαθαίνουν πρακτικά βήματα: υιοθέτηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, χρήση ενεργειακά αποδοτικών συσκευών, προτροπή στη χρήση τρένων ή λεωφορείων αντί αεροπορικών ταξιδιών, προγράμματα αντιστάθμισης άνθρακα κ.ά. Κάθε ομάδα μαθητών δημιουργεί στη συνέχεια ένα σύντομο Σχέδιο Δράσης για το Κλίμα για μια τουριστική επιχείρηση, θέτοντας στόχους σε συμφωνία με τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ (μείωση 55% έως το 2030).	Να αναπτύξουν εφαρμόσιμα σχέδια για την κλιματική δράση. Μετατρέποντας τους γενικούς στόχους σε συγκεκριμένες ενέργειες, οι μαθητές μαθαίνουν να διαμορφώνουν και να εφαρμόζουν στρατηγικές μείωσης εκπομπών. Εξοικειώνονται με δεσμεύσεις του κλάδου και πιστοποιήσεις για τουρισμό χαμηλού άνθρακα. Ακόμη πιο σημαντικό, εξασκούνται στο να ισορροπούν την εμπειρία του επισκέπτη με τη βιωσιμότητα (π.χ. παρέχοντας κίνητρα σε επισκέπτες που φτάνουν με τρένο ή σχεδιάζοντας ελκυστικά πακέτα εκδρομών χαμηλών εκπομπών). Έτσι καλλιεργούν στρατηγική σκέψη: μελλοντικά μπορούν να ηγηθούν επιχειρήσεων που μειώνουν τις εκπομπές χωρίς να χάνουν την ανταγωνιστικότητα, συμβάλλοντας στις παγκόσμιες προσπάθειες για το κλίμα (Συμφωνία Παρισίου, Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία) από τον τομέα του τουρισμού.
Αξιολόγηση του ανθρακικού αποτυπώματος τουριστικών δραστηριοτήτων – Διαδραστική διάλεξη όπου οι μαθητές υπολογίζουν τις εκπομπές άνθρακα ενός δείγματος διακοπών (μεταφορές, διαμονή, δραστηριότητες). Μαθαίνουν ότι ο τουρισμός συμβάλλει περίπου στο 8% των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου weforum.org, με τις μεταφορές (ειδικά τις αερομεταφορές) να αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό weforum.org. Χρησιμοποιώντας εργαλεία/υπολογιστές άνθρακα, οι μαθητές κάνουν έλεγχο των λειτουργιών ενός ξενοδοχείου ή ενός τουριστικού γραφείου (κατανάλωση ενέργειας, καύσιμα οχημάτων κ.ά.) για να εντοπίσουν τα βασικά σημεία εκπομπών.	Να ποσοτικοποιούν και να αναλύουν τις εκπομπές. Οι μαθητές εξοικειώνονται με τη μέτρηση του ανθρακικού αποτυπώματος στον τουρισμό, μια κρίσιμη δεξιότητα καθώς οι επιχειρήσεις καλούνται όλο και περισσότερο να αναφέρουν τις εκπομπές τους. Βλέποντας την κατανομή (π.χ. μια πτήση μεγάλων αποστάσεων μπορεί να ξεπερνά τις εκπομπές μιας εβδομάδας διαμονής σε ξενοδοχείο), κατανοούν πού απαιτείται μεγαλύτερη παρέμβαση. Αυτή η αναλυτική ικανότητα τούς προετοιμάζει ώστε να δίνουν προτεραιότητα σε δράσεις (όπως η αύξηση της αποδοτικότητας ή η αλλαγή μέσου μεταφοράς) σε κάθε τουριστική επιχείρηση που θα διαχειριστούν.

Ανθεκτικότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή – Συζήτηση για το πώς οι επιπτώσεις του κλίματος (καύσωνες, άνοδος της στάθμης της θάλασσας, ακραία καιρικά φαινόμενα) επηρεάζουν τον τουρισμό και πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να ανταποκριθούν. Για παράδειγμα, οι μεσογειακοί προορισμοί αντιμετωπίζουν αυξανόμενες θερμοκρασίες και δασικές πυρκαγιές· τα χιονοδρομικά κέντρα έρχονται αντιμέτωπα με μικρότερες σεζόν χειμώνα. Οι μαθητές εξετάζουν μέτρα προσαρμογής: φύτευση δέντρων για σκίαση, μετατόπιση της προώθησης σε περιόδους εκτός αιχμής, επενδύσεις σε υποδομές με χαμηλή κατανάλωση νερού, διαφοροποίηση προσφερόμενων δραστηριοτήτων (π.χ. περισσότερος πολιτιστικός τουρισμός αν οι παραλίες γίνουν πολύ ζεστές). Εξετάζουν επίσης πώς μπορούν να προσφέρουν σε ταξιδιώτες που ενδιαφέρονται για το περιβάλλον εναλλακτικές επιλογές (όπως δρομολόγια “αργού τουρισμού”).	Να σχεδιάζουν ένα μοντέλο τουρισμού ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή. Οι μαθητές θα μπορούν να εντοπίζουν κλιματικούς κινδύνους στις τουριστικές επιχειρήσεις και να προτείνουν λύσεις προσαρμογής, διασφαλίζοντας τη συνέχεια της λειτουργίας. Μαθαίνουν πώς να επικοινωνούν τις πρωτοβουλίες για το κλίμα στους πελάτες τους (μετατρέποντας τις προσπάθειες αυτές σε πλεονέκτημα μάρκετινγκ για ταξιδιώτες με οικολογική συνείδηση). Συνολικά, αποκτούν διορατικότητα για το πώς να θωρακίσουν τις τουριστικές δραστηριότητες απέναντι στην κλιματική αλλαγή – μια δεξιότητα όλο και πιο περιζήτητη όσο ο κλάδος δεσμεύεται στη βιώσιμη, μακροπρόθεσμη ανάπτυξη σε αρμονία με τις επιστημονικές γνώσεις για το κλίμα.
Προσομοίωση: Συμμετοχή σε προσομοίωση για την εκμάθηση μείωσης του ανθρακικού αποτυπώματος (π.χ. Προσομοίωση Διαχείρισης Βιωσιμότητας: Net Zero) – οι εκπαιδευόμενοι αναλαμβάνουν τον ρόλο του Γενικού Διευθυντή ενός ξενοδοχείου 500 δωματίων, 4 αστέρων, στο κέντρο της πόλης, με στόχο την επίτευξη καθαρών μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050.	Να μάθουν να μειώνουν τις εκπομπές στις τουριστικές επιχειρήσεις· να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για την παρακολούθηση και τον υπολογισμό του ανθρακικού αποτυπώματος· να σχεδιάζουν ταξιδιωτικά πλάνα με κλιματική συνείδηση.
Μελέτη περίπτωσης: Αεροπορικές εταιρείες ή τουριστικοί πράκτορες που αντισταθμίζουν τις εκπομπές τους (π.χ. Carbon Credit Negotiation (A)).	Να αναλύουν εταιρικές στρατηγικές για την κλιματική δράση.
Παιχνίδι ρόλων: Συζήτηση για τα ηθικά ζητήματα της αντιστάθμισης εκπομπών άνθρακα στον τουρισμό.	Να αξιολογούν κριτικά τους ισχυρισμούς βιωσιμότητας.
Λύσεις βασισμένες στη φύση για το κλίμα – αναδασώσεις και δέσμευση άνθρακα, προστασία άγριας ζωής και βιοτόπων, Γαλάζιος Τουρισμός – συζήτηση	Να εντοπίζουν τρόπους μείωσης του ανθρακικού αποτυπώματος στον τουρισμό· να προωθούν θαλάσσιες δραστηριότητες χαμηλής επίδρασης (π.χ. κατάδυση με αναπνευστήρα φιλική προς τα κοράλλια).

Εκπαίδευση για το κλίμα και αλλαγή συμπεριφοράς – ενεργή συμμετοχή των επισκεπτών, κατάρτιση του προσωπικού στη βιωσιμότητα, εκστρατείες ενημέρωσης, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, παγκόσμιες πρωτοβουλίες – μελέτες περίπτωσης.	<i>Να γνωρίσετε τους ανιχνευτές αποτυπώματος άνθρακα και τα προγράμματα πράσινης επιβράβευσης· να κατανοήσετε πώς να προωθήτε το «αργό ταξίδι» (slow travel) και τον υπεύθυνο τουρισμό.</i>
Μέτρηση του αποτυπώματος άνθρακα που εκπέμπεται από έναν χώρο- Αυτό επιτρέπει στους συμμετέχοντες να κατανοήσουν ποια στοιχεία συμβάλλουν περισσότερο στις εκπομπές και, συνεπώς, πού μπορούν να λάβουν δράση. Εξίσου σημαντικό είναι να αντιληφθούν τις επιπτώσεις του CO₂ και τη σύνδεσή του με την κλιματική κρίση. Σε αυτό το πλαίσιο, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να κληθούν να επιλέξουν μία τουριστική ή ξενοδοχειακή επιχείρηση στην περιοχή της Βαρκελώνης και να χρησιμοποιήσουν διαθέσιμους υπολογιστές ανθρακικού αποτυπώματος (όπως το εργαλείο HCM1 ή γενικά διαδικτυακά εργαλεία) για να εκτιμήσουν το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα. Θα χρειαστεί να εντοπίσουν τους βασικούς τομείς λειτουργίας που συμβάλλουν στο ανθρακικό αποτύπωμα (π.χ. κατανάλωση ενέργειας, παραγωγή αποβλήτων, μετακινήσεις επισκεπτών) και να συλλέξουν υποθετικά ή δημόσια διαθέσιμα δεδομένα για να τα εισαγάγουν στον επιλεγμένο υπολογιστή. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι θα αναλύσουν τα αποτελέσματα, θα εντοπίσουν τις σημαντικότερες πηγές εκπομπών και θα προτείνουν συγκεκριμένες, μετρήσιμες ενέργειες που μπορεί να εφαρμόσει η επιχείρηση για να μειώσει το ανθρακικό της αποτύπωμα και να συμβάλει στην κλιματική δράση, λαμβάνοντας υπόψη τους τοπικούς κανονισμούς και τις βέλτιστες πρακτικές βιωσιμότητας στην Καταλονία. Οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν πρακτική εμπειρία στην εφαρμογή υπολογιστών ανθρακικού αποτυπώματος σε μια πραγματική ή υποθετική τουριστική επιχείρηση στη Βαρκελώνη, προχωρώντας πέρα από τη	<i>Να εντοπίσουν τις βασικές πηγές εκπομπών άνθρακα στον τομέα του τουρισμού.</i> <i>Να υπολογίσουν το ανθρακικό αποτύπωμα μιας τουριστικής επιχείρησης φιλοξενίας.</i> <i>Να αναγνωρίσουν τις κύριες πηγές εκπομπών στον τουριστικό και ξενοδοχειακό κλάδο.</i> <i>Να εξερευνήσουν διάφορες στρατηγικές και τεχνολογίες για τη μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος των τουριστικών επιχειρήσεων.</i> <i>Να αναλύσουν τον ρόλο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης στον βιώσιμο τουρισμό.</i> <i>Να κατανοήσουν την έννοια της αντιστάθμισης εκπομπών άνθρακα (carbon offsetting) και την εφαρμογή της στον τουριστικό τομέα.</i> <i>Να αξιολογήσουν κριτικά τις πρωτοβουλίες για την κλιματική δράση από διαφορετικές τουριστικές επιχειρήσεις και την αποτελεσματικότητά τους.</i>

θεωρητική κατανόηση στη στοχευμένη ποσοτικοποίηση του περιβαλλοντικού αντικτύπου.	
Κλιματική δράση στον τουρισμό – εργασίες (ευέλικτα τουριστικά μοντέλα, νέες εποχικότητες, πράσινος σχεδιασμός και υποδομές, ο ρόλος της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης)	<i>Να αναπτύξουν μια στρατηγική για «ταξίδια με ουδέτερο ανθρακικό αποτύπωμα».</i>

Ε) Πράσινα πιστοποιητικά, βραβεία και πρότυπα βιωσιμότητας στον τουρισμό:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Παρουσίαση για τα οικολογικά πιστοποιητικά τουρισμού και τα κριτήριά τους – Επισκόπηση των σημαντικότερων πιστοποιήσεων βιωσιμότητας (π.χ. EU Ecolabel για τουριστικές καταλύματα, Green Key, Travelife, EarthCheck). Οι φοιτητές χωρίζονται σε ομάδες, όπου κάθε ομάδα ερευνά τα κριτήρια μιας πιστοποίησης (δείκτες ενέργειας, νερού, αποβλήτων, κοινωνική ευθύνη κ.ά.) και τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις τα επιτυγχάνουν. Για παράδειγμα, το EU Ecolabel απαιτεί βέλτιστη διαχείριση αποβλήτων και μείωση της κατανάλωσης ενέργειας/νερού· ένα πιστοποιημένο ξενοδοχείο στην Πράγα πέτυχε 50% εξοικονόμηση νερού και 30% εξοικονόμηση ενέργειας μετά τις ανακαινίσεις. Οι ομάδες παρουσιάζουν πώς το κάθε σχήμα βελτιώνει τις λειτουργίες και αναφέρουν κάθε διαθέσιμη υποστήριξη (όπως η ευρωπαϊκή καθοδήγηση για υποψηφίους του Ecolabel environment.ec.europa.eu).	<i>Για να κατανοήσουν και να συγκρίνουν τα πρότυπα βιωσιμότητας· να γνωρίζουν τα οφέλη τους. Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη «γλώσσα» των οικολογικών πιστοποιήσεων – μαθαίνοντας τι σημαίνει στην πράξη η συμμόρφωση με «αυστηρά κριτήρια» σε περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς τομείς. Μπορούν να τεκμηριώσουν το επιχειρηματικό όφελος: η πιστοποίηση συχνά φέρνει εξοικονόμηση κόστους (όπως φαίνεται από τις μειώσεις σε νερό/ενέργεια) και εμπορικά πλεονεκτήματα (π.χ. το 30% των επισκεπτών επέλεξαν ένα ξενοδοχείο χάρη στο οικολογικό του σήμα environment.ec.europa.eu)). Με τη μελέτη πραγματικών κριτηρίων, καλλιεργούν την ικανότητα να διενεργούν ή να προετοιμάζονται για έναν έλεγχο βιωσιμότητας, μια πολύτιμη δεξιότητα για πράσινους επιχειρηματίες που στοχεύουν στην πιστοποιημένη αριστεία.</i>
Προγράμματα βραβείων και αναγνώρισης – Μελέτη περίπτωσης για βραβεία σε επίπεδο προορισμού, όπως η πρωτοβουλία European Destinations of Excellence (EDEN). Οι φοιτητές εξετάζουν ένα παράδειγμα νικητή (π.χ. μια μικρή πόλη στη Σλοβενία ή την Ελλάδα που τιμήθηκε για καινοτόμο τουρισμό χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος single-market-economy.ec.europa.eu) – τι έκαναν για να κερδίσουν το βραβείο (π.χ. φέρι με χρήση	<i>Για την ενθάρρυνση της αριστείας μέσω της συγκριτικής αξιολόγησης. Αναλύοντας βραβευμένες περιπτώσεις, οι φοιτητές κατανοούν τις βέλτιστες πρακτικές στον βιώσιμο τουρισμό και πώς αυτές αξιολογούνται. Μαθαίνουν πώς η δημόσια αναγνώριση μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο μάρκετινγκ και πώς η συμμετοχή σε τέτοιου είδους προγράμματα ενισχύει τη συνεχή βελτίωση. Μέσω της προσομοίωσης ρόλων, εξασκούνται επίσης στην πειστική επικοινωνία –</i>

ανανεώσιμων πηγών ενέργειας; τοπικά τουριστικά έργα; δράσεις διατήρησης φυσικού περιβάλλοντος); Αντίστοιχα, συζητούν βραβεία ξενοδοχείων/αξιοθέατων (π.χ. Green Tourism Awards, βραβεία αειφόρου τουρισμού της UNESCO). Η τάξη στη συνέχεια προσομοιώνει επιτροπή απονομής βραβείων: κάθε ομάδα προτείνει έναν τοπικό χώρο ή επιχείρηση, παρουσιάζοντας τα «πράσινα» επιτεύγματά τους για να «διαγωνιστούν» για το Βραβείο Βιωσιμότητας.	παρουσιάζοντας επιτεύγματα βιωσιμότητας με πειστικό τρόπο. Αυτό ενισχύει όχι μόνο την κατανόηση του τι σημαίνει κορυφαία βιωσιμότητα, αλλά προετοιμάζει και για τη διεκδίκηση και αξιοποίηση βραβείων/πιστοποιήσεων σε μελλοντικές επαγγελματικές δραστηριότητες, προσφέροντας ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και ευκαιρίες δικτύωσης.
Συμμόρφωση με πρότυπα και κανονισμούς – Επισκόπηση τυπικών προτύπων όπως το ISO 14001 (Διαχείριση Περιβάλλοντος) ή τα Παγκόσμια Κριτήρια Βιώσιμου Τουρισμού (GSTC). Οι φοιτητές μελετούν πώς η ευθυγράμμιση με αυτά τα πρότυπα προσφέρει δομή για μια στρατηγική βιωσιμότητας. Ενημερώνονται επίσης για τους νέους κανονισμούς κατά του «πράσινου ξεπλύματος»: π.χ. η ΕΕ πρότεινε την Οδηγία Πράσινων Ισχυρισμών (2023) επειδή πάνω από το ήμισυ των «πράσινων» διαφημιστικών ισχυρισμών βρέθηκαν ασαφείς ή παραπλανητικοί environment.ec.europa.eu. Σε πρακτική άσκηση, οι φοιτητές αξιολογούν την ιστοσελίδα μιας τουριστικής επιχείρησης ως προς τους ειλικρινείς έναντι των παραπλανητικών ισχυρισμών βιωσιμότητας και προτείνουν βελτιώσεις για τη συμμόρφωση με τα κριτήρια ειλικρινούς επικοινωνίας.	Για τη διασφάλιση αξιοπιστίας και υπευθυνότητας, οι φοιτητές θα μπορούν να χειρίζονται τα πλαίσια που καθοδηγούν τη διαχείριση του βιώσιμου τουρισμού σε διοικητικό επίπεδο. Αποκτούν κατανόηση για τις συστηματικές προσεγγίσεις (όπως ο κύκλος PDCA – Σχεδιάζω, Εκτελώ, Ελέγχω, Δρω – στο πλαίσιο του ISO 14001) για συνεχή βελτίωση. Επιπλέον, ενστερνίζονται τη σημασία της ειλικρινούς αναφοράς και προβολής. Αυτό σημαίνει πως, ως επιχειρηματίες, θα γνωρίζουν να θέτουν μετρήσιμους στόχους και να δημοσιοποιούν αποτελέσματα (π.χ. μείωση εκπομπών CO₂, ποσοστό τοπικών προϊόντων που προμηθεύονται) αντί για αόριστες διατυπώσεις – ενισχύοντας έτσι την εμπιστοσύνη των πελατών και συμμορφούμενοι με τους αυστηρότερους κανονισμούς της ΕΕ για ισχυρισμούς βιωσιμότητας στη διαφήμιση.
Ομαδική δραστηριότητα: Έλεγχος της συμμόρφωσης ενός τοπικού ξενοδοχείου με τα κριτήρια μιας επιλεγμένης πιστοποίησης.	Για να εξασκηθούν στην εφαρμογή προτύπων βιωσιμότητας.
Προσκεκλημένος ομιλητής: Ένας διευθυντής πιστοποιημένου ξενοδοχείου μοιράζεται την πορεία προς τη βιωσιμότητα. Π.χ. Ο διευθυντής του Casale Panagiotis προσκάλεσε μια ομάδα φοιτητών για να συζητήσουν και να ανταλλάξουν ιδέες σχετικά με τις πρωτοβουλίες βιωσιμότητας του ξενοδοχείου.	Για να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τις προκλήσεις και τις επιτυχίες στην πράξη.

Βήματα για την Απόκτηση Πιστοποίησης – Μελέτη περίπτωσης: αυτοαξιολόγηση, ανάλυση κενών, υλοποίηση αλλαγών, έλεγχος, διατήρηση και συνεχής βελτίωση	<i>Να εντοπίσετε πρακτικά εργαλεία για να διαχειριστείτε τη διαδικασία και να ξεπεράσετε προκλήσεις· να κατανοήσετε πώς να αναπτύξετε ένα σχέδιο δράσης για μια επιχείρηση που επιδιώκει πιστοποίηση.</i>
Βραβευμένες πρωτοβουλίες – Η δραστηριότητα αυτή βασίζεται στα Βραβεία Alimara CETT της Βαρκελώνης. Συγκεκριμένα, τα βραβεία αυτά περιλαμβάνουν μία κατηγορία που ονομάζεται «μέσω της βιωσιμότητας», η οποία απονέμεται από το CETT και τον UN Tourism. Η διάκριση αυτή επιβραβεύει επαγγελματικές πρωτοβουλίες που αποδεικνύουν δέσμευση στη βιωσιμότητα και την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Στο πλαίσιο αυτό, οι διδάσκοντες μπορούν να προτείνουν στους φοιτητές να μελετήσουν τη λίστα με τις βραβευμένες πρωτοβουλίες και να επιλέξουν μία από τις εταιρείες. Οι φοιτητές θα πρέπει να αναλύσουν τις δράσεις που υλοποιεί η εταιρεία στον τομέα της βιωσιμότητας, να εξηγήσουν την καλή πρακτική και να εντοπίσουν σχετικούς δείκτες. Επιπλέον, θα χρειαστεί να εξετάσουν κατά πόσο η συγκεκριμένη καλή πρακτική μπορεί να μεταφερθεί και σε άλλες επιχειρήσεις.	<i>Να αξιολογήσουν καλές πρακτικές πράσινης βιωσιμότητας από μια βραβευμένη επιχείρηση.</i> <i>Να προτείνουν ένα σχέδιο μεταφοράς και προσαρμογής των πράσινων πρακτικών που εντοπίστηκαν, σε άλλες τουριστικές επιχειρήσεις ή περιοχές.</i>
Εθνικές και περιφερειακές πρωτοβουλίες – ομαδική εργασία Συστήματα και πρότυπα αξιολόγησης βιωσιμότητας: GSTC – Παγκόσμιο Συμβούλιο Βιώσιμου Τουρισμού: βασικά κριτήρια και ρόλοι, προαιρετικά και υποχρεωτικά πρότυπα, διαδικασία πιστοποίησης: αίτηση, επαλήθευση, έλεγχος, επικύρωση. Βραβεία και διακρίσεις για βιώσιμους προορισμούς: EDEN (European Destinations of Excellence) – προορισμοί με προοπτικές βιωσιμότητας, Green Destinations Top 100 – διεθνής κατάταξη βιώσιμων προορισμών, άλλα διεθνή και εθνικά βραβεία. Οφέλη για τουριστικές επιχειρήσεις: ενίσχυση εμπιστοσύνης και ανταγωνιστικότητας· βελτιστοποίηση πόρων και κόστους.	<i>Να οικοδομήσετε γνώσεις και να κατανοήσετε τον ρόλο των εθνικών / περιφερειακών προτύπων και πιστοποίησης στη βιωσιμότητα του τουρισμού· να αναπτύξετε δεξιότητες ανάλυσης, σύγκρισης και αξιολόγησης διαφόρων πράσινων πιστοποιήσεων και καλών πρακτικών.</i> <i>Να κατανοήσετε τις λειτουργίες και τις αξίες της πιστοποίησης για τουριστικούς πράκτορες, ξενοδοχεία και προορισμούς.</i> <i>Να αναλύσετε τη διαδικασία πιστοποίησης – από την αίτηση έως την υλοποίηση.</i> <i>Να τεκμηριώσετε τη σημασία της πιστοποίησης για τουρίστες, συνεργάτες, επενδυτές.</i>

Προκλήσεις: οικονομικό και διοικητικό κόστος διατήρησης της συμμόρφωσης και της ποιότητας. Ο ρόλος των καταναλωτών και της εκπαίδευσης: Η επίδραση της τουριστικής ζήτησης στην προσφορά βιώσιμων προϊόντων, η σημασία της ευαισθητοποίησης και της διαφάνειας, ο ρόλος της εκπαίδευσης στην προώθηση βιώσιμων πρακτικών.	<i>Να καλλιεργήσετε βιώσιμη σκέψη και ηθική σε σχέση με το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τις τοπικές κοινότητες.</i>
---	--

ΣΤ) Πράσινη κινητικότητα και βιώσιμα συστήματα μεταφορών:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Οικολογικές επιλογές μεταφοράς για ταξιδιώτες – Εργαστήριο για τον επανασχεδιασμό των τοπικών μεταφορών ενός προορισμού για τους τουρίστες. Οι μαθητές προτείνουν ιδέες όπως λεωφορεία μεταφοράς ή ηλεκτρικά μίνι λεωφορεία (που τροφοδοτούνται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας) που συνδέουν ξενοδοχεία με αξιοθέατα, εκτεταμένους ποδηλατόδρομους και συστήματα κοινής χρήσης ποδηλάτων, πεζοδρομημένα ιστορικά κέντρα και προώθηση των σιδηροδρομικών μετακινήσεων για τις υπεραστικές διαδρομές. Αντλούν έμπνευση από πόλεις όπως η Λιουμπλιάνα, της οποίας το κέντρο είναι σε μεγάλο βαθμό απαλλαγμένο από αυτοκίνητα (πεζοδρομημένη ζώνη 12+ εκταρίων) και εξαιρετικά φιλικό προς τα ποδήλατα slovenia.info, ή από πράσινα νησιά όπως η Ύδρα (Ελλάδα) που δεν έχουν καθόλου αυτοκίνητα. Το σχέδιο πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ευκολία και την εμπειρία (π.χ. διασκεδαστικά προγράμματα ενοικίασης ποδηλάτων, γραφικά μονοπάτια πεζοπορίας) για να ενθαρρύνει τους τουρίστες να μην χρησιμοποιούν ιδιωτικά αυτοκίνητα.	Να σχεδιάσουν συστήματα κινητικότητας χαμηλών εκπομπών άνθρακα και φιλικά προς το χρήστη. Οι μαθητές μαθαίνουν να δίνουν προτεραιότητα στις βιώσιμες υποδομές μεταφορών στον τουριστικό σχεδιασμό. Δημιουργώντας το δικό τους σχέδιο, εξασκούνται στην εξισορρόπηση της πρακτικότητας (χρονοδιαγράμματα, χωρητικότητα) με την καινοτομία (π.χ. ηλιακά αμαξίδια γκολφ, ποδηλατικές περιηγήσεις). Κατανοούν επίσης τα εργαλεία πολιτικής - για παράδειγμα, πώς οι πόλεις επιβάλλουν ζώνες χαμηλών εκπομπών ή παρέχουν κάρτες συγκοινωνίας στους τουρίστες. Ως αποτέλεσμα, οι μαθητές μπορούν αργότερα να συνεισφέρουν ή να υποστηρίξουν πρωτοβουλίες κινητικότητας που μειώνουν τη συμφόρηση και τη ρύπανση, βελτιώνοντας παράλληλα την εμπειρία των επισκεπτών - καθιστώντας τους προορισμούς πιο πράσινους και πιο ευχάριστους για όλους.
Μετάβαση σε ηλεκτρικές μεταφορές και μεταφορές εναλλακτικών καυσίμων – Συζήτηση περιπτώσεων για πρωτοβουλίες όπως η ανάδειξη του ελληνικού νησιού της Αστυπάλαιας σε «πρότυπο για κλιματικά ουδέτερη κινητικότητα», αντικαθιστώντας τον	Να υιοθετήσουν την τεχνολογική καινοτομία για την απαλλαγή των μεταφορών από τις ανθρακούχες εκπομπές. Οι μαθητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με τη σκοπιμότητα και τα οφέλη της ηλεκτροκίνησης και άλλων τεχνολογιών πράσινης κινητικότητας. Θα είναι

στόλο οχημάτων του με ηλεκτρικά αυτοκίνητα και σκούτερ και τροφοδοτώντας τα με τοπική ηλιακή/αιολική ενέργεια astypalea-sustainable-island.gr. Οι μαθητές εξετάζουν τις απαιτούμενες υποδομές (σταθμούς φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων, ηλιακά πάρκα) και τις δομές κινήτρων (επιδοτήσεις για τους ντόπιους για τη μετάβαση σε ηλεκτρικά οχήματα, όπως γίνεται στο Astypalea theguardian.com). Εξετάζουν επίσης καινοτομίες στις δημόσιες συγκοινωνίες – π.χ. «Astybus» στην Αστυπάλαια, μια υπηρεσία ηλεκτρικών μίνι λεωφορείων κατά παραγγελία ή ταχύπλοα ηλεκτρικά φέριμποτ που εφαρμόζονται πιλοτικά στη Σκανδιναβία. Κάθε μαθητής επιλέγει στη συνέχεια μια τουριστική επιχείρηση (ενοικίαση αυτοκινήτων, εταιρεία τουριστικών λεωφορείων κ.λπ.) και σκιαγραφεί έναν οδικό χάρτη για να γίνει ηλεκτρική ή να υιοθετήσει βιοκαύσιμα.	σε θέση να απαριθμήσουν τα βήματα που απαιτούνται για μια επιχείρηση ή έναν προορισμό για τη μετάβαση (από την εξασφάλιση χρηματοδότησης έως την προώθηση της πράσινης αναβάθμισης σε οικολογικά συνειδητοποιημένους τουρίστες). Χρησιμοποιώντας ένα πραγματικό παράδειγμα, βλέπουν ότι τα εμπόδια (κόστος, άγχος αυτονομίας) μπορούν να ξεπεραστούν με σχεδιασμό και συνεργασίες (π.χ. αυτοκινητοβιομηχανίες και κυβερνήσεις στην Αστυπάλαια). Αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να ηγηθούν ή να υποστηρίξουν παρόμοιες μεταβάσεις - συμβάλλοντας στους ευρύτερους στόχους της ΕΕ για μείωση των εκπομπών ρύπων από τις μεταφορές (όπως η σταδιακή κατάργηση των νέων βενζινοκίνητων αυτοκινήτων το 2035) από την οπτική γωνία του τουρισμού.
Πολυτροπικά και αργά δρομολόγια μετακίνησης – Δημιουργία δειγματοληπτικών δρομολογίων που βασίζονται σε τρένα, λεωφορεία, ποδηλασία και περπάτημα αντί για προσωπικά αυτοκίνητα ή πτήσεις. Για παράδειγμα, οι μαθητές σχεδιάζουν μια διαδρομή «αργού τουρισμού» μέσω της Ιταλίας: χρησιμοποιώντας μια κάρτα Eurail ή τοπικά τρένα μεταξύ πόλεων, ποδηλασία στην ύπαιθρο μεταξύ αγροτουριστικών διαμονών, ίσως ένα διανυκτέρευση με πλοίο αντί για μια σύντομη πτήση. Ενσωματώνουν γραφικά σιδηροδρομικά ταξίδια (όπως η διαδρομή Olive Oil Train της Ισπανίας ή ο συνδυασμός πεζοπορίας και τρένου Cinque Terre της Ιταλίας) για να δείξουν ότι οι χαμηλές εκπομπές άνθρακα μπορούν να είναι φιλικές προς την αναψυχή. Εξετάζουν επίσης υπηρεσίες μεταφοράς αποσκευών για ποδηλάτες ή εφαρμογές που ενσωματώνουν προγράμματα συγκοινωνιών για ευκολία.	Να προωθήσουν ταξιδιωτικές εμπειρίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Με αυτήν την άσκηση, οι μαθητές μαθαίνουν να προωθούν τις βιώσιμες μεταφορές ως μέρος του αξιοθέατου και όχι ως θυσία. Εξασκούνται στη δημιουργικότητα στη δημιουργία δρομολογίων, βελτιώνοντας την ικανότητά τους να εξυπηρετούν το αυξανόμενο τμήμα των τουριστών που αναζητούν πιο πράσινες επιλογές. Επίσης, εξοικειώνονται με τα ευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών (όπως τα διασυννοριακά νυχτερινά τρένα που επιστρέφουν) και τον τρόπο συντονισμού της εφοδιαστικής. Αυτό όχι μόνο μειώνει το αποτύπωμα άνθρακα, αλλά συχνά οδηγεί τους τουρίστες να ανακαλύπτουν περιοχές εκτός των συνηθισμένων (ένα πρόσθετο πλεονέκτημα). Οι μαθητές φεύγουν έτοιμοι να δημιουργήσουν ταξιδιωτικά προϊόντα που ευθυγραμμίζονται με τους κλιματικούς στόχους και ικανοποιούν την επιθυμία τους για αυθεντική, χαλαρή εξερεύνηση.
Μελέτη περίπτωσης: Προγράμματα κοινής χρήσης ποδηλάτων σε τουριστικές πόλεις και	Να διερευνηθούν εναλλακτικές λύσεις στις μεταφορές που εξαρτώνται από ορυκτά

ηλεκτρικά σκούτερ (π.χ. Κοπεγχάγη, Άμστερνταμ, Βαρκελώνη, Μάριμπορ).	καύσιμα και εναλλακτικές λύσεις μεταφορών χαμηλών εκπομπών.
Συζήτηση: Ο ρόλος των ηλεκτρικών οχημάτων, των οικολογικών υπηρεσιών μεταφοράς στον βιώσιμο τουρισμό.	Να σταθμιστούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των αναδυόμενων τεχνολογιών και να σχεδιαστούν βιώσιμα μοντέλα μεταφορών για τον τουρισμό.
Μελέτη περίπτωσης: Αυτή η δραστηριότητα ακολουθεί τη μεθοδολογία Collaborative Online International Learning (COIL), όπου φοιτητές από δύο διαφορετικά πανεπιστήμια από διαφορετικές χώρες θα συνεργαστούν σε δύο μελέτες περίπτωσης εντός των αντίστοιχων περιοχών τους. Το επίκεντρο αυτής της δραστηριότητας είναι το ζήτημα της βιώσιμης τουριστικής κινητικότητας στις αγροτικές περιοχές, αντιμετωπίζοντας την έλλειψη υποδομών δημόσιων συγκοινωνιών και, κατά συνέπεια, τη μαζική χρήση ιδιωτικών οχημάτων. Φοιτητές και από τα δύο πανεπιστήμια θα επιλέξουν δύο αγροτικές περιοχές στις χώρες τους και θα διεξάγουν έρευνα για να αξιολογήσουν την τρέχουσα κατάσταση. Θα αναλύσουν τα βασικά τουριστικά αξιοθέατα, τις ανάγκες κινητικότητας, τις τουριστικές ροές, τα υπάρχοντα συστήματα μεταφορών και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των τρεχουσών πρακτικών κινητικότητας. Με βάση τα αποτελέσματα, θα πρέπει να σχεδιάσουν ένα έργο για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στην κινητικότητα, λαμβάνοντας υπόψη εναλλακτικά μέσα μεταφοράς, τον σχεδιασμό προσβάσιμων τουριστικών διαδρομών, την προώθηση της βιωσιμότητας και την οικονομική σκοπιμότητα του έργου. Μετά από αυτό, θα πραγματοποιηθεί ένα σύγχρονο εργαστήριο όπου φοιτητές και από τα δύο πανεπιστήμια θα παρουσιάσουν το έργο τους και θα ανταλλάξουν ιδέες. Θα αξιολογήσουν εάν ορισμένες προτάσεις από το ένα πλαίσιο μπορούν να μεταφερθούν στο άλλο. Τέλος, οι φοιτητές θα βελτιώσουν τις	Να αναλυθεί το επίπεδο βιωσιμότητας στην τουριστική κινητικότητα σε συγκεκριμένες αγροτικές περιοχές. Να σχεδιάσουμε από κοινού προτάσεις για τη βελτίωση της βιωσιμότητας στην τουριστική κινητικότητα σε συγκεκριμένες αγροτικές περιοχές.

τελικές τους προτάσεις στις δημόσιες αρχές της αγροτικής περιοχής που αναλύεται.	
Εργαστήρια: Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες για να σχεδιάσουν μια βιώσιμη τουριστική εμπειρία που μειώνει τις εκπομπές άνθρακα και υποστηρίζει τη δράση για το κλίμα. Αντλώντας από το εκπαιδευτικό υλικό του Συμφώνου της ΕΕ για το Κλίμα - συγκεκριμένα την ενότητα « Πώς κινούμαστε και μετακινούμαστε », ο/η εκπαιδευτικός διοργανώνει εργαστήρια στα οποία οι μαθητές αναπτύσσουν τουριστικές εμπειρίες που ελαχιστοποιούν τις εκπομπές άνθρακα και ενσωματώνουν στρατηγικές δράσης για το κλίμα. Οι μαθητές επικεντρώνονται σε βασικές πτυχές όπως οι μεταφορές, η διαμονή, οι δραστηριότητες, η προμήθεια τροφίμων και η διαχείριση αποβλήτων. Σε κάθε εργαστήριο, ερευνούν και παρουσιάζουν ένα λεπτομερές ταξιδιωτικό πακέτο που περιλαμβάνει επιλογές χαμηλών εκπομπών άνθρακα και καταδεικνύει πώς ο σχεδιασμός τους ευθυγραμμίζεται με τους κλιματικούς στόχους.	<i>Να καλλιεργηθεί η δημιουργική σκέψη και η πρακτική επίγνωση του πώς ο τουρισμός μπορεί να ευθυγραμμιστεί με τους κλιματικούς στόχους.</i> <i>Να προσδιοριστούν τα βασικά στοιχεία του βιώσιμου τουρισμού και ο αντίκτυπός του στις εκπομπές άνθρακα και την κλιματική αλλαγή.</i> <i>Να αναλυθεί το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των τουριστικών επιλογών που σχετίζονται με τις μεταφορές, τη διαμονή, τις δραστηριότητες, τα τρόφιμα και τη διαχείριση αποβλήτων.</i> <i>Να σχεδιάσουμε μια τουριστική εμπειρία χαμηλών εκπομπών άνθρακα που να ευθυγραμμίζεται με τις στρατηγικές δράσης για το κλίμα, χρησιμοποιώντας πληροφορίες από τους πόρους του Συμφώνου της ΕΕ για το Κλίμα.</i>
Ιστολόγιο βιώσιμων πράσινων διαδρομών για τον τουρισμό: Οι Πράσινοι Δρόμοι της Χιρόνα είναι ένα δίκτυο μονοπατιών που επαναχρησιμοποιούν παλιές, εγκαταλελειμμένες σιδηροδρομικές γραμμές για να τις μετατρέψουν σε ασφαλείς και προσβάσιμες διαδρομές για ποδηλάτες και πεζούς. Ο σχεδιασμός αυτών των διαδρομών προωθεί τη βιώσιμη κινητικότητα, την ανάκτηση και διατήρηση των φυσικών χώρων, καθώς και την εκπαίδευση σχετικά με την κληρονομιά και την τοπική οικονομική ανάπτυξη. Η ετήσια εξοικονόμηση 1.328 τόνων CO₂ τοποθετεί αυτές τις υποδομές ως στρατηγικό άξονα για την απαλλαγή της περιοχής της Χιρόνα από τον άνθρακα. Ορισμένες τοπικές πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων για τον σχεδιασμό διαδρομών, την προώθηση τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών και τη βελτίωση της βιοποικιλότητας κατά μήκος των διαδρομών. Η δραστηριότητα συνίσταται	<i>Να κατανοήσουν τον μετασχηματισμό των απαρχαιωμένων υποδομών σε βιώσιμα τουριστικά περιουσιακά στοιχεία.</i> <i>Να προωθήσουμε τον βιώσιμο τουρισμό με βάση τα ψηφιακά εργαλεία.</i> <i>Να δημιουργηθεί ένα ιστολόγιο για τον τουρισμό σχετικά με την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα.</i>

σε μια επίσκεψη πεδίου σε έναν από τους πράσινους δρόμους, με την απόκτηση πληροφοριών σχετικά με τα χαρακτηριστικά των τουριστικών διαδρομών με βάση τις συμφωνημένες αρχές. Θα χρησιμοποιήσουν διαφορετικές τεχνολογίες για τη συλλογή πληροφοριών και την απόκτηση εικόνων, ηχογραφήσεων και σημειώσεων. Μόλις έχουν όλα τα δεδομένα, θα τους ζητηθεί να προετοιμάσουν το «ιστολόγιο βιώσιμων πράσινων διαδρομών» για το σχολείο τους, εξηγώντας την ανάλυση και την εμπειρία τους μετά την επίσκεψη πεδίου. Το αποτέλεσμα της ανάλυσης θα καταλήξει σε έναν δεκάλογο με 10 συστάσεις για την εφαρμογή νέων πράσινων διαδρομών στην περιοχή τους.	
--	--

Ζ) Ψηφιακές λύσεις για βιώσιμο τουρισμό:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Ψηφιακά καταναλωτικά εργαλεία και εικονικός τουρισμός – Πρακτική επίδειξη εφαρμογών και πλατφορμών που προωθούν βιώσιμες επιλογές: π.χ. μια εφαρμογή που δείχνει τις τοποθεσίες των σταθμών αναπλήρωσης νερού (για την αποφυγή αγοράς πλαστικών μπουκαλιών) ή ένα φίλτρο ιστοσελίδων κρατήσεων για οικολογικά πιστοποιημένα ξενοδοχεία. Οι μαθητές πειραματίζονται επίσης με περιηγήσεις εικονικής πραγματικότητας (VR) και επαυξημένη πραγματικότητα (AR) ως εναλλακτικές λύσεις ή βελτιώσεις στα φυσικά ταξίδια. Για παράδειγμα, ένας χώρος υποβρύχιας κληρονομιάς της UNESCO καθίσταται προσβάσιμος μέσω εμπειριών κατάδυσης VR euronews.com επιτρέποντας στους ανθρώπους να «εξερευνήσουν» ένα ναυάγιο χωρίς να το βλάψουν. Ομοίως, η επαυξημένη πραγματικότητα σε μια αστική περιπατητική περιήγηση μπορεί να παρέχει πλούσιες πολιτιστικές πληροφορίες χωρίς την ανάγκη έντυπων οδηγιών ή μεγάλων ομάδων. Κάθε μαθητής κάνει μια σύντομη «τεχνολογική παρουσίαση» – προτείνοντας μια νέα εφαρμογή	Να αξιοποιήσουν την καινοτομία για να αλλάξουν τη συμπεριφορά και την πρόσβαση των τουριστών. Οι μαθητές θα είναι σε θέση να εντοπίσουν και να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία που μειώνουν την καταπόνηση των φυσικών πόρων - για παράδειγμα, αντικαθιστώντας έναν χάρτινο χάρτη με έναν ψηφιακό οδηγό ή χρησιμοποιώντας εικονικές περιηγήσεις για εκπαίδευση, ώστε να πραγματοποιούνται μόνο τα πραγματικά απαραίτητα ταξίδια. Επίσης, καλλιεργούν τη δημιουργικότητα οραματιζόμενοι νέες τεχνολογικές λύσεις για επίμονα προβλήματα (συνωστισμός, σπατάλη πόρων, έλλειψη ευαισθητοποίησης των επισκεπτών). Είναι σημαντικό να κατανοήσουν ότι η τεχνολογία μπορεί να διευρύνει την ένταξη (επιτρέποντας σε όσους δεν μπορούν να ταξιδέψουν να εξακολουθούν να επισκέπτονται αξιοθέατα) και να ενισχύσει την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα (διαδραστικές εφαρμογές που μεταφέρουν οικολογικές πληροφορίες). Μέχρι το τέλος, οι μαθητές μπορούν να ενσωματώσουν με σιγουριά ψηφιακές στρατηγικές σε επιχειρηματικά μοντέλα

ή ψηφιακή υπηρεσία που θα μπορούσε να κάνει τον τουρισμό πιο βιώσιμο (όπως ένα chatbot τεχνητής νοημοσύνης που προτείνει ταξιδιωτικές προσφορές εκτός σεζόν ή μια ηλεκτρονική αριθμομηχανή άνθρακα ενσωματωμένη στον προγραμματισμό ταξιδιών).	τουρισμού για να προωθήσουν τόσο το λειτουργικό πράσινο όσο και τη βαθύτερη εμπλοκή των επισκεπτών.
Έξυπνη διαχείριση προορισμών (IoT και ανάλυση δεδομένων) – Διερεύνηση του πώς οι πρωτοβουλίες «έξυπνου τουρισμού» χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για τη βελτιστοποίηση της χρήσης πόρων και της κατανομής των επισκεπτών. Παράδειγμα: Μια δημοφιλής μεσογειακή πόλη χρησιμοποιεί αισθητήρες και δεδομένα κινητής τηλεφωνίας για την παρακολούθηση των τουριστικών ροών σε πραγματικό χρόνο, ανακατευθύνοντας τα πλήθη μέσω εφαρμογών σε λιγότερο πολυσύχναστα αξιοθέατα και αποτρέποντας έτσι τον υπερτουρισμό στα μνημεία. Οι μαθητές μελετούν μια πρωτοποριακή περίπτωση όπως το Τορίνο (Ιταλία), το οποίο κέρδισε την Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα Έξυπνου Τουρισμού 2025 για την ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην κινητικότητα και τον στόχο της ουδετερότητας άνθρακα έως το 2030 datap appeal.io – π.χ. εφαρμογές για πληροφορίες για τις δημόσιες συγκοινωνίες σε πραγματικό χρόνο, έξυπνη στάθμευση για τη μείωση του ρεπαντί, διαχείριση ενέργειας με βάση την Τεχνητή Νοημοσύνη σε μουσεία. Οι μαθητές θα μπορούσαν να προσομοιώσουν έναν πίνακα ελέγχου έξυπνης πόλης, αποφασίζοντας πώς να προσαρμόσουν τις υπηρεσίες όταν ορισμένες τοποθεσίες γεμίζουν κόσμο ή όταν η ζήτηση ενέργειας αυξάνεται.	<i>Να αξιοποιήσουν την τεχνολογία για αποτελεσματικότητα και διαχείριση.</i> Οι μαθητές μαθαίνουν να εφαρμόζουν το Διαδίκτυο των Πραγμάτων (IoT) και την ανάλυση δεδομένων για την επίλυση προβλημάτων βιωσιμότητας (όπως η συμφόρηση ή τα απόβλητα). Αποκτούν την ικανότητα να ερμηνεύουν δεδομένα (αριθμός επισκεπτών, κυκλοφορία, χρήση ενέργειας) και να λαμβάνουν αποφάσεις που εξισορροπούν την ικανοποίηση των τουριστών με τη διατήρηση της φύσης. Αυτό ενισχύει τις δεξιότητες στη χρήση προσεγγίσεων που βασίζονται σε τεκμήρια - μια βασική ικανότητα καθώς οι προορισμοί παγκοσμίως υιοθετούν εργαλεία έξυπνων πόλεων. Τελικά, οι μαθητές εκτιμούν ότι η τεχνολογία μπορεί να ενισχύσει τη βιωσιμότητα (κάνοντας περισσότερα με λιγότερα): για παράδειγμα, μειώνοντας την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας μέσω έξυπνων συστημάτων HVAC ή προστατεύοντας μια εύθραυστη τοποθεσία περιορίζοντας την πρόσβαση όταν οι αισθητήρες ανιχνεύουν πίεση.
Πλατφόρμες διαδικτυακού μάρκετινγκ και συνεργασίας ενδιαφερόμενων μερών – Σύνοψη ματιά στο πώς η ψηφιακή επικοινωνία μπορεί να ενισχύσει τη βιωσιμότητα. Οι μαθητές εξετάζουν πώς οι προορισμοί χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις διαδικτυακές καμπάνιες για την προώθηση της υπεύθυνης τουριστικής συμπεριφοράς (π.χ. hashtag που ενθαρρύνουν	<i>Για την ενίσχυση της συνεργασίας και της προσέγγισης για τη βιωσιμότητα.</i> Οι φοιτητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με το ψηφιακό μάρκετινγκ για καλό σκοπό - πώς να δημιουργούν μηνύματα που καθιστούν τον βιώσιμο τουρισμό ελκυστικό και να χρησιμοποιούν influencers ή κριτικές ταξιδιωτών για την ευαισθητοποίηση. Επίσης, εφαρμόζουν πρακτικές εμπλοκής των

Green Host
CoVE Project

Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

τους επισκέπτες να σέβονται τη φύση ή αφήγηση ιστοριών για κοινοτικά έργα). Μαθαίνουν επίσης για πλατφόρμες όπου οι τουριστικές επιχειρήσεις συντονίζουν την κοινή χρήση οχημάτων ή την κοινή χρήση αποθεμάτων για την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων (για παράδειγμα, μια διαδικτυακή ανταλλαγή όπου τα ξενοδοχεία δωρίζουν καθημερινά πλεονάζοντα τρόφιμα σε τοπικές ΜΚΟ). Μέσω ενός παιχνιδιού ρόλων, οι μαθητές προσομοιώνουν μια εικονική συνάντηση ενδιαφερόμενων μερών χρησιμοποιώντας μια διαδικτυακή πλατφόρμα: ξενοδόχοι, ταξιδιωτικοί πράκτορες, ηγέτες κοινότητας συντονίζουν μια ενοποιημένη πρωτοβουλία βιωσιμότητας (όπως μια δέσμευση μείωσης του πλαστικού σε ολόκληρο τον προορισμό), τονίζοντας πώς η ψηφιακή συνδεσιμότητα επιτρέπει ευρύτερη και ταχύτερη συνεργασία πέρα από τις φυσικές συναντήσεις.	ενδιαφερόμενων μερών σε ένα ψηφιακό πλαίσιο, το οποίο αποτελεί ολόένα και περισσότερο τον τρόπο με τον οποίο συμμετείχαν οι βιομηχανικοί συνασπισμοί και η διαχείριση προορισμών. Η εξειδίκευση σε εργαλεία εικονικής συνεργασίας σημαίνει ότι μπορούν να κινητοποιήσουν τη συλλογική δράση (για παράδειγμα, μια ολόκληρη περιοχή να γίνει φιλική προς το ποδήλατο) πιο αποτελεσματικά. Συνοψίζοντας, μαθαίνουν ότι η βιωσιμότητα στον τουρισμό δεν αφορά μόνο τις επιτόπιες αλλαγές, αλλά και τη δημιουργία διαδικτυακών κοινοτήτων και δικτύων που δεσμεύονται για συνεχή βελτίωση και ανταλλαγή γνώσεων.
Επίδειξη: Χρήση εφαρμογών για την προώθηση της έκδοσης εισιτηρίων χωρίς χαρτί και των ψηφιακών οδηγών.	<i>Να ανακαλύψουμε πώς η τεχνολογία μειώνει τα απόβλητα στον τουρισμό.</i>
Ομαδικό έργο: Σχεδιασμός μιας περιήγησης εικονικής πραγματικότητας (VR) για την αντικατάσταση των φυσικών ταξιδιών και ανάπτυξη εφαρμογών για οικολογικό τουριστικό σχεδιασμό.	<i>Να καινοτομήσουμε με τρόπους μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα του τουρισμού· να διερευνήσουμε πώς τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν να ενισχύσουν τον βιώσιμο τουρισμό.</i>
Συζήτηση: Ηθικά ζητήματα σχετικά με την προστασία των δεδομένων στον έξυπνο τουρισμό	<i>Να αξιολογήσουμε κριτικά τα μειονεκτήματα των ψηφιακών λύσεων.</i>
Ψηφιακός Μετασχηματισμός στη Φιλοξενία και τα Εστιατόρια - ψηφιακά εργαλεία για την αναζωογόνηση του τουρισμού: Τεχνητή Νοημοσύνη, Εικονική Πραγματικότητα, Επαυξημένη Πραγματικότητα (AR), Ρομποτική, Μεγάλα Δεδομένα, Διαδίκτυο των Πραγμάτων, Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (GIS) Συζήτηση σχετικά με το γιατί ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι απαραίτητος για τον ξενοδοχειακό και εστιατορικό κλάδο, οφέλη και προκλήσεις στον ψηφιακό μετασχηματισμό στη φιλοξενία και την εστίαση, τεχνολογίες που	<i>Να κατανοηθεί και να προσδιοριστεί ο ρόλος του ψηφιακού μετασχηματισμού στον ξενοδοχειακό και εστιατορικό κλάδο για την ενίσχυση της βιωσιμότητας στον τουρισμό.</i> <i>Να κατανοήσουμε τις μελλοντικές τάσεις στην ψηφιακή τεχνολογία για τον ξενοδοχειακό και εστιατορικό κλάδο.</i>

οδηγούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό στη φιλοξενία και την εστίαση, μελλοντικές τάσεις στην τεχνολογία για τον ξενοδοχειακό και εστιατορικό κλάδο.	
Η εφαρμογή «Lloret Smart» προσφέρει διάφορες επιλογές στο πλαίσιο της τουριστικής στρατηγικής της πόλης. Στόχος της είναι να υποστηρίξει μια πιο έξυπνη διαχείριση υπηρεσιών, ευθυγραμμισμένη με τον στόχο της βελτίωσης της ποιότητας ζωής τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες. Η εφαρμογή επιτρέπει ταχύτερη, πιο εξατομικευμένη και γεωγραφικά προσδιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες και περιεχόμενο. Η δραστηριότητα ξεκινά με μια σύντομη διάλεξη πολυμέσων που εισάγει την έννοια του έξυπνου τουρισμού, αναδεικνύοντας το Lloret de Mar ως παράδειγμα καλής πρακτικής. Ακολουθεί μια καθοδηγούμενη συζήτηση στην τάξη, στην οποία οι μαθητές εξετάζουν κριτικά πώς η πόλη χρησιμοποιεί την επίσημη εφαρμογή για κινητά και τις έξυπνες υπηρεσίες της για να μειώσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και να βελτιώσει την εμπειρία των επισκεπτών.	<i>Να κατανοήσουν την έννοια του έξυπνου τουρισμού στη διαχείριση βιώσιμων προορισμών.</i> <i>Να αναλυθούν οι διαφορετικές λειτουργίες της εφαρμογής ως μελέτη περίπτωσης στην ψηφιακή καινοτομία για τον τουρισμό.</i> <i>Να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος των έξυπνων υπηρεσιών στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.</i> <i>Να αξιολογηθεί η ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων στις τοπικές τουριστικές υπηρεσίες που βελτιώνουν την εμπειρία του πελάτη.</i>

Μια πραγματική δραστηριότητα από την Areas , έναν παγκόσμιο ηγέτη στην εστίαση και το λιανικό εμπόριο ταξιδιών. Η εταιρεία λάνσαρε το πρώτο ρομποτικό εστιατόριο στον κόσμο με τεχνητή νοημοσύνη σε αεροδρόμιο, προσφέροντας δημοφιλή είδη όπως καφέ, σάντουιτς υψηλής ποιότητας, χυμούς, αρτοσκευάσματα, σαλάτες, πόκε, επιδόρπια και αναψυκτικά - όλα φρεσκομαγειρεμένα καθημερινά. Σε συμφωνία με τη στρατηγική βιωσιμότητας "Areas for Change", η εγκατάσταση ενσωματώνει ενεργειακά αποδοτικά συστήματα LED, 100% ανακυκλώσιμες συσκευασίες χαρτιού με πιστοποίηση FSC και οικολογικές στολές κατασκευασμένες από οργανικό βαμβάκι μέσω συνεργασίας με την Clothink . Σε αυτήν τη δραστηριότητα, οι μαθητές εργάζονται σε μικρές ομάδες για να κάνουν καταγισμό ιδεών και να σκιαγραφήσουν τη δική τους ιδέα για εστιατόριο αεροδρομίου, χρησιμοποιώντας την πραγματική περίπτωση ως έμπνευση. Εξετάζουν πτυχές όπως τα είδη φαγητού που προσφέρονται, πώς η Τεχνητή Νοημοσύνη και η ρομποτική μπορούν να βελτιώσουν την εξυπηρέτηση πελατών και ποια μέτρα βιωσιμότητας θα πρότειναν για το μέλλον. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με μια ομαδική συζήτηση για την αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων που εντοπίστηκαν σε κάθε ιδέα και την επεξεργασία μιας τελικής ανάλυσης SWOT.	Να προσδιοριστεί ο τρόπος με τον οποίο η τεχνητή νοημοσύνη (AI) και η ρομποτική μπορούν να εφαρμοστούν στη βιομηχανία τροφίμων και ποτών για τη βελτίωση της εμπειρίας των πελατών. Να αναλύσει παραδείγματα βιώσιμων πρακτικών στον τομέα της φιλοξενίας και φιλικών προς το περιβάλλον λύσεων από τον πραγματικό κόσμο. Να συνεργαστούν σε μικρές ομάδες για να αναπτύξουν μια δημιουργική ιδέα για ένα έξυπνο, βιώσιμο εστιατόριο αεροδρομίου. Να σχεδιάσετε μια ανάλυση SWOT με βάση την ομαδική συζήτηση και την ανατροφοδότηση από συνεργάτες.
--	--

Η) Στρατηγική πράσινου μάρκετινγκ και υπεύθυνη διαφήμιση:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Βιωσιμότητα ως πρόταση αξίας – Διαδραστική διάλεξη για τη δημιουργία μιας ιστορίας μάρκας γύρω από οικολογικές πρακτικές. Οι φοιτητές εξετάζουν τις τρέχουσες τάσεις: οι έρευνες δείχνουν ότι η πλειοψηφία των ταξιδιωτών (70%+) επιθυμούν βιώσιμες επιλογές και ~43% είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερα για πιστοποιημένες οικολογικές υπηρεσίες	Να επικοινωνούν αποτελεσματικά τη βιωσιμότητα για την προσέλκυση πελατών. Οι μαθητές μαθαίνουν να τοποθετούν τις πράσινες πρακτικές ως σημείο πώλησης και όχι ως πρόσθετο. Κατανοούν τα κίνητρα των καταναλωτών - υγεία, αυθεντικότητα, ανησυχία για το κλίμα - και πώς να τα αξιοποιούν με συναρπαστικές αφηγήσεις (π.χ. «μένοντας εδώ,

weforum.org . Αναλύουν μια επιτυχημένη καμπάνια (π.χ. μια εταιρεία μεσογειακών ταξιδιών της οποίας το μάρκετινγκ αναδεικνύει τα σκάφη που λειτουργούν με ηλιακή ενέργεια και το πρόγραμμα κοινωνικής προσφοράς ή την πρωτοβουλία «Ταξιδέψτε Έξυπνα, Ταξιδέψτε Πράσινα» ενός συμβουλίου τουριστικού κλάδου πόλης). Σε μικρές ομάδες, οι φοιτητές αναπτύσσουν στη συνέχεια ένα σύντομο άρθρο μάρκετινγκ για μια νέα νεοσύστατη επιχείρηση οικοτουρισμού, προσδιορίζοντας τα στοχευμένα τμήματα (π.χ. ταξιδιώτες της Γενιάς Z, οι οποίοι προτιμούν σε μεγάλο βαθμό τις διακοπές χαμηλού αντίκτυπου stqry.com) και βασικά μηνύματα (αυθεντικότητα, εμπειρία, περιβαλλοντικές επιπτώσεις) που κάνουν το προϊόν τους να ξεχωρίζει.	βοηθάτε στη διατήρηση αυτού του ελαιώνα» ή «το οικολογικό μας ξενοδοχείο έσωσε X λίτρα νερού - συμμετάσχετε στην αποστολή!»). Σχεδιάζοντας τη δική τους στρατηγική, αναπτύσσουν δεξιότητες στον συνδυασμό των γεγονότων (πιστοποιήσεις, στατιστικά στοιχεία) με συναισθηματική απήχηση (όμορφες εικόνες της φύσης, ιστορίες της τοπικής κοινότητας). Θα είναι σε θέση να δημιουργούν υλικό μάρκετινγκ που εκπαιδεύει και ενθουσιάζει, αυξάνοντας έτσι τη ζήτηση για βιώσιμες τουριστικές προσφορές.
Πράσινα κανάλια μάρκετινγκ και συνεργασίες – Συζήτηση σχετικά με το πού και πώς να προωθηθεί ο βιώσιμος τουρισμός. Οι μαθητές εξερευνούν την άνοδο των εξειδικευμένων πλατφορμών (π.χ. bookdifferent.com ή EcoBNB, οι οποίες παραθέτουν μόνο βιώσιμα καταλύματα) και πώς να εμφανιστούν σε αυτές. Εξετάζουν επίσης συνεργασίες με influencers ή ΜΚΟ – για παράδειγμα, τη συνεργασία με μια τοπική περιβαλλοντική ΜΚΟ για μια καμπάνια, η οποία μπορεί να προσδώσει αξιοπιστία και να προσεγγίσει νέο κοινό. Η τάξη θα μπορούσε να προσομοιώσει ένα σχέδιο κοινωνικής δικτύωσης: επιλέγοντας το Instagram/Facebook για οπτική αφήγηση οικολογικών πρωτοβουλιών, το LinkedIn για την κοινοποίηση ορόσημων βιωσιμότητας για την προσέλκυση επιχειρηματικών πελατών (οι οποίοι απαιτούν όλο και περισσότερο ταξιδιωτικούς συνεργάτες που συμμορφώνονται με τα πρότυπα ESGenvironment.ec.europa.eu), κ.λπ. Επιπλέον, εξετάζουν πώς τα βραβεία και οι πιστοποιήσεις (από το θέμα ε) μπορούν να αξιοποιηθούν σε υλικό μάρκετινγκ και παρουσιάσεις πωλήσεων.	Να σχεδιάσουν στρατηγική προσέγγισης της αγοράς για μέγιστο αντίκτυπο. Μέσω αυτού, οι μαθητές μαθαίνουν να πλοηγούνται στο οικοσύστημα μάρκετινγκ που αφορά συγκεκριμένα βιώσιμα προϊόντα. Θα είναι σε θέση να επιλέξουν τα σωστά κανάλια (π.χ. μια ζωντανή σειρά βίντεο στο YouTube σχετικά με τη δημιουργία του οικολογικού τους καταλύματος ή ένα ιστολόγιο που αναδεικνύει τα οφέλη της τοπικής κοινότητας) για να προσεγγίσουν την ιδανική πελατειακή τους βάση. Αναγνωρίζουν επίσης την αξία των συμμαχιών - πώς η συνεργασία με ταξιδιωτικούς bloggers που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα ή η συμμετοχή σε ταξιδιωτικές εκθέσεις που δίνουν έμφαση στον πράσινο τουρισμό μπορεί να ενισχύσει το μήνυμά τους. Σχεδιάζοντας και συζητώντας αυτές τις προσεγγίσεις, δημιουργούν ένα σύνολο εργαλείων για την έναρξη και την προώθηση μιας επιχείρησης πράσινου τουρισμού με οικονομικά αποδοτικό και γνήσιο τρόπο, ευθυγραμμίζοντας τη στρατηγική μάρκετινγκ τους με τις αξίες βιωσιμότητας.
Αποφυγή του greenwashing («Πράσινο Ξέπλυμα») και οικοδόμηση εμπιστοσύνης – Μάθημα για την ηθική στη διαφήμιση. Οι μαθητές εξετάζουν παραδείγματα	Να εφαρμόσουν διαφάνεια και αξιοπιστία στο μάρκετινγκ. Οι φοιτητές θα είναι σε θέση να ελέγχουν και να βελτιώνουν το περιεχόμενο μάρκετινγκ, ώστε να αντικατοπτρίζει με

παραπλανητικών πράσινων ισχυρισμών (π.χ. μια αεροπορική εταιρεία που αυτοαποκαλείται «ουδέτερη ως προς τον άνθρακα» χωρίς διαφανή δεδομένα) έναντι παραδειγμάτων ειλικρινούς επικοινωνίας (ένα θέρετρο που δημοσιεύει ετήσια έκθεση βιωσιμότητας για την πρόοδο και τα πισωγυρίσματά του). Μαθαίνουν για τους κανονισμούς: πολλές χώρες (και η ΕΕ) καταπολεμούν τους αόριστους ισχυρισμούς – το 53% των πράσινων ισχυρισμών έχει βρεθεί ότι είναι environment.ec.europa.eu, με αποτέλεσμα νέοι νόμοι να απαιτούν αποδεικτικά στοιχεία. Ως πρακτική άσκηση, οι μαθητές παίρνουν ένα ψεύτικο διαφημιστικό απόσπασμα και το βελτιώνουν ώστε να είναι αληθινό και συγκεκριμένο. Για παράδειγμα, αντί για «οικολογικό ξενοδοχείο σε αρμονία με τη φύση», θα μπορούσαν να το αλλάξουν σε «ξενοδοχείο με 100% ηλιακή ηλεκτρική ενέργεια και βιολογικά λευκά είδη, πιστοποιημένο από την Green Key». Συζητούν επίσης πώς να χειρίζονται δύσκολες ερωτήσεις από έξυπνους πελάτες (όπως η παροχή δεδομένων κατόπιν αιτήματος).	ακρίβεια τις βιώσιμες πρακτικές. Αυτό όχι μόνο τους κρατάει στη σωστή πλευρά των νόμων περί διαφήμισης, αλλά τους διδάσκει επίσης ότι η μακροπρόθεσμη αφοσίωση στην επωνυμία βασίζεται στην εμπιστοσύνη. Εξετάζοντας προσεκτικά τη γλώσσα και τις υποσχέσεις, μαθαίνουν να θέτουν ρεαλιστικές προσδοκίες και στη συνέχεια να τις ανταποκρίνονται ή να τις υπερβαίνουν - κάτι που είναι απαραίτητο για την αποφυγή αντιδράσεων ή κυνισμού. Στην πραγματικότητα, αναπτύσσουν μια ηθική πυξίδα για την προώθηση: κάθε ισχυρισμός βιωσιμότητας θα πρέπει να υποστηρίζεται από δράση ή πιστοποίηση. Αυτή η ικανότητα διασφαλίζει ότι ως μελλοντικοί διευθυντές ή επιχειρηματίες, θα διατηρούν την ακεραιότητα, ενώ παράλληλα θα αναδεικνύουν τις πράσινες πρωτοβουλίες τους, ενισχύοντας τη φήμη και την εμπιστοσύνη των πελατών.
Εργαστήριο: Σχεδιασμός διαφημιστικής καμπάνιας για ένα πακέτο οικοτουρισμού.	Να μάθουν να επικοινωνούν την αειφορία με αυθεντικό τρόπο.
Μελέτη περίπτωσης: Εταιρική Πράσινη Πλευρική Επανάληψη (Corporate Greenwashing) έναντι Πράσινου Μάρκετινγκ – οι μαθητές εξετάζουν εάν οι περιβαλλοντικοί ισχυρισμοί είναι απλώς κενές υποσχέσεις.	Να εντοπιστούν πρακτικές <i>greenwashing</i> και να κατανοηθεί ο ρόλος του πράσινου μάρκετινγκ στην προώθηση της βιωσιμότητας στον τουρισμό. Να προσδιοριστούν στρατηγικές πράσινου μάρκετινγκ για την ενίσχυση της βιωσιμότητας και της καταναλωτικής συμπεριφοράς.
Παιχνίδι ρόλων: Παρουσίαση ενός βιώσιμου τουριστικού προϊόντος σε επενδυτές.	Να αναπτύξουν πειστικές, ηθικές δεξιότητες μάρκετινγκ. Να προσδιοριστούν στρατηγικές πράσινου μάρκετινγκ για την ενίσχυση της βιωσιμότητας και της καταναλωτικής συμπεριφοράς.

Ομαδική εργασία: οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν μια καμπάνια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για μια φανταστική επιχείρηση βιώσιμου τουρισμού. Θα σχεδιάσουν διαφημιστικό περιεχόμενο που θα αναδεικνύει τις οικολογικές πρακτικές της επιχείρησης, όπως η μείωση των αποβλήτων, η υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων ή η διατήρηση των φυσικών πόρων. Οι μαθητές θα αναπτύξουν επίσης φανταστικό branding, συμπεριλαμβανομένου ενός ονόματος επιχείρησης, ενός λογότυπου και ενός σλόγκαν που αντικατοπτρίζουν τις περιβαλλοντικές αξίες. Η καμπάνια θα περιλαμβάνει δείγματα αναρτήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιώντας πλατφόρμες όπως το Instagram, το TikTok ή το Facebook, και θα πρέπει να περιλαμβάνει βασικά μηνύματα, προτεινόμενα οπτικά στοιχεία και ιδέες για την εμπλοκή του κοινού, όπως δημοσκοπήσεις ή μαρτυρίες επισκεπτών. Οι μαθητές θα εξετάσουν ποιες πλατφόρμες ταιριάζουν καλύτερα στο κοινό-στόχο τους και θα προσαρμόσουν το περιεχόμενό τους ανάλογα. Στο τέλος της δραστηριότητας, κάθε ομάδα θα παρουσιάσει την καμπάνια της στην υπόλοιπη τάξη, όπου άλλοι μαθητές θα λειτουργήσουν ως επιτροπή ή κριτική επιτροπή, αξιολογώντας τις παρουσιάσεις με βάση τους δείκτες βιωσιμότητας που συζητήθηκαν προηγουμένως.	<i>Να αναπτύξουμε μια βιώσιμη τουριστική καμπάνια που να προωθεί περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές.</i> <i>Να επιδείξουν δημιουργικότητα και κριτική σκέψη σχεδιάζοντας φανταστικό branding και περιεχόμενο κοινωνικών μέσων που ευθυγραμμίζεται με τους στόχους βιωσιμότητας.</i> <i>Να σχεδιάσουμε μια προωθητική στρατηγική για μια φανταστική επιχείρηση οικότουρισμού.</i> <i>Να αναλυθεί η προτεινόμενη εκστρατεία για τη βιωσιμότητα με βάση δείκτες.</i>
Σε αυτήν τη δραστηριότητα, οι μαθητές θα αναπτύξουν μια ολοκληρωμένη επικοινωνιακή καμπάνια για μια επιχείρηση βιώσιμου τουρισμού, χρησιμοποιώντας μόνο πράσινα εργαλεία και πλατφόρμες. Οι μαθητές θα εργαστούν σε ομάδες για να δημιουργήσουν μια επικοινωνιακή καμπάνια για ένα νεοσύστατο οικολογικό κατάλυμα που βρίσκεται σε ένα hotspot βιοποικιλότητας. Το οικολογικό κατάλυμα έχει δεσμευτεί να ελαχιστοποιήσει το περιβαλλοντικό του αποτύπωμα και να μεγιστοποιήσει τις θετικές επιπτώσεις στην τοπική κοινότητα. Οι μαθητές	<i>Να εντοπίσει και να επιλέξει κατάλληλα εργαλεία και πλατφόρμες πράσινης επικοινωνίας για ένα συγκεκριμένο κοινό-στόχο και καμπάνια.</i> <i>Να αναπτύξουμε αποτελεσματικά βασικά μηνύματα που επικοινωνούν την περιβαλλοντική και κοινωνική ευθύνη μιας επιχείρησης βιώσιμου τουρισμού.</i> <i>Να σχεδιάσουμε έναν εύχρηστο και ενεργειακά αποδοτικό ιστότοπο που να προβάλλει αποτελεσματικά μια βιώσιμη τουριστική επιχείρηση.</i>

πρέπει να χρησιμοποιούν μόνο πράσινα εργαλεία και πλατφόρμες για την καμπάνια τους. Παράδειγμα στρατηγικής πράσινου μάρκετινγκ: δημιουργήστε έναν απλό ενεργειακά αποδοτικό ιστότοπο χρησιμοποιώντας ένα εργαλείο δημιουργίας ιστοσελίδων με ισχυρή δέσμευση στη βιωσιμότητα: GreenGeeks (το οποίο χρησιμοποιεί ανανεώσιμες πηγές ενέργειας), χρησιμοποιήστε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης με έμφαση στη βιωσιμότητα: Mastodon (ένα αποκεντρωμένο κοινωνικό δίκτυο ανοιχτού κώδικα που επιτρέπει μικρότερη εμπλοκή με επίκεντρο την κοινότητα με δυνητικά χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας από τις συμβατικές πλατφόρμες), σχεδιάστε ένα ενημερωτικό δελτίο μέσω email χρησιμοποιώντας μια οικολογική υπηρεσία μάρκετινγκ μέσω email (μία που δίνει έμφαση στην ενεργειακή απόδοση στα κέντρα δεδομένων της). Κάθε ομάδα θα παρουσιάσει την καμπάνια της στην τάξη, δικαιολογώντας τις επιλογές της σε πράσινα εργαλεία και πλατφόρμες, εξηγώντας τη στρατηγική περιεχομένου της και σκιαγραφώντας το σχέδιο αξιολόγησής της.	<i>Να δημιουργηθεί ελκυστικό περιεχόμενο για πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, και συγκεκριμένα για το Mastodon, με σκοπό την προώθηση μιας βιώσιμης τουριστικής επιχείρησης και των πρωτοβουλιών της.</i> <i>Να αναπτύξουμε μια καμπάνια μάρκετινγκ μέσω email που να αναδεικνύει τα βιώσιμα χαρακτηριστικά μιας τουριστικής επιχείρησης και να προσελκύει ταξιδιώτες που σέβονται το περιβάλλον.</i> <i>Να παράγει οπτικό υλικό (φωτογραφίες, βίντεο, γραφικά) που μεταφέρει αποτελεσματικά το μήνυμα μιας επιχείρησης βιώσιμου τουρισμού, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.</i>
---	---

Θ) Κοινωνική ευθύνη και συμμετοχή στην κοινότητα:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) στις τουριστικές επιχειρήσεις – Διερεύνηση του πώς οι μεγαλύτερες τουριστικές εταιρείες (ξενοδοχεία, ταξιδιωτικοί πράκτορες) μπορούν να συμβάλουν στις τοπικές κοινότητες και σε κοινωνικούς σκοπούς. Οι φοιτητές ερευνούν πρωτοβουλίες όπως ξενοδοχεία που χρηματοδοτούν τοπικά σχολικά προγράμματα ή προσλαμβάνουν και εκπαιδεύουν υποεκπροσωπούμενες ομάδες (για παράδειγμα, ένα θέρετρο που διοργανώνει εκπαίδευση φιλοξενίας για νέους της περιοχής ή συγκεντρώνει όλο το προσωπικό τοπικά για τη μείωση της ανεργίας). Εξετάζουν επίσης τον	<i>Να ενσωματώσουν την κοινωνική ευθύνη στα επιχειρηματικά τους σχέδια. Οι μαθητές θα είναι σε θέση να σκιαγραφήσουν και να αξιολογήσουν πρωτοβουλίες ΕΚΕ που μπορεί να αναλάβει μια τουριστική επιχείρηση. Αυτό ενισχύει την κατανόηση ότι η κερδοφορία μπορεί να συμβαδίζει με θετικό κοινωνικό αντίκτυπο. Δημιουργώντας τις δικές τους ιδέες, εξασκούνται στην ευθυγράμμιση των πόρων μιας επιχείρησης με τις ανάγκες της κοινότητας (για παράδειγμα, εντοπίζοντας ότι ένα παράκτιο ξενοδοχείο θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει μαθήματα κολύμβησης ή εργαστήρια θαλάσσιας προστασίας για τα παιδιά της</i>

ρόλο του τουρισμού στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς – π.χ. μια τουριστική εταιρεία που συνεργάζεται με αυτόχθονες κοινότητες για πολιτιστικές περιηγήσεις και διασφαλίζει δίκαιη αποζημίωση και σεβασμό στις παραδόσεις. Για ένα πρακτικό σκέλος, κάθε φοιτητής προτείνει μια ιδέα ΕΚΕ για μια τουριστική επιχείρηση: θα μπορούσε να είναι τόσο απλή όσο η οργάνωση εθελοντικών καθαρισμών σε μονοπάτια ή τόσο δομημένη όσο ένα πρόγραμμα πρακτικής άσκησης/μαθητείας για τους ντόπιους.	περιοχής). Επίσης, εξετάζουν τη μέτρηση - πώς να μετρήσουν τα αποτελέσματα της ΕΚΕ (αριθμός απασχολούμενων ντόπιων, δωρεά κεφαλαίων, αποκατάσταση χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς) - η οποία ενσταλάζει μια νοοτροπία λογοδοσίας. Τελικά, αποκτούν την προοπτική ότι ένας πράσινος επιχειρηματίας είναι επίσης ένας κοινωνικός επιχειρηματίας, με στόχο ένα τριπλό αποτέλεσμα: άνθρωποι, πλανήτης, κέρδος.
Μοντέλα τουρισμού με βάση την κοινότητα (CBT) – Μελέτη περίπτωσης Ανασκόπηση ενός αγροτικού χωριού ή αστικής γειτονιάς που διαχειρίζεται με επιτυχία τον τουρισμό με επικεφαλής την κοινότητα. Για παράδειγμα, οι μαθητές θα μπορούσαν να εξετάσουν έναν μεσογειακό νησιωτικό συνεταιρισμό όπου οι κάτοικοι διαχειρίζονται από κοινού ξενώνες ή μια πόλη-κληρονομιά στην Ισπανία όπου οι ντόπιοι λειτουργούν ως ξεναγοί και οικοδεσπότες μέσω μιας κοινωνικής επιχείρησης. Εξετάζουν πώς μοιράζονται και επανεπενδύονται τα κέρδη τοπικά. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: ο αγροτουριστικός τομέας της Ιταλίας, όπου οι αγροτουριστικές διακοπές έχουν διαφοροποιήσει τα εισοδήματα και έχουν αναζωογονήσει απομακρυσμένες περιοχές, αυξάνοντας την αξία των τοπικών προϊόντων και της διατροφικής κληρονομιάς fao.org. Οι μαθητές θα μπορούσαν να συμμετάσχουν σε ένα παιχνίδι ρόλων όπου είναι ένα κοινοτικό συμβούλιο που σχεδιάζει ένα τουριστικό έργο - αποφασίζοντας για πτυχές όπως η τοπική απασχόληση, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις από τους χωρικούς και η κατανομή των κερδών σε κοινοτικά έργα (σχολεία, κλινικές).	<i>Να ενδυναμώσουν τις τοπικές κοινότητες μέσω του τουρισμού.</i> Οι μαθητές μαθαίνουν από πρώτο χέρι πώς ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει κινητήρια δύναμη για την αγροτική ανάπτυξη και τη διατήρηση του πολιτισμού όταν οι ντόπιοι βρίσκονται στη θέση του οδηγού. Αναπτύσσουν την ικανότητα να σχεδιάζουν τουριστικές πρωτοβουλίες που εμπλέκουν ενεργά τους κατοίκους - εξασφαλίζοντας θέσεις εργασίας για τους ντόπιους (από ξεναγούς έως τεχνίτες), σεβόμενοι την τοπική κουλτούρα (ίσως μέσω διαμονής σε οικογένειες ή εργαστηρίων που διδάσκονται από τους κατοίκους) και καλλιεργώντας την υπερηφάνεια και τη διαχείριση. Βλέποντας οικονομικά και κοινωνικά οφέλη (όπως στο παράδειγμα του αγροτουρισμού όπου πολλές μικρές επιχειρήσεις - μελισσοκόμοι, καλλιεργητές ντομάτας, ελαιοτριβεία - αποκτούν νέο εισόδημα από τουριστικές επισκέψεις fao.org), οι μαθητές εσωτερικεύουν ότι η συμμετοχή της κοινότητας δεν είναι μόνο ηθική αλλά έχει και επιχειρηματικό νόημα (αυθεντικές εμπειρίες για τους τουρίστες, μοναδικές προσφορές και κοινοτική υποστήριξη για την τουριστική επιχείρηση).
Συμμετοχή ενδιαφερομένων μερών και συμμετοχικός σχεδιασμός – Ομαδική συζήτηση σχετικά με τη σημασία της συμμετοχής των φωνών της κοινότητας στην τουριστική ανάπτυξη από την αρχή. Οι μαθητές προσομοιώνουν μια συνάντηση στο δημαρχείο	<i>Να κατακτήσουν τον συνεργατικό σχεδιασμό και την επίλυση συγκρούσεων.</i> Μέσω του παιχνιδιού ρόλων και της συζήτησης, οι μαθητές αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης, απαραίτητες για κάθε διευθυντή τουρισμού που εργάζεται σε ένα

Green Host
CoVE Project

Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

για ένα προτεινόμενο νέο οικολογικό θέρετρο: ανατίθενται ρόλοι (πρεσβύτερος της κοινότητας που ανησυχεί για τον πολιτιστικό αντίκτυπο, ιδιοκτήτης τοπικής επιχείρησης, εκπρόσωπος περιβαλλοντικών ΜΚΟ, κατασκευαστής τουρισμού κ.λπ.) και διαπραγματεύονται για να αντιμετωπίσουν ανησυχίες και επιθυμίες (ίσως το θέρετρο συμφωνήσει να χρηματοδοτήσει ένα κοινοτικό κέντρο και να περιορίσει το ύψος των κτιρίων για να διατηρήσει τη θέα του χωριού, ενώ οι ντόπιοι συμφωνήσουν να συνεργαστούν στην παροχή υπηρεσιών). Αυτό συνδέεται με την κατανόηση των κανονιστικών πλαισίων: πολλά έθνη της ΕΕ απαιτούν εκτιμήσεις κοινωνικών επιπτώσεων ή δημόσιες διαβουλεύσεις για τουριστικά έργα. Οι μαθητές μαθαίνουν πώς ο σεβασμός της συμβολής της κοινότητας μπορεί να αποτρέψει συγκρούσεις (όπως διαμαρτυρίες για τον υπερτουρισμό) και να οδηγήσει σε πιο ανθεκτικές λειτουργίες.	κοινοτικό περιβάλλον. Μαθαίνουν να βλέπουν τους ντόπιους όχι ως εμπόδια αλλά ως συνεργάτες των οποίων η αποδοχή είναι απαραίτητη. Στόχος είναι να μπορούν να διεξάγουν συναντήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και να διευκολύνουν τα win-win αποτελέσματα, διασφαλίζοντας ότι η κοινότητα αισθάνεται ότι έχει την ευθύνη. Επίσης, γνωρίζουν εργαλεία όπως οι έρευνες της κοινότητας και οι συμβουλευτικές επιτροπές ως συνήθη πρακτική. Αυτή η εμπειρία τους προετοιμάζει να εφαρμόσουν τουριστικά έργα που είναι κοινωνικά βιώσιμα - μειώνοντας τον κίνδυνο αντίδρασης της κοινότητας και ενισχύοντας τη μακροπρόθεσμη αυθεντικότητα και την υποδοχή που αισθάνονται οι τουρίστες.
Εργασία πεδίου: Συνεργασία με έναν τοπικό δήμο για την οργάνωση καθαρισμού παραλίας/περιοχής.	<i>Να βιώσουν τον αντίκτυπο της εμπλοκής της κοινότητας.</i>
Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης: Εξισορρόπηση της τουριστικής ανάπτυξης με την ποιότητα ζωής των κατοίκων και σχεδιασμός μιας τουριστικής πρωτοβουλίας που ωφελεί τις αγροτικές κοινότητες (οικονομική ανάπτυξη, πολιτισμικές ανταλλαγές και κατανόηση, βιώσιμη διαχείριση πόρων, κοινωνική ισότητα και συμπερίληψη).	<i>Να διερευνηθούν οι κοινωνικές διαστάσεις του βιώσιμου τουρισμού και να δημιουργηθούν επιχειρηματικά μοντέλα χωρίς αποκλεισμούς και δίκαια.</i> <i>Να κατανοήσουν τα οφέλη της κοινωνικής ευθύνης και της συμμετοχής στην κοινότητα για μια βιώσιμη τουριστική βιομηχανία.</i>
Οι τουριστικές επιχειρήσεις μπορούν να λειτουργούν ηθικά και να συμβάλλουν θετικά στις τοπικές κοινότητες - Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την εξερεύνηση δίκαιων εργασιακών πρακτικών, τον σεβασμό των τοπικών πολιτισμών και παραδόσεων, την υποστήριξη των τοπικών οικονομιών μέσω προμηθειών και συνεργασιών, τη συμμετοχή σε έργα ανάπτυξης της κοινότητας και τη διασφάλιση της προσβασιμότητας και της συμπερίληψης. Οι μαθητές θα μπορούσαν να ερευνήσουν επιχειρήσεις με ισχυρές πρωτοβουλίες κοινωνικής ευθύνης και να	<i>Να αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο οι τουριστικές επιχειρήσεις μπορούν να εφαρμόσουν δίκαιες εργασιακές πρακτικές και να διασφαλίσουν ηθικές συνθήκες εργασίας.</i> <i>Να αξιολογηθεί η σημασία του σεβασμού των τοπικών πολιτισμών και παραδόσεων στις τουριστικές επιχειρήσεις.</i> <i>Να διερευνηθεί η σημασία και τα οφέλη ενός πιστοποιητικού για τις μικρές επιχειρήσεις.</i>

αναλύσουν τον αντίκτυπό τους στην κοινότητα και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Για να διερευνήσουν περαιτέρω αυτό το θέμα στην Καταλονία, οι μαθητές θα μπορούσαν να διερευνήσουν επιχειρήσεις που έχουν λάβει την πιστοποίηση Βιόσφαιρας. Αυτή η πιστοποίηση αναγνωρίζει τουριστικούς προορισμούς και εγκαταστάσεις που πληρούν ορισμένα κριτήρια για περιβαλλοντική βιωσιμότητα, διατήρηση πολιτισμού, κοινωνική ισότητα και οικονομική ανάπτυξη. Η ίδια η πόλη της Βαρκελώνης κατέχει την Πιστοποίηση Προορισμού Παγκόσμιας Κλάσης Βιόσφαιρας. Αυτή η πιστοποίηση καλύπτει ένα ευρύ φάσμα κριτηρίων που σχετίζονται με τη βιώσιμη διαχείριση του τουρισμού, όπως: πολιτιστική κληρονομιά (πρωτοβουλίες για τη διατήρηση και προώθηση του τοπικού πολιτισμού και των παραδόσεων, και σεβασμός της τοπικής ταυτότητας) και κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη: δράσεις που ωφελούν την τοπική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της δίκαιης απασχόλησης, της υποστήριξης των τοπικών επιχειρήσεων και της προσβασιμότητας για όλους. Οι μαθητές θα μπορούσαν να ερευνήσουν τις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει το Δημοτικό Συμβούλιο της Βαρκελώνης και οι τοπικοί τουριστικοί φορείς για την εκπλήρωση των κριτηρίων αυτής της πιστοποίησης. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την ανάλυση των πολιτικών τους για τις δημόσιες συγκοινωνίες, τα προγράμματα διαχείρισης αποβλήτων σε τουριστικές περιοχές, την υποστήριξη των τοπικών αγορών και των τεχνιτών, τις πρωτοβουλίες προσβασιμότητας και τα έργα διατήρησης πολιτισμού.	<i>Να αξιολογηθεί ο ρόλος των τουριστικών επιχειρήσεων στην έναρξη και τη συμμετοχή σε έργα ανάπτυξης της κοινότητας.</i> <i>Να εξεταστεί πώς οι τουριστικές επιχειρήσεις μπορούν να βελτιώσουν την προσβασιμότητα και την ένταξη για τους ποικίλους ταξιδιώτες και τα μέλη της κοινότητας.</i>
Μελέτη περίπτωσης : Aethnic's Xarxa, το οποίο αντιπροσωπεύει ένα δίκτυο τοπικών φορέων και εμπειριών στην Καταλονία. Οι μαθητές θα μπορούσαν να συλλέξουν σύνολα τουριστικών δραστηριοτήτων και εμπειριών που προσφέρονται από τους ντόπιους σε μια	<i>Να προσδιοριστούν στρατηγικές για τη δικτύωση των τοπικών φορέων του τουρισμού και των προσφορών τους.</i> <i>Να αναλυθεί η δομή και οι στόχοι ενός δικτύου τοπικών τουριστικών φορέων.</i>

Green Host
CoVE Project

Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

περιοχή και να δουν πώς θα μπορούσαν να δικτυώσουν αυτούς τους φορείς και να προωθήσουν τα προϊόντα τους. Το Δίκτυο ενσωματώνει πολιτιστικούς και κοινωνικούς φορείς, τουριστικές εταιρείες, επιχειρήσεις, τεχνίτες, ακαδημαϊκούς και πολιτιστικά ιδρύματα με κοινό στόχο τη δημιουργία και την προώθηση ενός νέου μοντέλου τουριστικών δραστηριοτήτων και εμπειριών. Σε οικονομικό επίπεδο, το έργο φέρνει τους επισκέπτες πιο κοντά στις πόλεις και τα χωριά της Καταλονίας και προωθεί το τοπικό εμπόριο, ειδικά αυτό που αναπτύσσεται από καλλιτέχνες, εργαστήρια χειροτεχνίας, πολιτιστικά εργαστήρια και άλλους τοπικούς φορείς. Αυτή η μελέτη περίπτωσης θα αναλυθεί από ομάδες που θα πρέπει να προσδιορίσουν τη δομή και τους στόχους ενός δικτύου τοπικών τουριστικών φορέων, την προώθηση τοπικών προϊόντων και εμπειριών, τα οικονομικά οφέλη, την ενδυνάμωση της τοπικής κοινότητας και τον ρόλο του μοντέλου δικτύου για την προώθηση ενός κοινοτικού τουρισμού. Θα ολοκληρωθεί με μια συζήτηση που θα συγκρίνει την ανάλυση μεταξύ των διαφόρων ομάδων. Αυτή η δραστηριότητα θα επιτρέψει στους μαθητές να δουν πώς να ενδυναμώσουν τις τοπικές κοινότητες και τις επιχειρήσεις τους σε μια συγκεκριμένη περιοχή.	<i>Να κατανοήσουν πώς ένα τουριστικό δίκτυο μπορεί να προωθήσει τοπικά προϊόντα και εμπειρίες.</i> <i>Να αξιολογηθούν τα οικονομικά οφέλη από τη σύνδεση των τουριστών με τις τοπικές επιχειρήσεις και κοινότητες.</i> <i>Να αναγνωριστεί ο ρόλος του τουρισμού στην ενδυνάμωση των τοπικών καλλιτεχνών, τεχνιτών και πολιτιστικών φορέων.</i> <i>Να αξιολογηθεί το δυναμικό ενός δικτυακού μοντέλου για την προώθηση μιας βιώσιμης μορφής τουρισμού που βασίζεται περισσότερο στην κοινότητα.</i> <i>Να εφαρμόσουν τις αρχές ενός επιτυχημένου τουριστικού δικτύου σε ένα διαφορετικό περιφερειακό πλαίσιο.</i>
Εργασίες και παρουσιάσεις έργων: Οργάνωση εκδηλώσεων με βιώσιμο στόχο (φεστιβάλ, καθαρισμοί, εκπαιδευτικές εκστρατείες) και συναντήσεις καλές πρακτικές από τη Βουλγαρία και άλλες χώρες (π.χ. χωριό Κοσόβου, Κοβάτσεβιτσα, Μπέσα στην Αλβανία, οικολογικά χωριά στη Σκανδιναβία). Οι μαθητές μπορούσαν να συμμετάσχουν μέσω εκπαίδευσης, διαδραστικών εκδηλώσεων, εθελοντισμού και διαφόρων κανάλια επικοινωνίας – μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τοπικά μέσα ενημέρωσης, σχολεία.	<i>Να διακρίνει τους ρόλους των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών: τοπικές κοινότητες, τουριστικές επιχειρήσεις, ΜΚΟ, τουρίστες.</i> <i>Να αναλύσει πραγματικές περιπτώσεις και μοντέλα συνεργασίας μεταξύ τουριστικών φορέων και τοπικών κοινοτήτων.</i> <i>Να προωθήσει δεξιότητες για την οργάνωση πρωτοβουλιών με στόχο τη συμμετοχή της κοινότητας σε βιώσιμες δραστηριότητες (οικοτουρισμός, χειροτεχνίες, αγροτουρισμός κ.λπ.), καθώς και τον σεβασμό για τον τοπικό πολιτισμό, τη φύση και την οικονομία.</i> <i>Να κατανοήσουν τη σημασία της κοινής ευθύνης στην προστασία του περιβάλλοντος.</i>

Ι) Επιχειρηματικές ευκαιρίες στον βιώσιμο τουρισμό και την ανάπτυξη πράσινων τουριστικών προορισμών:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ
Χρηματοδότηση και υποστήριξη για νεοσύστατες επιχειρήσεις πράσινου τουρισμού – Σύντομη παρουσίαση των πρακτικών πτυχών : πού μπορούν να βρουν υποστήριξη οι επίδοξοι πράσινοι επιχειρηματίες; Οι μαθητές εξερευνούν παραδείγματα θερμοκοιτίδων ή επιχορηγήσεων – π.χ. το πρόγραμμα Erasmus της ΕΕ για Νέους Επιχειρηματίες, το οποίο περιλαμβάνει πρωτοβουλίες για τον βιώσιμο τουρισμό· εθνικά συμβούλια τουρισμού που προσφέρουν βραβεία καινοτομίας· επενδυτές αντίκτυπου που εστιάζουν στη βιωσιμότητα. Εξετάζουν επίσης συνεργασίες με μεγαλύτερες εταιρείες (μια μεγάλη αλυσίδα ξενοδοχείων θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει μια τοπική οικολογική περιήγηση εάν ευθυγραμμίζεται με την ΕΚΕ τους). Για την τελική δραστηριότητα, οι μαθητές προσομοιώνουν μια παρουσίαση προς τους επενδυτές για μια επιχείρηση βιώσιμου τουρισμού. Πρέπει να επισημάνουν όχι μόνο το δυναμικό κέρδους αλλά και τον αντίκτυπο (εξοικονόμηση άνθρακα, θέσεις εργασίας που δημιουργούνται, διατήρηση της κληρονομιάς), ουσιαστικά εφαρμόζοντας μια τριπλή παρουσίαση.	Να κινητοποιήσουν πόρους και να εκφράσουν την αξία τους στα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτό διδάσκει στους φοιτητές πώς να τεκμηριώνουν την επιχειρηματική βιωσιμότητα με οικονομικούς όρους - μια κρίσιμη δεξιότητα κατά την αναζήτηση κεφαλαίων. Μαθαίνουν το τοπίο της χρηματοδότησης και της υποστήριξης, αυξάνοντας την ικανότητά τους να ξεκινήσουν ένα έργο μετά το μάθημα. Με την παρουσίαση, βελτιώνουν την επικοινωνία τους: διατυπώνοντας τις πράσινες πρωτοβουλίες ως οικονομικά βιώσιμες και επιθυμητές επενδύσεις. Μαθαίνουν επίσης να απαντούν σε δύσκολα ερωτήματα (επεκτασιμότητα, απόδοση επένδυσης, μετριασμός κινδύνου μέσω βιώσιμων πρακτικών). Μέχρι το τέλος, είναι καλύτερα προετοιμασμένοι να μετατρέψουν τη θεωρητική γνώση σε πραγματικές επιχειρήσεις, οπλισμένοι με γνώση των τρεχουσών τάσεων, των προσδοκιών των καταναλωτών και των δικτύων υποστήριξης που δίνουν στις επιχειρήσεις πράσινου τουρισμού ένα προβάδισμα.
Ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών προορισμών – Μελέτη περίπτωσης μιας περιοχής που μεταμορφώθηκε μέσω της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, όπως η Σλοβενία ή ορισμένες ιταλικές περιφέρειες που έχουν αυτοαποκαλεστεί πράσινοι προορισμοί. Για παράδειγμα, οι μαθητές θα μπορούσαν να εξετάσουν πώς η εθνική στρατηγική της Σλοβενίας την κατέστησε έναν από τους πιο βιώσιμους προορισμούς στον κόσμο (με πρωτοβουλίες από την πιστοποίηση πράσινων καταλυμάτων έως εκδηλώσεις μηδενικών αποβλήτων), με αποτέλεσμα την αυξημένη διεθνή αναγνώριση και το τουριστικό ενδιαφέρον. Ή πώς η ισπανική κυβέρνηση,	Να σχεδιάσουν για την περιφερειακή βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Οι φοιτητές συνθέτουν γνώσεις από όλα τα προηγούμενα θέματα για να χαράξουν στρατηγική σε επίπεδο προορισμού. Μαθαίνουν τα στοιχεία της διαχείρισης προορισμών (υποδομές, μάρκετινγκ, κοινότητα, περιβάλλον) και πώς να τα ευθυγραμμίσουν με τη βιωσιμότητα. Κάνοντας την άσκηση σχεδιασμού, αποκτούν γνώσεις σχετικά με τη συνεργασία με πολλαπλά ενδιαφερόμενα μέρη - κυβέρνηση, επιχειρήσεις, κατοίκους, ΜΚΟ - για να δημιουργήσουν μια συνεκτική προσέγγιση που μπορεί να προσελκύσει χρηματοδότηση. Επίσης, συνειδητοποιούν το πλαίσιο πολιτικής:

μέσω των Σχεδίων Βιώσιμου Τουρισμού, επένδυσε κεφάλαια ανάκαμψης σε εκατοντάδες τοπικά έργα (π.χ. βελτίωση εγκαταστάσεων εθνικών πάρκων, δημιουργία πολιτιστικών κυκλωμάτων) για την ενίσχυση του τουρισμού σε περιοχές με λιγότερη κίνηση, δημιουργώντας θέσεις εργασίας αποφεύγοντας παράλληλα τον υπερτουρισμό σε δημοφιλή σημεία. Οι μαθητές στη συνέχεια εργάζονται σε ομάδες για να δημιουργήσουν ένα μίνι σχέδιο ανάπτυξης προορισμού για ένα υποθετικό νησί της Μεσογείου ή αγροτική κομητεία: χαρτογράφηση βιώσιμων υποδομών (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αποδοτικά συστήματα ύδρευσης), διαχείριση επισκεπτών, εκπαίδευση για τοπικές επιχειρήσεις και μάρκετινγκ με ένα πράσινο εμπορικό σήμα.	στρατηγικές της ΕΕ και εθνικές στρατηγικές που ευνοούν την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη (όπως τα βραβεία EDEN single-market-economy.ec.europa.eu ή σχέδια ανάκαμψης ανά χώρα). Με την ολοκλήρωση αυτής της άσκησης, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να συμβάλλουν ή να ηγούνται πρωτοβουλιών σε ολόκληρο τον προορισμό, κατανοώντας πώς οι μεμονωμένες επιχειρηματικές προσπάθειες συνδυάζονται σε ένα ευρύτερο βιώσιμο τουριστικό οικοσύστημα που μπορεί να αναζωογονήσει τις οικονομίες με υπευθυνότητα.
Τάσεις της αγοράς και επιχειρηματικές ευκαιρίες – Παρουσίαση δεδομένων σχετικά με την ταχεία ανάπτυξη της αγοράς οικοτουρισμού (αξιολογημένη στα 172 δισεκατομμύρια δολάρια το 2022 και αναμένεται να διπλασιαστεί έως το 2028 stgry.com) και την αυξανόμενη καταναλωτική ζήτηση για βιώσιμα ταξίδια (το 76% των ταξιδιωτών στοχεύει να ταξιδέψει με πιο βιώσιμο τρόπο weforum.org). Οι μαθητές εντοπίζουν εξειδικευμένες περιοχές που αναδύονται στην Ευρώπη, ιδίως στη Μεσόγειο: π.χ. ζήτηση για αγροτικά καταφύγια (αγροτικές κατασκηνώσεις, καταλύματα στη φύση), βιωματικά ταξίδια (παρακολούθηση άγριας ζωής, αστρονομικός τουρισμός σε καταφύγια σκοτεινού ουρανού), συνδυασμό ευεξίας και βιωσιμότητας (καταφύγια γιόγκα με μηδενικά απόβλητα). Επίσης, εξετάζουν τις τάσεις μετά την COVID – μικρότερες ομάδες, ιδιωτικές εκδρομές σε εξωτερικούς χώρους – οι οποίες ευνοούν τις πράσινες, ευρύχωρες προσφορές. Ως δραστηριότητα, κάθε μαθητής σκιαγραφεί μια επιχειρηματική ιδέα στον βιώσιμο τουρισμό (οτιδήποτε, από μια εταιρεία περιηγήσεων με ηλεκτρικά ποδήλατα σε μια πόλη, μέχρι ένα περίπτερο στην παραλία με μηδενικά πλαστικά ή μια εφαρμογή για κινητά που συνδέει τους τουρίστες με τοπικούς	<i>Να εντοπίσουν και να αξιολογήσουν νέες επιχειρηματικές ιδέες στον βιώσιμο τουρισμό.</i> Οι φοιτητές θα είναι σε θέση να εντοπίσουν πού τα κενά στην αγορά ευθυγραμμίζονται με τους στόχους βιωσιμότητας, μαθαίνοντας ουσιαστικά να βλέπουν ευκαιρίες στην επίλυση περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων. Γράφοντας μια ιδέα, εξασκούν την επιχειρηματική σκέψη: αξιολογώντας τους πελάτες-στόχους, τις ροές εσόδων και τις λειτουργικές ανάγκες μιας πράσινης επιχείρησης. Μαθαίνουν να διατυπώνουν πώς η βιωσιμότητα δεν είναι περιορισμός αλλά προστιθέμενη αξία που προσελκύει ένα αυξανόμενο τμήμα πελατών και συχνά επιτρέπει την υψηλή τιμολόγηση ή την πρόσβαση σε επιχορηγήσεις. Αυτή η ικανότητα δημιουργίας βιώσιμων πράσινων επιχειρηματικών ιδεών θέτει τις βάσεις για πραγματικές επιχειρηματικές δραστηριότητες ή καινοτόμες ενδοεπιχειρηματικές δραστηριότητες εντός των υφιστάμενων εταιρειών.

οικολογικούς οδηγούς). Πρέπει να επισημάνουν τη μοναδική πρόταση πώλησης (USP) που παρέχει η βιωσιμότητα στο επιχειρηματικό τους μοντέλο.	
Μελέτη περίπτωσης: Συγγραφή της δικής τους μελέτης περίπτωσης μιας αγροτικής περιοχής που βιώνει μια άνθηση του οικότουρισμού και εντοπισμός ανεκμετάλλευστων αγορών για τον οικότουρισμό στην περιοχή τους.	Να αναλύσουμε τους παράγοντες που κρύβονται πίσω από τους ακμάζοντες πράσινους προορισμούς και να αναπτύξουμε εφαρμόσιμες επιχειρηματικές γνώσεις.
Προσομοίωση: Παρουσίαση μιας ιδέας για βιώσιμο θέρετρο σε μια ομάδα «επενδυτών» και crowdfunding πρωτοβουλιών πράσινου τουρισμού.	Να ασκήσουν την επιχειρηματικότητα με περιβαλλοντική εστίαση και να κατανοήσουν τις στρατηγικές χρηματοδότησης για πράσινες νεοσύστατες επιχειρήσεις.
Συζήτηση: Τάσεις της Αγοράς και ζήτηση των καταναλωτών (αγορά ηλεκτρονικών ταξιδιών με συνείδηση, premium τιμολόγηση για πράσινες εμπειρίες, άνοδος του αναγεννητικού τουρισμού) και Μάρκετινγκ και branding για τον Βιώσιμο Τουρισμό (αφήγηση ιστοριών με αντίκτυπο, ψηφιακό μάρκετινγκ σε οικολογικούς ταξιδιώτες, πιστοποιήσεις και οικολογικά σήματα, προορισμοί με ηλεκτρονική συν-πιστοποίηση, τουρισμός με επίκεντρο τη διατήρηση).	Να εντοπίσει όλες τις τάσεις της αγοράς και τις ανάγκες των καταναλωτών και να κατανοήσει τις επικερδείς επιχειρηματικές ευκαιρίες στον βιώσιμο τουρισμό. Να κατανοήσουμε συναρπαστικές αφηγήσεις που αναδεικνύουν τις προσπάθειες βιωσιμότητας μιας επιχείρησης. Να προσδιοριστεί ο τρόπος αποφυγής του greenwashing, διασφαλίζοντας ότι τα μηνύματα είναι διαφανή, συγκεκριμένα και υποστηρίζονται από αποδεικτικά στοιχεία. Να προσδιοριστούν εμπειρίες διατήρησης της αγοράς.
Προετοιμασία ενός «Οικολογικού πακέτου» - H Celler La Vinyeta όχι μόνο έχει τοποθετηθεί ως σημείο αναφοράς στον κόσμο του κρασιού, αλλά έχει επίσης διαφοροποιήσει τις προσφορές της υιοθετώντας καινοτόμα και βιώσιμα προϊόντα ή υπηρεσίες. Έχουν ενσωματώσει δραστηριότητες όπως η ελαιοκαλλιέργεια, η μελισσοκομία και η εκτατική κτηνοτροφία, δημιουργώντας ένα αυτόνομο γεωργικό οικοσύστημα. Προσφέρουν επίσης εμπειρίες οινοτουρισμού που ξεπερνούν κατά πολύ τις παραδοσιακές γευσιγνωσίες κρασιού. Είναι αφοσιωμένοι στην αναγεννητική αμπελουργία, όπου η κύρια πρόκληση είναι η συνεχής βιώσιμη εξέλιξη, μια δέσμευση που τους χάρισε, μεταξύ άλλων, το Βραβείο	Να συνεργαστούμε με τοπικούς παραγωγούς και εταιρείες, προωθώντας την κατανάλωση τοπικών προϊόντων και ενισχύοντας τον πολιτισμό και τις παραδόσεις της περιοχής. Να προωθήσουμε την υπεύθυνη και βιώσιμη κατανάλωση.

Τεχνολογικής Καινοτομίας Αγροδιατροφής 2024. Η εκπαιδευτική δραστηριότητα θα επικεντρωθεί στην πρόταση ενός «Οικολογικού πακέτου» λαμβάνοντας υπόψη όλες τις διαφορετικές βιώσιμες δράσεις και δραστηριότητες που διεξάγονται στην κάβα. Αυτό το Οικολογικό πακέτο θα περιλαμβάνει μεταφορές, γεύματα, διαμονή και διάφορες τουριστικές υπηρεσίες, όπως οικοτουριστικές διαδρομές και επισκέψεις στην κάβα. Για να το σχεδιάσουν, οι μαθητές πρέπει να λάβουν υπόψη κριτήρια βιωσιμότητας. Η πρόταση θα παρουσιαστεί σε ένα μονοήμερο εργαστήριο στην κάβα.	
Δημιουργία μιας βιώσιμης τουριστικής επιχείρησης - Το επιχειρηματικό μοντέλο θα είναι ανοιχτό και μπορεί να ποικίλλει (π.χ. καταλύματα, ταξιδιωτικό γραφείο βασισμένο σε εμπειρίες, δραστηριότητες στη φύση, συμβουλευτικό γραφείο κ.λπ.), αλλά πρέπει να ενσωματώνει αρχές περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής βιωσιμότητας. Δουλεύοντας σε ομάδες, οι μαθητές θα αναπτύξουν ένα σύντομο επιχειρηματικό σχέδιο που θα περιλαμβάνει: περιγραφή της υπηρεσίας, το κοινό-στόχο, την τοποθεσία, τον αναμενόμενο θετικό αντίκτυπο και μια στρατηγική ψηφιακού μάρκετινγκ. Στο τέλος του έργου, κάθε ομάδα θα παρουσιάσει την ιδέα της σε μια συνεδρία «αγοράς» ή «παρουσίασης», ενθαρρύνοντας τη δημιουργικότητα, την επιχειρηματικότητα και την κριτική σκέψη.	<i>Να διερευνηθούν οι δυνατότητες του βιώσιμου τουρισμού ως πεδίου καινοτομίας και επιχειρηματικότητας.</i> <i>Να εφαρμόσουν έννοιες βιωσιμότητας στην ανάπτυξη ενός τουριστικού επιχειρηματικού μοντέλου.</i> <i>Να αναπτύξουν επιχειρηματικές δεξιότητες.</i> <i>Να καλλιεργήσουμε τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη για τον σχεδιασμό υπεύθυνων και βιώσιμων τουριστικών λύσεων.</i>

Ιδέες για πράσινες επιχειρήσεις που εφαρμόζονται στο τοπικό πλαίσιο – συζήτηση και εργασία σε project : οι μαθητές εξοικειώνονται με διαφορετικά είδη βιώσιμων τουριστικών επιχειρήσεων (π.χ. συστεγαζόμενες κατοικίες και οικογενειακά ξενοδοχεία με ενεργειακή απόδοση, αγροτουρισμός και αγροτικές εμπειρίες, δραστηριότητες περιπέτειας και βασισμένες στη φύση (όπως πεζοπορία, ποδηλασία, βιοπαρατήρηση κ.λπ.), και πολιτιστικό και βιοτεχνικό τουρισμό βασισμένο στην τοπική κληρονομιά.	<i>Να προσδιοριστούν οι κύριες εξειδικευμένες αγορές και τα επιχειρηματικά μοντέλα στον βιώσιμο τουρισμό.</i> <i>Να αξιολογηθεί η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αξία των βιώσιμων πρωτοβουλιών.</i> <i>Να αναλύσουμε πραγματικά παραδείγματα καλών πρακτικών .</i> <i>Να κατανοήσουν τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη των πρακτικών βιώσιμου τουρισμού.</i> <i>Να αναλύσει πραγματικά επιχειρηματικά μοντέλα στον βιώσιμο τουρισμό (οικο-κατοικίες, αγροτουρισμός, οικολογικές δραστηριότητες).</i> <i>Να αναπτύξει επιχειρηματική σκέψη με επίκεντρο τη φύση και τις τοπικές κοινότητες και μια υπεύθυνη στάση απέναντι στους πόρους και την πολιτιστική κληρονομιά.</i>
--	---

4.1.4. Εισαγωγική σύνοψη - Εργαλεία αυτοαξιολόγησης για όλα τα προγράμματα σπουδών

Ένα εργαλείο αυτοαξιολόγησης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την πράσινη επιχειρηματικότητα στον τουρισμό μπορεί να είναι πολύ χρήσιμο στη διδασκαλία, καθώς επιτρέπει στους μαθητές ή εκπαιδευόμενους να αξιολογήσουν την ετοιμότητα και την κατανόησή τους σχετικά με τον βιώσιμο τουρισμό και την πράσινη επιχειρηματικότητα. Ένα τέτοιο εργαλείο μπορεί να συμβάλει στην προώθηση της κριτικής σκέψης, της ανάλυσης και του προβληματισμού γύρω από τις πρακτικές του βιώσιμου τουρισμού.

Η χρήση εργαλείου αυτοαξιολόγησης στη διδασκαλία προάγει τη βιωματική μάθηση, ενισχύει την κριτική σκέψη και αναπτύσσει βιώσιμες και υπεύθυνες τουριστικές πρακτικές.

Θα ήταν χρήσιμο να χρησιμοποιείται ένας συνδυασμός διαφορετικών εργαλείων για τη διδασκαλία αυτών των θεμάτων, καθώς επιτρέπουν μια ολιστική προσέγγιση στην κατανόηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της πράσινης επιχειρηματικότητας στον τουρισμό. Η ενσωμάτωση αυτών των μεθόδων στο αναλυτικό πρόγραμμα μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν βαθιά κατανόηση και δεξιότητες για την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών στην πράξη.

4.1.4.1. Εργαλεία αυτοαξιολόγησης για όλα τα προγράμματα σπουδών

Έντυπο Αυτοαξιολόγησης Εκπαιδευτικού: Βιώσιμη Ανάπτυξη και Πράσινη Επιχειρηματικότητα στον Τουρισμό

Γενικές Πληροφορίες:

- Όνομα και Επίθετο Καθηγητή: _____
- Ημερομηνία συμπλήρωσης της φόρμας: _____
- Θέμα / Ενότητα: _____

Αυτή η φόρμα αυτοαξιολόγησης έχει σχεδιαστεί για εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτριες και καθηγητές/καθηγήτριες που προετοιμάζονται να εφαρμόσουν το πρόγραμμα σπουδών GreenHost για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Εστιάζει στο περιεχόμενο των τριών πρώτων ενοτήτων εκπαίδευσης του WP4 για εκπαιδευτές στον βιώσιμο τουρισμό:

- Σύνδεση της τάξης με την αγορά εργασίας στον πράσινο τουρισμό
- Ενσωμάτωση της εκπαίδευσης στη βιωσιμότητα στο πρόγραμμα σπουδών διαχείρισης φιλοξενίας
- Διδασκαλία της πράσινης επιχειρηματικότητας στον τουρισμό

Αυτό το ερωτηματολόγιο θα σας βοηθήσει να αξιολογήσετε την ετοιμότητά σας σε τρεις βασικούς τομείς:

Απόκτηση Γνώσεων (η κατανόηση του περιεχομένου του προγράμματος σπουδών),
Εμπιστοσύνη στη Διδασκαλία (το επίπεδο άνεσής σας κατά την παρουσίαση του περιεχομένου), και

Ετοιμότητα Πρακτικής Εφαρμογής (ο βαθμός προετοιμασίας σας για την εφαρμογή του περιεχομένου στη διδακτική σας πρακτική).

1. Σχεδιασμός και προετοιμασία μαθήματος – απόκτηση γνώσεων

Δήλωση	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ εν μέρει	Διαφωνώ
1.1. Ευθυγραμμίζω τους μαθησιακούς στόχους με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.			

1.2. Συμπεριλαμβάνω και τους τρεις πυλώνες της βιωσιμότητας (περιβαλλοντικό, κοινωνικό, οικονομικό) στο πρόγραμμα σπουδών.			
1.3. Χρησιμοποιώ μια ποικιλία εργαλείων και μεθόδων για να κατανοήσω ολιστικά τα θέματα.			
1.4. Ενθαρρύνω τους μαθητές/φοιτητές να ερευνούν αυτόνομα θέματα βιωσιμότητας.			
1.5. Είμαι εξοικειωμένος/-η με τα σχετικά πρότυπα και τις πολιτικές βιωσιμότητας (όπως οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης ή η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία) στο πλαίσιο του τουρισμού.			
1.6. Μπορώ να εντοπίσω τις βασικές δεξιότητες βιωσιμότητας που θα χρειαστούν οι μαθητές/φοιτητές για σταδιοδρομία στον βιώσιμο τουρισμό.			
1.7. Έχω μελετήσει διεξοδικά το εκπαιδευτικό υλικό και τους πόρους του προγράμματος GreenHost.			

2. Η χρήση ενεργητικών μεθόδων μάθησης – διδασκαλία αυτοπεποίθησης

Δήλωση	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ εν μέρει	Διαφωνώ
--------	-----------------	------------------	---------

2.1. Χρησιμοποιώ μεθόδους που ενθαρρύνουν την κριτική σκέψη.			
2.2. Οι μαθητές/φοιτητές συμμετέχουν τακτικά σε συζητήσεις σχετικά με τις προκλήσεις της βιωσιμότητας.			
2.3. Ενθαρρύνω τον αναστοχασμό σχετικά με τις βιώσιμες πρακτικές στον τουρισμό.			
2.4. Χρησιμοποιώ εργαλείο αυτοαξιολόγησης ως μέρος της μαθησιακής διαδικασίας.			
2.5. Νιώθω άνετα να χρησιμοποιώ το υλικό που παρέχεται από το GreenHost (όπως διαφάνειες, παραδείγματα ή μελέτες περίπτωσης) στη διδασκαλία μου.			
2.6. Χρησιμοποιώ διαδραστικές και βιωματικές μεθόδους μάθησης (π.χ. παιχνιδιοποίηση, μάθηση μέσω έργων, προσομοιώσεις εικονικής πραγματικότητας).			

3. Ενσωμάτωση της πράσινης επιχειρηματικότητας – διδασκαλία αυτοπεποίθησης

Δήλωση	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ εν μέρει	Διαφωνώ
3.1. Οι μαθητές/φοιτητές αναπτύσσουν τις δικές τους ιδέες για πράσινα επιχειρηματικά έργα.			

3.2. Αναπτύσσουμε συγκεκριμένα παραδείγματα βιώσιμης επιχειρηματικότητας στον τουρισμό.			
3.3. Συμπεριλαμβάνω πρακτικές προκλήσεις και συνεργασία με τοπικούς φορείς στη μαθησιακή διαδικασία.			
3.4. Οι μαθητές/φοιτητές κατανοούν τη σημασία της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας.			
3.5. Συμπεριλαμβάνω ψηφιακές λύσεις (εφαρμογές, επαυξημένη/εικονική πραγματικότητα, Διαδίκτυο των Πραγμάτων) σε επιχειρηματικά έργα.			

4. Αυτοαξιολόγηση και επαγγελματική ανάπτυξη – ετοιμότητα πρακτικής εφαρμογής

Δήλωση	Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ εν μέρη	Διαφωνώ
4.1. Αναλογίζομαι τακτικά την εκπαιδευτική μου πρακτική			
4.2. Αναζητώ ενεργά τρόπους για να βελτιώσω τη διδασκαλία θεμάτων βιωσιμότητας.			
4.3. Συμμετέχω σε επαγγελματική κατάρτιση στον τομέα του βιώσιμου τουρισμού.			
4.4. Αξιοποιώ τις εμπειρίες από την τάξη για να αναπτύξω περαιτέρω το διδακτικό περιεχόμενο.			

Green Host
CoVE Project

Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

4.5.	Σκοπεύω να συμπεριλάβω επίκαιρα παραδείγματα πράσινων πρακτικών στη φιλοξενία (όπως πρωτοβουλίες φιλικών προς το περιβάλλον ξενοδοχείων ή προγράμματα μείωσης αποβλήτων) στα μαθήματά μου.			
4.6.	Έχω προετοιμάσει ή εντοπίζει δραστηριότητες (π.χ. ομαδικές εργασίες, εκπαιδευτικές εκδρομές, μελέτες περίπτωσης) που θα προσφέρουν στους φοιτητές πρακτική εμπειρία με τις έννοιες της βιωσιμότητας.			

5. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου για εις βάθος προβληματισμό

5.1. Ποιες προσεγγίσεις έχετε χρησιμοποιήσει για να ενθαρρύνετε τη βιώσιμη σκέψη στους μαθητές;

Απάντηση:

5.2. Ποιες προκλήσεις έχετε εντοπίσει στη διδασκαλία της πράσινης επιχειρηματικότητας και πώς τις έχετε αντιμετωπίσει;

Απάντηση:

5.3. Περιγράψτε μια επιτυχημένη δραστηριότητα ή ένα έργο που έχετε υλοποιήσει και το οποίο συνδέει το αναλυτικό πρόγραμμα με τις πραγματικές πρακτικές βιωσιμότητας.

Απάντηση:

5.4. Ποιο θέμα ενότητας θεωρείτε ότι γνωρίζετε καλύτερα και γιατί; Ποιο θεωρείτε ότι χρειάζεται να κατανοήσετε καλύτερα και τι θα σας βοηθούσε να βελτιώσετε τις γνώσεις σας σε αυτόν τον τομέα;

Απάντηση:

5.5. Πώς θα βελτιώνατε περαιτέρω την παιδαγωγική σας πρακτική στον τομέα του βιώσιμου τουρισμού;

Απάντηση:

5.6. Αν έχετε άλλα σχόλια ή προτάσεις σχετικά με την εκπαίδευση GreenHost ή την προετοιμασία σας για την υλοποίησή της, παρακαλώ προσθέστε τα εδώ.

Απάντηση:

Συμπεράσματα

Η μετάβαση προς μια βιώσιμη και ψηφιακά ενισχυμένη επαγγελματική εκπαίδευση στον τομέα της φιλοξενίας και του τουρισμού δεν είναι απλώς επίκαιρη αλλά και επιτακτική. Η παρούσα έκθεση υπογραμμίζει τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν καινοτόμες παιδαγωγικές στρατηγικές—ιδιαίτερα βιωματικές, διεπιστημονικές και βασισμένες στην έρευνα—στην προετοιμασία των μαθητών ώστε να πλοηγηθούν και να ηγηθούν σε ένα ολοένα και πιο σύνθετο παγκόσμιο τουριστικό περιβάλλον. Ενσωματώνοντας τη βιωσιμότητα ως βασική εκπαιδευτική αρχή και όχι ως περιφερειακό θέμα, το εκπαιδευτικό υλικό και οι μεταρρυθμίσεις των προγραμμάτων σπουδών που παρουσιάζονται εδώ, προάγουν ένα μετασχηματιστικό μαθησιακό περιβάλλον όπου οι φοιτητές αποκτούν τόσο θεωρητικές γνώσεις όσο και πρακτικές δεξιότητες.

Κεντρικό στοιχείο αυτής της μεταμόρφωσης είναι η ενσωμάτωση της πράσινης επιχειρηματικότητας και η χρήση ψηφιακών εργαλείων όπως η εικονική πραγματικότητα, η παιχνιδοποίηση (gamification) και οι προσομοιώσεις βασισμένες σε δεδομένα. Αυτές οι μέθοδοι ενισχύουν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων και τους επιτρέπουν να αντιμετωπίσουν πραγματικές προκλήσεις βιωσιμότητας μέσα από διαδραστικές και εφαρμοσμένες μαθησιακές εμπειρίες. Η υιοθέτηση πλαισίων όπως οι Μέθοδοι Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενισχύει περαιτέρω τη συνάφεια και την επιστημονική αυστηρότητα της εκπαίδευσης στη βιωσιμότητα, διασφαλίζοντας ότι οι μαθητές ευθυγραμμίζουν τις δεξιότητές τους με τα πρότυπα της αγοράς και τις περιβαλλοντικές επιταγές. Επιπλέον, η έμφαση στην μεθοδολογική κατάρτιση, την κριτική σκέψη και την επιστημονική επικοινωνία στο πλαίσιο ερευνητικών έργων με επικεφαλής τους φοιτητές ενδυναμώνει το ακαδημαϊκό υπόβαθρο της τουριστικής εκπαίδευσης, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την επαγγελματική ετοιμότητα. Πρωτοβουλίες όπως τα ECO-Schools και οι συνεργασίες με την τοπική κοινότητα επεκτείνουν αυτή τη μάθηση πέρα από την τάξη, αγκυρώνοντας τη βιωσιμότητα σε τοπικά συμφραζόμενα και πολιτιστική κληρονομιά.

Συμπερασματικά, η έκθεση υποστηρίζει μια ολιστική αναδιαμόρφωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (VET) στον τομέα της φιλοξενίας και του τουρισμού—μια αναδιαμόρφωση που γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ εκπαίδευσης και πράξης, προάγει την καινοτομία και την υπευθυνότητα και ευθυγραμμίζεται με τους ευρύτερους κοινωνικούς στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης. Εξοπλίζοντας τους μελλοντικούς επαγγελματίες με ενσωματωμένες πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες, η τουριστική εκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει ως ισχυρός καταλύτης για την περιβαλλοντική ευθύνη, την οικονομική ανθεκτικότητα και την κοινωνική ένταξη σε έναν κόσμο που αλλάζει ραγδαία. Κάθε μία από τις συμμετέχουσες χώρες (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιταλία, Σλοβενία, Βουλγαρία, Ισπανία και Κύπρος) συνέταξε τις δικές της παρατηρήσεις και συμπεράσματα.

Η ενσωμάτωση αρχών βιωσιμότητας στην τουριστική εκπαίδευση αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως αναγκαία για την αντιμετώπιση των πολύπλοκων κοινωνικο-περιβαλλοντικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η παγκόσμια τουριστική βιομηχανία. Όπως αποδεικνύεται από την περίπτωση του εργαστηρίου της Σαντορίνης και τις συγκριτικές προσεγγίσεις ευρωπαϊκών χωρών

όπως η Πορτογαλία, η Ιταλία, η Ισπανία, η Βουλγαρία και οργανισμών όπως η CIPER, ένα ολοκληρωμένο και διεπιστημονικό εκπαιδευτικό πλαίσιο είναι κρίσιμο για τον εξοπλισμό των μελλοντικών επαγγελματιών με τις γνώσεις, τις αξίες και τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για την προώθηση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Το εργαστήριο της Σαντορίνης αποτελεί παράδειγμα ενός παιδαγωγικού μοντέλου που δίνει έμφαση στη ενεργή συμμετοχή, την επίλυση πραγματικών προβλημάτων και τη συνεργατική μάθηση. Οι συμμετέχοντες συμμετέχουν σε βιωματικές δραστηριότητες που αντιμετωπίζουν βασικά ζητήματα όπως ο υπερτουρισμός, η έλλειψη νερού, η διαχείριση απορριμμάτων και το αυξανόμενο κόστος διαβίωσης—προκλήσεις που δεν είναι μοναδικές για τη Σαντορίνη αλλά αντιπροσωπευτικές ευρύτερων παγκόσμιων τάσεων (UNWTO, 2018; Gössling et al., 2020). Μέσα από διαδραστικά στοιχεία όπως η ανάλυση μελετών περίπτωσης και ομαδικός σχεδιασμός δράσης, οι συμμετέχοντες αποκτούν πρακτικές δεξιότητες στη διαχείριση επισκεπτών, τη βιώσιμη κινητικότητα, τη συμμετοχή της κοινότητας και την ενσωμάτωση έξυπνων τεχνολογιών—κρίσιμα εργαλεία για την προώθηση της βιωσιμότητας στον τουρισμό (Becken & Simmons, 2015; Hall, 2019).

Παράλληλα, οι εθνικές στρατηγικές δείχνουν πώς η βιώσιμη τουριστική εκπαίδευση μπορεί να εφαρμοστεί συστηματικά σε διάφορα εκπαιδευτικά επίπεδα. Η Πορτογαλία, για παράδειγμα, δίνει έμφαση στις αρχές ESG (Περιβαλλοντικές, Κοινωνικές και Διακυβέρνησης) στα προγράμματα σπουδών φιλοξενίας και τουρισμού, ευθυγραμμίζοντας την εκπαίδευση με ευρύτερα πλαίσια εταιρικής υπευθυνότητας και ενθαρρύνοντας ηθικά επιχειρηματικά μοντέλα και μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική προστασία (European Commission, 2020; World Bank, 2021). Η χρήση της διεπιστημονικής μάθησης μέσω έργων, η συνεργασία με τη βιομηχανία και τα ψηφιακά εργαλεία—όπως η εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα—ενισχύουν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας, δεξιότητες απαραίτητες για τη μελλοντική απασχόληση στον κλάδο (Ruhanen et al., 2015; Camilleri, 2016).

Η Ιταλία και η CIPER συμβάλλουν σε αυτό το εκπαιδευτικό τοπίο προωθώντας την ενσωμάτωση διεθνώς αναγνωρισμένων πλαισίων βιωσιμότητας, όπως τα κριτήρια του Παγκόσμιου Συμβουλίου Βιώσιμου Τουρισμού (GSTC) και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs). Τα πρότυπα αυτά προσφέρουν ισχυρά σημεία αναφοράς για την παρακολούθηση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων του τουρισμού, παρέχοντας στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές εργαλεία για να μεταφράζουν τους παγκόσμιους πολιτικούς στόχους σε τοπική δράση (GSTC, 2021; UN, 2015). Η εφαρμογή αυτών των πλαισίων στις εκπαιδευτικές πρακτικές, υποστηριζόμενη από την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τις συστάσεις της ΕΕ για το περιβαλλοντικό αποτύπωμα, ενισχύει την ευθυγράμμιση της τουριστικής εκπαίδευσης με την πολιτική (European Commission, 2019).

Η προσέγγιση της Βουλγαρίας διευρύνει περαιτέρω το πεδίο, υπογραμμίζοντας τον ρόλο του τουρισμού στην αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων βιωσιμότητας, μέσω της διατήρησης πόρων, της μείωσης του άνθρακα και της ευημερίας της κοινότητας. Αυτό αντανακλά επιστημονικές απόψεις ότι ο βιώσιμος τουρισμός δεν είναι απλώς μια εξειδικευμένη αγορά ή τάση, αλλά μια θεμελιώδης

στρατηγική για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας προορισμών και κοινοτήτων (Bramwell & Lane, 2011; Weaver, 2006). Η εφαρμογή τεχνικών μάθησης μέσω προσομοιώσεων και παιχνιδοποίησης στην Ισπανία αντανάκλα καινοτόμες προσπάθειες προσέγγισης των μαθητών ώστε να κατανοήσουν τις συστημικές και συχνά αφηρημένες διαστάσεις της βιωσιμότητας, όπως τα ανθρακικά αποτυπώματα και οι κοινωνικοοικονομικοί συμβιβασμοί (Ferri et al., 2020).

Σε όλα τα πλαίσια, η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην τουριστική εκπαίδευση είναι πιο αποτελεσματική όταν συνδέει τη θεωρητική γνώση με την αγορά εργασίας. Πρακτικές όπως η μαθητεία, οι συνεργασίες με επιχειρήσεις, τα κοινοτικά έργα και τα εργαλεία ψηφιακής προσομοίωσης επιτρέπουν στους φοιτητές να βιώσουν την εφαρμογή των βιώσιμων πρακτικών σε πραγματικές τουριστικές δραστηριότητες. Αυτές οι στρατηγικές όχι μόνο ενισχύουν την απασχολησιμότητα, αλλά και διασφαλίζουν ότι οι απόφοιτοι μπορούν να ανταποκριθούν στις δυναμικές απαιτήσεις της τουριστικής βιομηχανίας, η οποία απαιτεί όλο και περισσότερο ψηφιακές, πράσινες και κοινωνικές δεξιότητες (OECD, 2021).

Συμπερασματικά, η εκπαίδευση για τον βιώσιμο τουρισμό πρέπει να θεωρείται τόσο ως απάντηση όσο και ως μοχλός παγκόσμιας αλλαγής. Ενσωματώνοντας τη βιωσιμότητα στα προγράμματα σπουδών, υιοθετώντας βιωματικές μεθοδολογίες και ευθυγραμμίζοντας την εκπαιδευτική διαδικασία με διεθνή πρότυπα και βέλτιστες πρακτικές της βιομηχανίας, η τουριστική εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός πιο ανθεκτικού, χωρίς αποκλεισμούς και περιβαλλοντικά υπεύθυνου τουριστικού τομέα. Καθώς ο τουρισμός συνεχίζει να ανακάμπτει και να εξελίσσεται στον μεταπανδημικό κόσμο, αυτή η εκπαίδευση δεν είναι απλώς επιθυμητή—είναι απαραίτητη. Οι μελλοντικοί επαγγελματίες του τουρισμού πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να οδηγήσουν τον τομέα προς μοντέλα που δίνουν προτεραιότητα στην οικολογική ακεραιότητα, τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και την ισότιμη οικονομική ανάπτυξη. Μέσα από ολοκληρωμένες και μελλοντικά προσανατολισμένες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι η επόμενη γενιά ηγετών στον τουρισμό θα είναι κατάλληλα εξοπλισμένη για να ισορροπήσει την ανάπτυξη με την υπευθυνότητα και να προστατεύσει τους πόρους από τους οποίους εξαρτάται τελικά ο τουρισμός.

Βιβλιογραφία

- Abbas, S., Munir, H., & Ahmad, Y. (2024). Integrating eco-labeling and green advertising in achieving Sustainable Development Goal 12. *Business Strategy & Development*, 7(2), e378. <https://doi.org/10.1002/bsd2.378>
- Above (2024). AI in the Hospitality Industry: 15 Real-World Examples. <https://abodeworldwide.com/ai-hospitality-industry/>
- Aethnic (2023). *Project The Aethnic Network. Local Action*. <https://www.aethnic.org/en/projects/the-aethnic-network/>
- Alreahi, M., Bujdosó, Z., Kabil, M., Akaak, A., Benkó, K. F., Setioningtyas, W. P., & Dávid, L. D. (2023). Green human resources management in the hotel industry: A systematic review. *Sustainability*, 15(1), 99. <https://doi.org/10.3390/su15010099>
- Amoako, G. K., Agbemabiese, G. C., Bonsu, G. A., & Sedalo, G. (2022). A Conceptual Framework: Creating Competitive Advantage Through Green Communication in Tourism and Hospitality Industry. Em E. Mogaji, O. Adeola, I. Adisa, R. E. Hinson, C. Mukonza, & A. C. Kirgiz (Eds.), *Green Marketing in Emerging Economies: A Communications Perspective* (pp. 95–117). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-82572-0_5
- Anderson, K. (2025, February 14). Our guide to sustainable advertising. <https://greenly.earth/en-gb/blog/industries/our-guide-to-sustainable-advertising>
- Apaza-Panca, C. M., Flores Quevedo, L. A., & Reyes, L. M. C. (2024). Green marketing to promote the natural protected area. *Sustainable Technology and Entrepreneurship*, 3(3), 100067. <https://doi.org/10.1016/j.stae.2023.100067>
- Becken, S., & Simmons, D. G. (2015). *Tourism and climate change: Risks and opportunities*. Channel View Publications.
- Bellato, L., Pollock, A. (2023). Regenerative tourism: a state-of-the-art review. *Tourism Geographies*, 1–10. <https://doi.org/10.1080/14616688.2023.2294366>
- Berjozkina, G., & Melanthiou, Y. (2021). Is tourism and hospitality education supporting sustainability? *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 13(6), 744-753.
- Boley, B. B. (2011). Sustainability in hospitality and tourism education: Towards an integrated curriculum. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 23(4), 22–31.
- Bramwell, B., & Lane, B. (2011). Critical research on the governance of tourism and sustainability. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4–5), 411–421.
- Camilleri, M. A. (2016). *Travel marketing, tourism economics and the airline product: An introduction to theory and practice*. Springer.
- Chen, M., Pei, T., Jeronen, E., Wang, Z., & Xu, L. (2022). Teaching and learning methods for promoting sustainability in tourism education. *Sustainability*, 14(21), 14592.
- Dolnicar, S., Knezevic Cvelbar, L., & Grün, B. (2017). Do pro-environmental appeals trigger pro-environmental behavior in hotel guests? *Journal of Travel Research*, 56(8), 988–997.

- DualTourism. (2025, February 18). Sustainable mobility in tourism: Strategies for a greener and more efficient journey. <https://dualtourism.eu/sustainable-mobility-in-tourism-strategies-for-a-greener-and-more-efficient-journey/>
- EcoBNB. (2022). Eco-friendly accommodation annual review.
- El Archi, Y., Benbba, B., Kabil, M., & Dávid, L. D. (2023). Digital Technologies for Sustainable Tourism Destinations: State of the Art and Research Agenda. *Administrative Sciences*, 13(8), Artigo 8. <https://doi.org/10.3390/admsci13080184>
- Esteves, M., Matias, R., Bernardino, E., Távora, V., & Pereira, A. (2019). Project based learning a new approach in higher education: A case study. In M. Auer & T. Tsiatsos (Eds.), *The challenges of the digital transformation in education. ICL 2018* (Vol. 917, pp. 409–418). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-11935-5_50
- EU Ecolabel. (2022). EU Ecolabel criteria for tourist accommodation. European Commission. Retrieved from <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel>
- European Commission. (2019). The European Green Deal. Retrieved from https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF
- European Commission. (2020). Environmental footprint methods. Retrieved from https://ec.europa.eu/environment/eusds/mgpf/ef_methods.htm
- European Commission. (2020). EU Water Framework Directive. European Union.
- European Commission. (2020). Farm-to-Fork Strategy: For a fair, healthy, and environmentally-friendly food system.
- European Commission. (2022). Nearly Zero-Energy Buildings (NZEB) Directive.
- European Commission. (2023). European Capital of Smart Tourism Initiative.
- European Commission. (2023). Proposal for a Directive on Green Claims. European Union.
- European Destinations of Excellence (EDEN). (2022). Sustainable Tourism Award Winners. European Commission.
- European Environment Agency (EEA). (2022). Environmental indicator report: Tourism and the environment.
- European Parliament. (2019). Directive (EU) 2019/904 on the reduction of the impact of certain plastic products on the environment. *Official Journal of the European Union*.
- European Parliament and Council. (2020). European Green Deal: Striving to be the first climate-neutral continent.
- European Union. (2025, janeiro 22). *Prioritising Micro-Mobility in Urban Tourism: A Path to Low-Carbon Travel | EU Tourism Platform*. <https://transition-pathways.europa.eu/articles/prioritising-micro-mobility-urban-tourism-path-low-carbon-travel>
- Feifei, X., Buhalis, D., & Weber, J. (2017). Serious games and the gamification of tourism. *Tourism Management*, 60, 244–256. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2016.11.020>
- Ferri, F., Grifoni, P., & Guzzo, T. (2020). Online learning and emergency remote teaching: Opportunities and challenges in emergency situations. *Education Sciences*, 10(10), 1–18.

- Gillan, S. L., Koch, A., & Starks, L. T. (2021). Firms and social responsibility: A review of ESG and CSR research in corporate finance. *Journal of Corporate Finance*, 66, 101889.
- Gheorghe, G., Tudorache, P., & Roșca, I. M. (2023). The Contribution of Green Marketing in the Development of a Sustainable Destination through Advanced Clustering Methods. *Sustainability*, 15(18), Artigo 18. <https://doi.org/10.3390/su151813691>
- Global Sustainable Tourism Council (GSTC). (2021). GSTC Criteria for Destinations and Industry. Retrieved from <https://www.gstccouncil.org/gstc-criteria/>
- Green Key International. (2022). Green Key criteria for hotels and accommodations. Retrieved from <https://www.greenkey.global>
- Gössling, S., & Peeters, P. (2015). Assessing tourism's global environmental impact 1900–2050. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(5), 639–659.
- ISO. (2015). ISO 14001: Environmental management systems — Requirements with guidance for use. International Organization for Standardization.
- Gössling, S., Scott, D., & Hall, C. M. (2020). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1–20.
- Gopalakrishna Pillai, S., Arasli, F., Haldorai, K. and Rahman, I. (2025). Unlocking sustainable performance through circular economy principles. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 8(5), 1970-1991. <https://doi.org/10.1108/JHTI-07-2024-0680>
- Hall, C. M. (2019). Constructing sustainable tourism development: The 2030 Agenda and the managerial ecology of sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(7), 1044–1060.
- Jin, Z., & Gao, M. (2025). Global trends in research related to ecotourism: A bibliometric analysis from 2012 to 2022. *SAGE Open*, 15(1), 21582440251316718.
- Jarvis, N., Weeden, C., & Simcock, N. (2010). The Benefits and Challenges of sustainable tourism Certification: A case study of the Green Tourism Business Scheme in the West of England. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 17(1), 83–93. <https://doi.org/10.1375/jhtm.17.1.83>
- Juvan, E., & Dolnicar, S. (2017). Drivers of pro-environmental tourist behaviours are not universal. *Journal of Cleaner Production*, 166, 879–890.
- Karlsson, L., & Dolnicar, S. (2016). Does eco certification sell tourism services? Evidence from a quasi-experimental observation study in Iceland. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(5), 694–714.
- Kasliwal, N., & Agarwal. (2019). Green marketing initiatives and sustainable issues in hotel industry. In *Concepts, Methodologies, Tools, and Applications* (pp. 512–529). <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-7915-1.ch026>
- Kiaušienė, I., Hladkova, V., & Makūnaitė, G. (2024). Application of Circular Economy Principles in the Tourism Sector. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 46(1), 31–44. <https://doi.org/10.15544/mts.2024.04>
- Kumar, D. (2024). Role of corporate sustainability disclosures in moderating the impact of country-level uncertainties on tourism sector firms' risk. *Journal of Sustainable Tourism*, 32(7), 1287–1306. <https://doi.org/10.1080/09669582.2023.2219428>
- Liao Y (2022) Sustainable leadership: A literature review and prospects for future research. *Front. Psychol.* 13:1045570. doi: 10.3389/fpsyg.2022.1045570

- Lin, P. M. C., Fung, C., & Au, W. C. W. (2024). Problem characteristics of problem-based learning in hospitality and tourism education. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 25(1), 19–40. <https://doi.org/10.1080/15313220.2024.2443636>
- Marinova, N. Tourism economics.
- Mathew, P. V., Cabral, C., & Mohandas, N. P. (2024). Influence of responsible tourism practices on the destination perceptions of tourists. *International Journal of Tourism Research*, 26(4). <https://doi.org/10.1002/jtr.2692>
- Maza, J. de la. (2025, fevereiro 22). *Digital Tourism Strategies: Smart Solutions for Destinations—Aninver Development Partners*. <https://aninver.com/blog/digital-tourism-strategies-for-destinations-a-roadmap-for-success>
- McGrath, G. M., Lockstone-Binney, L., Ong, F., Wilson-Evered, E., Blaer, M., & Whitelaw, P. (2020). Teaching sustainability in tourism education: A teaching simulation. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(5), 795–812. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1791892>
- Nnenna, U., Richard, A., & Extension, K. P. (2024). *Green Marketing Strategies: Promoting Sustainability and Corporate Responsibility*. 3, 1–6.
- Nikolova, M. (2011). Creating teamwork skills and developing creative thinking when creating projects at school. In *National Conference “Education in the Information Society”*.
- OECD. (2021). Tourism policy responses to the coronavirus (COVID-19). Retrieved from <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/tourism-policy-responses-to-the-coronavirus-covid-19-6466aa20/>
- Pan, S., Gao, M., Kim, H., Shah, K. J., Pei, S., & Chiang, P. (2018). Advances and challenges in sustainable tourism toward a green economy. *The Science of the Total Environment*, 635, 452–469. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.04.134>
- Pestek, A., & Sarvan, M. (2021). Virtual reality and modern tourism. *Journal of Tourism Futures*, 7(2), 245–250. <https://doi.org/10.1108/JTF-01-2020-0004>
- Ruta del clima. (2023). Ruta del clima. <https://rutadelclima.es>
- Polukhina, A., Sheresheva, M., Napolskikh, D., & Lezhnin, V. (2025). Digital Solutions in Tourism as a Way to Boost Sustainable Development: Evidence from a Transition Economy. *Sustainability*, 17(3), Artigo 3. <https://doi.org/10.3390/su17030877>
- Rojewska, K. (2024). 8 Examples of Generative AI Applications in the Tourism Industry. <https://www.qtravel.ai/blog/8-examples-of-generative-ai-applications-in-the-tourism-industry/>
- Ruhanen, L., Weiler, B., Moyle, B. D., & McLennan, C. J. (2015). Trends and patterns in sustainable tourism research: A 25-year bibliometric analysis. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(4), 517–535.
- Saayman, M., & Giampiccoli, A. (2016). Community-based and pro-poor tourism: Initial assessment of their relation to community development. *European Journal of Tourism Research*, 12, 145–190.
- Seyfi, S., Vo-Thanh, T., & Zaman, M. (2024). Hospitality in the age of Gen Z: A critical reflection on evolving customer and workforce expectations. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 36(13), 118–134. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-01-2024-0035>
- Seraphin, H., Sheeran, P., & Pilato, M. (2018). Over-tourism and the fall of Venice as a destination. *Journal of Destination Marketing & Management*, 9, 374–376.

- Shah, K. J., Pan, S.-Y., Lee, I., Kim, H., You, Z., Zheng, J.-M., & Chiang, P.-C. (2021). Green transportation for sustainability: Review of current barriers, strategies, and innovative technologies. *Journal of Cleaner Production*, 326, 129392. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.129392>
- Shereni, N. C., & Saarinen, J. (2023). Sustainability drivers and challenges in the hospitality sector in Zimbabwe. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 71(3), 492–504. <https://doi.org/10.37741/t.71.3.4>
- Song, H. J., & Wei, W. (2024). Environmental practices and firm performance in the hospitality industry: Does national culture matter? *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 49(3), 529–547. <https://doi.org/10.1177/10963480231220266>
- Tan, E., & Okamoto, Y. (2018). iPlay, iLearn, iConserve: Digital game-based learning for sustainable tourism education. ASEAN Tourism Research Association Conference (ATRC), 32-40.
- Ruta del clima (2023). Ruta del clima. <https://rutadelclima.es>
- Tan, S. H., Habibullah, M. S., Tan, S. K., & Choon, S. W. (2017). The impact of the dimensions of environmental performance on firm performance in travel and tourism industry. *Journal of Environmental Management*, 203, 603-611.
- Tanrisever, C., Pamukçu, H., & Baydeniz, E. (2024). Climate change in tourism: Understanding the impacts and opportunities for sustainability. In *Emerald Publishing Limited eBooks* (pp. 33–45). <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-244-520241003>
- United Nations Development Programme. (1999). Business training entrepreneurship (Project BUL/98/005).
- UN. (2015). Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations.
- UNWTO. (2018). ‘Overtourism’? Understanding and managing urban tourism growth beyond perceptions. World Tourism Organization.
- United Nations Environment Programme (UNEP). (2021). Sustainable tourism and circular economy: Guidelines for best practices.
- UNWTO. (2021, July 9). Digital tools to revitalize tourism. <http://www.unwto.org/news/digital-tools-to-revitalize-tourism>
- UNWTO. (2022). Glasgow declaration on climate action in tourism. <https://www.unwto.org/glasgow-declaration-climate-action-in-tourism>
- UNWTO. (2025). Digital transformation. <https://www.unwto.org/digital-transformation>
- Xu, Y., & Gursoy, D. (2024). Comparative Analysis of Per-Tourist and Total Carbon Emissions Generated in Hospitality and Tourism Sectors: Impact on Climate change and Implications for Economy, Society, and environment. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 1–29. <https://doi.org/10.1080/19368623.2024.2359597>
- Vagena, A. (2025). Sustainability in the hotel sector: a research study in Greece. *Qeios*, 7(1). <https://doi.org/10.32388/mtacgz.3>
- Vodenska, M. Fundamentals of tourism.
- Weaver, D. (2006). Sustainable tourism: Theory and practice. Butterworth-Heinemann.
- World Bank. (2021). Environmental, Social, and Governance (ESG) Framework. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2021/04/08/esg-framework-for-sustainable-finance>

World Tourism Organization (UNWTO). (2022). Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism. Retrieved from <https://www.unwto.org/glasgow-declaration-climate-action-in-tourism>

World Travel & Tourism Council (WTTC). (2022). Travel & tourism economic impact report.

Zientara, P., & Zamojska, A. (2018). Green organizational climates and employee pro-environmental behaviour in the hotel industry. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(7), 1142–1159. <https://doi.org/10.1080/09669582.2016.1206554>

Green Host
CoVE Project

Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.